# „POSTILLA CATHOLICKA“

## ЯКУБА ВУЙКА

ВЪ ЛИТОВСКОМЪ ПЕРЕВОДѢ

## НИКОЛАЯ ДАУКШИ

ПЕРЕПЕЧАТАННОМЪ

подъ наблюденіемъ Ф. Ѳ. Фортунатова

Э. А. Вольтеромъ.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ
ТИПОГРАФІЯ ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ
Вас. Остр., 9 лин., № 12.
1909.

Выпускъ II.

Напечатано по распоряженію Императорской Академіи Наукъ.
С.-Петербургъ, Май 1909 года.
За Непремѣннаго Секретаря, Академикъ Князь *Б. Голицынъ.*

Корректуры перваго выпуска переизданія «Postilla Catholicka» 1599 года читались по двумъ экземплярамъ этой рѣдкой книги, описаннымъ на стр. I предисловія. Осенью 1908 года удалось мнѣ найти еще *третій*, довольно полный экземпляръ, также въ Ковенской Католической Семинаріи, а въ Виленской Публичной Библіотекѣ за №№ «залъ 5, шкафъ 60, полка 7, мѣсто 106» брошюру: Wyiątek z kazań żmudzkich. Za pozwoleniem cenzury Wilenskiey. Przedrukowany. 1823 roku. Этотъ титулъ брошюры напечатанъ на обложкѣ, а второй титулъ: Postilla Katolicka... W Wilniui... 1599. Другой экземпляръ брошюры «Wyiątek» нашелся у Ф. Ѳ. Фортунатова, купленный еще въ 1880 году въ Москвѣ, изъ коллекціи рѣдкихъ книгъ и рукописей Бодянскаго. Въ этой брошюрѣ перепечатано латинское предисловіе Illustrissimo ac Reverendissimo in Chriſto Patri et Domino D. Melchiori Dei Gratia Episcopo Mednicensi duci Gedroicio.... Такъ какъ въ единственномъ экземплярѣ Постиллы съ титуломъ это предисловіе только частью вписано чьей-то рукою, хотя все оно, подписанное «Nicolaus Dauksza Canonicus Mednicensis. Parochus Betigoliensis», представляетъ изъ себя любопытный и важный матеріалъ не только для исторіи возникновенія издаваемой нами книги, но также и для культуры Литвы того времени, то мы и рѣшились перепечатать это предисловіе по рукописному прибавленію къ Семинарскому экземпляру № 1 и по брошюрѣ Wyiątek z kazań żmudzkich. Въ 1886 году, въ введеніи къ переизданному мною катихизису 1595 года сообщено уже, что брошюра эта по Рогальскому (Dziennik Wileński 1828 г.) состоитъ изъ 25 стр. (+ титулъ, въ мал. 8°, въ сантиметрахъ 10, 2×17), изъ которыхъ стр. 1—6 заключаютъ въ себѣ латинское предисловіе, стр. 7—13 польское предисловіе, а стр. 14—25 перепечатку проповѣди «Ant dienos Diewo użgimimo Ewangelia ape ant szio pasaulo użgimima sunaus Diewo isz motinos be tewo. Luc. 2 Cap. Anuo Metu iszeio ediktas nuog Ciesoriaus Augusto, yr tolaus. Iżguldimas», перепеча-

танной нами въ I выпускѣ на стр. 53—60. Кромѣ указанныхъ выше двухъ экземпляровъ «Wyjątek» существуетъ та же брошюра и въ другомъ изданіи, вклеенная въ Семинарскій экземпляръ «Postilla Catholicka». Это второе изданіе или исправленный оттискъ «Wyjątek» (форматъ въ сантиметрахъ 10, 5 × 17) состоитъ только изъ 16-и страницъ; исключено латинское предисловіе. Первая страница начинается со словъ: Przedmowa do łaskawego czytelnika. Съ 7-ой стр. начата перепечатка проповѣди такимъ порядкомъ: Sakimas ont (!) dienos Diewo Użgimimo Iszguldimas. Оба экземпляра перваго изданія кончаются на стр. 25-ой такъ: o mumus ąnt żęmes pakaius ir mołone (sic) io. Amen; Ковенскій же экземпляръ воспроизводитъ вѣрнѣе, но безъ подстрочныхъ знаковъ въ ą, ę и съ j: o mumus ant żemes pakajus ir małone jo, Amen.

*Третій* экземпляръ Постиллы, сохраняющійся, какъ и первый, въ Ковенской библіотекѣ «Seminarii Samogitiensis» за №№ «Armar. 29 № 129», не имѣетъ титула. На первомъ бѣломъ листѣ есть приписка слѣдующаго содержанія: NB. Przedmową z pieczęcią Biblioteki Hr. Platera darował mi G. P. Staniewicz Poeta Żmudzki, który zawiadywał tą Biblioteką. Książkę zaś samą mam od X. Szwolkuna, należała ona kiedyś do Biblioteki OO. Iezuitów w Wierzbołowie. X. Otton Proniewski. И далѣе сказано: «Do Biblioteki Semynaryum Żmudzk. w Kownie przeznaczam X. O. Proniewski». На той же страницѣ штемпелемъ отпечатано «Biblioteca Alumnorum Seminarii Samogitiensis». Печатный текстъ начинается третьей страницею польскаго предисловія: «ktora tak wielce w ięzyká ſwego záchowániu i rozſerzeniu ſię» (срв. Вып. I, стр. 2, 35). Конецъ книги (627 [читай 628] стр.+5 стр. опечатокъ) составляютъ слова: 509,39 iſkaitinet'— iżſkaitinet'. Экземпляръ этотъ чистый, безъ всякихъ рукописныхъ прибавленій. Въ экземплярѣ же № 1 (съ титуломъ) есть: a) четыре рукописныя страницы латинскаго предисловія, до словъ «Mednicensium ac Vilnensium» (въ нашей перепечаткѣ слово «ac» исправлено въ «an» по смыслу); b) на каждой страницѣ, на поляхъ и даже надъ строками, встрѣчаются слова польскаго оригинала, приписанныя еще въ то время, когда страницы не были обрѣзаны для переплета. Большинство словъ вслѣдствіе обрѣза страницъ не удобочитаемо. Экземпляръ этотъ или служилъ для автора, или былъ тщательно просмотрѣнъ лицомъ, интересовавшимся точною передачею смысла польскаго оригинала на литовскій языкъ. На бѣлыхъ страницахъ въ началѣ и въ концѣ книги и на корешкахъ находятся выписки, сдѣланныя рукою покойнаго профессора Каз. Явниса, а также списки интересныхъ словъ и рѣдкихъ формъ. Что же касается 2-го Ковенскаго экземпляра, то у него переплетъ сдѣланъ недавно, когда уже не было страницъ 429—454; эти 26 страницъ не вшиты.

*Четвертый* экземпляръ Постиллы находится въ Кивиляхъ, близъ Шкудъ, въ Тельшевскомъ уѣздѣ, у родственниковъ Симона Довконта, гг. Ковнацкихъ; онъ описанъ мною въ 1887 г. въ «Отчетѣ объ этнографической поѣздкѣ по Литвѣ и Жмуди», на стр. 57. Этотъ неполный экземпляръ, дополненный приписками, кончается на 619 страницѣ, то-есть въ немъ не хватаетъ послѣднихъ 11-ти печатныхъ страницъ. Изъ приписокъ въ началѣ интересенъ неимѣющійся въ печатныхъ экземплярахъ переводъ латинской эпиграммы Вацлава Лабуновскаго на литовско-жмудскій языкъ:

Amżeis nupuła didżiu Karalu miestai,
Amżeis pragaiszta brangus pamękłai Kariowedziu,
Didżius suêda ilgi ûmżei marmurus,
Amżeis ir piramidas ir aukszti ązulai gruna,
Bet tâwa gârbe, Wiskupe, gamta, nobażnumas ir wiera
Neragaus smerties ant amżiu.
Kodrįn? néſſa żmôniemus tawômus ßwentą pâtiekei pêną,
Kurio ßłowe, gârbe ir girimas ne môka numirt
(Wacławas Labunauskis).

Предположеніе, что въ Австріи, въ Краковѣ сохранился экземпляръ Постиллы Даукши, не подтвердилось. Вопреки увѣреніямъ нѣкоторыхъ лицъ библіотекарь Д-ръ Бискупскій сообщаетъ въ письмѣ отъ 12 мая, что въ библіотекѣ кн. Чарторыжскихъ имѣется Постилла Бреткуна 1591 года, но нѣтъ перевода Довкши. Въ Германіи, какъ сообщаетъ мнѣ Бюро справокъ германскихъ библіотекъ (Auskunftsbureau der deutschen Bibliotheken) отъ 2 ноября 1908 года, не найдено ни одного экземпляра этой рѣдкой книги (hat sich auch durch die Suchliste vom 10. 12. 07 auf keiner Bibliothek nachweisen lassen). Если Станевичъ въ 1829 г. (cf. Mitteilungen d. lit. liter. Gesellschaft 17, стр. 461) зналъ только три экземпляра Постиллы Даукши, тогда какъ теперь найденъ и *четвертый*, то можно надѣяться, что по окончаніи нашего переизданія будетъ извѣстно еще большее число ихъ: Pyrmiâuse wita yr dydźiâuse werczia dûdame sâkimams Dauksza, ira tay kniĝa łabay sena yr reta, tayrjôg wos tyktaj trys Wyjlniuje rasty galiêjome..... Книги безъ заглавія и конца опредѣлить и распознавать вообще трудно!

Въ приложеніяхъ мы помѣщаемъ матеріалы, извлеченные изъ Виленскаго Центральнаго Архива древнихъ актовъ отъ 1585 по 1609 годъ. Изъ этихъ актовъ явствуетъ, что Николай Варооломеевичъ (такъ онъ названъ по отчеству въ актѣ 1600 г.) или Миколай Балтрамеевичъ князь-ксендзъ Довкша былъ «Бетыгкольскимъ» плебаномъ, жемойтскимъ канторомъ и ка-

никомъ, крожскимъ олтаристою и наконецъ въ 1609 г. нѣсколько мѣсяцевъ управляющимъ эпархіею, какъ видно изъ ниже перепечатаннаго документа № 6 объ избраніи Николая Паца на мѣсто умершаго Мельхіора Гедройца. Davosža въ док. № 6 конечно не что иное какъ Davksza.

Ровно триста лѣтъ тому назадъ, 11 мая 1609 года умеръ Мельхіоръ (Меркель) Гедройцъ. Латинское предисловіе къ Постиллѣ, ниже воспроизведенное, даетъ новый матеріалъ для исторіи литовской культуры, ярко обрисовывая участіе шляхты въ дѣлахъ національно-литовскаго просвѣщенія. Съ 1576 года до своей смерти старался Мельхіоръ князь Гедройцъ искоренить остатки литовскаго паганизма и кромѣ внѣшняго соблюденія христіанскихъ заповѣдей привить своему народу истинныя начала просвѣщенія путемъ обученія на народномъ языкѣ. Не безъ горькой ироніи писалъ Гедройцъ генералу іезуитовъ: In maxima episcopatus nostri parte, qui sit confessus in vita, invenias nullum: nullum qui communicaverit unquam; nullum qui pater noster, aut signum crucis formari norit; nullum denique qui aliquam cognitionem mysteriorum fidei habet; uno hoc illi *contenti*: Lutherani non sumus, *carnis* die Veneris non comedimus (Rostovski, Soc. Jesu histor. I, стр. 164, sub anno 1587). Краткая біографія Мельхіора Гедройца перепечатана со словъ Кояловича въ приложеніяхъ, за № 7. Но проповѣдниковъ, знавшихъ литовскій языкъ и умѣвшихъ изложить христіанское вѣроученіе на родномъ языкѣ широкихъ круговъ мелкой шляхты и простаго народа, было мало, и немногихъ «убѣжденныхъ» литовцевъ-народниковъ надо было пріучить къ литературному изложенію христіанскихъ истинъ и антиреформатскихъ ученій путемъ изданія «литовскихъ переводовъ», представляющихъ изъ себя также и первыя попытки *нормализаціи* литовскихъ нарѣчій. Въ 1595 году былъ изданъ Даукшею первый литовскій катихизисъ для литовцевъ Великаго Княжества, а въ 1599 — Postilla Catholicka.

Шляхта ополячилась въ 18 и 19 вѣкахъ, а простой народъ безъ національной литературы прогрессировалъ въ направленіи точнаго соблюденія постовъ, малоосмысленнаго произнесенія молитвъ и исполненія обрядовъ. Новое возрожденіе литовской національности и развитіе національной письменности стали возможными только тогда, когда новая интеллигенція изъ народа взялась за изученіе прошлаго Литвы.

Ѳ. Вольтеръ.

# ПРИЛОЖЕНІЯ.

## № 1. 1585 г. іюня 17-го. Каноникъ Довкшъ.

**Выпись изъ актовой книги Россіенскаго земскаго суда за 1585 годъ, хранящейся въ Виленскомъ Центральномъ Архивѣ древнихъ актовыхъ книгъ подъ № 14583, л. 409 на обор., докум. № 208.**

**Году отъ нароженя сына Божего тисяча пятсот осмъдесят пятого мца июня семнадцатого дня. На рокох земских судовых на завтрее по святе светое Тройцы припалых и судовне отправовати початых перед нами Казимером Яновичом Орвидомъ судею а Криштофом Яновичом Билевича подсудком врадники гсдрьскими земскими Жомоитскими ставши возный волости Коршовской Михал Петрович Плуксна сознаве свое ку записаню до книг земских вчынил тым способом иже дня нинешнего даты вышей описаного каноникъ и официял Жомоитский княз Миколай Довкшъ передо мною возным в избе судовой перед врадом пытал возного волости Коркляньской и Повонденское Станислава Яновича пжем тобе возный перво того далом позвы земские Жомоитские ку поданю его млсти пану Малхеру Шемету на роки тепер припалые троецкие о не поступлене мне двух сел называемых Бодовки а Визкгины до каплицы моей костела Крожского належачых а ты Станиславе поведилъ иж тые позвы погорели и с тых причын еси не подалалем я тобе Станиславе за повестю твоею другие позвы до тебе ку поданю пану Шеметови о туюж реч и на тые роки теперешные далом а тепер не ведати для чого подати еси пану Шеметови не хотел а так тот Станислав передо мною возным на то поведил правда ест пане каноникү иже еси ку поданю пану Шеметови позвы земские на роки теперешные до мене дал, але тые позвы в дому моем погорели а што менуеш о другие позвы до мене ку поданю давши тогды пане каноникү другихъ позвов нияких до мене еси не дал ани о них ведаю ани теж пану Шеметови от тебе ниякых позвов на теперешные роки не подавал которое же сознане возного есть до книг земских записано.**

---

## № 2. 1585 г. 2 іюля.

**Изъ актовой книги Россіенскаго земскаго суда за 1585 годъ, хранящейся въ Виленскомъ Центральномъ Архивѣ подъ № 14583, л. 434 на оборотѣ, документъ № 256.**

**Подъ тымъ же днемъ и тытуломъ звышъ описанымъ. (Году отъ нароженья Сына Божьего тисяча пятьсотъ осмъдесятъ пятого, мца Июля второго дня).**

Ставши очевисто возный волости Корклянской Станиславъ Яновичъ вызналъ то нжъ которые позвы господаръские земские Жомоитские каноникъ и официялъ Жомоитский князь Миколай Довкшъ далъ былъ ку поданью ему возному для позванья его милости пана Мальхера Шемета тивуна господаръского Дырвянского на роки теперешние въ году нинешнемъ осмъдесятъ пятомъ назавтрей по Светой Троицы свята римского назавтрей припалые о по непоступленье двухъ селъ называемыхъ Бодовке а Визкгины до каплицы его костела Крожского належачихъ лечъ тые позвы не подавши на теперешные роки Троецкие его милости пану Шеметови у него возного въ дому его згорели а такъ вышей менены князь Миколай Довкшъ чинечи подступокъ неправный его милости пану Мальхерови Шеметови просилъ его возного мовечи тыми словы: еслиже первшые позвы которыемъ далъ тобе ку поданью его милости пану Мальхеру Шемету на роки теперешные о светой Тройцы припалые згорели, ино я маю термину старую тогожъ позву к которой термины напишу позовъ и дамъ тобе а ты дей сознай передъ урядомъ якобысь его милости пану Мальхеру Шемету на теперешные роки в году осмъдесятъ пятомъ по Светой Тройцы назавтрей припалые отъ него подати мелъ. Котороежъ сознанье возного есть до книгъ земъскихъ записано.

---

## № 3. 1588 г. окт. 7. Подданный официяла кн. Миколая Довкши Янъ Юдмажайтисъ.

Выпись изъ актовой книги Россіенскаго земскаго суда за 1588 годъ, хранящейся въ Виленскомъ Центральномъ Архивѣ древнихъ актовыхъ книгъ подъ № 14587, л. 173, докум. № 119.

Л. 171 наобор., докум. № 114. Году от нароженя Сына Божого тысеча пятъсотъ осмъдесят осмого мс҃ца Октобра семого дня.

Докум. № 119. Подъ тымъ днемъ и титуломъ.

Оповедалъ боярын гсдрски земли Жомоитское волости Корклянское Матей Павлович на подданого князя Миколая Довкша официяла земли Жомоитское на име Яна Юдмажайтя, иж в году теперешнемъ отъ нароженя Сына Божого тисеча пять сотъ осмъдесятъ осмомъ мсца октебра пятого дня у середу о нешпорной године тотъ звышменены Ян Юдможайтис подшодшы под дом его лежачый в земли Жомоитской у волости Корклянской прозываемый Корклины перед воротами того дому его кгды пастухы быдло до дому гнали и тамъ дей невинне пограбил и взял коней двое шерстю рижые купленые по пети коп грошей литовских а третюю свирепу шерстю шпаковатую домарослую за которую давано дей полтрети копы грошей которое же оповедане его до книгъ земскихъ Жомоитских ест записано.

---

## № 4. 1589 г. 24 іюня.

Выпись изъ актовой книги Россіенскаго земскаго суда за 1589—1590 годы, хранящейся въ Виленскомъ Центральномъ Архивѣ древнихъ актовыхъ книгъ подъ № 14589, л. 274 на обор. 275, докум. № 302.

Л. 273 на обор., докум. № 299. Году от нароженя Сына Божего ҂аф осмъдесят девятог мс҃ца июня двадцат четвертого дня.

Докум. № 302. Под тым же днемъ.

Ставши очевисто возны волости Тондякголское Станислав Петрович сознане свое устное до книг земских учинил тыми словы иж будучи позваный пан Миколай Павловичъ перед судом земскимъ от пана Григоря а пана Балтромея Бейнартов вызналъ то иж вы панове Бейнартове напрасно мене позываете на тотъ часъ яко не держачог о подданые каплицы костела Крожского о Бодовки и о Визкгины кгдыж яко отец мой пан Павел Якубович такъ теж пан отец пана Михала пан Миколай Ляхович а пан Станиславъ Янушович яко стародавна держали и подавали тую каплицу зо всими поддаными ку той каплицы здавна прилежачыми нинимъ княземъ такъ и тепер водлуг давног обычаю отдали тое надане продков своих со всим на все ничого не уймуючи князю Миколаю Довкшы а иж тые две селе подданыхъ Бодовки и Визкгины не сут отделены от каплицы Крожской никому так и тепер княз Миколай мает моц водлуг духовного права доходит яко тыхъ сел вышей мененых так и всего естли бы што мело отити от каплицы Крожской а што се дотичет иж панове Бейнартове позываютъ мене съ тыхъ сел вышей мененых тогды яко отец мой отдал на костел такъ и тепер княз Миколай мает в целости держати до живота своего а я тых сел вышей мененыхъ на тот час не держу и доходовъ никоторыхъ з них не беру вед же подаваня своего никому не упущаю и не врекаюся а паномъ Бейнартом подаваня той каплицы Крожской з нами за участников не признаваю якож пнве Бейнартове на то поведили передъ судомъ земским Жомоитским стоечы вжо мы о тые села с паномъ Шеметомъ одным розправоватисе будем котороеж сознане возного до книг земских записано.

---

## № 5. 1591 г.

Выпись изъ актовой книги Россіенскаго земскаго суда за 1591 годъ, хранящейся въ Виленскомъ Центральномъ Архивѣ древнихъ актовыхъ книгъ подъ № 14592, л. 300 на обор. 301, докум. № 169 (168).

Году от нароженя Сына Божого тисеча пятсот деветдетя первог мсца октебра шестнадцатог дня. На рокох земских судовых водлуг статуту назавтрее по светомъ Михале свята римского припалых и судовне отправовати початых перед нами Казимеромъ Яновичомъ Орвидом судею а Криштофом Яновичом Белевича подсудком врядники господарскими земъскими Жомоитъскими постановившысе очевисто земенин гсдрьский земъли Жомоитской оповедил перед нами и покладал лист свой доброволны даны князю Миколаю Довъкшы канонику и офицыялу Жомоитскому капличъннку костела Крожского о то все што в томъ листе его речъ меновите описана и доложона естъ и просилъ насъ за то абых мо тот лист его утвержаючы до книг земъскихъ вписати дали которого мы огледавъшы и чытаного подостатку выслухавшы до книг земских вписати есмо велели и слово отъ слова такъсе в собе маеть

Я Михал Миколаевич Ляховича земенин гсдрьский земъли Жомоитское чыню явно и вызнаваю самъ на себе сим моим доброволнымъ листомъ кожъдому кому бы того была потреба ведати ижъ што князъ Миколай Довкша канониъ и офицыялъ Жомоитски капличникъ костела Крожъског прыпозывает до суду гсдрь-

ского земского Жомоитского маршалка его королевъской мсти тивуна в земли Жомоитской волости Меншых Дырвян его милости пана Малхера Войтеховича Шемета и малжонку его мсти ее милость паню Ганну Якубовну о две селе люди оселые одню прозываемое Бодовки а другое прозываемое Визкгины в которыхъ волокъ людми оселыхъ дванадцать в земъли Жомоитской у волости Бирженянъской въ Юодынов лежачые до каплицы костела Крожского от продков моихъ Михала Ляховича за именейцомъ Кгетовтышским наданые в земли Жомоитской лежачымъ хотечы тые села водлуг наданя продков моихъ пры каплицы костела Крожъского зъ именейцомъ Кгетовтышским мети а якъ я Михал Ляхович у верху описаный не могучы самъ особою своею при князю Миколаю Довкшу яко продавца того именейца Кгетовтышъского и тыхъ двух сел верху помененых Бодовки и Визкгины на праве быти и ему тых двух сел допомагат одыскиват на его мсти пану Шемете и малжонце его милости злецаю и даю моц зуполную тым моимъ листомъ князю Миколаю Довкшы тых двух сел Бодовкъ и Вызкгинъ верху описаныхъ и гаю сосновего пры тых же селахъ лежачого и всих кгрунтов пры ним прыналежачых поискиват мает и моцонъ будеть князь Миколай Довкша канолик и офыцыял Жомоитски тых двухъ сел Бодовкев а Визкгинов и гаю сосновего и всихъ кгрунтов здавна ку тым селам принадлежачых у пана Малхера Шемета и у малжонки его милости паней Ганны Янушовны и без мене хотя бых я Михалъ Ляхович подавца при том не был правне доходити аж до остаточног стопня права а дошодшы тые две села и гаю сосновего мает княз Миколай Довъкша пры каплицы костела Крожского зъ именейцомъ Кгетовтишскомъ водлуг давного наданья отъ продков моих и прав духовныхъ спокойне держати так яко и перед тым инные князи капъличъники костела Крожского продкове его князя Миколая Довкша держали и на то я Михал Миколаевич Ляховича дал есми князю Миколаю Довшы (sic!) канонику и офыцыялу Жомоитскому тот мой доброволны лист под печатю моею и съ подписом властное руки моее писмом полским и под печатми также и съ подписы рук инъшыхъ людей добрых на тое от мене устне а очевисто упрошоныхъ земянъ грсвихъ земли Жомоитское их милост пана Андрея Марковича Монкевича пана Адама Юревича Невраша а пана Яна Станиславовича писан въ Росейнях году от нароженья Сына Божого тисеча пятсот девятдесят первого мсца октябра десятого дня. У того листу печатей прыложоных и притисненых чотыры а подписы рук писмом полским тыми словы Mjchał Mikołaiewicz Liachowicza ręką swą własną podpisałem Andrzey Markowicz pieczętarz ustnie uproszony ręką swą podpisałem pieczętarz tego listu y ręką swą podpisał Adam Niekrasz Ian Stanisławowicz pieczętarz ustnie uproszony ręką swą własną podpisałem. Которыжъ тот лист вышей менованы ест до книг земских уписанъ.

---

## № 6. Объ избраніи Николая Паца.

Sanctissimo Patri et Domino suo, Dño divina providentia Sacrosanctae Romanae ac Universalis Ecclesiae Summo Pontifici, Capitulum Ecclesiae Mednicensis eius *humiles filii* et *devoti*, post pedum oscula beatorum. Ne prae defectu Pastoris gregem Dominicum lupus rapax invadat, aut in spiritualibus vel temporalibus Ecclesia viduata grave dispendium patiatur, conditores canonum deliberatione provida statuerunt, ut ultra tres menses vacare non debeant Ecclesiae Cathedrales. Ea propter piae memoriae

Rmo Melchiore Duce Giedroic Episcopi Mednicensi, ut moris est, anno millesimo sexcentesimo nono, die undecimo Maii cum reverentia ecclesiasticae tradito sepulturae. Nos Canonici Mednicensis Ecclesiae, qui tunc praesentes eramus, convenientes in unum ad electionem futuri Episcopi nostri canonice celebrandam talem terminum cum continuatione dierum sequentium duximus statuendum. Citatis igitur in terminum et tunc praesentibus omnibus, qui debuerunt, potuerunt et voluerunt commode interesse, in Ecclesiam nos recepimus de electione futuri Episcopi tractaturi, et nobis in unum locum congregatis, unus quisque divina inspiratione repente, nulla nominatione nulloque alio tractatu praecedente, in Rmum Nicolaum Pac Epum Methonensem Suffraganeum Vilnensem, virum utique plenae et perfectae aetatis, utpote qui *trecesimum* suae aetatis annum exegit, de legitimo matrimonio natum, vita et moribus et literarum scientia merito commendandum, consensu unanimi nostro et una voce simul ac unanimiter omnes et singuli in Episcopum elegimus, ac pastorem, et pulsatis campanis Te Deum laudamus solenniter cantavimus: consequenter autem conveniente populo ad pulsationem campanarum dictam electionem populo publicavimus. Sanctitati igitur Vestrae duximus unanimiter supplicandum, ut electionem supradictam sic canonice celebratam dignemini confirmare, et Electo nostro praedicto munus confirmationis misericorditer impartiri quatenus authore Deo nobis et tali Provinciae velut pastor idoneus valeat praesse utiliter et prodesse; nosque et alii sibi commissi sub sacro regimine possimus coram Deo salubriter militare.

Datum Mednicii VI Calendas Iulii Anno MDCX

Humiles servi et exoratores suae sanctissimae Paternitatis

Nicolaus Davosza Canonicus et Administrator Episcopatus Mednicensis mpp.

Ioannes Toyszemiersky C. et procurator Capituli M. — ppm.

Christophoms Dizwonisky C. et officialis M. —

Petrus Petrovius C. M. manu propria.

Ioannes Korahiewicz C. M. seu Samogiensis mpp.

Josephus Gardiski C. M. mpp.

[Theiner Augustini Vetera Monumenta Poloniae et Lithuaniae gentumque finitarum Thomus tertius 1585—1696. Romae 1863. p. 328—9.]

---

## № 7. Къ біографіи Мельхіора Гедройца.

*Melchior Dux Giedroyc Episcopus Samogitiae,* ex antiquissima ac nobilissima Lituaniae Ducum, Giedroyciorum familia ortus; ad Episcopatum Samogitiae evectus, annis 33 eum administravit. Vir genere, ac officio tam illustris apud omnes magnus, à se solo despiciebatur; cum ad minuta obsequia, saepe ne pueri operam admitteret: ipse sibi lectum componere ac sternere; ipse nocturnis horis, ad preces lumen conquirere. Ad fastigium submissionis suae ascendebat, quando vertente anno, pedes pauperum, sua manu ablutos, exosculabatur; quos etiam singulis solennioribus diebus mensae suae adhibebat, honorificis nominibus, Dominos suos et Benefactores compellans. Si quando aberat à publicis Regni Comitiis, sententiam suam de negotiis variis, à Senatu et Rege quaesitus, per literas (sic) scribere: quasi parum auctoritatis ea senatus consulta habitura essent, quibus eius nomen non accessisset. Tanta illi erat apud omnes collecta prudentiae opinio. At ille sibi tum maxime prudens, cûm palâm in Ecclesiâ excipiendis

pauperum rudiumque Confessionibus operam et vires impenderet: quos ut plures alliceret, à peccatis absolutos, et monitis necessariis benignê instructos, eleemosynâ aliqua recreabat, ac praesertium aromatum distributione. Quamdiu vixit, Conciones *vulgari in Samogitia linguâ* solebat habere; in vestitu curiosum nihil admisit unquam, aut vanum; eius moderatione, propior ad simplicitatem, quàm ad cultum: in omnes benevolus, in se rigidus; fesso diurnis curis corpori, saepe non nisi humi quietem concedebat. Merebantur tantae eius virtutes, ut pro Patrio more ad altiorem Cathedram eveheretur: quod ipsum agebat Princeps, cùm illi Episcopatum Vilnensem conferre voluit: quem tamen Melchior constanter recusavit, non ambitionis solum horrore, sed etiam ne quâ labe animum inquinaret, quòd intellexisset eo nomine, a quopiam peti pecuniam 4. millium florenorum. Itaque retento Samogitiae Episcopatu, eiusdem culturae, operam et impensas studiosiùs consecravit, neque exiguo operae subsecuto fructu. Cum enim auspicatus id munus, totâ Samogitià, *septem* duntaxat Catholicos Sacerdotes reperisset, Ecclesiis reliquis per Haereticos occupatis aut dirutis; eo animum maxime applicuit, ut non reliquias modò Catholicae Religionis integras conservaret, sed etiam desertores eius revocaret. Propterea ad iuvenum ex haereticis familiis prognatorum educationem, et bonarum literarum disciplinas de proprio impensas suppeditabat: Patresque Societ: Iesu, quòd erudiendae Iuventuti operam darent, singulariter complexus; collegium eorum Vilnense, praedio *Rzesza* donato auxit: ut eorum operâ haereticos post sua fata ad fidem traheret, quorum conversioni curandae, vita sua non suffecit. Plenus omni meritorum genere anno 1609, ad praemia eorum, in caelum evocatus est. Inde etiam erga suas oves bonum se pastorem probavit. Visus est Vornensis calamitatis tempore, Vornensem Ecclesiam, in qua tumulatus est, pallio protegere; et matutinarum laudum horis, Episcopali ornatu, ad altare accedere. Denique ne haec omnia exigua essent, ad famam eius sanctitatis illustrandam lumina. spectante viro probo, atque prudente Presbytero, templi sacristâ, lampades insolito ac caelesti quodam fulgore, ad eius sepulchrum saepiùs, inter nocturnas tenebras, arserunt.

[A. Koiałovicz. Miscellanea rerum Ad Statum Ecclesiasticum in Magno Lituaniae Ducatu pertinentium. Vilnae 1650. pag. 14—16.]

---

Páklidimus Teip pataiſik.

| Lâk-ßtas. | Wirßus ☞ | ſkáitik vż |
|---|---|---|
| 156. | 48. dûtą⸗ | dûta [209,3]. |
| 157. | I. iżbegineo⸗ | iżbeginéio [209,12: iżbeginê o]. |
| 159. | 40. aps⸗ | apé [212,11]. |
| 160. | 40. Diewąų⸗ | Diéwą [213,17: Diéwąų]. |
| 163. | 6. pażudino⸗ | pażudimo [216,23: pażúdino]. |
| 166. | 47. żożio⸗ | żodżio [221,2: żóżio]. |
| 164. | 11. ſowęs⸗ | ſawęs [221,13: ſawę́s]. |
| 168. | 3. pokaroięs⸗ | pakaroięs [222,13: pokarôies]. |
| 169. | 47. pim'⸗ | pirm' [226,36]. |
| 170. | 3. ne turiú⸗ | ne turi [227,7: ne tariù; въ польск. оригиналѣ nie rzekę]. |
| 173. | 35. bouo⸗ | búwo [231,9: bówo]. |
| 175. | 16. muterių́⸗ | móterų [233,12: múterių́]. |
| | 19. buwu⸗ | búwo [233,15: búwu]. |
| 176. | 19 (29). ſtawêio⸗ | ſtowéio [235,5: ſtaweio; надъ е неясный знакъ]. |
| 181. | 43. gârbet'⸗ | garbés [241,20]. |
| 185. | 13. ir kûwas⸗ | ir kûnas [245,22–23: ir kûuas]. |
| 191. | 20 (26). żmonia⸗ | żmonių [253,22: żmoniâ]. |
| 193. | 28. Szeßéa⸗ | ßéßta [256,16: Szêßea]. |
| 196. | 4. Trbioßeus⸗ | Tobiôßeus [259,24: Trbiôßeusp⸗]. |
| 197. | 11. pakûieus⸗ | pakâieus [261,11: pakuiaus]. |
| | 17. ſu Diéwo⸗ | ſu Diewú [261,17]. |
| 198. | 30. iztkimais⸗ | iżtikimais [263,7: iżtkimáis]. |
| 199. | 7. kiekwieſsas⸗ | kiekwiénas [263,34: kiekwiésas]. |
| | 21. apipipianſtitas⸗ | apipieuſtitas [264,12: apipianſtitas]. |
| | 26. numieuſsių⸗ | numiruſsių [264,17: numieuſių]. |
| 201. | 17. mókinei⸗ | mókitinei [267,5]. |
| 203. | 18. wietikikas⸗ | wietinikais [269,18: wiétikinikais]. |

## Páklidimus Teip pataiſik.

| Lâk-ßtas. | Wirßus ☞ | ſkáitik vż |
|---|---|---|
| 206. | 20. paweizru✓ | pawáizdu [273,16]. |
| | 27. ne iok ių✓ | nê iokių [273,21: ne îok' ių]. |
| 207. | 19. brągeſiũiu✓ | brągéuſiũiu [274,17: brą̃geſiñiu]. |
| 209. | 6. karios✓ | kuriós [276,32: kariós]. |
| | 51. pabérgimą✓ | pagérbimą [278,2: pabergimą]. |
| 200 (210). | 12. pakłaſnumi✓ | pakłuſnumi [278,14: pakłáſnumi]. |
| 212. | 17. wieni✓ | wiéną [280,32]. |
| 215. | 27. kąkąǵ✓ | kadą̃ǵ [285,13]. |
| | 35. petieſp'✓ | patiéſp' [285,20: petieſṗ]. |
| 216. | 22. munús✓ | manús [286,15: múnus✓ múmus]. |
| | 41. daktái✓ | daiktái [286,34: dáktai]. |
| | 49. Sz tos✓ | Szęßtos [287,5: Szitos; буква i неясная]. |
| 220. | 48. palaucziſóṗ✓ | paléuięucziofiolṗ, [293,25 palauięcziſoṗ]. |
| 223 (222). | 20. noṙ✓ | nórint' [295,31: nor]. |
| 228. | 21. pagundidimus✓ | pagundimus [302,17: pagúudidimus]. |
| 229. | 41 (47). *kaiṗ tarîtų [304,21]. | |
| 230. | 47. *Nes'. [305,35]. | |
| | 48. atneſk'✓ | atnéſk' [306,1]. |
| 239. | 48. iżnakino✓ | iżnaikino [318,7]. |
| 240. | 21. Pałdieniko✓ | Panédelniko wel pánedelo [319,1: Paldieniko]. |
| | 26. ſûmų | ſûnų [319,5: ſúmų]. |
| 242. | 46. kuinus✓ | kûnus [322,4: kuinús]. |
| 247. | 39 (40). kkauſikit'✓ | kłausikit' [328,16: kkausît✓ kłausît]. |
| 267. | 8. kût'✓ | bût' [355,12: kûṫ]. |
| 268. | 23. *tą ſakramentą [357,5]. | |
| 267. | 27. Ii✓ | Ir [358,15]. |
| 268. | 3. angßeis✓ | angßti [358,31: ąngßtis; буква t неясная въ верхней части]. |
| | wêrtai✓ | wartai [358,31]. |
| | 33 (23). pikiai✓ | piktai [359,20: pikiái]. |
| 277. | 9. Ewąngelikſęmṗ✓ | Ewangelikûſęmṗ [368,29: Ewangelikſęmṗ]. |

Illustrissimo ac Reverendiſsimo in Christo Patri et Domino D. Melchiori, DEI Gratia Episcopo Mednicensi duci GIEDROYCIO etc. etc. Domino et Patrono suo colendissimo. Gratia et pax a Domino DEO nostro IESU CHRISTO.

Habes Illustriſsime Praesul singularis tuae circa gregem tibi divinitus comiſsum,- meaeque erga te observantiae, non aspernandum testimonium, doctissimi et religiosissimi viri Vuieci, exactissimos, in sacra totius anni Evangelia Commentarios, meo quidem labore, tuo autem consilio, juſsu et impensis, Lituanicos effectos. Praeclarum sane opus et dignum quod non uno, aut altero idiomate, in uno aliquo regno aut gente contineatur, sed quod pluribus variarum gentium linguis, per totum orbem divulgetur. Minime sane verendum eſset, ne aut me laboris impensi, aut te expectationis conceptae paenitere poſsit: si quidem eos fructus ex hoc nostro conatu gentem nostram consecuturam polliceri nobis poſsumus, quos alias etiam nationes, à quibus hic vir, propria vel aliena lingua loquens auditus est, consecutas videmus. Et quidem si hujus viri laudandi hic locus eſset, vehementer solicitus eſsem, ne utpote impar oneri, nihil pro dignitate ejus afferrem, sed enim ille opera nostra, hac in parte non indiget, qui et vivens humanam laudem omnem, semper ex animo contempsit, et ad altiſsimas beatorum sedes elatus majora suorum factorum praeconia audit, et denique si quae virtutem gloria, tanquam umbra corpus consequitur, ea satis jam et multorum litteris consignata ad omnem posteritatem transmiſsa est, et in viventium adhuc auribus sonat, ac per omnium ora vagatur. Nos interim omnino tacere non decebat, unde hoc tantum boni in nos derivaverimus, ne forte silentium (: ut libera sunt hominum judicia:) aut ingrati animi aut invidi suspicionem apud quempiam

nobis commovere pofset, tum etiam ne tantum commendationis, quantum Vujcii nomen afferre potest, nostro huic operi detraheretur. Meum hic potius, et meorum gentilium officium mihi suscipiendum et explendum est ut meo ac meorum omnium nomine gratias agam DEO opt: max: quod te talem Pastorem habeamus, ex quo non utilitatem modo, ex omnium bonorum provisione, sed decus etiam referamus. Vere enim hoc dixerim, non auribus tuis, sed veritati et solatio nostro indulgens, nos habere Episcopum, quem cum praeclaris huius seculi viris, aequare pofsimus, non splendorem generis aspicio cum hoc dico (licet nec hic desit, isque talis, qui raris contingit, ut ex Ducum familia prognati sint) sed quod veram laudem parit, et ex vulgo Antistitum eximit singulares tuas virtutes, quibus ita Te auctum ornatumque conspicimus, ut majoribus augeri ornarique desiderare vix possimus. Nam sive comitatem et clementiam spectemus sive in summo gradu animi Tui erga omnes facilitatem consideremus, sive in tenuis fortunae homines, largam munificamque liberalitatem intueamur: sive denique in rebus suscipiendis animi magnitudinem: in promovendis constantiam contemplemur, ea omnia tanta in Te uno reposita, quanta nec in Cimone et Pericle laudatissimis Atheniensium viris, aliisque summis Ducibus ac Imperatoribus reperiemus. Vigilant illi de nocte, ut quo intendant mature perveniant: Tu ut commifsum Tibi gregem integrum et incolumem conserves, perpetuas agis excubias. Illi buccinarum tubarumque clangore, tu gallorum campanarumque sono ad tuas excitaris functiones. Illi solicite provident ne quid indignum milite: tu ne quid Antistitis agatur committaturque persona. Illi cavent ne urbes aut castra capiantur, tu ne ratio ab illa parte animi, quae cum brutis est communis de sua sede deturbetur. Illi ad extremum novos idoneosque suis militibus, deligunt praefectos et centuriones, tu et ipse, et evocatis saepius e religiosorum familiis doctissimis quibusque viris, in hoc studium peculiariter incubuisti et incumbis, ut et Parochi, quos haec procuratio tangit, et illis subjecti cives suo non desint officio. Quo perfecisti, ut non solum laudem, constantiam, gratiam, humanitatem, clementiam aliasque tuas praeclaras virtutes, sed etiam derepente, totam fere illam regionem immutatam, et quasi novam effectam suscipiant et admirentur. Tua enim diligentia factum est Praesul Amplissime, ut jam patrii sermonis, nec pastores nec contionatores desideremus. Tua industria, collapsus pene in his terris Christianae religionis status erectus, atque ad pristinam stabilitatem nitoremque reductus est. Tua cura et vigilantia, verae religiones hostes audacem temeritatem, partim deposuerunt, partim intra limites suos continuerunt? Nihil denique mali, aut sceleris fingi excogitarique potest, quod auferre et abrogare aut conatus non sis, aut non coneris. Magna haec sunt Antistes Illustrissime tuarum laudum encomia, sed maiora illa, ex quibus tibi longe maius ac

excelentius surgit decus atque ornamentum, haec singularis sacrarum rerum procuratio, haec immortalis DEI precibus atque hostiis perpetua placatio: hae diurnae nocturnaeque, quas pro Ecclesia DEI suscipis preces et meditationes, haec denique fidei religionisque Christianae strenua constansque defensio, cuius rei causa, et Seminarium lectissimorum adolescentum instituisti, et institutum nullis impensis parcens conservas aliosque complures, a die quo in Episcopum Samogitiae assumptus es, ad haec usque tempora, praeclarissimis artium disciplinis instituens, domi tuae, non modo alis et foves, verum etiam ad omnes virtutis pietatisque Christianae honestissimas sanctifsimasque actiones, erudis atque instituis, ipse quoque ne senili laboribusque confectae aetati (quae requiem et à laboribus vacationem requirit) indulgens, omnibus illis, quibus, integris viribus et valetudine existens fungeris officiis. Nam cum Lithuania toto fere octennio suo destituta esset pastore, ita tuam utrisque navasti operam, ut certari possit Mednicensium an Vilnensium fueris sisque Episcopus, ita enim utrisque abundé fecisti et facis, ut et illi suum, et hi suum merito, te appellare possint Episcopum. Providendum erat utrisque populis? continuo providisti: consulendum? sine cunctatione consuluisti. Agendum de maximis religionis rebus? illico egisti, cooptandi nonnulli in sacerdotum numerum? sine mora cooptasti, et ut multa paucis complectar, nihil fuit tam arduum et operosum, nihil tam in accessu et factu dificile, quod tu horum causa non fecisses, aut facere noluisses. Et haec tua preclarifsima et excellentifsima Ecclesiae et Reipub: causa suscepta et perfecta negotia predicabuntur et grata posteritatis recolentur memoria. Illud vero immortale ac prope divinum tuum consilium, quo summis, infimis, mediocribus, studere cupiens, sacras, supra totius anni Ewangelia, gentis tuae idiomate interpretationes, et fieri curasti, et Tipis mandasti, quantum tibi apud Deum mercedis et praemii, quantum apud tuos gentiles laudis, quantum apud posteros memoriae comparaveris, verbis exprimi vix potest. Tibi enim patria ob propensam in se voluntatem Ecclesiarum moderatores, ob labores sibi iminutos, cives ob caelestem salutaremque doctrinam propositam: reliqui omnes ob patrium sermonem: á squalore et interitu vindicatum perpetuo plurimum debebunt. Ut ergo Orpheus lyram, qua identidem usus est diis immortalibus consecravit, et miles Romanus, ad valvas herculis arma, quibus hostem saepius confecerat reposuit: ita ego onus hoc, non sponte et electione, sed tua auctoritate et imperio, humeris meis impositum, ad locumque quo iussus sum perlatum depono sub oculis tuis qui imperasti et te conscio ac teste, profiteor, me rem tantam, nec aliis, qui in ea facilius fortasse desudassent praeripuisse, nec semel susceptam, negligenter transegisse, ut hinc inertiae ac desidiae, inde arrogantiae ac temeritatis notam aboleam: ut ut res aliis videatur, satis mihi videbor, consecutus, si

tuis imperatis et iussis fecero satis, quod mihi semper maxime est, eritque in omnibus spectandum. Deus te nobis Antistes Illustrissime servet incolumem. Vorne Calendis Martii Anno á Christo Iesu nato 1599.

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Tuae indignus servus.

Nicolaus Dauksza Canonicus Mednicensis.
Parochus Betigoliensis.

---

## СОДЕРЖАНIЕ. Įtalpa.

---

ſakius ſawús niéku pawérſt' gałêio, o wiéton' dwilikos mókitinių įgit Tewieṗ dwiliką legiių Angełų́ ąnt' apginimo ſáwo. Ketwirtú bûdû W. Iezus bára Pętrą biłódamas, ioġ tai teip' tuŕ bût, idant' ſunús Diéwo bútų izdûtas, nukakîntas[1]) ir nukriżęwôtas, idąnt' râßtái Pránaßu iżpilditų́ś, kurié tatái wiſſa ſęnéi apſake. Iżbâręs Wießṗatis Pętrą, bára wel' ir apiekimą Zîdų anų́, kurié tikéios idąnt' ių ſawá galîbę[2]) ſugautų́ kadąġ niekad' io regimâi mokęnczio palitétiś ne gałêio: ioġ anû mętu ne buwo walà io. Bęt' tieġ nų yrà mętas ių́ſu, kuriû iúmus pęrłaidżiû ant ſawęs darit' ką nórint', ir galibę ąnt' manés dûtą[3]) kunigaikßcziui tamſibių́, tai ęſt', Szatónui, ir iúmus támſumus burſinikamus io.

Wießpatis Zidus edzio-ie.

Paſkúi to anié ßarwinikai żałniérius prißôko ir mętes ąnt Wießpa-[ties] (157) ties ant Ieſaus, ir ſugâwę ſurißßo ių, O mókitinei io wiſsi iżbeginê o[4]). O cże ißtikimóii ßirdis ſawimp tę pawartôii kokſái tęn gwołtas búwo W. Iézui, teip' didimę pulké ſawawâlų o piktuių żmonių, kur búwo wiſsi kaip' ßúnes ſunîrtę iż anó ąnt' żęmes parpûlimo. Kokſái tęnai búwo tąsįmas, traukimas, kumſcių mußimas kad' ant' io kiekwienas noréio galîbes paródit. Kokį ten turéio atâußima Wießpatis mûſų Iézus Chriſtus, paſkúi aną kruwiną prâkaitą, kad' wieton' nußłûſtimo prâkaito, teip' ių gêrbe, rętéżiumis ir wîrwemis ráißioio, kułe, múße, ir tularópus błużniiimus[5]) ir ne wiézliwus żódżius ąnt' io kałbêio. Kokſai âpmaudas ßwęncżeuſios Mergós Marios mótinós io, kad' iżgîrdo, ioġ iau iżdûtas ir ſugautas ſunús ios miełeuſes[6]).

Sugawimas Wießpaties.

O kaźġ cżea[7]) ne pagaiłeſiś iżganitoio ſawo, weizdedamas ąnt' io teip' nûg wiſsų́ prâſtoto, ir teip' baſęi[8]) ſurißto ir ſugâuto? kuris ir patis ſawįs ne paſigaiłes, weizêdamas ąnt' nûdęmių ſawų́, kuriós búwo priéżaſtimi tų wiſsų́ ſųkibių́? Kuriomis kaip' wîrwemis ſúrißtas yrá taſſai ne kâłtas awinêlis. Néſſa tu żmógáu ęſsi búdelu io, kuriś ių ſugawái tu ßitas wirwęs nuwiięi kuriós ių ſuwirżêio, tú ių ſurißái ir ſúwęrzęi nûdżiomis táwomis. Tu patis turêiei bûti ſurißtas ir ſugáutas: ąnt' táwo kâkło turêio bût' taſsái rętężius, kurį táwas Wießpatiś neßióia, táwos rąkos túrêio bût wirwę ſúwerzßtas[9]): Néſſą tú nuſidéieij, tu Diéwa pážéidei, tu tatai wiſſa padarei. Bęt' nų́ W. Iézus priéme ąnt' ſawęs wiſsás kaltés tawąſęs. Iiſai dáweś ſugaut, idąnt' tawé izlûsûtu, ſurißtiś prilaido, idąnt tawę ißrißtų́ iż' nûdemių tawų́: ſtóioś kálinių[10]) priéſakių ſawų́, idąnt' tawę iż' baiſių́ ſaîtų węlinio iżgêłbetų: Dáwes wilkt ir tęſt' tiêmus żalniériumus ßarwûtiemus idąnt' tawés węlinas ne trauktų ąnt' paſmerkimo ámżino. O kąġ Wießpati atadûſi vż' tas wiſsás gerîbes io? Kaipóġ po tam' ne miłeſi teip' didżio miłétoio ſáwo? Kaipoġ iau búdamas per ių iżgęłbetas iż'

Paſigaiłeiimas. Gaiłeiimas vż nuodemes

Pſal: 118.

Didumas mielaßirdumo.

Meiłumas.

1) nukąkîntas 2) galîbę 3)⁺ dûta 4)⁺ iżbeginéio 5) bluzniiimus 6) mieleuſes 7) cżẽ 8) baiſęi 9) ſúwerßtos 10) kálinių

rąkų priéſakio, ne tarnáuſi iam' ßwęntibeie ir teiſibeie per wiſsás dienas giwâtos tawós? Kaip' ne turi łąkit tůintimpos ßito miéleuſioio kalinio arba ſáitinio, drin' tawęs ſugâuto: ir drin' tawęs ſáitůſę ſédinczio.

Małdá

O Wießpatie Iézu Chriſte iżganitoie mânaſis, kurſái vż mus núdeiuſius teip' gêdįgai ſugáudintiś ir ſurißdintiś priłaidais, taw nu wiſſi vż kâlinius ir ſaitinius paſsidůme, kůno, paſaúlo węlino ir nůdemes wiſsôkios vzſizadámę tawę patiės vż Wießpatį turėt nórimę, ir taw pacziám tarnáut nórimę. Teikiſsig mumus paßełpt, ir máłônesp' mus priimt, ir ißrißt o atłáiſt' wiſsas nůdemes můſų. Subiłôkime Póterių ir Sweiko[1]) Márią.

### III.

Weſtas Ano ßeuſp.

### Sudiiimas ir gałwokartai namuoſe Kaijphoßeus.

Kadąg rátá ir Ratmiſtras, ir tarnai Zidų apſire Iézu, ir ſurißßo ii, ir átwede ii pirmieus Annóßeuſṕ. Neš taſsai búwo ůßwis Kaiphóßeus, kuriś búwo augßczeuſiůiu Biſkupu mêtų anų. O Kaiphóßius búwo ąnſái, kuris buwo dáwęs rôdą Zidamus: iog priwałú yrá idant wiénas żmogus numirtú vż żmónes. Ir nuwede ii Kaiphóßeuſṕ kuniġaikßcżiop kunigų: kuř búwo ſuſsiėię wiſsi kuni-[gai,] (158) gai, Dâktarai ir wireſnieii. O Simanas Pêtras ſêke Iézu nůg tôło, ir kitas mókitinis kuriś búwo pażiſtamas Biſkupo, kuriś iéio ſu Iézumi inġ pałóciu Biſkupo, o Pêtras ſtowêio vż dúrų. Ißėio tad anſái kitas mókitinis kuris bů pażiſtamas wireſnē[3]) kúnigui ir pakałbeio wartinikei ir iwêde Pêtrą pałocżiuń biſkupo aukßcżiéuſio. Ir iêięs pałocżiuń, ſedêio ſu tarnáis, ir ßiłdeś vgnip idąt regêtu gâłą. Tad Biſkupas kłâuſe Iézų apė mókitinius io ir apé mókſłą io. Atſáke iam Iézus. Aß regimai biłóieu paſaúlui. Aß wiſſadós mókieu Sinagogoi ir Bażnicżioi, kur wiſsi Zidai ſuſſiwáikßcżioie: o ſłapté niéko ne biłôieu: ko mané kłauſi? Kłaůſk tůs kurie girdêio, ką aß biłôieu. Ir kad tatái iżtare, wienas iż tarnų ſtówinczįuių ißtiko płáßtaka Iézu, biłódamas: Teiṕ atſakái augßczeuſem Kunigui? Atſâke iam Iézus: Iêi piktái taréu, důk lůdimą apé piktą: o iêi gerái, kodrinaġ mané mußi? O kunigáikßczei kunigų, ir wîreſnieii, ir wiſſa rodá, iéßkoio fałßiwo lůdimo prieß Iézu, idąnt ii ąnt vżnówiiimo iżdůtų: o negałėio raſt. Ir tůli fałßiwą lúdimą biłôio prieß ii: ne búwo ſuderą lůdimai. O ąnt gâło atêio du falßiwų[4]) lúditoiu ir táre: Meś ii girdéiome bîłanti: Aß pagadîſsiu bażnicżia ßitą ręká padarîtą, ir po trimus diénomus kitą ne ręka padarîtą paſtatiſsiu. Ir ne búwo patôgus ių lůdimas. Ir kéłęś augßczeuſes Biſkupas widurin, kłaúſę[5]) Iézų biłôdamas: Notſakái niéko ant to, ką tie ąnt tąwę[6]) kâłba? O Iézus tiłėio, ir niéko notſâke. Ir ąntrą kârtą auġſßczeuſes kúnigas kłaúſe ii, ir táre iam:

Kaiphoßeſp.[2])

Iłaiſtas ing dwara.

Statitas ties kaifoßiumi.

Płaßtaka. Ne kałtibe W: Iezaus.

Subudawoſiu.

---

1) Sweiką 2) Kaiphoßeuſp 3) wireſnem 4) falßiwu 5) kłáuſe 6) tawę

Tu eſsi Chriſtus, Sunús Diéwo pagirtoio? Pąpriſiékiu[1]) táwe per Diéwą giwąii, idąnt múmus paſakitumbei, iêij tu eſsi Chriſtus Sunús Diéwo? Táre iam Iêſus: Tu taréi, aſz eſſmi. Wienókig ſakáu iúmus: iſzwiſsite sûnu żmógaus, ſédinti ąnt deſzinés galîbes Diéwo, ir atęnti debeſiſſe dągáus. Tad augſzczeuſes Biſkupas płêſze rubús ſawús, biłôdamas: Subluzniio. Ko múmus beréikia daugeſń lûditoių? Szitái nų girdéiote blúznimą. Kas iúmus rêgis? O tié wiſsi apſúdiio ii ąnt ſmérties biłôdami: iog eſt kâłtas nużawinimo arba mirimo. Tad wirai kurié turéio ii, apiiûke ii, muſzdami: ir ſpieude ąnt wêido io, ir vżdęge ii, ir kúmſćiomis ii múſze: o kiti płáſztakomis múſze ing wêida io, biłôdami: Pranaſzáuk múmus Chriſtau, kas eſt, kuris tawé iżtiko? ir kitų dáiktų daúg blúznidami biłoio prieſz ii: o tarnái ii płáſztakomis múſze. O kad búwo Pêtras oré zêmái, atêio wiéna iż mergų kúnigo augſzczéuſio: o pamâcżiuś Pêtrą beſzidżiątiś ſédinti vgnip, táre iam: ar ir tu eſsi iż mókitinių żmógaus to? O iiſsái vżgineś io po akim wiſsú biłôdamas: Néſſmi. Mote-[riſzke] (159) riſzkê nepażiſtu io, nei pażiſtu, nei żinaú ką taréi. Ir iſzéio Petras óran' iż pałôczeus, ir gaidîs pragîdo. O iam iſzęnczem iż dúrų pamâte ii kitá mergá, ir táre iiémus, kurié tęnái búwo. Ir tàś búwo ſu Iézumi Nązárenu[2]). Ir po mážai wáłandái, kitas regêdamas ii táre. Ir tú iż anų eſsi. Ir ántru kartú vżgineś ſu priſiega, iog ne pażiſtu żmôgaus. O potám kaip butų po adînai priêio kurié tęnái ſtowêio ir táre Pêtrui. Vżtiêſą ir tú iż ių eſsi, nes ir Galileoniś eſsi, ir kałbá tawá iżdûſt tawé. Ir táre iam, wiénas iż tárnų Biſkupo, ártimas anó kuriám Pêtras nukîrtęs búwo aûſi: ar aſz tawęs ne regêiau darżè ſu iû? Tad pradêio atſiżadêt kêiktiś, ir priſiegot, iog ne pażiſtu żmôgaus to kuri biłote. O tûieús dábar bekałbąnczém ąntru kartų[3]) gaidîs pragîdo. Ir atſigrężęs Wieſzpatis, pawiżêio ąnt Pêtro. Ir átmine Pêtras żódi Wieſzpatiés, kuri iam búwo paſâkęs, iog pirm neg gaidis du kartú pragîs tris kartús vżſigisi manęs. O Pêtras iſzêięs óran wérke karczéi.

Petro tris kartus vżſiginimas.

Wieſzpaties żwiłgtereiimas.

Weikus gailéiimas Petro.

IZGVLDIMAS.

Wieſzpatis ir iżganîtoies mûſų Iéſus Chriſtus, páſkui páſtarą Węczêria nęt' ik mîrſztas, ſęptînis kartús wadżiôtas, tai tęn' tai ſzęn': ſu didżiu gaiłéiimu ir gałwókartu 'ſu didżiú gwołtú, muſzimú, tąſimu, płêſzimu, ſtúmdimu, nôwiiimu. Pirmieuś iż anó weczęrniko per úpę Cédron', net' ing dârżą: pîlnas ant' dûſzios nuludimo ir ſôpulo. Antra, iau ſugáutas ir ſúriſztas, węſtas Annôſzeuſp, Tręczia Kaiphôſzeuſp, Kętwirta, Piłôtop, Pękta Hérodop, Szęſta[4]), wel Piłôtop' Sękma ir páſtarą, nûg Piłoto, nęt' ąnt' káukołes arba pliko kâłno, kur búwo nukriżęwôtas. Ir iż czeg ąntái iſzęio nêkurių nóbażnumas, iog ſzią dieną wáikſzczioie ſęptiniúmp bażnîcżiump (arbá ſęptinįųmp ałtóriúmp) ir kiekwienoi' biłó pękis pôterius, pękés ſweika Maria, ir wiéna Crédo, ant' garbés ir ąnt'

Ant ſeptiniu wietu Wieſzpatis wadżiotas.

1) Papriſiékiu 2) Nazárenu 3) kartú 4) Szęſzta

atminimo kancziós Wießpatiés ir pękių żaizdų W. Chriſtaus. Sżitáiġ tą antrą ir tręczią pralidéiima Wießpatiės, toié tręczioié daliié apraßîtą túrimę. Néſsą Zîdai vżêie ſu Wießpatimi Iézumi Annoßeuſṗ (ioġ iiémus búwo ąnt' kęlo) io liepti, zótaġ ių wel węde Caiphóßeuſṗ, kuriámṗ kaip' augßczéuſiamṗ kunigieṗ, búwo ſurįkimas Dâktarų ir wîreſniuiu łaukęnczió Iéſaus, ir rôdiięnczio kaip' ių Piłótieṗ apraiſit turêtų.

I.

Płáßtaka vżduota Wießpati Chriſtui.

Iszwiſkimeġ cże pirmieus aną ſųkią płáßtaką kurią W. Iéſus nekałtái kęntêio, tůſę namůſé Biſkupo. Néſsą kaḋ ių Biſkupas kłáuſe apé mókitinius nîeko notſâke, nes' iau ių búwo wiſsi praſtôię. Tů mus mókidamas: ioġ kaḋ ne túrime niêko géro ką aps[1]) ártimąių můſų biłót turêtumbimę, idánt' gándżeus tiłetumbime, o neġ ką pikto biłótumbime apé ių. Apė mókſłą wel důſtiś ąnt' tų wiſsų kurié ių regimái ir ßwieſei mókęnczio kłáuſe. Aß tieġ wiſsadós mókieu âißkei Sinagogoie, ir bażnîczioie' etc. O kazġ ąnt' to atſâkimo gałêio bût tieſós didêſnes, padóreſnio [ir łąn-] **(160)** ir łąg-weſnio? O wienók rádos tokſái tarnas, kaip ir Wießpatis io, kurſai bę kokiós priézaſtiés, têikdamas Wießpati ſawam', ißtiko ſmârkie płáßtaka Wießpati ir Diéwą můſų. Kaip' paraßita: Ioġ Wießpatis kuriś miéłai kłâuſo

Patefsimas prieg dwaru.

Prou: 19.

żódzió mełůienczių, taſsái túri bêdiewius wiſsús tarnús ſawús. Ir neṙ ne wiénós żimeś tikrêſneś bûdų ir giwátos Wießpaties wiſsókio, kaip' yra ßeimîna io.

Sudas neteiſus.

Weizdékiġ kokį ſópuli, ir kokį pagédinimą tos płáßtakos iżtikimé per wêidą W. múſų mielauſeſis Iézus, drin' múſų kentéio, ne tiektái be ne wiéno nůpełno ſawo bęt' ir prieß wiſsókią teisîbe sûdo. Neś' ſurißtám', kuriś' nei atſiginṫ, nei abidós ſawos âtakių atadůṫ ne gal', prideréio atłáiſt', nórint' ir gerái mųßį[2]) bútų nugiięs, ir ąnṫ ſúdo yrá dáiktas pêrłaiſtas kałtam' wáłnai apé ſawé biłóṫ: ir ęſt' taſsái bûdas paiųktás wiſsóſę tautoſę, ioġ piktadéios, iau ſugaûto, ir ſúrißto ne wiénas nêdręſa palitétiś, nęt' ant' io iżdůſt' ſentténcią priſiékęiie sûdżios. Bęt' tai wis ąnt' Wießpaties Iéſaus wiétos ne turéio: ir łabîaus ąnſai piktas o neméilingas tarnas, nie tiektái dáwe płáßtaka W. Iézui, bęt' dábar pákląpą[3]) pridéio, biłôdamas tais żôdżeis: ir teipâgu atliepi Biskupui? Kaiṗ bútų W. Iéżus ißtâręs ką ne padórei ṗrieß Biſkupą: arba kaip' bútų nederą po akim̃ Biſkupo teiſei, ir ißmintingai biłôṫ. Tokių piłwapenių, klepôienciu, ir bęgêdżiu ir nų yrá dwârai pilni: O ne wiénas ių apé tai nêbara. Ir gąndżéus, nêkuriůſemṗ Wießpatiſęmṗ ne wiénas pikczéus ne túris, ir ne wiénas pikteſnes ir didéſnes nopikąntos ne pêłno kaip' tie, kurié wáłnai ir drąſei biło, nórint' geréuſei ir téiſeúſiei biłôtų ir rôditų. Kuriůſe ir nų W. Chriſtus ṗłaßtakas nugiia, kad iie drin' tieſós, ir drin'

1) ape 2) múßį 3) páklapą

wáłno ſakimo, arba graudinimo, gêdas gałwókartus, ir pęrſakioiimus kęnczia.

Romumas W. Ieſaus.

Kłauſikimeg ką Wießpatis ßitam' tarnui piktám' vż aną płáßtaką ir vż páklapą atadawęs: ir kaip' iam' átakes atâdawe abîdos ſawos. Neś' nórint ii gałêio wiénu żodżiú, ir ſu Wießpatimi io, nuſtúmpt nęt inġ pragárą, wienókiġ idąnt' múmus żimų pawáizdą rómumo, ir kąntrúmo paliktų, ne padâre to, tiektái ii wiénu żódżiu o wałna biłá, nórint łęngwái gráudino ir iżbáro. O tai todrin', idąnt' tiłeiimu ſawûiu né ręgétuś iżpáżiſtas, idąnt', nepriderancźęij Biſkupui butų atsâkes, kaip' ių ąnſái tarnikas ne kałtái klapôio. Iei tieġ piktái táreu, paródik' tatai padôrumi pêrwedimu, kadąġ ne tu ſúdżiá, bęt' aß ſtówių[1]) po akim sûdzios. O iêij taréu gerái, o kodrinąġ mánę mußi? O Wießpatie Iéſu Chriſte iżgęlbetoiei miéleuſeſis, o tadąg tatái yrá wiſſos âtakes, vż aną teip' didę abîdą táwą? O kaipóġ múmus padórei įſakéi idânt' mókitumbimeś nûġ táwęs, ioġ teip rómus ęſsi ir ßirdés nążêmintos[2]).

II.

Sudiiimas ir gałwokartai

Inſidabókimeġ ąntru kartú, ſûdo netêiſaus, kuriû Wiéßpatį ir Diéwąų[3]) ſudiio Kaiphoßeus namûſe. Nes' teip' ráße Ewanġeliſtos: Ioġ kunigâigßczęi kunigų ir wireſnieii, ir anóii wiſsá rôdá, iéßkoio lúdimo falßîwo prieß Iezų, idąnt' ių ąnt' nużúdimo iżdûtų, ir negałêio ráſt. Toki nekâlte Wiéßpaties Iézaus,

Nekałte Wießpaties.

ioġ niéko ne tiéſos apé ių paſſakit negałêio, kas turêtų patogumą tieſós. Ką ręgêdamas Kaiphóßius, bûdamas ſúdżia, paſſidáre ir lúditoiu ir inſtigátoru: ir kláuſe ių iey iiſsái yra Chriſtuſu ir Meſsiòßumi[4]) anû ſunumi Diéwo. Toþ ioġ W. Chriſtus ßwieſei páżinos: tódrin' Caiphoßius ſudráſke rúbus ſawus, kaip' bútų báiſų kokį bluzniiimą iżgîrdęs: ir tûieús wiſsi paſmerke ių ąnt' mirîmo: kułdami mußdami płaßtakomis kúmſciomis, ſpiéudidámi ir tûłus kitūs ſópulus ir gałwókartus Wießpati darîdami.

Paſigaiłeiimas.

Pawartokiġ cże wiſsókia dūßia krikßczionißkoii, koki tęnai Wießpa-[ti abidá] (161) ti abîdá ir paniékinimas, drin' tawęs dêioś: kad nei tiłéiimu nei įmanumi ir padórumi atſákimu, anų ſmarkiūių wiłkų Wießpatis nuramînt negałêio: bęt' drin' tiłéiimo, priwęrſtas búwo biłót: O drin' tieſós ir reikalingo atsâkimo płáßtakas nugiio, ir vż blúżniériųaþsûditas búwo nûġ tų kurié tûkſtantį mirimu ſenéi nupêłnę[5]) ir

Tuli gałwokartai

iß kitur giwâtos neturêio, tiektái nûġ to, kurį ąnt ſmérties apsûdiio. Kąġ tarîſiu apé neſuſkáitomus ſópulus ir gêdas, kurés iam' po anái ſentenciei

---

1) ſtówiu 2) nużêmintos 3) + Diéwą 4) Meſsióßiumi 5) nupêłne

tarnái dáre? Nes' pirmieus ſpiâude ąnt' ßwęnto wêido io, apé kurį táre Prá- Pſal: 84. naßas. Paród múmus wêidą táwą, ir bûſime iżganîti. Antrą, wel' ſkáiſceuſęių wéidą ir akis io úżdęge, idąnt drąſeus ir ne gédedamieś wiſsókias gêdas iam' darîtų. Tręczia, iau teip' úżdęgę wéidą io, múße ir kûłe ių, Wieni kúmſćiomis ir płáßtakomis muždami ių: teip' ioġ bę abęióiimo, gîmis ir kákłas io S. aptint turêio. Ant' gâło ſmârkauſp mußimop, ir kúlimop, dábar ſmârkęſnius kółoiimuś gédinimus, ir gałwókartus, żódżeis pridûdinédami, atmįnk, tieġ, Pránaßę ir CHRISTAV teip' tarîtas, kas tawé tai ißtiko. Ir dauġ kitų dargių ir gédißkų dáiktų blúznidami ir kólodami biłôio prieß ių.

Kątrumas ne izbiłomas Kąġ ißmanái, iey tatái ne ſmârkųs ir negirdêti dáiktai? teip' ioġ ne Wieną ßirdis aprêpt, ir ne Wiénas lieżúwis ſųkumo tos nûdemes iżſakît ne gâli. Bâiſu apé tatái biłôt, ir dûmot nórint butų tatái tikęś piktadêiei kokiám': bet' tatái toli báiſeſne, ioġ tatái ne kâłtas kęnczia nûġ tų kuriémús gerái dâre. Káżġ dábar, kad patis Wießpatis Diéwas, tokiûs ſpiêudimus, mûßiús titiijmus, ir gêdas kęnczia? kurió żmôgaus âuſįs tatái girdét, kuriós ßirdįs tatái ißturêt gali? Bęt kodrînaġ tatái Wießpatis ir Diéwas mûſų kęnczia? Tiektái drin' mûſų żmonių ir drin' mûſų iżgânimo, ir vż nûdemes mûſų, ir Gaiłeiimas vż nuodemes ant' pawáizdo múmus. Mes búwomę tas gêdas, gurwolús, mußiús titiiimus nupêłnę: mes iûs têiſei ant' àmżių, prágare nûġ węlinų kęntêt neßiót turêiome: Bęt' iûs W. Iéſus Chriſtus vż mús iżkęnte, idąnt' mús nûġ ių ißlûsûtų ir iż- Meiłumas. gêłbetų. O kaipóġ io todrin' iż wiſsós ßirdiés ne miłét? kaip' iam' ik' mîrßtą ißtikimái ne tarnáut', kaip' po tam' wiſsôkių nûdemių ſęrgetiś ne túrime? Kurés teip' ſmârkei Diéwas Téwas korót téikeś nórinti[1]) ant' tikroio ir miéleu- Ruſtibe Diewo. ſioio Sunáus ſáwo? O krikßcżionie, dabókiś kokſái tatái kántrumas, ir kaip' ne iżbîłoma mêiłe prieß tawé Sunaús Diewo: O pażîndamas ioġ tu eſsi prieżaſtimi to ſpiêudimo, to tîtiiimo, ir tų wiſsų ſópulų ir gałwókartų Wießpatiés táwo, weizdék idąnt' iam' ių ſu táis Zîdáis iżnâuio nedarîtumbei.

Krikßcżionis kokiuos gałwokartus dáro W. ſawám. Nes' kaip' nękurié nûdememis ſawomiś, pagal' Pówiłą S. iż' nâuio Chriſtų kriżęwôie teip' ir tomiſiaġ nûdememis, teipaieu iż nâuio płáßtakomis kúmſćiomis múßa, ſpiêudo, ir gédina, o tikrái iż io iûkeś. Nes' kiek kârtų kurį drin' tieſós, ir drin' tikroio môkſło Wießpatiés Chriſtaus gédinamę, ir pêrſakioieme tiek kârtū Chriſtų iémé gédiname, ir per búrną múßame nes' Chriſtus yra tieſa. Kiek kârtų Heretikas tieſą vżdęgia ſawáis tûłais meláis ir prâmoniomis, tiek kârtų ſu Zîdais vżdęgia wêidą Wiéßpati Chriſtui Kiek' kârtų nûġ ko mażéuIżkoroiimas piktuiu ſes krikßcionis kokią abîdą kęnczia: tiek' kârtų Wießpatis Chriſtus iamé kênczia. Ko tikrái Chriſtns[2]) bę átakių ne nułáis: kuris ir sáwą giminę żidißką todrin' ſmârkei iżkorôio. Nes' kaip' ąnſái Bîſkupas, ant' piktîbes Iézui, ſudrâſke rųbą[3]) ſáwą: teip' wêikei potam' ąnt' gałwôkarto giminés Zîdų, pa-

---

1) nórint 2) Chriſtus 3) rúbą

lówe ir prażúwo wiſsá waldżiá ir wértumas Bíſkupo kuris tiektái rûbûſę ir tûſé wirßutiniûſe żękłûſe żibêio. O kaip' cze úżdęge wêidą W. Iézaus: teipaġ wel' nų teiſumi sûdu padétas yrá vżdęgimas ąnt' ßirdés ių, ioġ ne gáli ſu ißtikimâiſeis atâdęgtu wêidu Weizdét ąnt' garbés Wießpatiés ir iżpîldeś ąnt' ių ąnſái pránaßo żódis Tęſto ákįs ių vżtámſintos, idąnt' ne ręgétų Ir kaip anû mętú wiſsókes gédas ir gałwókartus Wiéßpati dâre: teip' wel nų pá-tįs yrá ąnt' páiûko ir ąnt paniékinimo kitômus tautômus. [Dabokimeſiġ]

1. Cor: 3.
Pſalm: 88.
Pſalm: 30.
Ierem: 24.

## (162) III.

Dabôkimeſiġ trêczio, kaip Pétras S. Wießpatiés ir miſtro ſáwo po tris kartús vżgîneś: kuris teip' gîreś pirm', dukſédamaś galîbei ſáwai, wêikei teip' ſųkei nupûłe ioġ ąnt' wiéno żódzio mérgißko, vżgîneś ęſſąs mókitinių[1]) Chriſtaus: kaip' butų io niékad nei pażinęs nei apé ių żinôięs. O nórint io dábar nekąkina, ąnt' wiéno klauſimo teip' płakós perſónos, Chriſtaus vżgîneś. O kurġ nû, Pętre, ąnſái drąſuſis żadêiimas táwas: Nórint turécże numîrt ſu taviñ, ne vżgîſiûś tawęs? Tatáigu yrá Miſtrą ſakiót, gîntiś éſſąs mókitinių[1]) io? Taſſáigu kad vż Chriſtų kákłą dûs kuriś ginaś éſſąs krikßczionimi, tatái yrá tarnú ir mókitiniu Chriſtaus? Bęt' tam' ſtebétiś ne reîkia, ioġ Diéwas tiéſsą paſâke. O żmôgus patis apé ſawé ir apé galîbę ſáwą falßiwái ißmâne. Néſſą łabái wârgus, graúdus, ir ſilpnas yrá żmógaús prigimimas, bę páßałpos Diéwo.

Bęt' ir to rêikia dabôtiś, ioġ tręiôpas Pętro vżgiginįmás pradêioś nûġ[2]) mótérißko pakûrſtimo ir pagûndimo. Nes' kaip' nûġ bałtós gáłwós búwo pradżiá nûdęmes pirmóſios, ir nûpûlo wiſsós giminés żmonių, teip' wel' bałtá gałwá pirmôii prieżaſtis búwo, idąnt' anôii ûłá ſtipréuſia ir ákmû tikêiimo mûſų iżpułtų iż' ſawós galîbes idąnt ne wiénas ne dukſétuś niékad patiś ſaw. Top idąnt' abú ir wîrißkas ir mótęrißkas nuſidéię ąnt' mîrties Wießpatiés butų pażęmintu, kaip' ir abú mirimú Wießpatiés yrá átpirktu. O ertéś ir tû nûpûlu Diéwas parôdit têikeś, ioġ wîreſniemus kunigâmus, Biſ-kupâmus, Piemęnimus ir kunigâmus, niéko didżéus ne sérgetiś kaip' draugés ir giwênimo ſu móterimis, ir wiſsų gêrių kurié pęr ies ißmânoś. Nes' kas kito nų gadina łûmą dwâßiſką, tiektái ßitie iżdrikųmai ir pasſiłáidimaij? O weiżdék, ioġ piktá draugé Pétrą prażûde: kad praſtóięs Chriſtų ſuêioś ſu wiłkáis, kur dábar ſųkéus nupûłe, ir ántru kartų[5]) Chriſtaus vżgineś. O kaipóg[ge] nû dauġ tamé ſakióie Pétrą, kurié praſtôie Chriſtų ir tiéſą io wiſſatimei' bażnîczioi' mâißoś ſu Heretikais kaip' áwįs ſu wiłkáis, ir todrînaġ teip' mękái ſawás dußias żûdżia. Dûk Diéwe idąnt' wienók kad ſakiôtų Pétrą gaiłéiimę nûdemių ir atgriżimé, kaip' ių ſakiôia vżginimé ir atſtoiimé.

Moterißke pagundà.
Eccl: 52.
Matth: 19.
Dukáuni ii[3]) turi ſergeti[4]) moteru.
Pikta draugé kaip żalinga yra.
Matth. 7.

---

1) mókitiniu 2) nûġ 3) Dukáunieii 4) ſergetiś 5) kartú

Pawáizdas weikiaus at grizimo.

Bet ir mes brôlei miélauſieii, kiek kártų nupúlſime, kiek kártų Chriſtaus vżgįſimeś per kokią nůdemę mirßtamą: Weikéus iżgirdę gâidį, tatái yrá bâłſą ſakitoio żódżio Diéwo, arba kokį widutinį įkwepimą Dwáſios S. ßirdiié mûſų, teieús kęlkimeś pażinimop, ir gaiłéiimop ßwęntop, ir wêrkime łabái karcżéi ſu Petrú S. Nes' ner' ąnt' to paſâulo nůdemes teip' sůkios[1]) kuriós negałêtumbimę gaiłéiimu ir wêrſmę áßarų numazgót ir vżliét, ſu páſałpa[2]) Diéwo. Teip' gálimę ſu wêrkęnczíu Pętrú bût iżganiti neġ ſu nuſiminuſiůiu Iudôßiumi bût páſmerktais. Ne weizdék ô nuſidéięſis żmôgau, tiektái ąnt' nuſidéiimo Pętro, bęt' daugêſń ąnt' gaiłéiimo io: Kuriś wienók' ißkitur niékur ne ißáugá, tiektái iż małônes W. Iéżaus, kursái pawizdêio ant' Pętro akimi miełaßirdúmo ſawo. Nes' ąnt' kuriú W. Iézus páżwilgi tů budú tié páſsiżiſta, tié nůġ piktůių draugés tęiéus pabêga, tié tad grâudżei wêrkia, ir iz' tieſós gâiliś vż nůdemes ſawás, ir po tam' niekad iump ne grißta.

Małda

O małôneuſes W. Iézu Chriſte pażwilgékiġ wel' nų ąnt mûſų tąie małônes akimi miełaßirdúmo ſawo, ir têikiś múmus důt małónę, ir áßarų wêrſmę ſkâlſią idant' wel' téipaieġ ßirdimi graudżiá nůdemes mûſų apraudotumbimę, ir iż' ių pakaktinái paſakitumbimeś, ir budami iau nůġ ių ißlůſůti krauiůſe táwo, páſkui tó idąnt' taw pacziam' tarnáutumbimę ßwentibei', ir teisibeię, per wiſsás dienás giwâtos mûſų. AMEN. [Iżdůtas]

Luc: 1.

## (163) IV.

### Iżduotas Piłotui, apraßitas[3]) ir nuſiuſtas Herodop.

O kad iau tápus buwo dieną, weikei ąkſti ſuêioś wiſsi ródon' wireſnieii żmoniú ir kunigâikßcżei kunigų, ir Dáktarai prieß Iézų, idąnt ii ąnt' pażúdino[4]) iżdůtų. Ir wêde ii inġ rôdą ſáwą biłódami: Ieiġ tu eſsi Chriſtus ſakik múmus. Ir táre iiémus. Iei iúmus ſakisiu netikéſite mań: O iei kláuſiu ne atſakiſsite mań, nei ißłéiſite. Ir nůġ to bus Sunús żmôgaus ſédis ąnt deßinés gałibes[5]) Diéwo. Táre tad wiſsi: O tadąġ tu eſsi Sunús Diéwo? O iiſſái táre ių biłote, ioġ aß eſmi. O ánis táre. Koġ dâbar beprik wáłome lúdinikų néſſą pátis girdêiome iż náſro io. Ir kéłuſiś wiſſá rodá ių ſurißßę Iézu, wêde ii ir iżdawe Pontſkam Piłôtui Stóraſtai. Tad regêdamas Iudôßius, kuris búwo ii iżdâwęs ioġ iau búwo iżdůtas ąnt pażúdimo paſsigâiłes núneße triś dêßimtis penigų ſidabrinų kunigáigßczémus kunigų ir wireſniemus, biłôdamas: Nuſsidéieu iżdůdamas krâuią têiſų. O anis târe: Kas múmus top? tu żinókiś. Ir pamêtęs ſidâbrinius Bażniczioi atſtôio ir nuêięs

Chriſtus tikras Sunus Diewo.

---

1) sųkios 2) páßałpa 3) apraißitas 4) + pażudimo 5) galibes

ſmûkline paſsikôre, ir puſéu pêrplißo ir wiſsi gróbai io ißkrito. O kunigáigßczei kunigų atêmę ſidábriuius biłôió, nêdera ių deṫ inġ Carbôną. Nes' yrá penigái kráuio. Ir iêię rôdon' nupîrko vż iůs dîrwą půdżidżio, ąnt' łáidoiimo peregrimų. Tódrin' pramintá yrá dirwą [1]) anôii ių lieżuwių [2]). Acheldéma, tatái yra, dirwá krâuio, net' ik' ßéy diénai. Tad' ißpîłdeś kas ſakîta yrá per Pránaßą bîłanti. Ir éme trisdêßimtis ſidâbrinių âłgą paſamdîto, kurî paſámde nůġ Sunų Iſráelo, ir dáwe ią vż dîrwą půdżidżio, kaip mań Wießpatis paſtâte. Taḋ átwede Iézų nůġ Caiphóßiaus, inġ Róthußią: O pátis ne iêio Rótußion', idanṫ' ne paſsiteptů, bet idąnt' wálgitų Awinêli. Ißêio taḋ Piłôtas iżġ Rótußios iump, ir táre. Kokî ſkundimą átneßate ąnt' to żmógaus? Atſâke ir táre iam': Kad' taſſái ne butų êſſąs piktadêia, ne iżdáwę butúmbime io taw. Táre iiémus taḋ Piłôtas, îmkiteġ ii ių̨s ir pagal' żókoną iúſų ſûdikitê ii. Taḋ iam' táre Zîdai. Múmus nê derá vżmußṫ ne wiéno. Idąnt' iżpîldituś żódis Iézaus, kurî biłôio żęnklindamas kokiů mirimų [3]) turêio mirṫ. Pradéio taḋ ąnṫ io ſkųſtiś biłódami: Szitą mes râdome bewartalóienti giminę mûſų, ir bedráudżiąnti důṫ doniés Cié-[ſoriui] **(164)** ſoriui ir bewadinantiſsi Chriſtumi Karâlami [4]). Iéio taḋ ąntru kartų [5]) inġ Róthußią, ir pawadino Ieſaus. O Iézus ſtóioś po akim' Stóraſtos, ir kłâuſe ii Stóraſta biłódamas, Tu eſsi Karâlus Zîdu? Atſâke Iézus: Nůġ tawęs patiés tatái biłái ârgu kiti paſsâke taw apé mané? Atſâke Piłôtas: Ar Zîdas aß eſſmi? Zmónes táwos ir Biſkupái tawiéii iżdawe mań tawê, ką padaréi? Atſâke Iezus. Karaliſtá maná neeſt' iż' to paſâulo: Idąnṫ iż' to paſáulo butų ſąnti, tarnái maniéii wienók káriautų vż manė, idąnṫ ne bûczia iżdůtas Zîdamus. Bet' nų Karaliſtá manôii ne iż' cze. Táre taḋ Piłôtas. Tadąġ tú eſsi Karâlumi? Atſâke Iézus: Tu biłái, ioġ aß eſſmi Karâlumi. Aß ąnṫ to úżgimieu, ir ąnṫ to ateiêu inġ páſauli, idąnṫ lúdiimą iżdůczió apé tą tiéſą: Kiekwiénas kuris yrá iż tieſós, kłâuſo żódżio máno. Táre iam' taḋ Piłôtas. Kas yrá tieſsá? Ir kaip tatái táręs, wel' ißêio Zîdump, ir táre iiémus. Aß ne wienós prieżaſtiés ne randú iamé. Ir râiße ąnṫ io kunigâigßczei kunigų dauġ. O kaḋ ąnt' io ſkúndeś kunigâigßczei kunigų ir wîreſnieii, iis' niéko notſâke. Taḋ iam' táre Piłôtas. Ne girdi kaip dauġ tie bîło prieß âwé [6]) łûdiimų [7])? niéko notſakái? O Iézus daugêſń notſâke iam' ne ąnṫ wiéno żódżio, teip ioġ Stóraſta łabái ſtebêioś. O iié daugéus imbingimų [8]) ęio [9]) bilôdami: Suiúdino żmônes, mókidamas po wiſſą Iudéą pradéięs nůġ Galiléos net ik' tółai. O Piłôtas iżgîrdęs apé Galiłéą, kłâuſeś iei butų êſſąs żmógus Galileiißkis? O kaḋ pażîno ſânti iżġ wałdżios [10]) Hêrodo núſiunte ii Herodop, kurſái téipaieġ búwo êſſąs Ierozolimé anomiś dienomis. O Herodas ißwîdęs Ieſų pradżiúgoś łabái. Nes' io gêide regét' (ſenêi) nůġ

Gałas Iudoßeus.

Zachar: 11. Ierem: 32.

Weſtas Piłotop.

Atżarias nobażnumas.

Karaliſte Ieſaus koki.

Nekaltc W.

Romumas ir kąntrumas Wießpaties Ieſaus.

NVSiuſtas Herodop.

Dwarnumas herodo.

---

1) dirwa 2) lieżuwiú 3) mirimú 4) Karâlumi 5) kartú 6) tawé 7) lûdiimų 8) imbingimu 9) eio 10) waldżios

ſenų Dienų todrin' ioġ dâuġ dáiktų apé ii girdêio: ir tikêioś reġêtuwe nůġ io kokió praiêwo. Ir kłáuſe ii kałbomis tûłomis, bet iiſsái iam' niéko notſâke. Stowêio tad ir kuniġáiġßczei ir Dâktarai ſtiprei ąnt io ſkųzdamiéś. Ir paniêkino ii Herodas, ſu kariú ſawú, ir apîiûkoio ir, apwîlkęs rubú bałtu, ir párſiunte Piłôtop adgalós: Ir tápę elt' priételumis Herodas ir Piłôtas anòi' dienói: Nes' pirm' to bųwo[1]) êſſą nepriêtelumis tarp ſawęś.

Herodas iżg Chriſtaus iż ßuto iuokiaś.

IGVLDIMAS[2]).

Paſkúi anną[3]) ſųkią nákti, kurią wiſſą Wießpatis mûſų miélauſes Iézus tûłoſé kąncziośé, ſopulûſe, ir apîiûkoſe pramito drin' iżgânimo mûſų, żótag' ąkſti wel' iż' nâuio ſuęioś Zîdai, idąnt' ių ąnt' pażúdimo iżdůtų, ir vmài apsûditą, vż áißkų bluzniérių (ioġ po wiſsų akiṁ izpażinoś ęſsąs Sunumi Diéwo) ir ßúrißtą[4]) iżdawe Stóraſtai Piłótui: idąnt' ių ąnt' ſmerties iżdůtų. [Tatái]

Nakwinis Wießpaties.
Paſmerkimo.

I.

(165) Tatái reġêdamas Iudóßius, iau ſânti apſûdita, dabár pradêio gaiłétiś ir pakutawòt. Bęt' ucpakaktinái ir atgalós núnęße Zîdamus trisdęßimtis ſidâbrinių, vż kuriûs pârdawe: ir iżpażino po akim' ių nůdemę ſawą, ir nekâłtę Wießpatiés, ir iż' nuſsiminimo pakòręś ir pêrplißo pnſeu[5]) ir ißpłůdo wiſſós îſcios io. Prieġ tam' ſmarkiam' ißkaróiimui Iudôßeus gerái dabôtiś túrimę, brôlei miéleuſicii, ioġ Iudôßiui, gaiłéiimę, ir paſiſâkime, pakâkimnimę[6]) arba ganá padârimę (kuriós yrá triś dális ġáiłaſio) niéko ne ſtokóio. Nes' teip' ſmârkų ſópulį ßirdés, ir teip' ſųkų krimtima ſiéłos: ir iżpażino po akim' anų Biſkupų Zîdų âißkei nůdemę ſáwą: ir ſake nekâltę Wießpatiés, ir pęnigus piktái nupelnîtus ſugrążino, ir pámęte po akim ių: Ko nų nůminikai, wáġįs ir tié kurié gîwo púſſę płéßia ir kiti tiémus lîgus ne nôri padarît, ir todrînaġ yrá pikteſni vż Iudôßių. Bęt' ir grâudumas arbá gaiłéiimas io ne búwo priderąs, kadąġ búwo bę pâduxio nůdęmiu atłaidimo, ſudétas ſú nuſiminimú. Nei iżpażinimas ir pakâkinimas, kuri iįſsái[7]) padâre, ne po akiṁ Apáßtałų, kuriémus yrá tarîta: Kąnórint ißriſitę ąnt' żęmes, tatái ir dągúi' bus ißrißta: bęt po akiṁ priéſakių W. Chriſtaus, kurié daugêuſei padéio nuſsiminimop, o neg palînxminimóp. O tatái Szatônas bę abęiôiimo padâre, kurſái ių búwo pawîldęs. Nes' tatái io îpaczes búkłumas ir dailé Szatôno, tůs kuriûs túri ſawói' waldżioi' pirm' apiakiut' ir ßirdiés iiémus pridůt, idąnt wiſsôkes nůdemes drąſei ir be wiſsôkios báimes darîtų: ir įwêdęs iûs inġ giłúmą anų ſųkîųių nůdemių, dabár mirßtąnczem' arba maż pirm' to akis átwęria, idąnt'

Gáłas Iudoßeus.
Acto: 2.
Pakutá Iudoßeus kodrin ne naudinga buwo.
Matth: 16.

1) búwo 2) Izguldimas 3) aną 4) ſúrißtą 5) puſeu 6) pakâkinimę 7) iiſsái

didúmą ir ſųkumą nůdemių, ſawų dabár pażintų, o Pażinę idąnt impułtų inġ ſiełwartą arba nuſsimiuimą[1]), ąnt amżinós prapultiés, biłôdami kaip' Cainas: Didęſue yrá piktîbe manói', o neġ małônc ir miełaßirdúmas Wießpatiés. Kaip' ir cze Iudôßius pirm̃ godú apiâkintas, nepażino nuſsidéiimo ſáwo: bet' nų ir per prábągu[2]) âtwéria akis ąnt' ſawós prapultiés. O teip' ródiiůt[3]), ne wiénas gaiłéiimo nůdemių ne ilgįnk' arba notguldinék': bet ků weikéus iżtrûkęs iż ſáitų Szatôno: begk gaiłéiimop nůdemių idąnt' raſtûmbei miełaßirdúmą ir nůdemių atłeidimą.

Geneſ: 4.

Szitů báiſumi pawâizdu Iudôßeus gałétųś ſtabitiś wiſsi godįgiéii żmônes, kurié dußiás ſawás węlinui pardůſt' vż mękus pęnigus, ir ne teiſes naúdas to paſáulo. Nêſſą ßitái ių Patriarcha Iudôßius, ir pęnigus patęriôio kuriůs didżéus miłêio neġ dûßią sáwą: ir drin' ių ſųkei nuſidêio: abidwi giwati ſawi teiṗ to paſâulo, kaiṗ ir ámżiną nuteriôio. Teiṗ ioġ Pôwiłas S. tikrái paſſâke. Ioġ tie kurié nóri prałôbt, impůła inġ pagųndás ir żabągus węlino, ir inġ gêidulus tularôpus, ir nenaudįgus, ir żalįgus, kurié gramżdina żmógų inġ prâpultį ir inġ paſmerkimą ámżiną. Neſſą ßáknis wiſſó piktúmo yrá geidulis (arba gôdas drîn' kurió nękurié paklîdo nůġ tikéiimo, ir pâtįs ſawé įpâinioio inġ ſópulus tularôpus.

Matth: 3. Paſirgcii-mas godin-gicmus. 1. Tim: 6.

Weizdêkiġ iei nera tarṗ' mûſų dâugio Krikßczionių piktęſnių vż Iudôßių: kurié nei gâiliś vż nůdemes ſawás, nei rûpinaś iomis, nei iżpażîſta ių po akim̃ kunigų, kurié túri galîbę nůdemių atłedinêiimo[4]), nes pikto nůpéłnimo neſugrążina ir newiéno atâdoſio nei Diéwui nei artimám' ne dâro. O ne máż ne paſsigáili nei pàtįs ſawęs nei Chriſtaus Wießpatiés, kuris vż ių nůdemes teip' dauġ ir teiṗ' sůkei[5]) kęnczia. Pagaiłêioś Iudôßius Wießpatiés ir Miſtro ſáwo, kurį búwo pardâwęs: O tú ne łáimi żmógau nůdżių piłnaſis, kietęſnis vż ákmęni ir vż Iudóßių ne paſsigaili patis ſawęs ir ne węrki vż nůdzias ſawás: regêdamas teip' ſmârkią teisîbę Diéwo, ir rûſtibę prieß nůdzias? [Potam']

Kurie krikßczionis pikteſni vż Iudoßiu. Priſkundimas ir gaiłeiimas vż nuodemes. Teiſibe Diewo.

II.

(166) Potám' Zîdai po akim' Pilôto ketweriópą apſkundima ąnt' Wießpatés padêio. Pirmas, ioġ prámine piktadêie tą kuriś iiémus teip' dauġ gerîbių dáre. Tatái Piłôtas apłáido, żinódamas ioġ ių iż' nopîkantos iżdawe iam'. Antras, idąnt' Iéſus iżwartalôtų iů giminę ką wel' Piłôtas vż niêką turêio, bûdamas Páhonimi. Tręczes, idąnt' Iéſus bútų drâudęs důt dónį Ciéſoriui, kas búwo rêgimu męłú. Kadąġ W. Chriſtus ir patis vż ſawé ir vż Pêttrą dónį dáwe, ir dwiem' dienóm' pirm' to, kad ių gůnde tą dekrêtą padâre. Atadůkitę Cieſoriui, kas yrá Ciéſorius[6]) apé ką wel' Piłôtas ertéś gęrái żinôio. Bęt'

Ketwerio-pas ſkundimas ąnt W. po akim Piłoto. Matth. 17. Matth. 23.

1) nuſsiminimą 2) prábąga 3) ródiiant 4) atłeidinêiimo 5) sųkei 6) Ciéſoreus

ketwirto, ioġ dáres Karâlumi, cze Piłôtas nutwéreś, ioġ tái búwo prieß Rîmo Cieſorių. Bęt' iam' W. Iéſus pigái iżġ to ißęio, ſakîdamaś Karâlumi, wienók'

Karaliſte Chriſtaus.

ne iż' to paſáúlo. Aß, tieġ ąut' to úżgimieu, ir ąut' to atęieú inġ tą paſâulį, idąnt' lúdimą iżdûcze apé tiéſſą, wiſsôkias kurſai yrá iż' tieſós, kłâuſo bâłſo máno. Ką iżgirdęs Piłôtas pakłáuſe W. Iéſų: kas yrá tieſsá? bęt' ne łáukdamas atſâkimo ißęio Zîdumṗ.

Mokitinei Piłoto.

O tamę Piłôtui yrá lîgųs Pîrmiéus Wiéßpates ir Galįgieii to paſâulo: Kurié téipaieġ apé Diewo dáiktus ne nôrei klâuſó, ioġ apé iûs maż rûpi iiémus, ioġ iêis nêgeriś. O iêi apé iûs kaḋ biło, arba ių kłâuſo, taḋ ne dâro to tikra ßirdzia, idąnt' ko ant' iżgânimo dûßios ißmoktų, bęt' tiektái drin' bûdo, todrînaġ wel' Węikei

Matth. 9.

ſawúmp ſwietißkumṗ dáiktúmṗ atgrężias. Nes' kur yrá łôbis táwas, tęnái yra ir ßirdis tawôii Szitokieġ yrá anié bęréikęmieii ir ſuaudułéi Krikßcziônis, mókitinei gąndżeus Piłôto o neġ Chrîſtaus, kurié bę wiſsôkios priéżaſtés nûġ ſákimo żódzio Diéwo, ir iż Bażnîczios beginéie, idąnt' ne iżgirſtų to kas yrá tieſsá: o pażinę kuris yrá nôras Diéwo, ne mûſsitų praſtót ne Krikßczionißkų bûdu ir páproczių ſawų.

Zidu dawadai.

O kaḋ Piłôtas iżpażîno ßwieséi po akim' wiſsų nekâłtę W. Iézaus, ioġ ne wienós prieżaſtiés ſmêrties iamé ne gałêio râſt': taḋ Zîdai dabárġ ąnt' io krôwe ſkundimús tularôpus, nôrinṫ ir ne wiéno têiſaus nerâdo prieß ių o kurié tieſsá pêrgałeṫ negałêio, dauġ biłų[1], trąxmų[2], rêxmų[3], tumûltų[4], ir ßâuxmų[5] ne reikalįgų[6] pérgaleṫ nôri. Teip' tikrái ir nų dáro Heretikái, prieß tą

Matth. 16.

W. Iézų ir Bażnîczią io. Nes' ioġ tieſsós niekaḋ Bażnîczios S. wiſſatimes pa-

1. Thim: 3.

gadînṫ, įwéikṫ negâli: kuriós ne wiéni wârtai prágaro, niekaḋ ne pêrgałes: kadąġ ii êſt ſtiébu ir páſtapu tiéſsós tadąġ rékſmú, trankſmú, braßkéiimu, dauġbilų[7], ßaukßmú[8], gédinimu, męłéis ir pâklapais, ir kitomis tómus lîgiomis praktikomis W. Iézaus ir Bażnîczios io iżpêikṫ, iżgêdinṫ ir paſmérkṫ nóri: ir tatái wiſſa dáro, ąnt' ſawęs ir ąnt' dâúgio kitų żmonių prapultiés arba

Nuſiuſtas Herodop.

nużawinimo.

III.

Potám' Piłôtas iżgîrdes, ioġ W. Iéſus búwo iż' Galilêos, idánt' iż tų wiſsų wârgų ißtaiſitųś, nuwêzdįno ių Karâlauſp' Hérodoṗ, po kurió waldziá buwo Galiléá. Iżġ ko Hérodas łabái pradziúgoś, tikêdamaś ioġ W. Iézus, apé kurį dauġ girdêio, arba drin' garbés io arba drin' iżłûſáwimo ſáwo, turêio padarîṫ iamṗ, kokį ſpaczią żękłą kuriś paſsótintų akis io. Néſſą dwârai Wießpatų tokiomis żmonemis ġérįſsi, kurié mônais arba Iúdknîgomis kokiûs ſtębukłús arba cziudus po akim' ių rôdżia, arba Mathematikomis ſawomis atêißęnczius[9] dâiktus prâneßa, arba glâudomis, ir ârkimais, arba în-

1) dauġbilu 2) trąxmú 3) rêxmú 4) tumûltu 5) ßâuxmú
6) ne reikalįgu 7) dauġbilu 8) ßaukſmú 9) atêiſęnczius

diewomis páſſakomis lînkſmina iûs. Bęt' W. Iéſus ne tiéktái po akim' io ne wiéno praiêuo ne podâre[1]), bęth' ne żóżio[2]) iam ne [nóreioe[3]] (**164**)[4]) norêio atſakît, uórint ij Hérodas tularópai kłaúſe. O tatái del to, idąnt' ne regêtųś trôkßtąs nûġ ſmérties ißłûſáwimo: ioġ Hérodas ne búwo wêrtas atſâkimo ir mókſło io, drin' didżio nówiimo ſáwo, ir ioġ ne tikrá ßirdimi (drin' garbés Diéwo ir iżgânimo ſáwo, kodrin' tiéktai W. Chriſtus praiewús dâre) bęt' tiektái iż' gláudos trôßko praiêwų ir atſâkimo io.

Kám W. Ieſus po akim Herodo tiłeio.

O Hêrodas wel' ręgédamas, ioġ iamîmp ne żôdżio iżkłáuſt' ne gałêio, nórint ąnt' io Zîdai bįguſei ſkúndeś: ne drîſſo io Paſmérkt: bęt' paniékino ir páiûkeſsi iż io, ir ſu wiſsá draugé ſawá: ir apwîlkęs ij bâłtu rubú, kaip' ßûtų Karâlų, núſiunte ij wel' Piłôtoṗ: ir nûġ anó męto tápęs eſt' priétęlumi Hêrodas Piłôtui, ką pirm' to ſu ſawimi búwo nepriétęlumis. Kaip' ir Heretikai ir kiti piktadêios nórint pâtįs tarp ſowęs[7]) niékad ſulîgt negâli, bęt' priéß Wiéßpatį ir Bażnîczia io wiſſadós ſúdęra.

Herodas kaip W. págerbe.

Sndcreijmas[5]) piktų żmoniu ąnt[6]) pikto.

O czc tegúl tedûmoi wiſſôkia dußiá ißtikimôii' kokſái czę W. galwókartas ir gêda búwo: kad ißmonia anóii amżinóii Diéwo Téwo, vż ßûtą ir vż netikuſi búwo turêta ir paniêkinta ir apiûktá, kad ąnſái Karâlus ąnt Karâlų, ir Wießpatis ąnt Wießpatų, kaıp ßûtų Karalus, bâłtu rubú ąnt' dęſpecto búwo âpwiłktas, kad anóii wiſsá draugé Karálaus ißłâpuſio, atadawinédami ątakias[8]) abîdás ir paniékinimą Karâlaus sáwo tularôpu rugôiįmu, apîiûka, gédinimu, o értés ir mußimú ſpiâudimu, ſtúmdimu mußiú płâßtakų ir kúmſciu (ne mażéus tiektái kaip' pirm' Zîdai Kaiphôßiuṗ), iûƙeś trôtino ir kąkino Wiéßpatį ir Diéwą mûſų. Kuriomis apîiûkomis W. Iéſus tatái ſaw nupêłne, idąnt butų paaúgßtintas ąnt' wiſſų Karâlų: ir mumus tatái įgitų, idąnt' butûmbimę abdowanôti tikrąię îßminczia ir taptûmbimę per ij tikrâiſęis Karâlumis, ir idąnt' butûmbimę apwilkti bałtáis rûbais, nekâłtes, ir nęmirtiés, kuriás iiſsái ſawiémus ißtikimiémus żadêio.

Galwokartai W. muſu.

Waiſius gałwokartu.

Apoc: 1.

Tóii apîiûka Wießpatiés Hêrodieṗ, ißmánoś Mißiói S. per aną báłtąii rûbą kuriû Kunigas rêdoś: kaip' ir wiſsi kiti rûbai Kunigſ' żęklina páſłaptę Kancziós W. Chriſtaus. Wirßutinis arnôtas, purpúros rûbą, kurime ij karunawóio: Stołá żęklina wîrwę, kurîą úżmęte ąnt' io S. kâkło. Manipuliôrius, anás kitás wirwés, kuriomis ſurißßo rąkas io ßwentás. Iûſta, aná wîrwę, kuriąie ij ſtułpóṗ pririßßo, kad ij płâke. Humerôłas, kuriû Kúnigas vżdęgia gáłwą ir pęcziús żęklina aną ſkêpetą, kuriąie Zîdái węidą Wießpatiés úżdęge, Kaiphôßeus namûſę.

Ką żimina rubai kunigißku prieg Mißci S.

Mełſkimeġ wiſsi W. Iéſų Chriſtų, idąnt mus apſáugótų nûġ gôdo, nuſsiminimo, ir ißkoróiimo Iudóßeus nûġ pawîdo Zîdißko, nûġ neteiſúmo Pi-

1) padâre 2) † żodżio 3) norêio 4) **167** 5) Sudereijmas
6) ąnt 7) † ſawęs 8) átakias

lôto, nûġ lápúmo Hêrodo, o ąut' tos wiétos, idąnt' múmus dûtų́ tikrą nużêminimą, rómuną[1]), káutrumą mêilįgumą, tikéiimą, pádukſi, ir mêilę tóbulą, per tas wiſsás kancziás, paniékinimus, ir gálwôkartus, kuriûs kęnte vż mús. Tewe múſų, ir Sweika Maria. etc.

## V.

### Barabo߀ius, Płakimas, Karunawoiimas ir Iżdawimas ąnt ſmértięs[2]).

Piłotas tad' ſuwadinęs Kunigáigßczius kunigų ir wireſnius ir żmónes wiſsókias, táre iump: Pâdawete mań tą żmógu kaip burų́[3]) atgrążanti żmónes, o ßitái aß po akimiš iûſų kłâuzdamas, ne wienós prîeżaſtés nerąndú tame [żmôguię] **(168)** żmôguie iż' tų dáiktų del' kuriú ąnt io ſkúndziateš. Bet nei Hêrodas: nes' ius ſiunczeú iop: ir ßitái niékas iam' ne tikoš idąnt butú wêrtas mîrties éſſas: o teip pokarôies[4]) ių ißłáišiu: O ąnt ßwêntes welîkų paių́kęs búwo Stóraſta, żmonêmus ißłáiſt wiéną kâlini kurio norêtų ánis. Ir turêio tů metų[5]) kâlini żimų, kuri wadino Barabaßiumi[6]): Ir vzêiuś miniá, pradêio praßît teipó kaip iiêmus: Wiſſadós búwo paiûkęs[7]) darît: Surînkęs tad iûs Piłôtas, táre iiêmus: Tų́rite[8]) tą pâproti, idąnt iúmus wiéną îßłáiſcio ąnt welîkų: nóritegu tad ißłâiſiu Karâlų Zidu: katró nórite iúmus ißłâidżiamo? Barábôßių ârgu Iézų, kuriš tarîtas yrá Chriſtus? Zinôio néſsą, ioġ iż' nopîkąntos iżdawe ių kunigáigßczei kunigú. Tad kunigáigßczei kunigų ir wîreſniéii pâbaude minią, idąnt' gándżeus praßîtu Barabôßeus, o Iézų nużudîtų. Tad praßúko wiſsá miniá, biłôdama. Ne tą, bet imk' tą, o ißłáiſk' múmus Barabôßių. O Barabôßius búwo razbâinikas, kuris búwo drin' wâido nêkokio padarîto mieſté, ir drin' vżmußimo żmôgaus paſsodintas búwo ſâitůſe. Antrą kârtą wel' Piłôtas biłôio iump, norêdamas ißłaiſt' Iézus[9]). O kąġ turiú darît ſu Iézumi kuri wadina Chriſtumi? Táre wiſsi: Têſsi nukriżewôtas, nukriżewók, nukriżewok ių. O iiſsái trecziú kartú táre iump. Bet kąġ pikto padáre? Ne wienós prieżaſtiés ſmerties ne randú iamé: Ißkarôſiu ių tad ir ißłáiliu: O ánis bałſáis didżéis priwêrſt' norêio praßîdami idąnt' butų́ nukriżewôtas, ir imbinginių êio bałſái ir ßâuke biłôdami: Têſsi nukriżewôtas: nukriżewók', nukrizewók ių. Tad éme Piłôtas Iézų́ ir nupłâkdino ių. O tad' żałniérįųs Stóraſtos, émę Iézų Rôtußioi' wêde òran' iż' Rótußios, ir ſurînkę iop wiſsą rátą, ir nuwîłkę apwîłko ii ſkreiſté purpúros, ir nupînę, karûną iż' erßkeczių́, vżdêio ąnt' gałwós îo, ir nêndrę inġ dêßinę rąką io îndawe, ir kłôniodamieš, po akim'

Suliginimas ſu Baraboßiumi.

Paſiekimo maißto.

Płakimas ir karunawoiimas.
1.
2.
3.
4.

1) rómumą 2) ſmérties 3) butų́ 4) † pakaroięs 5) metu
6) Baraboßiumi 7) paių́kês 8) Túrite 9) Iézų

io, apîiûkawo ii, ir ßwéikino [1]) ii biłôdami. Bûk' ſwêikas Karâlau Zîdų. O ſpiâų- 5. 6.
didami [2]) ąnt' îo, êmę nęndrę, ir múße gáłwą io nęndre, ir ſpiâude ąnt' îo, 7. 8.
ir kłaupdamiéś dáwe iam' gârbę, ir múße ių płâßtakomis per wêidą. 9.
Ißêio ąntrú kartú Piłôtas ir târe iiémus. Szitái ii iumus ißweidu [3]) óraú, Nekałte W.
idąnt pażintûmbite, ioģ ne wienòs priéżaſtiés ne randú iamé. Ißêio tad Skreiſte.
Iéſus órran' [4]), neßiôdamas erßketinę karûną ir purpúros rûbą: ir táre iiémus
Piłôtas. Szitái żmôgus. Kad' ių tad pamâte Biſkupái ir tarnái, praßúko bi- Szitai żmogus.
łôdami: nukriżewok' nukriżẽwok' ių. Táre iiémus Piłôtas, îmkiteģ ii ięs ir
nukriżewôkite, nes' aß ne rąndú priéżaſtiés. Atſâke iam' Zîdai. Mes zókaną tú-
rime, o pagal' [zókaną] (**167**)[5]) zókoną [6]) turi numirt. Nes' dareś Sunumi Diewo. Zidai zokonu
Kaipo tad Piłôtas, iżgirdo tůs żôdżius, didżeus biióios. Ir iêio wel' Rôtu- prieß Christu, kaip we-
ßion', ir táre Iéſauſp: iż kur tu? O Iéſus nôtſake iam'. Tad iam' táre Piłôtas: linas ir Heretikai ſu raß-
Ne biłái ſu manimi? Ne żinái ioģ aß turiú galîbę nukriżewót tawi ir ißłâiſt' tawė? tu.
Atſâkę [7]) Iéſus: Neturétumbei galîbes prieß mané ne wienós, kad ne bųtų [8]) taw
dûta iż' aúgßto: Todrinaģ kuriś mané taw iżdáwe, dideſnę nůdemę turi. Ir
nůģ to ießkôio Piłôtas kaip ii ißłaiſtų. O Zîdai ßaûke biłódami: Iêi tą ißłáiſi Piłotas drin
neſsi priételus Ciéſoriaus. Nes' kiekwiénas kuris dároś Karâlumi, ſtembia baimes żmoniu iżdawe
prieß Ciéſorių. O Piłôtas iżgîrdęs tas biłas, ißwede Iéſų hóran' ſedės Ieſu ąnt unżudimo [9])
ąnt ſôſto, ąnt wiétos kurią wadina Lithoſtratos, o Zîdißkái Gabbata. O
bųwo [10]) Pétniczioi' Wigiliói Welikų adiná kaip butų ßêßta: ir táre Zîdamus.
Szitái Karâlus iųſų? O iié ßauke biłôdami Imk, Imk, nukriżewok ii. Taré
iiémus Piłôtas: Karalų iųſų nukriżewóſsiu? Atſâke Biſkupái. Ne túrime karâ-
laus, tiektâi Cieſorių. O kad ſedėio ąnt ſôſto, atſiunte ioṗ môte io, biłô- Mote Piło-
dáma. Nieko ne turi tu ſu anů teiſiůiu Néſsą aß nų dauģ kęnczeu per regéiimą to.
drin io. O regédamas Piłôtas ioģ nieko neprimáne, bet tů dideſni trąkſmą
ſąnti, emęs wąndęni numazgóio rąkas po akim żmonių biłodamas. Ne kâł-
tas aß eſsmi krâuio ßito têiſaus. Ięs żinókites. O atſakidami wiſsós żmónės Nekałte W.
târe. Krâuies io ąnt mûſų ir ąnt ſunų mûſų. O Pilôtas norédamas ganá pa- Smarkumas Zidu.
darit żmonemus, priſúdiio idąnt ſtotųs ko gêide iie. Ir ißłaide iiemus Bara-
bôßių, kurio prâße, o Iéſų iżdáwe ąnt walos ių, idąnt butų nukriżewôtas [11]). Iżdawimas ąnt ſmerties

## IZGVLDIMAS.

Toie pęktoie daliie Paſsios, dabárģ apraßineia Ewangeliſtas pękiariôpas kąncziás ir gałwôkartus, kuriûs Wießpatis Iéſus drin' mûſų kęntėt têikeś: o daugéus nê wertą Barabôßeus prakélimą, paſsiutusį Zîdų ßâukſmą, idąnt' butų

1) ſwéikino 2) ſpiâudidami 3) ißwedu 4) óran' 5) **168** 6) zókaną 7) Atſâke 8) butų 9) nużudimo 10) búwo 11) nukriżewôtas

Piłotas kaip darbineia idaut[1]) W. iß-łáiſtu.

Acad nukriżęwôtas: ſmarkų płakimą: gédißką karunawóiimą, ir ne téiſų ąnt ſmérties iżdawimą Wießpátiés mûſų. Pękiarîopai Piłôtas Wießpatiés iżgelbet norêio. Pirmieus iżpażindamas, iog iamé ne wienós prieżaſties ne râdo, ir iog anié wiſsi ſkundimaî żidų prieß ių, ne tieſus ir fałßiwái búwo. Antrą, nuſiûntęs ių Hêrodop, idąnt tą ſûdą nůġ ſawęs numeſtų, kur wel ir Hêrodas ne râdo ſąnczio węrtú nuzúdimo. Tręczio búdo nų nóri pamégint, lîgindamas łâtrą Barabôßių ſu nekałtůiu awinelú Iéſumi Wießpatimi mûſų.

I.

Barabošius ſa tini[4]).

Neſſą tas búwo bûdas Ierоſolimé, ioġ ąnt ßwęntes wełi-[2])[ku ißłai-](**168**)[3]) ku ißłáizdawo iiemus Stórasta, kiekmętůſe Wiéną kálinį, kurió noretų. O teip' Piłôtàs turédamas tatái kaip' vż tikra, ioġ teip' didżio łâtro Barabôßeus,' niékad żîdai ąnt' ne kâłto Iéſaus prakélt ne turêio: norêio idąnt' tů bûdu

aklumas.

ißłůſůtu Chriſtų. Bet' teip' dîde búwo piktîbe, ir apiakimas zîdų, ioġ bęwęliio atliktis ſu Barabôßiumi, o neġ ſu Chriſtumi tikrůiu Karálumi ir Meſsióßiumi ſawůiu.

Galwokartas Wießpaties.

O cże kiekwienas iżtikîſis, pawartók tą gêdą ir gałwókartą Wießpatiéś iżganîtoio ſâwo, ir tą augßczéuſią ne teisîbę żîdų prieß Wiéßpati: ioġ geréus reġimą piktadéię ir îdą pâgerbe ir apriko ſaẃ, O neġ karâlų ir Meſsiußių[5]) ſáwą, kuris ne iiéßkoio nieko kito, tiektái ių iżgânimo, ir túliemus

Act: 3.

búwo daritoiu giwâtos amżinós. To ßwęnto ir têiſaus, iįé[6]) vżgîneſsi o razbáiniką aprįko: o daweię giwâtos vżmuße: kaip' iîemus tą ſůkų[7]) ne teiſumą įſpéia Pętras S. Todrinaġ wel' téiſęi nůġ Diéwo yrá îßkarôti, ioġ Wietoi'

Iżkoroiimas Zidu.

Chriſtaus kurio ſenéi łaúke, túri Węliną vż Wießpatį, kuris nůġ prâdżios búwo razbáinikų[8]), îr nárßtinikų[9]) teip' tarp' Angełų, kaip' ir tarp' żmonių ſu Wießpatimi Diewú, ir prieżaſtimi ių prażúdimo, ir dáużos per paſáulį, kaip'

Genеſ: 4.

iżßauktiêii ſu anů kitú łatrú Câimu[10]), ir paniékinti wiſsóſę tautôſſe. O kurie ne norêio pażint tikroio Chriſtaus ir Meſsiôßiaus ſáwo, kuris atêio wardàn' Téwo

Ioann: 5.

dąguięio: tie páſkuî to priims Antichriſtą, kurſái atéis Wardàn' ſawo patiés.

Palinxminimas.

Bet' ir iż cze múmus palinkſminimas ir îżgąſtis vżaugt' gáli, palįkſminimas ioġ âißkei ręgimę, ioġ Wießpatis Iéſus iż ſuſsimilimo ſáwo vżſtóie łâtrą Barabôßių, ne kâłtas kâłtą: idánt' vżmokédamas tai ko búwo ne kâłtas, ir vżſtódamas wiſſás kâłtęs ir nůdemes mûſų, ſawûiu[11]) mirimú mus kałtůſius ißłůſûtų: Bet' tatái wel' baiſú, ioġ mes krikßcziônis, eſſmé toli pikteſni neġ

1. Cor: 2.

tie Zîdai, kurié bewęlio Barabôßių o neġ Iézų. Nes' idąnt' ių bútų pażinę, niekad

1) idant 2) weli- 3) (**169**) 4) ſaitini 5) Meſsioßių 6) iié 7) ſųkų 8) razbáiniku 9) nárßtiniku 10) Câinu 11) ſawůiu

butú iam' tokio gałwókarto, ir paniékinimo ne dârę. Bęt' mes krîkßczionis, iżpażindami żódżeis iog iį pażîſtamę, o tacziau io úżginames darbáis ar ne ſųkieus iį żêidżeme? Negu ręgimái Barabôßių augßczéus Chriſtaus kelamé, kiekkârtu nuſidemé? Kad' bewêliieme kurinôrint' dârgų géri ir mêtrą nůdemes, o neg Chriſtų ſu małône ir ſu karalîſte io? Ar ſwetimmotęris, ir wiſſôkes neczîſtas ne prâkela anó bieuraus gêrio maitós arba ławôno ſáwo, biłódamas téipaieg, kaip' ir czion' żîdai. Ne nóriu to Iézaus bęt' Barabòßeus? Ißłáiſk Barabôßių, o nukrizęwók Iézų? Nug girtůkłe apſirêięs, godįgas, pútłus, rúſtus, ir pawîdus żmógus, negú teip' wel' dáro, kad' aną męką mêtrą gério, kurią turi iż gerimo, iż édeſsio, iż penigų, iż dûmos, iż âtakių ſawos wàlós gąndżęus[1]), neg Wießpatį Iéſų ſu wiſſů zókonų[2]), mókſłais, paſirgéiimais, nůpełnáis, ir ſu Karâliſte io? O teip' drin' Wießpatiés Diewo iâuſkimeś krikßcziónis, o ieu toléus Chriſtaus nopîiůkokimę ſu Hêrodu, nei io ſu żîdais iż nâuio krizęwokimę, nei iam' darîkime teipaieg gałwókarto: idąnt' drin' mûſų, ir drin' tų węikałú múſų, kurié tikrai yrá prieß intikéiimą mûſų, daugéſń ne butų bluznitas Rom. 2. Wârdas Wießpatiés nůg żîdų, Pahónių, Túrkų, átîkałûnių: idąnt' mûſų téipaieg Diewas ąnt' gało ne paniekintų, kaip' żîdų.

## II.

O kad ir taſſái bûdas iżłůſawimo W. Iézaus ne pałáiminoś, dábar ėio Pałakims[3]) ketwirtú budu, bęt' łabái ſmârkumi ir ne têiſumi, idąnt' iį iżkaróięs, tai ęſt' nupłákęs ißłaiſtų. Ir teip' Wiêßpatį bę wiſſókios prieżaſties tiektái żidamus têikdamas nupłakt' liépe. Ką iżgirdę anié ſmarkus búdelei, pagâwo Chriſtų Wießpati, ir nuwîlkę rubús io wiſsús ſtiprei pririßßo ſtiebóṗ wienóṗ: ir pradéio ſmârkęi płákit, kirſt, ir darkcżiot ąną [ßwęntą] **(169)**[4]) ßwęntą ir nekâłtaią kúna Chriſtaus Wießpaties pridůdinedami botagús ąnt' botâgų, rądus ąnt' rądų, żaizdus ąnt' żâizdu, teiṗ' iog płûdo iż io węrſmes krauio dides, nůg wirßáus nęt' ik' żęmęi: ir kunas wiſsas tâpo nůg mélinių, nůg żaizdų ir nůg kráuio iżbiaurintas kaip' burnótinoii gêłumbe. O Wießpatie Iéſu Chriſté, ir begugałêio bût kas gédįgêſnio, ir ſkaudêſnio ir ſopęſnio ąnt' to? Néſsą Botagu płakimas buwo gedißko[5]) kanczia. płakimas, ne búwo koroiiimas wałnuių ir pagerptúių żmonių, bet' newałnuių, wagių, łátrų ir piktadéių. Ir todrînag Rimiónis iżdawe ßitą tiéſą, idąnt' ne wienas Mießcżionis Rîmo ne butų niékad del' kokios nórint nůdemes płákdintas, iog tokis korôiimas búwo tiektái żmonių dergétuwų ir paniékintuių. Iêig ne węrtas dâiktas bůwo, důt płákdint Rîmo mießcżioni, paſsakik man' důßia

1) gąndżeus 2) zókonu 3) Płakimas 4) **(170)** 5) gedißka

manòii, kas' yrá rẽgét Dewą ir wießpatį ſawo wiſso ſutwerimo, nůgą, ſtiebiep pririßtą, teip' ſmàrkei iżkirſtą, núpłaktą? O Angełai Wießpaties, ką cze dáretę ręgédami Wiéßpatį tą, kurio Maieſtotą teip' ſwieſei perweizdeiotę, teipo iżgėdiutą, ir ſmàrkei núpłaktą? O Wießpatie kas tai tuṙ bût'? Kokſáig tatái koróiimas? Kokiġ tatái pakuta, kurią kęntéiei? Kaġ tu pâwogei Wießpatie, arba ką pikto padaréi, ioġ tawe teip' gêrbia? Aß eſſmi priéżaſtimi tos wiſſós gêdos ir ſópulo táwo. Piktibes mános ir wagiſtos mános, tą korônę búwo nupełniuſios. Bęt' ne izbîłomoii méiłe ir ſuſimilimas tawas, ſkołás ir kâłtés manás ąnt' ſawęs priimt', ir vż ies kęntét noreio, tamęiėġ kûne, kuri ąnt' mûſú iżgânimo priimṫ teikéis. O miſernaſis ir praiiſpůłęs żmógau, kuris to wiſso pikto ęſsi prieżaſtimi, kaipóġ ne turi miłét Wießpaties to, rẽgédamas tokį ſmârkumą rúſtîbeś prieß nůdemę, ioġ teip' ſųkiei ąnt' ſawęs koróio nůdemęs tawás? Kaip' ne turi duksétis Wießpatimi ſawûiu, ręgédamas ioġ teiṗ gauſų atpirkimą, ir pakâkinimą afierawóia vż nůdemes tawàs? Kaip' negaiłéſieś iżganîtoio tâwo ręgédamas teip' ſûkų[1]) iżkoróiimą, ir teip' gáuſų krâuio io ißłeiimą vż tawe?

Koronacia. Dewinios kanczios prieg koronaciei

## III.

Dabar tů bâiſumi płákimu prakẽiktoſios ßirdis Zîdų ir pâhoniu ne ga-
1. łéio nuramintiś: bęt' ant' to bâiſią koronacia pridéio, kurioi' nauios dewinios
abîdos, ſopuléi, ir gałwokartai vżrakinaś. Néſſą pirmiéus ſußúko wiſſa râtha
żałniéru, kaip' bútų ąnt' kokiós Komedios, idąnt' kiękwienaś[2]) paſſótintų akis
ſawas iż Wießpatiés gałwôkarto, ir idąnt' iiémus padetų io apiiůkt': Ant' to
ſurîkę apiiůkéius ir ßutús, nupłêße nůġ Wießpatiés wiſſús rubùs io, ir nůgą
2. po akiṁ wiſſų paſtâte. O czę[3]) aß padûmi ißtikimómus ir gédįgomus ßirdimus,
idąnt' pawartôtų kokio gaiłéiimo ir gałwókarto pridéio W. Iẹſui teip' gê-
3. dißkas nuwilkimas po akiṁ wiſſų żmônių. Tręczia, apwilko iį ſkrêiſtę żałniéັ
rißka lîgia karâlaus apiiůkdami iż karâliſtes io. Kętwîrta, didżeuſia apiiůka
4. ir priéſpáuda, nupinę[4]) karųną iż ẽrßkeczių, ir vżſpâude ią ąnt' gałwôs io
5. ßwentós, afierawôdami mędzią wiéton' aûkſo, o ẽrßkeczius wiéton' żemcziugų.
Pękta, dâwe łázdą iż nęndres rąkon' io, wiéton Scéptrum, o łazdós karâlißkos:
6. rôdidami kaip' męká ir kiaurá yrá Karaliſta io. Szeſta[5]), ant' didęſnio paniekinimo io, kłônioioś po akiṁ io, kaip' butú po akiṁ karâlaus, ir ſwęikino iį
biłôdami: Bûki ſwêikas karâlau Zîdų. Tąięġ dwasiá įkwępti[6]), kaip' ir Zîdai,
7. kad' kałbêio Pranaßâuk múmus Chriſte. Sękma, Węidą aną ßwêntąiį, kuris
palįkſmina wiſſą dągų, dárgumis ſkrępléis iż paſmirduſių burnų ſawų iż-
8. biaúrino kaip' ir pim'[7]) Zîdai, Caiphoßiup pirmamęiime apiiůkimé. Aßma,

---

1) ſųkų 2) kiekwienas 3) czę 4) nupine 5) Szeßta
5) įkwepti 7) † pirm'

ßwencze̊uſią gîmį io płáßtakomis ſubúkino, ne wiénas, nei dú, bęt' wiſſa anói' ratá iżdikuſiuių żałnierių. Ir iżpildeś ąnt' io ąnſſai Pranaßâwimas Iżaióßeus: Iſai: 53. Ne túri nei ſkâiſtumo, nei gráżumo: ir ręgéiomę ių ne túrinti îpatines, pâniekintą ir páſtarêuſią, iżġ żmonių́, wirą ſopulų́, ir żinąnti negâłe, [ir kaip] (170)[1]) ir kaip' butú dęktás Węidas io, ir paniékintas, etc. Dewinta, gáłwą io, kaip' kubîlus kúbîła, nęndrę iż rąkos io éme kúłe: mużdami e̊rßkeczius inġ káułus io. O kazġ ne tarin iżkałbét, nęt' ir ßirdimi aprépt pakaktinái gáli tas wiſſás gêdas ir ſópulus, ir teip' begâłę méiłą ir kántrúmą Wießpatiés mûſų Iéſaus Chriſtaus? O nełâimus erßkeczéi nůdemių mûſų, kuriůs pagîmde prakeiktóii że̊me ßirdés mûſų. Gene: 4. Tié Wiéßpatį mûſų teip' pâgerbe, tié iam' tůs wiſſús ſópulus ir gałwókartus padâre. Nes' iiſsâi pâżeiſtas żaizdomis yra Iſai: 53. drin' kreiwúmu mûſsų, ir ſutrintas yrà drin' piktibių mûſſų. O dábargu teip' ne mêilįgais búſsime, idąnt' ių daugésn pridedinét turétumbime, iż náuio, kiék' iż mûſų yrá, karunawôdami ir apiiůkdami, Wießpatį Diéwa ſawą. Ne důk' to Diéwę: bęt łabiéus nugréſkime ſaẃ wiſsôkes praßókuſęs[2]) nůdemes, daugesn neġ prágarą ir pâtį węlina: ir gándżeus wiſsás kancziás kętet ir numirt búkimę gátawi, o neġ turétumbime wel' iż nâuio płakt, karunawót ir kriżęwót Wießpatį Diéwą sáwą nůdememis mûſų.

IV.

Dabar Piłótas pagúndeś pękto bûdo, idąnt Wiéßpatį muſų nůġ mîrties iżgęłbetų. Néſsą teip' ſmârkei ißmußtą ir gédißkai nukarunawôtą, ir biéurei ſuſpiáuditą, o nůġ płâßtakų ąnt' węido kaip' aptinusį Wießpatį Iézų ißwe̊de óran', ir parôde żîdamus biłôdámas: Szitái żmógus, idąnt' tů gêdułu parôdimų[3]) (kuris ir paczius ákmenis immankßtint Szitái żmogus. gałêtų) įiúdintų miełaßirdúmop ſmarkiás ßirdis prieſakiu io. Bęt' ir taẃ tai nemáż ne padêio. Nes' tů didżeus ßâuke kaip' paſsiútę: żudik, nukriżęwók ių. Dareſsi ſunumi Diéwo. Ięi ßitą ißłáiſi, ne búſſi prietelumi Ciéſoreus.

Bet' tu żmôgau krikßczionié, niekad' ne ißłaiſk iż ßirdęs tawós to żódżio: Szitái żmôgus. Didumas gerodarimo. Szitái żmógus, kuris drin' tawęs ir drin' iżgânimo táwo (bůdámas lîgumi diéwui) żmógumi tápęs yra. Philip: 2. Szitái żmógus, kuris vż tawę żmógau teip' daug ir kęnte ir dâre, idant' tu ąnt' ámżių ne prażutúmbei. Szitái żmógus, kuris tawé żmógau, teip' numiłêio, ioġ vż tawé iż gerós wálos iżdaweś ąnt' tų wiſsų́ kanczių́. Szitái gúndżeus[4]) kirmełé, neġ żmógus, Pſal: 21. apîiůka żmůnių́[5]), ir paniekinimas wiſsų. Nuopikąnta nůdemiump. O ięiġ Diewas Téwas Súnui ſawáin mieláuſiam' ne prałâido, bęt' ių drin' mûſu nůdemių ſmârkei iżkorót ir kákint' pęrłaido: kąġ ißmanái ioġ taẃ nůdemes dowanomis nułáis, ięi ių ne nóri

1) (171) 2) praßókuſes 3) parôdimu 4) gándżeus 5) żmonių́

Eccl. 15. et 17. ſâugotis o ſugrįžimą ſawą atguldinéįį[1]) mirimop? O teip' teikiůt pażįkis ků grêiczeus, ir ſugrįßk iż wiſſós ßirdés iżganîtoiop ſawóp, ir afierawók Diewui Téwui, vż nůdemes tawás ßitą mêilingą afiérą wiſsų nůpełnú Wienatįį ſúnų io biłódamas:

O Tėwe dąguiéiis, ne weizdékiġ iau ąnt ſųkių ir ne ſuſkâitomu nůdemių ir piktîbių manų: bęt' pawizdék' ąnt' węido Chriſtaus táwo, o tarpiniko máno. Néſsą ßitái żmógus, kuris vż mané pawârgélį, ir vż wiſsas piktîbęs ir kréiwumus mâno, tatái wiſsa núkęnte, ir gana padâre vż nůdemes, 1. Ioann. 2. ne tiektái vż manâs, bęt' ir vż wiſſo paſáulo. Taſáiġ yrâ paſsitękéiimas ir páduxis máno. Důkiġ mieláuses Wießpatié, idąnt' anôii nekałtôij ir kartîii kánczią io, butų ąnt' nupráusimo ir atłáidimo wiſsų nůdemių manų: idąnt' aß nůġ ių ßi kártą iżgelbetas, pâſkui to taw tarnâucze, ßwentibeie ir teiſibeie per wiſsás diénas giwâtoś manós. Amen.

V.

Ant gâło dabókimeś netêiſaus apſúdiiimo to, kuris yrá ir bus ſudżia Iždawimas ąnt mirties. Ioan: 2. wiſſo paſâulo, giwų ir miruſių: ir iżdawimo ąnt' ſmęrties to, kuris yra tikrąie giwatą[2]), ir kurimé yrá giwatá wiſſų dâiktų. Pękis kártús [Piłôtas] (171)[3]) Piłotas Wießpatiés múſų ißlůſůt ſtęgeś. Pękis kartús ißpażino po wiIoan: 1. ſsų akiṁ teiſibę ir ne kâłtę io: iog iamé ne wienós prieżaſtiés mîrties ne Piłotas gerái pradeio, bet piktái pábęge. gałéio raſti. Ir kaipóġ kitaip' ne búwo. Nes' prieżaſtis mirimo io búwo musip, kuriéię búwomę nůdżiomis múſų ſęnéi nupéłnę: O ne iampi, kuris niéIſai: 23. kad nůdemes ne wienós ne padâre. Ant' gało ir môte Piłôto paałgôio iį têi1. Petr: 2. ſumi, kaip' ir pirm' Iudôßius, ir patis Piłôtas pâſkui to, mazgódamas rąkás. Piłotas patis ſawe iżdawe ąnt paſmerkimo. O taczéu Wienók' turédamas (kaip' patis iżpażino) galîbę nukriżewót, arba ißłáiſt Wießpatį, bewęliio iį ne têiſei iżdůt ąnt' pażúdimo, têikdamas Zîdamus, ir idąnt' todrin' małônes Cieſoreus, ir vrêdo ne pateriótų, o Deut: 17. neġ ißłáiſt' ne kâłtą. O miſérnaſis ſůdżia kuris' del' małónes żmoniú Diewo małônę tęrîoii: O drin' báimeś żmonių, ne biiéis ṗażeiſt' W. Diewo ſudżios ſawo. Bęt' tokių Piłôtų ar ne pilni yrá, dwárai, ſûdai, ir vrêdai musimṗ búczia krikßczioniſįįmṗ[4])? Wienókiġ ir tie turi ſůdżią ſawą.

Padékawokimeġ Wießpati Iézui, vż tą baiſų pľákinimą, karunawôiimą, ir iżdawîmą ąnt' mîrties, kurią drin' můſų nuſsidéiuſių ſuſimiłes ṗrieme, idąnt' meś ąnt' anó mirimo ámżino iżdůti ne butúmbimę. O praßîkime io Pſal: 141. ßwęnczęuſią małônę, idant' ne įeitų inġ ſûdą ſu tarnáis ſawáis, kad' atéis ſůditų kiekwiêno tarp' mûſú metu mirimo io: ir ąnt' anô ſûdo paſkutinio, idąnt' múmus teiktús bût' ſúdżia małónumi, ir apſáugot' mus nůġ anó pra-

1) atguldinéii 2) giwatá 3) 172 4) krikßczioniſęmṗ

keikimo ir żódżio ſmârkaus. Eikitę prakeiktiéii iuġ úgnį ámżiną: bęt' idą́nt múmus tartų́ aną́ mêilįga żodį: Eikitę pałáimintieii Téwo mâno karáliſton' iúmus pazopóſtiton' nůg prádżios to paſâulo. Téwę múſu. Sweyka Maria. Matth: 25.

## VI.

## Nukrižewoiimas, ir ſeptini żodżei ąnt križeus.

Ir eme Iezu, ir apiiuokę ių̨, nuwiłko nůġ io púrpuros rúbą, ir apwîłko ii rûbais io, ir wede ii idąnt nukrižewótų ii. Ir nêżdamas ſaw krîżių iſéio ąnt' anós wiêtos kurią wadina Plike, o Zîdiſkai Golgotha. O iſéię, rádo żmógų iż Ciréues, wardú Simoną atę́nti iż kiémo téwo Alexandros ir Rúfo: tą priwerte, idąnṫ neſtų́ krîżių io pâſkui ii. O ėio pâſkui ii didę[1]) miniá żmonių́ ir móterų, kuriós wérke ir gaiłéioṡ io. O atſigrę́żęs iump̍ Iéſus táre: Dûkteres Ieroſolimo ne wérkite ąnṫ manę́s, beṫ páczios ąnṫ ſawę́s wérkite, ir ąnṫ ſunų́ iúſų. Néſsą ſitái atáis diénos, kurioſé biłós: Pałáimintos ne waiſingoſios, ir iſćiós kurios ne gîmde, ir krûtis kuriós neżînde. Taḋ pradés biłoṫ káłnamus, úżgrukite ąnṫ mûſų, ir mażiem' káłnêlemus pridę́nkite mus: Neṡ iêi ąnṫ żálo medżio tai dáro, káżġ ąnṫ ſaúſo bus? O yſwéde ir kitú du piktadéiu ſu iů, idąnṫ iůs vżmuſtų́. Ir âtwéde ąnṫ wiêtos Gołgótha: ir dáwe iam̃ gerṫ wîną ſu mirá ir ſu tulżimi ſumaiſîta. O Paragáwęs ne noréio gerṫ. Tęnái ii nukriże-[wóio] (**172**)[2]) woio: O ſu iů kitú du łatrú, Wiéną po dêſinei, o ąntrą po kâirei ſâli io: O Ieſų widuriię[3]). Ir iſpildeṡ ráſtas kuriṡ bîło: Ir ſu piktadéiomis paſkaititas yrá. Parâſe wel Piłótas úżraſą, ir vżdêio ąnṫ krîżeus io, ir padêio ąnṫ krîżeus, ąnṫ gałwós io prieżaſti. O búwo paraſita: Ieſus Nazarenas Karâlus Zîdų. Tą taḋ pâraſą dauġ Zîdų ſkâite: neṡ búwo arti miéſto wietá, kuř búwo nukrižéwôtas Iéſus: O búwo paraſîta Zidiſkai, Grékiſkai ir Lotiniſkai. Biłôio taḋ Piłôtui Biſkupái Żîdų: Neraſik Karâlus Zîdu, beṫ ioġ iiſái biłôio eſſmi karâlus Zîdų. Atſâke Piłôtas: Ką paraſeú, tatái paraſéu. O Iézus biłôio: Téwe, atláiſk iiémus, iog ne żino ką dárą. O żałnierių̨s kaḋ ii nukrižewôio, emę rubús io: padârę[4]) kétures dalis, kiekwienam żalniériui dáli, ir iúpą. O dalîdami rubús io, mête búrtas, kas kam téktų́. Ir búwo iupá ne ſiutá, beṫ nůġ wirſáus mekſtá per wiſsą. Táre taḋ tarp̍ ſáwęs: Ne réżikime ios, beṫ méſkime búrtas apé ią kam túretu tékti. Idąnṫ ráſtas iżpilditųṡ biłąſis: Iżdaliio ſau rubús manús: ir ąnṫ iúpos manós mête búrtas. O żałniérių̨s tatái padárę[4]), ir ſedédami ſérgeio ii. O wáikſcziodami proſali, bluzniio ių̨ łingůdami[5]) gałwomis ſawomis, ir biłôdami: Wach, kuris ardái Bażnîczą Diéwo, O triſsé dienosé wel paſtatái. Iżgélb ſawé páti nużę-

Zodżei Wieſpaties moterump werkenczinmp.

Kartus gerimas Wieſpaties.

Nukrizewoiimas.

Iſaiœ 35.

Titułas ąnt križeus.

Pirmas żodis.

Pſal: 21.

Błuzniimai apiiuokos.

---

1) dide 2) **173** 3) widuriié 4) padâre 5) lingůdami

gẽs nûġ krîżeus. Iei Sunús Diéwo eſsi nużęg nûġ krîżeus. Ir ſtowéio żmónes łaukdami, ir ápiiûkc ii, ir wireſnieii ſu iéis. Teipaieġ augßczẽuſiei kunigái ſu Daktarais ir Wîreuſeis apîiûkawo, biłôdami Wienas ąntroṗ: Kitús ißgẽłbedawo, patis ſawęś ne gáli iżgẽłbet. Chriſtus Karâlus Iſráelo, te nużęġ nų̂ nûġ krîżeus, idąnt paregétumbimę[1]), ir intikétumbime iam. Dukſéios Diewų̂[2]): tegi iżgêlb ių nų̂ iêij nôř, nes biłôio Sunús Diéwo eſſmi: Apiiûkáwo ii ir żałniérius, prieijdamieś, ir úkſuſą padûdinédami ir biłódami: Iei tu eſsi karâlus Zîdų, iżgẽłbekiś patis ſawé. O teipáġ ir łátrai kurié búwo nukriżewôti ſu iû nútare iam ir apîiûke. O Wiénas iż tų piktadéių blúzniio ii biłódamas: Ieig tu eſsi Chriſtus, iżgêlb patis ſawé ir mús. O atſakidamas antras, pâbare ių, biłôdamas: Nei tu Diewo biiéis, ioġ tameieġ paſmerkimė eſſi. Bet mes têiſei: néſſą wêrtą ałgą uż dárbus imame: bet taſsái nieko pikto ne Antras żodis. padâre. Ir biłôio Iéſauſṗ: Wießpatie, atmink ąnt mané, kad' atêiſi karaliſton ſawon. Ir tare iam Ieſus: Vżtiéſsą biłau tau, ßią diéną bûſsi ſu manimi Róiuie. O ſtowêio pas krîżiu Iéſaus, Motina io, ir ſeſû motinos io Mariá Cleophos, ir mariá Magdalená. Iſwidęs[3]) tad Ieſus Mòtiną, ir mokiti- [ni ſtó- Treczies żodis. winti] (173)[4]) nį ſtówinti, kuri miłeio. Táre tad mótinoſṗ ſawóſṗ. Moterißke, ßitai Sunús táwas, potam táre mòkitinioṗ. Szitái Mòtina táwá. Ir nûġ anos adînos éme mòkitinis vż ſáwą. Ir búwo maż ne ßeßta adiná. O apé ßêßtą adiną, tápo támſumai po wiſſą żemę, net ik dewintai adînai. O apé dewintą Ketwirtas żodis. adîną, praßúko Ieſus bałſú didziú biłodamas. Eloij, Eloij, lamazabactani. Kas iżguldześ. Diewe mánas, Diéwe mánas, kam tu mane apłáidai? O ne kurié iż ten ſtówinczių, girdédami tatai biłôio. Szitái taſsái Heliôßęus[5]) wadina. Potam żinódamas Ieſus, ioġ iau wiſsi dáiktai iżpildeś idąnt iżpilditųs ráßtas, Pęnktas żodis. tare: trókßtu. Buwo tad rîkas úkſuſo piłnas paſtatitas, o ánis pinti piłną úkſoſo[6]), Izapu apdéię ir vżmôwę ąnt nęndres, pádawe naſrámus io, ir dáwe iam gert: O kiti biłóio pałukékite wêizdékime iêi atéis Heliôßius, idąnt ii iżgéł- Szeſtas[7]) żodis. betų. Kaipò tad éme Iéſus úkſuſą, táre: Iżpildeś. O Iéſus wel ßáukdamas bałſú Sekmas żodis. didziú táre: Téwe inġ rąkás tawás padûmi dwáſią máną, o tatái ißtáręs ir nułąkęs gáłwa, pádawe dwáſią: O buwo tikrái hadina ßeßta ir tamſibes tápuſios eſt per wiſšą żemę net ik dewintós hadinos, ir ſaułe vżtemo.

## IZGVLDIMAS.

Czionái iáu tad pabúſk wiſòkia dúßia ißtikimóii: o ſu wiſsu paſsirgéiįmu pawartok' kas tatái yrá kuris' kęnczia, ir kokiûs dáiktus kęnczia, ir kodrin' kęnczia, ir kaip' kęnczia, tatái yrá, ſu kokiû nuſiżeminimu, rómumu, kán-

---

1) paregétumbimę 2) Diewú 3) Ißwidęs 4) **174** 5) Heliôßęus 6) úkſuſo 7) Szeßtas

trúmu, ſtiprumú, mêiłe, ir pakłúſnumú kęncze. Szitái iau ąnt' pażúdimo iżdůtas iau ąnt' wâlos prieſakiamus ſawiémus, ir budelamus inġ galîbę padůtas, iż nâuio nůġ ių apiiůkus kęncze. Szitái iau nůg io nupłêßia rûbą Karâlaus ir apwełka iį patiés io rûbais, idąnt' iį tů gęriéus kiekwienas pażintų.

I.

Križeus neßoiimas.

O kas yra dáiktas toli ſųkeſnis ir gêdingeſnis vżdeſt anął ſúkų ir baiſų mędżią križeus ąnt' ṗeczių io, kuriś per aną wiſsą naktį ir diéną ne wiéno átilſio ne turêio, ir per ißłeiimą krâuio gáuſaus, ir kanczias ſmarkiás ir tąſimus tůłus nůġ ſûdżios ſúdżioſp, iaú bówo [1]) tikrai núilſes wiſſosę ſiłoſé. Tatai yra náuies bûdas ſmârkumo, pirm' to nei regétas nei girdétas. Kîtiemus piktadéiomus, kad' iůs żudit' turi, padárgus ių mîrtiês nůġ akiú átima: ir todrinaġ tůs kuriůs pakirſt' túri, akis vżųrißa [2]), idąnt' ne ręgêtų kaławiio, kuriů turi iůs żudit'. Bet' Wießpati múſų, ne tiektái ne vżdęgia krîżeus, ąnt' kurio túri kabót': bęt' iį tîcżiomis po akim' padęſt', ir liepia iįn eßiot' ąnt' pęcziú ſawų: idąnt' weizdédamas ąnt' krîżeus kęntêtų ąnt' důßios, o nêßdamas ſųkumą io kęntétų ir ąnt' kûno: idąnt' pirm' kęn-[têtu] **(174)** [3]) têtų krîżių dweiópą, neġ butų ąnt' Wieno pakabintas. Ne ſkâitome idąnt' tai butų padârę aniem' dwiem' łatram': kurie nôrint' turéio mirt' ąnt križeus, bet' buwo kálti neßiót' križius ſawús, kaip' iżganitoies mûſų: kurió tů żękłu norêio padarit' didéſniú piktadêia, ioġ ſųkeſnę kączią neg kiti łátrai muſiio kęntét. O kazġ túri bût' baiſęſnio ir gédigeſnio [4]) ąnt' to? O Wießpatié Ieſu Chriſte, kokîġ tay yra męiłe, rómumas, ſtiprúmas, kántrumas ir nużęminimas táwas? Per wiſſą nákti ir diéną, ne turêiei ne wieno átilſio, o ſmârkųs búdęlei rôde ąnt táwę wiſſús kunßtus ſawús: mużdami ſpieudidami, mużdamî płaßtakomis, kúmſciomis, płakdami ir kárunáwódámi tawé: o paſkúi teiṗ iłgą kąkinimą, kad iau kûnas táwo tikrái apáłpo, teip' ioġ wos iemé kas kráuio ir ſiłós likós, úżdeſt' dábar krîżiu ąnt' pęcziú tawų ir teip' tawé prálidi ąnt' wietós pażudimo?

Małdà ſu paſigaiłeiimu.

Pamokslás ir gaiłeiimas vż nuodemes

Cze, o dúßia Krikßczióniβka, gerài priweizdékiś Iżgéłbetôio ſawo ąnt' to kęlo: kaîp' kłupinéia po aną didé naßtą krîżeus: ir dabókiś ioġ wieną [5]) dalia anós náßtos, buwái ir tu ſu nůdememis tawomis: iż kurių kiekwiena ſųkeſni yra neiġ wiſſas paſaulis. O kaipóġ ne turi bût méiłiga [6]) iżganîtoiui ſawám? Kaip' ne miłét iß wiſsós ßirdés teip' gero piemenęś, kuris teip' nęßa ąnt' pecziú ſawų awêłe prażuwúſę, idąnt ią prigłauſtu gárdoṗ ſawóp.? O kurîiiġ bus toki ákmenis ßirdis, kuri ręgédama Wießpatį ſawą teip' ißwár-

Lucæ 15.

Paſigaiłeiimas.

---

1) † búwo 2) vżúrißa 3) **175** 4) gédįgeſnio 5) wieną́ 6) méilįga

gintą, ne ißtirps wiſsá nůġ ſópulo żinódama ioġ tokime neßióiime krîżeus Chriſtaus, búwò toli ſųkeſnes nůdemes mûſų, o neġ ſųkumas męḋżio krîżeus.

II.

Suſitikimas W. Ieſans[1]) ſu motina ſawá.

O cże dábar túrime ir ąntrą weizdikłą ne mażêſnio gáiłeſio ir pérßulo, o daugeus ſutikimą Mergós ßwenczeuſios mótinos io, ąnt' to kęlo ſu Sunumi ſawůiu miéleuſiu. O kurſaiġ kadai lieżúwis iżſakit gáli, kokiś tęn' búwo gaiłéiimas Wießpaties Iéſaus régint' teip' primiſta mótina ſawą, ir pérwertą ßirdi, anů ſmárkumi kaławiiú ſópulo ne iżbiłomo? Kádąġ ią iżtieſós miłêio, kaip' tikras ſųnús tikrą motiną, ir tokią motiną?

Paſigaiłeiimas.

O ßwencziauſioii Merga, kokîġ tęnái anů mętú ßirdiś tawa búwo, regint ne kâłtą awineli widúi wiłkų, anói gédißkoi karûnoi' ánt' gałwós, ir ſu anů ſųkumu krîżeus ąnt' peczių io, ir ſu anů gimiú teip atmainîtu iżbiaurintu ir ſu wiſsu kûnu paiłſusiu ir ißwárgintu, o ąnt' to wiſſo girdint aną ßaukúnų apßaukúmą, ioġ yrá iżdûtas, ir pralidêtas ąnt' bâiſios ßmêrties[2]) krîżeus? O Mêrga małônes piłná, kaipóġ nų gaiłeiimų[3]) ir ſópulu papildita: iau nų Wießpatis ir ſunús táwas nê regiś êſſąs ſu tawimi, ir nê regieś ſanti pa-

Lucæ: 1.

łáimintesnę, bet' gęreus mizerneuſę ir ne łaimiéuſę tarp' mótęru. Ir kurġ anié teip' didi żadéiimai: Taſsái bus didis, ir ſunumi augßczeuſioio algôtas bus, ir důs iàm' W. Diéwas ſóſtą Dówido Téwo io, ir karaléus namůſę Iakobo nęt' ąnt' ámżių? Kurġ dabár tóii Karâliſtá? Kur anóii karuná, ir ansái ſoſtas karaliſtes Dówido? O czę gal' ißmókitiś anié wiſsi, kurié túri pâduxi Wießpatiię Diewé, ſu kokiů patękimú, kąntrumu, ir ſtiprumu túri łaúkt iżpildimo żadéiimų Wießpatiés atmindami ąnt' anó. Kas yrá paraßîta:

Pamokslas ſtriprumo ir patekimo kriżiuie.

Iſaiæ 28.

Kas intikės, tę ne rągies. Neſſą teip' tamé pawaizdé, kaip' ir kitůſe túłoſe, kiekwiénas ßwieſei ręgi, kaip' tąkei Wießpatis atguldinéia ißteſéiimą żadeiimo ſawo: kódrin' dauġ żmónių piktinaś, ir nuſsimena, ne duxédamieś żadéijmamus Diéwo. Nes' kaip' Diéwas atguldinéio ganá iłgái karaliſtę Dówido, kurią iam búwo żadéięs: Téipaġ ir cze ne tůiéu paróde karaliſtę Wiéßpaties Chriſtaus kuris yrá tikrůiu karâlumi, ir Wießpatimi namůſę Dówido, tatâi yrá Bażniczioi' ſawói' ßwęntói. Todrinaġ ne wiênas tę ne jßilkſtaś po krîżiumi, bet tę łáuk' ſu kąntrumu, kuris yrá pâduxio fundamentů. Nes' atéis' Wießpatis, ir niéko ne vżtrúks ir iżtęſes ſkalſęi wiſſa ką żadêio. [Sakiokiġ]

1. Reg: 18. Abac: 2. Hebr: 10. 2. Petr. 3.

Paſigaiłeiimas.

**(175)**[4]). Sakiókiġ, o důßia krikßczionißkóii ir ſu ßwęnczeuſia Merga, Wießpati táwą tamé kęlá ġaiłéijmo: ir padék' iam' neßiót to krîżeus per pagaiłéiimą. Sudék' tawás âßaras draugiá ſu âßaromis tų nóbażnų móterų, kurios eit wérk-

---

1) Ieſaus 2) ſmêrties 3) gaiłeiimu 4) **176**

damos. Weizdék' kókis búwo gailéiimas mótinos io. Nes' iêi teip' búwo ißwárgintas Wießpatis Iéſus, ioġ ąnt' io weîzdint płâißeio ßirdis anų żmonių ßwentų, kuriós to ne pażino: kokiġ wel' búwo ßirdiś mergós mótinos io, kuri ių miłéio męiłe ne iżbîłoma? Iżġ kur ißwiſsi, kaip' Wießpatis pagêrbia ąnt' to paſáulo ir didżeuſius prietęlus ſawųs[1]): ir kaip' tie kurié noṙ bût prietęlumis io, tuṙ tikrái ſáugot tas biłás priétęlißkaś, tai ęſt, tur tularôpus krîżius, priéſpaudas, ſópulus ir wargús kęntét ąnt' to paſaulo: kaip' iûs kęntêio Mergá Mariá, Apáßtałai, ir kiti artimieûſi gentis io.

Pamokslas kantrumo Rom: 8.

Bęt' kąġ Wießpatiś Iézus wêrkęncziumṗ mótęrumṗ biło: Dúktęręs Ierufalem, ne wérkite ąnt' manęs. Ar iau tódrin' ir męś kączios Wiéßpatiés werkt ne túrime kaip' nų Heretikai kliéſt'? Bęt' ne pêikia Wießpatis Iéſus werkſmo anų múterių[2]) kuriś iż gęrôs ßirdés êit iż prigimimo: bęt' tatái ioſsé pêikia, ioġ io wérke kaip' butų miſérno, ir nůġ wiſsú apłáiſto, tikédamoś idąnt' negałétųś iżtráukt iż galîbes priéſakių ſawų: Nęs' dábar ne żinánczios búwu[3]), kad' iis iż gerós wálos kęntet têikeś vż nůdemes mûſú. Ne teip', biło Wießpatis, wêrkitę ąnt' manęs, kaip' páczios ąnt' ſawęs, drin' netêiſaus nużúdimo mâno. Nes' iis man' ne dariś niekokios żałôs, bęt' łabieus atneß mań didę gârbę, bęt' iús prażudiś, ir ſu ſunumis iûſų. Nes' iêiġ tatái wêikes ąnt' żálo mędżio, o każġ bus ąnt' ſaúſo? Ieiġ aß, kuriś wiſſadós żideiau, ir wáiſtą teip' mokſło iżgánanczio, kaip' ir gerų darbų iżdawineiau bę palaubós, teip' ęſſmi drin' ſwetimû nůdemiu ißkarótas ir iżgédintas: Kaipóġ îûſų piktóii giminé (kurîii kaip' padżiuwęs mędżias, niekam' nê dęra, tiektái ąnt' ſudęginimo inġ vgni) drin' ſawų tikrûių nůdemių, ir tó ſmêrties manó ne tuṙ bût ißkarôta? Ięîġ Wießpatis Diéwas, Sunui ſawam' tikram ne prałâido, bęt ių vż mus iżdawe: kâipóġ múmus nuſsidéiuſiemus prałeis? Iêi tą teip ſųkei ißkorôio, kuriś niékad' ne wienos nůdemes ne padâre: káipóġ mûſų korot ne túṙ, kurié uůdemes łákamę kaip' wąndeni? Ką dariś Diéwas Téwas dąguięiis ſu ſunumiś ruſtibes: kuriś tikrąiį, ir miłauſiių[4]) Súnų teip ſmârkei korôio? Ką dariś ſunúmus ne pakłuſſniémus: kuriś pakłúſnų teip' piktái pâgerbe? Ką dariś nuſsidéiuſiemus: kuriś teip' dâro ne kałtám'? O teip' pro miélauſią Diéwą, Krikßczionis ſúdikimeś pátis ik' metú, per tikrą gaiłéijmą, ir iżpażinimą nůdemių, ir atgrįżimą Wießpatieſṗ Diéwoṗ ſawóṗ: idąnt' paſkúi tò nůġ io ſûditi nebutúmbime. Nes baiſús dáiktas yrá impult rąkóſn' Wießpatiés. Iuk' ręgime kas Żîdamus tikoś. O iêiġ Diéwas ir prigimtômus ßakômus (tai yrá anómus ißtikiómus żmonémus ſawómus) ne pêrłeido: kąġ ißmanái ioġ taw tuṙ pêrłaiſt? Iêi teiſinikas wôs bus iżganîtas, nuſidéięſis o będiewiś kur paſiliks?

Kam Wießpatis moteri mus werkt vżdraudineie.

Teiſibe Diewo ruſtibes ąnt nuodemiu.

Dabokis.

Iob: 15.

1. Cor: 11.

Hebr: 12.

Rom: 11.

1. Petr: 4.

---

1) ſawuş 2) + móterų 3) + búwo 4) mielauſiių

## III.

Iſaiae 53. Su piktadareis.

Prieġ tam' ráßo Ewangeliſtai ir kitás tris žimias abidas, kurioś tikoś Wießpati, dábar pîrm' nukrižęwóiimo io. Pirmà, ioġ ſu iů wéde kitú du łatrú: teip' ioġ ne tiektái ąnt' krîžeus, bet' ir ąnt' kęlo križeuſṗ' iżpildeś anſái ráßtas apé ių: Ioġ ſu piktadéiomis yrâ palîgintas. Antra, ioġ ių prali-déio ąnt' wietós piktadéių, kur' iůs żúde, ir toṗ anóie ßwénteie Węliku, kad' buwo daugeuſei žmonių mieſté Ierusâlem. Tręcziá, ioġ iam' dáwe gêrt wiéton' atáußimo kártu gerimą, ſu mirá ir ſu tulzę ſumißßîtą.

Nukrîžewoiimas[1].

Bęt' tatái wis niekas prieß tái, kas paſkui to tikos. Néſſą, ſugrébę ių anié ſmârkųs búdelei, pirmieus nupłéße nůg io anůs rûbus, kurié iaú búwo [pridžiuwę] (176)[2]) pridžiúwę žaizdúmṗ io, teiṗ ioġ atſinaúiino wel' anié pirmieii ſopuléi, ir węrſmes kráuio iż' kúno io iżnáuio ißpłûdo: ir teip' nůgą, padêio ąnt' anó kiéto pátało krîžéus, kurį iam' paſáulis pazopôſtiio vż geradârimus io. O Wießpatiś kaip' awinêłis[3]) ne kâłtaś, ne maż nę ſtęmbé prieß, bęt gándżeus padawinêio iiemus ąnt' wálos ir rąkas ir kóias. Ir kad' iau teip' gułêio iżtęſtás: Szitái wienas iż' budelų priêięś ſu wiéna drûta winimi: ir pridêięs gâłą winieś ßwęntoſṗ rąkoſṗ io, pradeio ią krîžeuſṗ ſmarkęi múßt: daridamas kialą kiétai gełażii, per aną ßwęntą kůną Wießpatiés můſų.

Kaławiio ſopulis Mergos Marios.

O Mérga ßwęnczeuſia, kaipoġ tęnái aúſiś táwos girdęt arba ißkęſt gàłêio anůs ißtikimųs[4]) kûio búdelo, priimdinédamos iůs widuriię ßirdiés kaiṗ Mêrgißkas àkis gałêio żiurét ąnt' anós teip' bâiſiôs weizdîkłes, ioġ nůġ ſô-pulo tůieus ne númirei? Kadąġ ßirdiś tawá tomis winimiś ne mażeus búwo pęrmußta, neġ rąkos ir kóios ſunauś táwo miéłoio.

Drin' ſųkio ſópulo anos zaizdós, ſurúko wiſſos gîſłos kúno Wießpatiés Chriſtaus, ir ſuſitęſe anóſp' ßaliéſp' pramußtos rąkos io: trukcziodamos ſu ſawimi wiſſą ſųkumą kůno. Ir ſugrébęs ąntrą rąka io búdęlis norédamas ios ſuligint ſu ąnąie pirmąie rąká, ąnt' wiétos pazopóſtitos, iżtęſſę[5]) ią teiṗ'

Pſal: 21.

támprei, ioġ pagal' Prânaßą, gałêio bût kiekwiénas káułas îpaczei ſuſkaiti-tas. Ir didis patógumas, ioġ tatiéġ padâre priſagiódámi kôies: ir teip' likos

Ißpelotas karoio.

kůnas io ßwéntas ąnt' križeus iżtęmptas ir páſkui to ſu krîžiumi dráugia ſu didé kąnczià augßtiniui' pakęłtas kabóio daugeſń neġ per tris wáłandas, nęt ik' mirßtąs.

Križeus kanczia łabai baiſi.

O czę tępawartôii kiekwienà ißtikimóii ßirdiś, ioġ tóii krîžeus kąnczia búwo ſųkêuſia vź wiſſas kąncziás kůno, kuriaś Wießpatis Chriſtus kęntet

1) Nukrižewoiimas 2) 177 3) awinêlis 4) ißtikimus 5) iżtęſſe

vż mus teikeś: Kodrin' tóii ſmértiś krîżeus, búwo ir ſųkeuſia ir gédįgeuſia Deut. 21.
vż wiſſás anů mętú. Nes żaizdos búwo rąkoſe ir kóioſe, tái yrá, ąnt wiêtų
gîſłotų ir káułůtų, kuriós didżêuſci ſôpa páżeiſtos. O toṗ, ioġ teip' pakabin- 1.
tas żmôgus ne tůiéus mire, kaip' kiti: bęt' iłgái wárgintis turêio, neġ nų- 2.
mire [1]). Ant' to, per wiſſą aną métą, kôłęi kûnas ąnt' horo ſtaweio [2]) ąnt' winiú 3.
pakabintas, iżġ prigimimo ſawo tęzdamaś żeminiui, wiſſados anás żaiżdas [3]) 4.
płatéſnes dare, ir gîſłas tráuke, teip ioġ ſopulis daúginoś. Ir nórint búwo
toki anóii kączia, kád' ir nébilus giwius gałêtu paiudint' gaiłéimoṗ: O wienôk'
priéſakiei w. Chriſtaus teiṗ gáiłus búwo ioġ ir tů metu apiůki [4]) ių kraipidami
gáłwáś ſawás, ir kaip' butų ſůdidami ſwężés żaiżdás [8]) io: ir kriżewôdami ių
iżġ nâuio lieżúwieis ſawáis, kurį iau winimis búwo krîżéuſṗ priſêgę.

Didis tatái búwo ſopulis, ir karti kanczià Wîeſʒpatiés Iéſaus: bet' ne Didis gałwo-
mażêſne abidá ir gałwókartas toṗ priêio: Kadąġ ſmêrtis kríżeus búwo anů kartas drau-
mętú kąncziàků pikczéuſiuių żmonių. Toṗ pagêdinta wietá, ąnt' kuriós kitús gia ſu kączia. 5.
wiſsús piktadéias żûde. Gédiſʒka draugé, kabót tarp' łátrų. Ant to mętas ir 6.
diéna buwo wigilia Węlîkų, kad' żmonių daugiáuſęi inġ miéſtą ſuéidawoś. 7.
O didżiáuſias gałwókartas, búwo nůgas ąnt kríżiaus pakabintas: kas yrá didé 8.
géda żmógui giaraṁ. Iż' kuṙ kiekwiénas ſʒwieſęi régi ioġ kancziói Wieſʒ- 9.
patiés búwo, augſʒczêuſes pagêdinimas, augſʒczéuſes grînumas, ir augſʒczéu-
ſęs ſopulis.

O wienók' tai wiſsa buwo priwałú. Néſſą ſʒwentóii kąncziá io turêio Naudá kan-
bût kaławiiu ir mirimu mêiłes mûſų paczių kurîij yrá ſʒáknimi pirmąię wiſso czios W. Chriſtaus.
pikto: iż' kuriós iſʒáuga trįs ſʒákos, łabái żéidżiąnczios, tatái yrá mêiłe pa- Medzes mirties.
giaṙbimo pútłumo to paſâulo: mêiłe túrtų: ir mêiłe gérių kûno kuriós yrá
pakúrſtimų [5]) wiſſumṗ piktibiumṗ. Teip' ioġ prieſʒ mêiłę pútłumo ir garbés Medzes giwatos.
to paſâulo, kariauia łabái ſtipréi taſsái augſʒcżéuſes gałwókartas Wieſʒpa-
tiés, o prieſʒ gódą, ir mêiłą penigų, ſtóẇ ſtipriai taſsái augſʒcziáuſias grinú-
mas. O prieſʒ mêiłę gêrio [6]) kûno, kariauie taſsái augſʒczeuſes' ſopuliś Wieſʒ-
patiés mûſų. Ir teip' meiłé tikrôii paczių ſawés, kurîii yrá mędżiú mirimó,
gîdos per pałáimintą wâiſių to mêdżia [giwâtos:] (177) [7]) giwâtos: kuriś yrá
wâiſtu wiſsótiniu wiſsų piktibių, kurié łákſʒtai yrá ąnt' ſwéikátoś wiſsų żmonių. Apoc: 22.

Bęt' nułęidą pen' maż akiś nůġ ſunáus, żwilkterekime ant' miéłos mó- Sopulei ſʒwczeuśios [8]) Mergos Marios.
tinos io, kuri búwo teiéus priéġ tomus wiſsômus kąncziomus ir gałwókar-
tamus io. O kokik' tęnái buwo ſʒirdiś táwa, Merga pagirtóii, kurîii ne tiektái
wêizdéiei ąnt' to wiſsó, bęt' ir pati gêrei didę dáli kiélika anó, rêgêiei ſawo-
miś tikrómiś akimiś ſʒwenczieuſiąii aną kûną, kûrį tókime cziſtume pradéiei ir
teip' męilįgai vżauginái, dabár wiſſas iżkúłtas, iſʒmêlinawes ſukrůwintas ir

1) numire 2) + ſtowéio 3) żaizdas 4) apiůke 5) pakúrſtimu 6) gêrio
7) 178 8) ſʒwenczeusios

iżdarkcziótas arba iżbiúrintas: iżbaidîtas anáis ęrßkeczéis, iżgédintas pláßtakomis, winimis pêrſagiotas ąnt' mêdżio pakabintas, nuwárgintas nûg ſáwo paties ſąkumo: ir ąnt' gáło úkſuſu ir ſu tulżimi pagirditas. Regéiei ąnt' to akimis dußios, aną ßwęnczéuſią dûßią Súnaus táwo, piłną tulżies wiſſų kartúmų, kurie gáli bût ąnt' to paſaulo pramanîti, paſiłpnintą, nudángintą, nuwárgintą, kitą[1]) drin' didżio iautimo ſawų ſópulų, kita drin' pagaiłeiimo tawęs mileuſios[2]) mótinos ſáwós: regêdamas tawé teiáus ſánczią prieġ tómus wiſsómus kancziómis[3]): kad' ir bę abęióiimo ir dußiá tawá búwo nukriżęwóta pagal' dwáſią ſu ſunumi tawûiu, pêrmußta anû aßtrú kaławiiú ſôpulo ir pa-
Lucæ 2. girdita, tulżimi, ir ukſuſu kurį iiś téikeś gêrt.

## IIII.

Septini żodżei ąnt križeus.

Bet iau kłauſikime Wießpatiés teſtaménto kuri padarit têikeś mîrdamas ąnt' krîżeus. Kadąġ wiſſadós żódżei pirm' mirimo bilótieii werti yrá atminimo, o didżêuſei Téwų, genczių, Wiręſniuių perſónų O kadąġ Wießpatis mûſų Iéſus Chriſtus, yrá ißmintįgęſniú ąnt' wiſsų ißmintįguių to paſaulo ir didżéuſes priétęlus, ir Téwas mûſų ąnt' wiſsų Têwų, kuris ſęptînis żodżiús iżtarit têikeś pri mirimo ſáwo padorus yrá dâiktas, idąnt' mes kurié ęſſmé dwáſißki ſúnus io, wiſſadós anûs żodżiús ßirdîie turétumbim: ir
1. per wiſsą ámżią giwâtos múſų mokitumbimeś ių. Kłauſikimeġ tad' ſu ko-
2. kią didé mêiła mêldżia Diéwą Téwą vż tûs kurié krizewôio. Su kokiû nôru,
3. dóſnumu, miełaßirdumú, priima łátrą aną kuris ių iżpażino. Su kokiû pa-
4. gerbimú paliecawóia mieláuſią mótiną mókitiniui, kurį numiłêio. Su kokiû
5. karßcziú, ir troßkumú rôdżia, ioġ trôßko iżgánimo żmonių. Su kokiû grau-
6. dumi bałſú meldżes, ródidamas po akim Diewo, ſâwa priéſpawda[4]). Kaip' to-
7. bułéi átwêde net' iki gâli Téwo páklusnúmą. Ir kaip' ąnt' gâło dûſt' dwaſią ſáwą Diewui Téwui ſawam: atdûdamaś wiſsá rąkoſu' io.

Kuř ßwieſęi regime, ioġ tamę kiekwienamę żódiie, vżrakinaś îpaczes
1. mókſłas wiſsókios giwátos. Nes' pirmamé mókia mus Wießpatis Iéſus ſawú
2. pawáizdu miłét priéſakius múſų. Antramé żodiié miełaßirdúmo prieß żmô-
3. nęs kurie nuſidéſt. Tręczemé Wiéżliwumo ir rúpinimo apé gimdîtoius. Kęt-
4. wirtamé troßkimo iżgânimo mųſų. Pęktamé małdós priſpaudoi': Szęßtamé,
5. pakłuſnúmo, ir patekimo îk' gâli. Sękmamé, tóbuło paſsidawimo ir paſsi-
6. łaidimo ąnt wálos Diéwo. O ſu tû páſtarûiu żodziú, draugiá ir ſu giwatá,
7. átwede nęt' îk' gal' Wéikałą múſų atpirkimo, ſu ißtiſu paklusnumú: ir kaip' tikras Sunús pakłúſnas, pałąkęs gáłwą átdawe dwáſią ſáwą inġ rąkás Téwo ſáwo.

---

1) kita 2) mieleuſios 3) kancziómus 4) priéſpauda

## V.

Cant: 1. Križius mędžio giwatos pilnas waišiu [1]).

Tatáiġ turi dûßia ißtikimoi ąnt krîżeus iżganîtoią ſáwą, kuṙ miegṫ, kuṙ ilſiś, ir kuṙ gáno hożelús ſawús puſdienie. Cze raſi pênął ir paſtiprinimą giwâtos tawós, wáiſtą ąnt wiſsų żaizdų ir ligų tawų, ißwáiſti-[mas tâwo] (178)[2]) mas tâwo nemôkſło, pakákinimas vż nûdemes tawás, o ąnt' gâło zerkołas, kuriamé apżwalgîſsi wiſsás nûdemes ir grînumą táwą. Néſſą taſsái ſópus krîżius paſmêrkia wiſsús ne prideręcziûſius nórus ir gerius tawus. Taſsái nûgúmas páſtaraſis Wießpatiés tawo paſmérkia wiſsús prâbągųs[3]), ir niêkniekes. Toii karuná iż' erßkeczių, paſmérkia wiſsás pompás, łápumus ir niekús tawús. Tas' kartúſsis mâłkas úxuſo bei tulżiés paſmêrkia wiſsús apſiriijmús ir girtáwimus tawús, ir pûtás tawás. Tos rąkos Wießpatiés ißtieſtos ąnt' pamiławimo priéſakių ſawų: paſmérkia, rûſtibes, barnis, waidús, ir nopîkantas tawás. Toii małdá kurią Wießpatis Iêſus dáro vż priéſakius ſawús: pęikia ir paſmêrkia gieidimą átakių kurį tu turi priéſakiump tawúmṗ. Tas ßónas ir ßirdis atwertá drin' wiſſų, ir tų paczių kurié ią ragótine pérdure: paſmêrkia kietúmą ßirdés tawós kuri teip' ſtipriei yrá vżrakinta ąnt' reikało brólų ir artimúių tawų. Tos âkįs aßarûięnczios vż nûdemes tawás, paſmęrkia pałaidimą akių tawų. Tos auſis kuriês teip' kántrei kłaûſe wiſsókių gałwókartų, rôdże didumą ne kántrumo táwo, drin' kurió ir mażiauſio żodêlo priéßaus nukęſt ne nori. Teip' ioġ nûġ Wirßáus gałwós nęt' ik pédai kóios yrá múmus Wießpatis Chriſtus ąnt' krîżeus zêrkołu wiſſôkio tóbulumo krikßcziónißko, ir żimumi pawâizdų[4]) Wiſſôkios gámtos.

Križius paſmerkia wiſſas nuodemes muſu.

Križius Wießpaties pawáizdas wiſſokios gámtos.

Kuṙ wienók żiba îpaczei anós kęturios didżiauſios gâmtos, mêiłe, kántrumas, pakłuſnúmas, ir nużęminimas ßwęntas: kuriomis kaip' keturéis Rúbinais ir Smarágdais têikeś Wießpatįs[5]) paßwąkinṫ arba pagrâżinṫ kęturis ragús pagarbinto medzio krîżeus ſáwo ßwęnto: męiła ąnt' wirßáus, nużęminimu żęmai, pakłuſnumú ąnt' deßinnés rąkos, o kąntrumu ąnt' kairés. Ródidamaś ąnt' krîżeus teip' kąntrumi teip' ſųkioſé ſopulûſé: teip' nuſiżêminuſių[6]) abîdoſe ir gałwókartûſé: teip' piłnu męiłes żmoniúmṗ, teip' piłnu pakłuſnúmo Diéwóṗ Téwoṗ ſawóṗ. Czę turi krikßcionié, ko ißmókṫ ir kû káltintiś, ir kû pałįxmintiś[7]). Nes' tai wiſſa yrá vrêdas gámtų ir żaiżdų[8]) Wießpatiés Chriſtaus: ioġ mókia tûs kurié rupinas, patáiſo nodbóięcziûſius, waiſtiie negálinczius, ſtiprina ſiłpnûſius ir nupûłuſius ąnt' ßirdęs.

Małdá ir aſierawoimaſ

Zwiłgterekiġ tad', o małónuſis Têwe, iż aûgßto dągáus, ąnt' wêido Chriſtaus táwo, ir têikiś múmus bûṫ ſuſsimiłſtąnczių drin' io. Zwiłgterek' ąnt' tos ßwencziauſios afiéros, kurią afierawóia vż mus taſſái Biſkupas augßczéuſes[9]): ir vżmirßk wiſsás piktibes mûſų. Te pakakin po akim táwo pakłúſnumas

1) waiſių 2) 179 3) prábągus 4) pawâizdu 5) Wießpatis 6) nuſiżêminuſiu 7) palįxmintiś 8) żaizdų 9) augßczéuſes

Num: 1.

io: vż tularópą ne pakłuſnúmą mûſų: dóſnumas io, vż godus mûſų, darbinéiiimai ir ſųkîbes io, vż gêriús mûſų. Taẃ afierawóięme brągų o nekałtą mirimą io vż mirimą, kuriů mes pátįs mirt turêiome: ir gauſuſis pakâkinimas io vż wiſsás ſkołás mûſų. O kadą́ġ tu Têwe dągúiêiis ne karôii dú kartu vż wiéna nůdemę: o Téwe teikeiś iߘkorót nůdemes múſų: nekorókiġ ių antru kartú, muſimṗ ámżinái: bęt' múmus důk małônę, idą́nt' mes pâtis ies aprau- dódami ir koródami pátis ſawiṗ, per tůłus krîżius ir wargus tos giwâtos, gałétumbime intękt paſkúi numirimą, amżinón' karaliſton' tawóñ. Amen. Téwe múſų, Sweiká Maria. etc.

## VII.

## Zękłai paskui numirimą, ßonas ragotine atwertas, ir pałaidoijmas.

Praiewai paſkui mirti W.

[Ir ßi-] (179)[1]) Ir ßitái vżdągtis bażniczios perpliߘo inġ dwi dali nůġ wirߘáus net ik ápaczei: ir żéme drebéio, ir ůłos ſkèłdeio, ir grâbai atſiwêre: ir dáuġ kûnų ßwęntúių, kurię búwo numirę́, kéłeś, ir iߘêię iż kárſtų iż numiruſių kêłęś, ieio inġ miėſtą ßwéntą, ir parôdeś tûliemus. O Rátmiſtras kuris ſtowêio prieß ii, regédamas kas tikoś, ioġ teıṗ ߘâukdamas númire, gárbino Diéwo[2]) biłôdamas. Vżtiéſą żmógus taſsái têiſus búwo Sunumi Diėwo. O tié kurié ſu iů búwo ſêrgą Iéſų, kad' pamâte drębêiimą[3]) żėmes ir tůs dâiktus kurié tęnái tikoś, bijoios łabái biłodami: Vżtiéſą taſsái búwo Sunús Diėwo, ir wiſsos minios kurios búwo atêiuſios ſtebédamoś tam̃, regėdamos kas tikoś, mużdamos krutis ſawás grîżo. O búwo tęnái dáuġ mòterų iż tòło, kuriós

Moteru nobażnumas.

búwo paſêkuſios Iézų iż Galiłéos tarnáudamos iam̃: tarṗ kurių búwo, Maria Magdalená, ir Mariá Iokúbo mażeſnio, ir mòtina Iòzepho, ir mòtina ſunų́ Zebedeúߘo, Salòme, ir dáuġ kitų́, kuriós ſu iů draugé ieiúſios búwo inġ Ieruſálem. O ſtowêio wiſsi pażîſtamieii iż tôło, ir moteres tatái regédamos. Tad' Zîdai, ioġ búwo pétnicze, idąnt neliktús kûnai ąnt krîżeus, ąnt dienós ſu-

Láuzimas błauzdu kaułu łátru.

batós (néſſą búwo didéii dieuá anòii ſubatós) práߘe Piłotą, idąnt pałáużiti butų káułai ių ir butų nuimti. Atéio tad' żałniérius, ir pałáúze błauzdás pirmoio ir ąntro, kuris búwo nukriżewôtas ſu iů: O Iéſauſp kad' atėio pamâte ii iau ſânti numiruſsi, ne łâuże błaużdų́[4]) io, bet wiénas iż żałniérių ragòtine

Szonas pradurtas.

ßóną io pradûre, ir tůiéu iߘêio kráuias bei wándů. Ir kuris regêio iżdawe lúdimą, ir tieſsus yrá lûdimas io: ir iis żino, ioġ tiéſą ſáko, idąnt iř ių ti-

---

1) 180 2) Diéwą 3) drebêiimą 4) błauzdų́

kétumbite. Néſſą tatái tikoś idąnt ráßtas inwiktų: káuło ne pałáußite iż io. Ir wel kitas ráßtas bîło: Ißwis kuri pradûre. Ir potam̃ kad' iau buwo wáka-ras, ioġ búwo pêtniczia, kurîi yrá pirm̃ ſubatós, ßitái wîras wardú Iozephas kurſái búwo deßimtinîkas, wîras gêras ir têiſus: (taſſái búwo ne prizwaliięs rodoſp ir weikałump ių) iż Arimathiòs miėſto Zîdų kuris téipaieġ łáuke Karaliſtes Diėwo, ir búwo mokitinių [1]) Ieſaus ſłaptė, driń baimes Zîdų. Taſſái drąſſei iéio Piłotop ir práße idąnt nuimtų kûną Ieſaus. O Piłôtas ſtebéioś iêi butų iau'eſſąs numîręs. O iżtîręś nûg Rótmiſtro ioġ iau búwo numiręs: dowanôio kûną Iózephui: Ateio tad' ir ėme kúną, ir nupirkęś praſtirią, ir nuémęs kûna, inwiniòio praſtîrioń gráżîon [2]), ir padêio ii grabé ſawamé nauiemé, kuri búwo iżkâłęs ůłoié, kurimė dábar ne wiénas nebu- [wo pa-] (**180**) [3]) wo padétas. Atêio tad' ir Nikodémas (kuris búwo atéięs Ieſauſp nákti pirm̃ to) átnezdamas [4]) ſumißßimą mirrhos ir alóes apé' ßimtą ſwarú arbá fúntų Eme tad' kúną Iêſaus ir ſutwârczewo ii prâſtiriomis, ſu patępimais [5]), kaip bûdas Zidůſiąmp łáidot. O búwo ąnt tos wiétos kuř búwo nukrizewôtas arbá iżpelôtas dârzas, o darżė karſtás náuias, kurimẽ dábar ne Wiénas ne búwo padêtas. Tęnái tad' driń wigilios Zîdų, ioġ arti búwo kárſtas padêio Iézų: Ir priritę ákmeni didi ągoſp kârſto, ir atſtôio. Ir búwo tenái Mariá Magdalená, ir ąntrą Mariá beſédinti prieß grábą, ir be wêizdinti kur ii łáidoio ir kaip padêio kúna io. Ir ſugriżuſios ſugatáwiio aleikus ir patepimús, o ſubatói iłſéioś pagal priſákimą. O ántrą diéną, kuri yrá páſkui pétniczią, ſuéioś Kunigáikßczei kunigų ir Phariſéußai Piłôtop biłodami. Wießpatié átmineme, ioġ anſái mônas biłôio, dábar gîwas bûdamas, po triių dienų kêłſiůs o teip liepk ſérget grábą net ik trêczei diénai: idąnt kaip noteitų mókitinei io, ir ne pawoktų io, ir tartų żmonémus, ioġ kéłeś iż miruſių: ir butų páſtaraſsis paklidimas piktêſnis neġ pirmaſiś. Táre iiémus Piłôtas: Szitái túrite ſárgus, éikiteġ ir ſergekite kaip mókate. O iie atſtóię, apweizdeio grábą, vżżęklino ákmeni ir priſtátę [6]) ſargus.

Izpilditus. Exod: 12. Num: 9. Zach: 12.

Págerbtas pałeidoiimaſ.

Pałeidotas dárże.

Sargái grabiep.

## IZGULDIMAS.

Paſkůi teip tûłas kanczes ir gałwôkartus kuriůs Wießpatis Iéſus, drin' můſų żmonių kęnte, net' ik' mirßtąs, ráßo Ewangeliſtos gárbę io ir padéiwinimą io per tûłus praiewus, kurié tikoś mirßtąnczem iam̃.

## I.

Neſſą pirmieus, ir kôłai dábar giwas búwo ąnt krîżeus, vżtemo ſáułę [7]) puſédienói, per iżtiſsas tris hadinás arba wáłandas po wiſſą żęmę, ir top ne

Garbe Wießpaties Chriſtaus per pra

---

1) mókitiniu 2) gráżion 3) **181** 4) atneßdamas 5) patepimais 6) priſtáte 7) ſáułe

iewu[1])numiru-ſem. Iaunamé ménęſiie[2]) bet' piłnatiie, prięß[3]) prigimimą. Ir tatái tikoś ąnt' żimés
rûſtibés Diéwo ir ąnt' nubódimo ſmârkumo anó Zîdų, ant' kurió pati ſáułe
Vżtemimas ſáułes. iau toléus ne gałêio weizdét: ir ąnt' lůdiiimo garbės Wießpatiés mûſų, kurio
Zîdai pazint ne norêio: ir ąnt żimés apiakimo Zidų kuriů turêio bût nůġ
Diéwo ißkorôti. Antras praiéwas tikoś iau numiruś iaṁ, ioġ pęrdriſko puſiáu
Perpłeßimas vżdągczio bażniczios. úżdąktis bażnîczios nůġ wirßáus nęt ik' żemei: Kaip butų ir bażnîczia
ſudrâſkius rúbą ſáwą, ąnt' teip bâiſaus blúżniijmo ių prieß Wießpati
Diéwą ſáwąių, ir ąnt teip ne wêrto ir ne kâłto mirimo io. O ioġ anôių
widutine bażnîczia ſeno zókono, kuriós pirṁ to niékad' ne wiénas nei regêio,
nei ioſp priéit gâłêio, iau nų per mirimą Wießpatiés Chriſtaus turêio
bût iżgaißinta, ir turêio imt gâłą ir ſu kûnißku zókonu, ir ſu wiſſomis
Daniel: 9. affiéromis ir Ceremoniomis ſawomis: pagál' aną Pranaßáwimą Daniélo: pú-
ſeie nedêlos paláus afierá ir ábżadas: ir bażniczîoi' bieurêiiimas ißnaiki-
nimo. Ir ioġ anós wiſſos figúros ir ſłáptes zókono ſęnoio, pirm' nepa-
Drebeiimas żemes. żiſtamos, turêio bût átdęgtos ir apreikßtós, ioġ iau nůġ Chriſtaus Wießpa-
tiés iżpilditos. Trêczia żimé bûwo, ioġ żęme wirpêio. Kę-[twirtá] (181)[4]) twirtá,
Vołos ſkełd io[5]). ioġ ůlos ſkêldeio, kaip' butų ne gałédamos ißkęſt ir pakêlt piktúmo Zîdų,
ir abîdos Wießpatiés ſutwerêio ſawo. Ir ioġ turêio wêikei įſtot atnáuiini-
mas paſaulo per mirimą Wießpatiés Chriſtaus: teip' ioġ żêmißki żmónes, iżġ
apſakimo numirimo Wießpaties Chriſtaus turêio bût paiúdinti gaiłéimop nů-
demiu, o ákmenies ßirdis vżkietéiuſių żmonių įmąkßtintos krauiú Weßpa-
tiés[6]) Chriſtaus, turêio płâißet, ąnt' teip' didés mêiłes Diéwo prieß mus.
Graudumas Bûſigu tad' kieteſnes ßirdês mûſų ąnt wiſsų ůłų, iėiġ turėdami po akiṁ
Wiéßpatį ir iżganîtoię mûſų ąnt' krîżeus kábąnti: nei pêrſigąs nůġ bâimeś,
nei paſsigaiłés Wießpatiés ſáwo, nei ſugúrįſiś nůġ gaiłéiimo vż nůdemes
ſawás: nei immąkßtįſis nůġ mêiłes teip' didżio miłaſniko ir geradêios ſáwo.
Grabu atwerimas. Matth: 17. Pękta żimé didżéuſia vż wiſſás, ioġ grábai numirelų atſiwêre, metú mirimo
Wießpatiés: ir diéną Wießpatiés iż numirúſių kélimo, kéłeś iż ių tûli kûnai
ßwęntûių, ir atêię miéſtan' Ieruſálem, paródeś tûliemus. Kas' tikoś ir ąnt pa-
ſsirôdimo galîbes mirimo Wießpatiés, ioġ per ių, ir numirçįię[7]) nůdemeſé, kê-
łeś: ir anié żmónes ßwęntiéii, kurié búwo kałéiimę arbá ſaitůſę prâgaro,
wáłnumą įgîie: ir ąnt' gâło wiſsi ßwęntiéii kéłeś iż grábų giwęs amżinái
ſu Wießpatimi ſawůiu. Kaipóġ ir tié, kurié anů metú ſu Chriſtumi kéłeś, didis
patôgumas, ioġ daugéſn némire, bet' ſu Wießpatimi Chriſtumi, ir ſu kûnu ir
ſu dųßia[8]) úżżęge dągúṅ.
Małdá. O sutękiġ tatái mûmus ſuſimiłſtąſis Diéwe, idąnt ir kąncziá ir mirimas,
iż numiruſsių kélimas táwas butų ir muſimp wêikalįgas, idąnt' kiekwiénas

1) praiewus 2) méneſiie 3) prieß 4) 182 5) ſkełdeio
6) Wießpatiés 7) numirçiie 8) dußia

tarp' mûſų numiręs nůdemeſe, kełtųś pirm per tikrą gaiłéiimą vż nůdemes giwátoſp małónęś ßwęntós tawós, o po pábaigai tó paſáulo, ir ſu kųnu ir ſu dúßia, idąnt' ſu tawimi įeitų anón' giwáton' amżinóń. Amen.

II.

Ludiiimai garbe Wießpaties Chriſtaus nuog żmoniu.

O ne tiektái nębilis[1]) ſutwerimas per anůs praiewús kuriůs iżſkâiteme, lúdiio garbéi Wießpatiés Chriſtaus: bet' ir ißmintįgame ſutwerimé, tai yrá, tautóie teip' páhonių kaip' ir Zîdų pradéio pilditiś, rôdidamas galîbę mirimo Wießpatiés Chriſtaus. Néſſą żęmes żmónes pradéio krûtintiś, ir ßirdis ákmenu pradéio płáißet, ir żmones ąnt' dûßios numirę, pradêio kiłôtiś ir atgidinėt per pażinimą piktîbes ſawós, o iżpażinimą tikróſios wierós inġ Chriſtų Wiéßpatį. Neś pirmieus anſái Rátmiſtras páhonis ręgédamas anůs żękłus, ir ioġ Wießpatis Iéſus, praßúkęs didżių[2]) bałſú númire, dáwe garbę Wießpatį[3]) Diéwui, iżpażindamas tiéſą, ir biłôdamas: Vżtiéſą taſsái żmógus teiſinîkas búwo Sunumi Diéwo. Teipáġ ir żałniérių̨s io, kurié ſu iů ſęrgeio kûną Wießpatiés. Téipaieġ ir wiſsá anoii miniá Zîdų, kuriii prieġ tam' búwo, ręgédami kas tikoś. grįżo namůſn' mużdamiéś inġ krutis ſawás; ąnt żimes gaiłéiimo vż nuſidéiimą padarîtą, kita iż tieſsós gaiłêdamieś: kit del' báimes ſų́kaus iżkoróiimo, kuriś ąnt' ių́ vż tą nůdemę nupûlt turéio.

Rátmiſtras Pahonis.

Szono atwerimas.

Ant' to dabar Ewangeliſtos ßwęntiéii ráßo tris dâiktus, kurié tikoś numirus iam' ąnt didęſnes gârbet[4]) ir láupſés Wießpatiés Chriſtaus, o daugéus, ßóno pradurimas, iż parúpinimo żîdų: Wiézliwas pałáidoiimas ir ſáugóiįmas ir grábo didis apweizdéiimas. Néſſą kas vżgul' ant ßóno pradurimo, pirmieus ne priłáido Wießpatis Diéwas, idąnt' błâuzdos io butų pałáużdintos, kaip' kitų. łâtrų, idąnt' ąnſai ráßtas apé węlîkų awinêli iżpilditųś: Káuło nepałáuzßitę iamé. Iż' kuŕ wel' rêgime. Ioġ Wießpatis Chriſtus bûwo ąnſái tieſsús awinêlis (per zókono awinêli figurawótas) kuris' neßiôia ir mazgóia nůdemes wiſsò paſáulo. Antra ßónas io [ragótine] (182)[5]) ragótine yrá atwęrtas, idąnt iżpilditųś ąnſai ráßtas ąntras. Ißwis tą kurį pérdure. Tréczia yra didis ąnſai żękłas, ioġ iżġ kûno numîruſio iżpłûdo kráuias ir wandů: teip' ioġ wandů nůġ krâuio pażintinai atſkirtas gałêio bût pażintas. Ant żimés tikrós żmogîſtes Wießpatiés Chriſtaus, kaip Iônas S. biło: ioġ trîs dâiktai ąnt' żęmes důſt' lúdimą (Wießpati Chriſtui) Dwaſią[6]), wandů ir kráuias, kuriś iż ßóno numiruſio iżpłůdo. Ir ąnt' żimés naudós ir galîbes kąncziós Wießpatiés Chriſtaus, ioġ numirimas io yrá pakąkąs ąnt numázgóiimo nůdemių wiſso paſáulo. Nes' wandů iż prigimimo pridęra ąnt' apmazgóiimo, o per krâuią ſęnamé zókone wiſſadós bůdawo nůdemių apcżîſtiiįmas, idąnt' ißmanîtumbime ioġ wándeni krikßto ßwęto ąnt apcziſtimo dúßių padélt kráuias W. Ieſaus, nůġ kurió

Exod: 12. Num: 9. Ioan: 1. Zach: 12.

Wanduo ir krauies iż ßono Wießpaties.

1. Ioann: 5.

1) nebilis 2) didżiu 3) Wießpati 4) † garbés 5) 183
6) Dwaſiá

krikßtas túri ſiła ir galibę ſáwą. Ant' to, iżpłudimú wándenio ir kráuio iż
ßôno Wießpatiés, żîminaś mumus dú pirmieuſiûiu Sakramentú: kurié iżġmi-
rimo Wießpatiés Chriſtaus tuṙ ir pradżią ir wiſſą galibę ſáwą: tái yrá krik-
ßtą[1]), kuriů átgemame: ir Sakramêntu ſkomios Wießpatiés, kuriů vżpęnêti ir
paſtiprinti eſſmé giwâtoſṗ amżinóſṗ. Teiṗ' ioġ kaip' iż' ßóno Adomo miêgąn-
Geneſ: 2. czio, padarita yrá apżiędůtine[2]) io Ewa: teiṗ' wel' iż ßóno ąntro Adômo mié-
gączio ąnṫ krîżeus, padarita yrá bażniczia, apżiedůtine io.

III.

Pałaidoiimas Wießpatics. Ifa: 11. Pałáidoimas weł Wießpatiés búwo łabái brągus: idąnt' iżpilditųś ąnſáį
Pránaßo żódis. Bus' grábas io garbús. Nęś pałáidotas yrá nůġ dwieių didżių
ir diewobáimių wîrų, ir ſu didżiú ir brągumi ißmitimú, ir budú: toṗ nauia-
mé grabé, ákmeniie iżkáłtame kurimé dábar ne wiénas ne búwo pałáidotas.
Ir ką pirm' to Iozephas ſu Nikodemú, drin' gédos ir bâimes, ne drîſſo aißkei
pażintiś êſſą mokitineis Chriſtaus: tatái dabar drąſęi ir niéko ne biiódamieś
eiṫ Piłôtoṗ praßitų kûno Wießpatiés: ir pátįs iį nůġ krîżeus nukêłe, kurio
butų kiti żmónes ne palitêięś, turédami iį vż prakéikimą: O niéko nebiioś,
idąnt' ne ſuteptųś palitéiimu kûno numiruſio, idąnṫ' ne gałêtų wálgiṫ awi-
nêlo Węlikų: ir łabiéus iż to łáukia didêſnio paßwęntinimo.

Grinumas Wießpatics páſtaras. O dabókiś ioġ Wießpatis Chriſtus numiręs norêio paródiṫ páſtarą ſáwą
grînumą. Nes' ir ſwetimé grabé padêtas, ir ſwetimáis patepimais arba móſti-
1. Timot: 6. mis pâteptas, ir ſwetimomis praſtîriomis norêio bûṫ įgaubįtas: idąnt' iż to ir
griniéii lįkſmintųś, ir wiſsi mokitųs ne gerêtiś pęniguſé nei dukſêtis łóbieis
to paſáulo. Neś niéko ſu ſawimi iż' paſaulo nenunêßime, kaip' wel' niéko ſu
ſawim' ne įneßeme.

Téipaiaġ ir mes Brôlei miélauſieii, nórimeġ wertái pagérbṫ kûno W.
Kaip turime priimdinet kuną W. Chriſtaus. mûſų Iéſaus, kurį nůġ ſkomiós io priimamę gîwą ir tikrąįį, ſu kráuiu ir ſu dei-
wiſtę io ſudêtą, ąnṫ âtminimo kartáus mirimo io: taḋ iį pirmiéus túrimę įwi-
1. niot grażión' praſtirion', tai yrá aprépṫ ir apkabintiś iį tikrûiu kárßtûiu ti-
2. kéiimu ne įżagta ſieła: ir patępṫ patępimais brągeis grâudumo ir gaiłéiimo
Pſal: 50. tikro praių ßókuſių nůdemių, kuriii yrá po akim' Wießpatiés Diéwo aſiéra
łabái męiłaus kwapo: ir ſawú kartumú ſuéſt ir twárdo wiſſus paſmirdimús
3. ir ſupuwimús nůdemių. Potam' túrimę iam Wiéton' grabo pazopôſtiṫ ßirdį
4. atnáuiintą, per patáiſsimą giwâtos: ir ßirdį iż' ůłos iżkáłtą, per gálibę ir
5. ſtiprúmą panoréiimo náuio patâiſimo giwâtos. O priême inġ ią kûną Chri-
Ioannis 6. ſtaus, túrime tą grâbą ßirdés mûſų, vżriſt' ákmęnimi didżių[3]): idąnṫ tęnái,
ioie niékas kitas negiwęntų tiektái patis wiénas Chriſtus, nei gałétųś kas kito
įſiwôgṫ ßirdin' mûſų: beṫ idąnṫ' iis' patis giwęntų muſiṗ ir męś iamé, nęt' ik'
trêczei diénai kélimo iż numiruſių kunų mûſų giwatoſp' amżinoſp'. [Ant' gâło]

1) krikßtu 2) apżiedůtine 3) didżiú

(183)[1]) Ant' gâło Zidai ne gałédami dâbar nuramintiś numirimú ir pa- Grabu apweizdeiim.
łáidoiimu Wießpatiés. Nęs' tieſá yrá paraßita. Ioġ piktanorei żmónes wiſſa- Iſaiae 57.
dós, niékad' pakáiaus ne turi. Ir ne prałaido nei ſubatał, nei ßwęntei We-
lîkų, bet' nuéio Piłótop, praßidami idąnt' butų vżżimêtas ir ſargáis apweiz-
détas grábas io: idąnt' erteś ne kełtûś iżnumiruſių. Kur Wießpatis Diéwas
ſtębúklingu budú págręze ių noproſną darbinéiimą ąnt didêſnes garbés Wieß-
patiés Chriſtaus, o ąnt' didêſnio ių gałwókarto: idąnt ßłówe kélimo iż' nu-
miruſių Wiéßpatiés Chriſtaus, kurią ánis vżuſłépt noréio, tû didżéus apreik-
ßtá ir paſtiprinta butų.

## VZRAKINIMAS.

Iauġ girdeiome, brôlei mielauſieii, Hiſtorią kąnczios W. ir iżganîtoio Pamokslai
mûſų Iéſaus Chriſtaus. Atmįkimeġ wiſſadós ąnt' ſųkumo, ir kartúmo kąncziós didżeuſieii iż paſsios.
io, idąnt' ir més ne wiénamé krîżiuie niékados ne nerimſciûtumbime: bet' 1.
wiſsús nêgąndus, âpmaudus, kąncziás ir ſópulus mêiłei priimdinétumbime Rom: 8.
kaip' iż rąkos io, ir nôrei kęntétumbimę drin' mêiłes io. Kadąġ yrá pará- 2. Tit: 2.
ßita: ioġ turime ſu iû ne kitaip tiektái kęntét, iêy nórimę ſu iû draugiá ka- Act: 14.
ralâut ir per tularopas ſųkîbęs túrime įêit karaliſtoń dąġaus. Nęs' ir Wieß- Lucæ 24.
patis Chriſtus dáuġ pirm kęnte, neġ įêio inġ gárbę ſawą: O kaipóġ més inġ ſwé-
timą gárbę tikimes įêit bę krîżeus, ir cziſczeus wiſsôkio? Atmįkimeġ, prieġ to 2.
kokis yrá ſųkumas ir biéurumas nûdemių mûſų, kuriûs[2]) Súnų Diéwo, teip ſų-
kiúmp kancziúmp ir teip baiſióſp ſmertieſp priwęde: ir koki yrá teiſîbe
Diéwo ir ſmârkumas, prieß nûdemes ir kaip' iomiś biéuriś, ir kaip' ios bâi-
ſęi koróia, o newienós ne nułáidżia bę korónes. Ir ſérgekimeś ių páſkui to
didżéus neġ Węlino, giltines, ir patiés prâgaro. Atmįkime tóp ąnt' didúmo
miełaßirdúmo, kurį múmus Sunús Diéwo pádâre per ne kâłtą kąnczią ir 3.
ßwęnczéuſiąįį mirimą ſáwą: ioġ wiſſás ſkołás múſų vżmokêio, wiſsas mûſų
kałtés ąnt' ſawęs prieme, ir vżſtóio mús ſawú tikrûiu krauiú, ir wiſsûs
nûpełnus ſawûs múmus dowanôio, ir prałóbino mus łôbieis wiſsókeis.
Atmįkimeġ ir ne iżbîłomą mêiłę Diéwo Téwo, kuris' ßitą ne mêilįgą 4.
paſâuli teip' łabái numiłêio, ioġ drin' io iżdawe ąnt' tokių kąnczių Súnų Ioan: 3.
ſawą wienatiiį. Teipaiaġ ir lîgią mêiłę Wießpatiés mûſų kuris patis vż mús Iſaiæ 53.
gerá walá affierawôt têikeś, per Dwáſią ßwęntą. Ir potam iżġ wiſsós ßir- Heb: 9.
dés miłékime Wießpati Diêwą ſutwerêią ir atpirkéię mûſų: ioġ įis[3]) mús prá- 1. Ioann: 4.
łąke teip' dide mêiłe. Atmįkime ąnt' tų giwųių pawâizdų wiſſókių gámtų 5.
Wießpatiés Chriſtaus, idąnt' ias wisſadős po akim' turétumbime. Czé ſaw pá-
waizdus rįkime wiſsôkio priderúmo krikßcziónißko, eidami tûiau patimi kelú, Hebr: 12.
kuriû Wießpatis Chriſtus wáikßczioio, kurſai yrá kêles mûſų. Kadąġ iis' to Ioan: 14.

1) 184 2) kurios 3) iis

1. Petri 2. del' vż mús kentėt têikeś, pawâizdą múmus pálikdamas idąnt' ſakiótumbime
Coloſ: 3. pedàis io. Cze mókikimeś, tikro nużęminimo, ir rómumo, mêiłes, pakłuſnúmo,
Ad Tit: 2. dóſnumo, kąntrumo, małdų, páſnikų, ir numaitinimo wiſsų ſųnarių[1]), paiáutimų, ir geidulų kûno, nórimeġ bût giwáis ſąnariumis gałwós mûſų. Ant'
6. gało, czia nuſiſtebêkimę ąnt ſtębúklįgos iſſmintiés Diéwo tû wiénu wêikału mûſų atpirkimo, draugia parôde ir baiſúmą teiſibes ſawós prieſſ nûdemę, ir didúmą miełaſſirdúmo ſáwo prieſſ żmógų, ir ápſta dóſnumo ſawo, gáuſumo atpirkimé, ir wâiſtus tóbułus ir pakąnkąnczius ąnt' iſſwáſtimo[2]) wiſsų nûdemių mûſų: ir galįgus târpus įiúdinimoṗ muſimṗ báimes, páduxio, ir mêiłes Diéwo, ir ąnt' palįxminimo wiſsûſe wargûſe ir apmaudûſé mûſų.

Małdá. O teiṗ gireme ir garbiname tawe Wieſſpatie Ieſú Chriſte, iżgélbetoie miélauſes, ir iż wiſsós ſſirdiés dékawoiame taẃ, ioġ per krîżių táwą ſſwę́ntą paſaulį atpîrkt teikéis. Téſsi pagirta ana mêiłe tawáii, iż [kuriós] (184)[3]) kuriós teip' ſųkiás kąncziás ir teiṗ báilią ſmêrtį vż mús kentėt teikéįs. Têſsi pagirtas miełaſſirdúmas táwas, iż kurió priémei ąnt ſawę́s wiſſás ſkołás, nûdemes ir miſériás múſų. Téſsi pagirtá anóii gerîbe tawá, del' kuriós teip' dáug gęro padaréi tiémus, kuriûs numiłéiei. Téſsi pagirtá ir teiſibe tawá, iżġ kuriós teip' łabái bieuries nûdememis mûſų, ir teip' ies bâiſei korôii. Téſsi prakêiktos wiſſos nûdemes mûſų, kuriûs[4]) táwé teip' baiſiumṗ kąncziumṗ ir mártuweſṗ átwędе. Téſsi pagirtas ir ąnſai rómumas ir nużęminimas, pakłuſnúmas, ſtiprúmas, ir kântrumas tâwas, ir ſu wiſsómis gámtomis, kuriés múmus iżkêłei ąnt' pawâizdo ąnt' krîżeus, idąnt' ies ſakiótumbime. Téikiliġ múmus dût małónuſis Wieſſpatié, per tą ne kâłtą kąnczią ir mirimą táwą: idąnt' vż tas ne iżbîłomas gerîbęs wiſſadós mêiłįgi[5]) butúmbime: ir tawé teip' didį miłaſniką ſáwą, téipaieġ miłétumbime ąnt' wiſsų dâiktų. Dûk' idąnt' més páſkui to wiſsás nûdemes nopîkantoi' turétumbime, ir biaurétumbimeś iomis ąnt' wiſsų dâiktų: Kadąġ ios yrá, kuriós tawé teip' łabái pażéidzia, ir múmus átima małônę táwą, ir iżgânimą ámżiną, ir dáro mus kałtáis prágaro ir paſmęrkimo. Dûk' idąnt' mokitumbimeś nûġ tawę́s wiſsôkio nuſsiżęminimo, rômumo, miełaſſirdúmo ir dóſnumo artimúmṗ mûſų: grauſmés, ir numarinimo ſawós wálos, kûno, ſąnariû, paiáutimų, ir geidulų ſwietiſſkų muſų. Idąnt' kârtą per tawé iſſłûsûti ir iżgêłbeti budami iżġ ſaitų węlino, ir iżġ wergiſtes nûdemių,
Lucæ 1. paſkûi to taẃ iżtikimái iau tárnáutumbime wiſſókióy' ſſwentibei', diewobaimiie ir teiſibeię, per wiſſą ámżią giwátos múſų. O paſkúi numirimą, idąnt iż' małónes tawó, iżkaktúmbime téwiſſkę karalîſtos anós amżinós, kurioi' tu ſu Téwu ir ſu Dwaſiá S. Diéwas wiénas giwęni ir karaláuii ąnt' amżių amżinų AMEN.

---

1) ſąnarių 2) iſſwáiſtimo 3) 185 4) kurios 5) mêilįgi

## Ant dienos Weliku Ewangelia ape Wießpaties iß numiruſiu kelimą. Mar. 16. Kap:

Anuo metu, Mariá Magdalena, Mariá Iákobo, ir Salómė, pîrko patepimús, idąnt atêiuſios pateptų́ Iéſu. Ir łabái ąkſti pirmą diéną po Súbatai, atêio grábop vžtekéiuś iau ſáułei. Ir biłôio tarp' ſawęs, kaźġ múmus atris ákméni nů́ġ ągos grábo? Ir pawizéiuſios pamâte átriſtą ákmenį. Nes' bů łabai didis. Ir iêiuśios inġ grábą, pamâte iaunikáiti beſédinti po dêßinei ßáli, ápwilktą rubú báłtų[1]), ir nugąndoś. Kuriś táre îomus. Ne nugąſkiteś, Iéſaus ïëßkote Názarêno nukrižewôto, kéłes ner' io cze. Szitái wietá kur iiſsái buwo padêtas. Bet éikite, ſakîkite mókitinemus io, ir Pêtrui: ioġ ius prałękś Galiléon: tęnái ii regeſsîte, kaipo kałbêio iúmus. [Iżguldimas]

Matt: 28. Lucæ 24. Ioan: 20. Matt: 28. Lucæ 24. Ioan: 20. Matth: 26. Marci 14.

### (185)[2]) IZGVLDIMAS.

Szwęte ßios dıénos garbi ir linksmá, teip̃ toli praéię[3]), ir prâkęlę wiſsás kitás ßwęntés, kaip' ſáułe żwáizdęs. Néſſą dówonai[4]) butų́ dáwęś appiauſtitiś, apkrikßtit, ir gúndit girioi': noprôſnai butų́ paſnikawęs, mókęs ir ſakęs Ewangelįą[5]) ſáwą: ir łabái dówanai butų kęntes, vžnôwitas ir numiręs idąnt' wêikei potam' butų́ kęntes notgiięs. Nęs' kaźġ butų tikêięś, ioġ mus táſsai nů́ġ mirimo iżgęłbeio, kųris[6]) patis nů́ġ mirimo bů ſugáutas? Kás tikêtų, idąnt' mus taſsái turêtų iżtráukt iżġ pękłós, kuris patis iżġ pękłos ne ißêio? Kas tikêtu ioġ taſsái turi atgîdit kûnus mů̂ſú, idąnt' io paties kûnas inġ dúlkę butų́ pawîrtęs? Bęt' nų żînódami tikrái, ioġ dußia io notlikoś pękłoi', ir kûnas[7]) io ne pażino pagedimo: tikime wel' tikrái, ioġ mus nů́ġ nů́demių, nů́ġ mirimo, ir nů́ġ pękłos iżgęłbeio, ir pataiſis ſawú mętú mů̂ſų gêndąncziů́ſius kûnus. Todrînaġ iei didis bů dżeugſmas iżġ Wießpátiés vżgimimo, didęſnis nų turi bût iżġ prikélimo iżnumiruſių. Neſſą tęnái úżgimę grînumę, ir wargé: bęt' nų átgime laupſęiię. Tęn' kûne kąnczęi padů̂tame bęt' czé iau kûne padęiwintamę. Ten' úżgime, idąnt' wiſsás kanczés ir gałwôkartus kęſtų́: bęt' cze kéłeś iżnumiruſių, idąnt' butų́ paáugßtintas ir gárbintas nů́ġ wiſsôkio ſutwerimo. Neſſą dů̂ta iam' yrâ galîbę wiſsôkia dąguié ir żêmeie. O teip' dżeugkimeś, ir linkſmįkimeś wiſsů̂tęnái: bęt' dwáſißku, o ne kûnißku lįgſmumú: ne tódrin' ioġ gawêné pábaigeś, ioġ meſsá muſúmp̃ ſugrįżo. Bęt' todrin', ioġ W. Chriſtus nů́demes muſų numazgôio, mirimą numarino, węliną pagałéio, pękła ſudâuże: ir atâdawe mumus gęra ką buwome patęrioiię, nů́demių atłei-

Labumas tos ßwęntes ßios dienos. Pſal: 15. Phil: 3. Philip: 2. Matth: 24

1) báłtu 2) 186 3) praéit 4) dówanai 5) Ewangelią 6) kuris 7)† ir kûnas

dimą, nutêiſinimą, kûno iżnumiruſių kélimą, ir giwâtą aną amżinąię. Bęt' iau éikimę Ewangelioſp S. ir ißwiſkime pirmieus, kam' pirmieus W. Chriſtus apreikßt têikeś iżnumiruſių kélimą ſáwą: ir páſkui, kokiás náudás átneße múmųs[1]) Wießpatiés iżġ numiruſių kélimas: ir kaip' ſu Wießpatimi iżnuméruſių[2]) kęltiś túrime.

I.

Kam W. Chriſtus moterimus paſiro de pirmieus po ſawám iżnumiruſiu kemeilimui.

Wiſsi Ewángeliſtai ſúdęra[3]) ąnt to, ioġ W. Chriſtus pirmieus môtęrimus apréikßt têikeś iżnumiruſiu kélimą ſáwą: O tai todrįn, ioġ ios, ąnt' kitų Chriſtą miłêio, ir ſu dideſniu karßcżiu io ïeßkoio. Néſſą didis nôbażnumas ir méiłe Wießpatieſp Iéſauſp ßitų tai ßwęntûių mótęru, rôdżęs ne żôdżeis tiektái, bęt didżęis, ir żimumis darbáis. Nęs' miłeio ios W. Iéſų, giwą ſantį, notſtôio nůġ

Marci 15.

io ir mirßtąnczio, ir numiruſio miłét nepalôwe. Giwą ſąntį ſęke ių iżġ Galiléos, o praſtôiuſios téwikßkią[4]) ir gęntiś ſawás trúko prieġ iam', ïeßkodamos wiſſadôs żôdżio ir mókſło io: ir dabár ąnt' to, iżġ túrtų ſawų tarnâwo iam', ir dáwe iam' priwâlimų ir mókitinemus io. Mirßtanczem' wel iam' dide mêiłą ſawą tamé parôde, ioġ kad' mókitinei io wiſsi iżbeginêio, kad ių praſtôio, o nêkurie io vżgîneś, kad' ių ąnt' pabaigós, kaip' łatrą ąnt' łâtrų páſmerkę[5]) ir nukriżęwôio, ánôs nůġ io taczéu ne tiektái notſtoio, bęt' ir pralidêio, ir po krîżiumi draugé, ſu mótina io, ir ſu Ionú nét' ik gali' bů. Ant' gâło ir numiruſio miłét ne lôweś, kad' iam' ßitái páſkutini tarnâwimą darit ir kûno ßwęnto patepimais brągumis tepti norêio, o ne mâż nodbâideś, nei báimę kunigáikßczių ir wîreſnių ſawų, nei żałnîerių ßarwinikų, nei grabu łabái apweizdétu, ir vżżimêtu, nei ákmeniu didżiu, nei nakties támſumais, nei wargų, nei primitimú ąnt' anų brąguių tepimų. [O nórint]

Ioann: 19.
Mat: 24.
Lucæ: 23.

Milinczē ner nieko wargaus.

(186)[6]) O nórint gęrái żinôio ir ręgêio, ioġ iau kûnas io ßwęntas bů nůġ żmonių ßwęntûių, nůġ Ióſepho iżġ Arimatiós, ir nůġ Nicodêmo pâtęptas, kad' ių pałáidoio. Wienókiġ nepâkaktos to, norêio wel' ir ios patępt kûną io ßwęntą. Néſſą milinczem ręgis, kaip' butų niéko ne padarîta, ko iiſsái ne padâre tam' ką iis' mîli. Ir weizdék' kaip' milînczem' nerá ne wiéno dáikto wârgaus. Ne dûmoie ne ape ką kitą tiéktái ape Wießpatį, kurį mîli: nodbôie niéko, ne ape wiéną ſmûrtą nei ąnt' ißmitimų, nei ąnt' wargų, idąnt' tiektai miéłam in-

Kame turime tas ś: żmonas ſakiot.

téikt gałêtų. Nêmini akmęnęs didżio, nęt kad' iau bů ąnt' grâbo, tęn' dabàr biło. Kasġ múmus ákmenį atris nůġ ągos grâbo? Todrînaġ wel' idąnt' ių meiłei gàná butų, pałągwino iomus W. Diéwás anús wârgumus. Net' ir ákmęnį átrito Angełas, idąnt' be pęrgadinimo inġ grâbą įeit gałêtų: ir patis Angelas parôdeś iomus grabé, idąnt' ies palinkſmintų.

---

1) múmus 2) iż numiruſių 3) ſúdęra 4) téwißkią 5) páſmerke 6) 187

Mókikimeſiġ cze miélcuſieii brólei, kaip' ſtiprei ir twirtái Chriſtaus W. ïéßkoṫ ir miłét ių́ túrime, ir ne maż ne dů̃tis attráukṫ ne wieniémus wargúmamus, kiek metú kad' túrime patôgumą darbóṗ gęróṗ, nórinṫ ręgêtųś wel' ęſſąs kokſái didiś ákmů gúliś ąnt' kêlo. Kad' W. Iéſų patępṫ túrimę. Nes' ir nų ir wiſsadós gálimę ių́ têpṫ ſąnariůſe io. Ką nôrinṫ, tieġ, wiénam' Matth: 25. iżġ tų mażêuſiųiu manuių padarîſitę, máń padârete. Todrînaġ ne iżgąſkiś, nórinṫ ręgiś ioġ ákmů ąnṫ' kêlo. Ręgi żmôgų pawárgusį, ligôni, grînų, ir tikrái paßałpós táwós priwâląnti, nóri ių́ apweiżdėṫ[1]) wiſsáis reikałęis, tiéktái ioġ biięis idą́nt' ertéś taẃ paczem' ne pamóżtų. Szitái ákmů ąnt' kêlo. Bęt' ne iżgąſkiś. Atris W. Diéwas tą ákmenį kurſái żáda ßimtukârtų, daugéſń Mar: 10. vż tatái, ką nórînt tu praſtoſi drin' io. Ręgi żmógų bę kâłtumo nuabîditą, ir nóri io apginṫ: tiektái ioġ biieis, idą́nt' ne paiudintumbei prieß ſawę adwersôręus io. Szitai ákmů ąnt' kêlo. Bęt' niéko ne biiokiś. Padarik tiéktái ko méiłe Diéwo ir ârtimo nů̃ġ tawę́s nori o ir patiś ąnſai adwerſorius, kurio biioęis nemitęs girs gerúmą ir méiłę táwą. Nórétumbei nů̃ġ Welîkų náuią giwâtą pradét, dażnái iżſakiṫ nůdemių ſawų́, dażnái ßwęnczêuſio Sakraménto priimṫ: idą́nt' ir ſiełą tawą gráżią nů̃ġ nůdemes łaikîtumbęi, ir paſtiprintumbeis tą́ie důna giwâtos amżinôſios prieß wiſsôkęs pagundas. Tiektái ioġ biięis idą́nt' iżġ tawę́s żmónes ne iůktųs: idą́nt' tawę́s nôbażniku, Pópieżniku, Iézuitú, Minikú, ir kitáis titúłais ne ałgôtų. Szitái ákmů: Mégina tawę W. Diéwas, kaip' ir Pêtrą, ięi io vżgįſies. Bęt' niéko ne biiôkiś. Apwérs tai W. Diéwas kitáip', neġ tikies. Néſſą tawůiu gerú pawaizdu páiudinti Matt: 5. kiti, ſpáwiedoſiś wel' dażnieus, ir ſkomióſṗ W. eis. Norêtumbei tu pawârgeli Heretike, ſugrißṫ wienóſṗ ßwęntóſṗ Bażnîczioſṗ wiſsôtineſṗ, regêdamas ioġ toié wienoię yrá ſą́ndora ir tiéſá, o ne toſé tů̃łoſe ſéktoſe. Tiektái ioġ gédies, idąnt' tawę́s ne turêtų vż niéką, arba ioġ biięis gimdîtoių, Wießpatų, arba kitų́ padermes ſawós. Szitái ákmů. Bęt' tę nuttrauké[2]) tawę́s niékâs nů̃ġ ſugriżimo. Nes' gereſń cze gêdetiś tą wáłąndą Lucæ 9. prieġ mážai minęi żmonių, o neġ diéną paſkutinę po akim' Diéwo ir Angełú ir wiſſų ßwęntůių, ąnt' didżio Sêimo to wiſſo paſáúlo. Ir kas cże gêdiś W. Chriſtaus ir Bażnîczios io, to wel' gêdeſiś W. Chriſtus. Norétumbei tu Katolikę ne turêṫ ſu Hęretikais ne wienós burſos, daugęus dáiktůſę ape tikéiimą Matth: 7. ir gârbę Diéwo: kadą́ġ tawé wisſúr żôdiś Diéwo parſérgt, idą́nt' ſęrgetumbeis tų pranarių żmonių. Wienókiġ kad' tawę prâßo ąnt' krikßtînų arba ąnt' nudů̃tinių, arba ant' pałaidoiimų ſawų́ ne môki iiemus iżġ to iżkałbêtiś, biiôdamas idą́nt' ių ne pażeiſtůmbei, ir ne paiúdintumbei prieß ſawę. Sżitái ákmů. Bęt' niéko ne biiokis. Daugeſń dęra bůt pakłúſnumi W. Diéwui, o neġ żmonêmus. Tę neſt' taſsái taẃ prietelumi, kurſái tawę́s nôri padáriṫ priéſakiu

1) apweizdėṫ 2) nottrauke

Diéwo. Norêtumbei mêrga, arba nâßłe, arba iaunikâitis W. Diéwui atdûtiś, ir paßwęſt' kûną ſáwą, ir tarnáuť iam' teip' cziſtumé, nęt' ik mirßtąs: bęt' biieis gimdîtoių, idąnt' [ių ne] (187)[1]) ių ne įnártintumbei, biieis pawóiumo idąnt' ertéś apżadeiimui ſawam pakâkinť ne gałétumbei. Szitái akmû. Bęt' niéko ne biîokiś. Papîgįs tatái W. Diéwas, ir ßirdis gimdîtoių tawą[2]) pałęks toṗ, ir kuris dawe tą malônę padrûtįś ir patwirtiś, idąnt' tai gałêtumbei iżpildiť ir pabęgť. Tais ir kitáis tokieis wargumais nottráukikimeś brôlei mielauſieii, nûġ méiłes Diéwo ir ârtimo ir nûġ pildimo wâlos io S. Nes' ir tos żmônes S. idąnt' ąnt' anų wârgumų butų weizdéiuſias[3]), ąnt' żałniérių ßarwûtų ąnt' vżżiméiimų, ąnt' akmenes didżio, ir ąnt' gałwôkarto kuris gałęio ſomus tiktiś niékad' butų ne drįſuſios toṗ tarnâwimoṗ małônigoṗ[4]) W. Diéwui, nei butų įgiiuſios, teip' didżių dżêugkſmų iżġ ręgéiimo Angeło, ir iżġ apreißkimo iżġ numiruſių kêlimo Wießpatiés IESAVS.

II.

Náudos W. iż numiruſiu kelimo. Girdéiomé kam', ir kodrin' W. Iéſus Chriſtus pirmieus apreîßkie iżnumiruſių kélimą ſawą, ir kaip' powáizdu[5]) tų ßwęntûių żmonių Wießpatiés ïeßkoť ir miłéť túrim', ne maż ne biiódamieś ne wienų wârgumų. Dabár iau klausîkime, kokés náudas ir palįkſminimus átneße múmus Wießpatiés kélimas iżnumiruſių, tai múmus rôdżiá Angełas ſawoié perſunoie: Ir įêiuśios, tieġ, inġ grâbą pamâte iaunikį ſédintį ąnt' deßinés ápwiłktą báłtu rubu ir nugąndoś. Bałtas o ſwieſus[6]) rûbas, kurimé iómus Angełas parôdeś, żîmina (1. Pergaleiimas.) pérgałeiimą W. Chriſtaus (ir wiſsų ißtikimûių ſanarių io) nûdemes ßatôno, ir mirimo. (2.) Sedéiimas po dęßinei, zęklina nutéiſinimą ir gârbę nemirßtączią kurią iâu įgiio W. Chriſtus, ir tuř ſu iû įgîť wiſsi iżtikimiéii io. O iaunúmas (Teiſibe) Angeło żęklina kélimą iżnumiruſių atnáuiinima, ir padéiwinimą kûno (3.) W. Chriſtaus, ir kûnų mųſų[7]) po atgiiimui ir ámżiną giwâtą. Ape ką wiſsa túrimę ßwieſų ir áißkų lûdimą râßto ßwęnto.

(Kuno iżnumi ruſiu kelimas ir amżina giwata.) Ape pérgaleimą W. Chriſtaus iżġ nûdemes, ir iżġ mirimo, ir ßatôno; Pówiłas S. bîło: Ioġ W. Chriſtus iżtepe aną Cirográphą dekrêto, kurſái prieß mus bû, ir áteme ių iżġ widurio, priſęgęs ių krîżęusṗ: ir nupłéßęs ku- (Col: 2.) nigîſtes ir galîbęs węde ies kaip' pérgałetoies drąſęi ir ręgimai triumphawodamas (1. Cor. 15.) iżġ ių pacziamṗ ſawimṗ: Ir wel': Prarîta yrá giltine pêrgaleiime. Kamé yrá, ô giltine pérgałeiimas táwas? Kamé yrá o giltine gełûnis tawa? o gęłûnis giltines yrá nûdeme, o galîbe nûdemes żókonás. Bęt' W. Diéwui garbé, kuris' múmus dáwe pérgałeiimą, per W. mûſų Iéſų Chriſtų. Tatáiġ bû peř (Oſeæ 23.) Prânáßą ſenéi pranêßßęs: bûſiu aß giltine tawá, o giltine: o tú prâgarę, żinók' ioġ bûſiu kandżiu tawûiu. Néſſą W. Chriſtus mirimu ſawûiu vżmarino

1) 188 2) tawų 3) weizdéiuſios 4) małônįgoṗ 5) pawáizdu 6) ßwieſus 7) mûſų

giltine, ir nużęgimû ſawûiu iṅg pragarą, didę dalį prágaro ſudâuże ir paga-
dino: tai yrá wietás anás wiſsás kurioſe bû têwái ßwęntieii, łáukdami ataimo
W. Chriſtaus. Teipaieġ ape pataiſimą giwâtos amżinós per kélimą iżġ numi-
ruſiu W. bîło Pówiłas S. Ioġ W. Diéwas łabįgas miełaßirdumé drin' pra- Ephef: 2.
bįguſios méiłes ſawós, kuria numiłéio mus atgaiwino mus draugia Chriſtuie,
ir pabudino mus ſu iû draugia, ir dáwe múmus ſu iû podráugei ſedét dągûſé.
Ir wel'. Kaip' Adomé wiſsi mirßta, teip' wel' Chriſtuie wiſsi bus atgîditi. O
ape kelîmą iżnumiruſių téipáieu ir ape patáiſimą kûnų múſų, taſieuġ Pó-
wiłas S. sâko. Laukiame iżganîtoio Wießpatiés mûſų Iéſaus Chriſtaus, kuris 1. Cor: 15.
reformawos ir pataiſis tûs płakûſius kûnus múſų, ir padaris ąnt' pawéikſło Phil: 3.
ßwieſaus ir padéiwinto kûno ſawo. Ir pátis W. Chriſtus żâda ioġ teiſinîkai
żibés kaip' ſáułe karelîſtoi[1]) Têwo ių.

Iżġ tų ir tômus patôgių wietų ßwieſéi rodześ, ioġ mes per Wießpatiés 1.
iż numiruſių kélimą, tikrái nûġ nûdemes, nûġ giltines ir nûg ßatôno, ir prâ-
garo eſſmé iżlûsûti: Ant' to, ioġ múmus yrá atadûti tûrtai pateriótieii, [nu- 2
téiſinimas,] (188)[2]) nutéiſinimas, ſu Diéwų[3]) ſudêrinimas, giwatá amżinôii, ir
aptureiimas karalîſtes dąguięios. Néſſą W. Chriſtus númire drin' nûdemių
mûſų, o kéłes iżġ numiruſių drin' nutéiſinimo mûſu. Ant' gâło ioġ eſſmé 3.
paſtiprinti tamé, ioġ téipaieġ iżġ numiruſių kęłt túrime padêiwintame kûne,
ąnt' amżînós ir pałáimintos giwâtos, įęi tatái dáriſsimę ką mumus Wießpa-
tiś įſâké, o ką żęmieus primįſsių[4]). O kuriiġ lįkſmîbe gal' bût pawârgelui
żmógúi kaip' bût iż tieſós, nûġ nûdemes, nûġ giltines, nûg węlino, ir nûġ
prâgaro ißłûſûtáis[5])? Kurſái didęſnįs[6]) dżêugſmas kaip' iau bût paſtiprintu apé
nûdemių atłaidimą, ſu Diéwú ſudęreiimą, nutéiſinimą, kûnó iżġ numiruſių
prikelimą, ape giwâtą ámżiną? Todrînaġ patógei Bażnîczia likſminas[7]) drin'
Wießpatiés kélimó iżġ numiruſių.

III.

Bet îêi norime turét dalies tų túrtų wiſsų kųriûs[9]) múmus W. Iéſus per Kaip ſn[8]) Wießpatimi dwaſißkai keltis turime.
ſawą mirimą, ir iżġ miruſių kélîmą ſawą padarit têikeś, tad' priwałú yra,
idąnt' ſu iû pirm' dwâſißkai kéłtumbimeś iż numiruſių. Ką múmus per fi-
gurá ſâko tais żodżeis biłôdamas. Pranóks ius iṅg Galiléą tęnai iį regêſite.
Galiléoi iżgûldeś pêrkelimas, arba pêrgabenimas. Todrînaġ kaip' W. Chriſtus
pérgabenos' iau iżġ pagadinimo iṅg ne pagadinimą, iżġ mirimo iṅg giwâtą,
ir izġ żęmes iṅg dągu, teip' ir mes páſkui iį gabęntiś túrime, iżġ kûno dwá-
śiosṗ, iżġ nûdemių teisîbesṗ, iżġ bediewúmo báimesṗ Diéwo, nûġ rûpinimo

1) karalîſtoi 2) 189 3) Diéwú 4) primįſsiu 5) ißlûſûtais
6) didęſnis 7) lįkſminas 8) ſu 9) kuriûs

tų żęmes ir ne iłgái patękancziuių dáiktų, pażinimoṗ ir rûpinimoṗ dągu-
1. Cor: 5. ięių ir ąmżinûių. Teipo kaip' Pówiłas S. graudina ßios dienós Epiſtółoi',
Rom: 6. idą́nt' iżmazgótumbime ſênąių ráugą nůdémiú mûſų o butumbime tikrái preſ-
káis. Ir ąnt' kitós wietos mókia, kaip' túrime ſákioṫ Wießpatiés iż numiru-
ſių kélimą. Tai yrá, idą́nt' pirm' numirę nůdememus, náuią giwâtą weſtúm-
bime wiſsókioi' ßwęntîbei' ir teiſibeie, teipo kaip' W. Chriſtus kéłeś nůġ nu-
miruśių, nauióſṗ giwâtoſṗ. Antrą idąnt' iżġ nůdemių iż tieſós kéłęś, daugeſn'
ioſn' ne impuldinetumbime, teipó kaip' W. Chriſtus kârtą kéłęś nůġ numi-
ruſių, iau dâugéſn' ne mirßta, ir giltine ąnt' io daugeſń ne Wießpatáus. Ne
teipo kaip' ßitie nełámiei [1]), kurié tůieus po Węlikomus wel' węikęi pirmúmṗ, o
kârtais ſųkęſninmṗ [2]) ir piktéſniumṗ piktibiumṗ ſugrįßta, wel' apſiriimůſe, gir-
tâwimůſe biauribeſe, kůno darbůſe, ir rûſtibeſſe, ir máißtůſe, nůmoſe, go-
1. Petr: 2. důſe, nupłéßimůſe ir kitôſe tůłoſe nůdemeſe po ſenám' gúli, kurié niékad'
Rom: 6. ſu Chriſtumi iż tieſós ne kêłeś, arba kélęs [3]) ąnt' wałandéłes, wel' tůiéus pa-
mire: ſugrîże kaîp' kêułés inġ wolikłę ſawą: ir kaip' ßúnęs, węmdałoṗ ſawóṗ.
Szitiéġ ſu Iudôßiuñ pabuczęwę Wießpatį per priémimą Sakraménto io, wel'
iį wêikęi pardůſt' vż dárgius ir niékam' nêderąncziůſius dáiktus to paſâulo.
Todrînaġ wel' Iudôßius [4]) pabągós tebiięis.

Bęt' meś, mielauſieii maniéii, pagrîßkime iau ąnt' wiéno gândżeus wi-
ſsás żałás kêſt', gândżeus ßimtą kârttų [5]) numirṫ, o neġ iżġ nâuio pirmomîſio-
mis nůdememis pażéiſt' Diéwą W. ką idąnt' pigéus nuwéikṫ gałétumbim',
iżſakîkime dażnái nůdżes mûſų, ir ßwęnczêuſiąių Sakraméntą dażnái ir wer-
tái priimkime. Teip' dabár numirę tikrái nůdememus, giwéſsime nutêiſini-
mui, ir tápſime bęndrinikais Wießpatiés iżġ numiruſių kêlimo, o po numi-
rimui per iį giwâtą ámżiną įgîſsime. AMEN. [Anṫ Antros]

---

## (189) [6]) Ant Antros dienos Weliku, Ewangelia ape du ęncziu Emaus. Luk. 24. Kapit.

Anuo metu: du iżġ mokitiniu Ieſaus ėio tąiaġ diéną inġ mieſteli, kur-
ſái bů tólimas ßiaßiomis deßimtimis wârſtų nůġ Ierusâlem, wardú Emaus.
Ir ánis kâłbêio tarp' ſawę́s apę [7]) tůs wiſsús dáiktus, kurié bů tikęs. Ir tikoś bê-
kałbanṫ iiemus ir tarp' ſawę́s bekłauſinêiąnṫ, ir patis Iéſus ṗriârtinę́ś iumṗ
ėio ſu ieis, o ákiś ių vżturêtos bů, idąnt' io ne pażintų. Ir táre iumṗ: ko-

---

1) nełáimiei 2) ſųkéſniumṗ 3) kéłęs 4) Iudôßeus 5) kârtų
6) **190** 7) ape

kios tatái yrá kałbos kures ßtórauiate tarp' ſawę́s eidami, ir éſté nulûdę? Ir atſakîdamas wiénas kurém' wârdas bů Cleóphas, táre iam': Tu patis peregrînas éſsi Ieroſolimé, ir ne pażinái kas tikoś iamé ßiomis dienomis? Kuriemus iis' târe: kas? Ir atſâke: Ape Ièſų Nazarénąą, kurſâi bů wîras Prânaßas gâlis darbůſé ir żódziůſe po akim' Diéwo, ir wiſsų żmonių. Ir káip' ii iżdawe augßczeúſieii Kunigái ir wireſnieii můſų ąnt' paſmerkimo mirimo, ir nukriżęwôio[1]) ii. O mes tikêiomeś, ioġ iiſsái atpirkt turêio Iſráeli: ir nų ąnt' to wiſſo ßitái treczia dienâ yrá kaip' tie dáiktai tikos. Bet' ir móteres nêkurioś iżġ mûſų iżgądino mus, kurios ąkſti bů grâbiep̄, ir ne râduſioś kûno io, atêio ſakîdamas[2]), ioġ ir regêiimą Angełų regêio, kurié ii ſáke giwą ſąnti. Ir nuêio nêkurie iżġ mûſų grâbop̄, ir râdo teip' kaip' ir móteres ſakie, bet' paties ne râdo. Ir iiſsái târe iump̄: O paikiêii ir tingiós ßirdies tikêiimop̄, ape wiſſą ką biłóio Prânaßai. Ar ne priwałú bů to, idąnt' tai CHRISTVS kęntêtų, ir teip' ieitų inġ gárbę ſáwa? Ir pradéięs nůġ Maiżießeus ir wiſsų Prânaßų, iżguldinêio iiemus wiſsůſé râßtůſe kurie ape ii bů. Ir priârtinos miéſtelop̄ kuriop̄ êio. O iiſsái rôdeś, kaip̄ butų túris toléus eit. Ir priwerte ii biłôdami: Palikiś ſu mumis, nes' iau pagrîżo wákarop̄, ir palînkuśî yrá iau dienâ. Ir iêio ſu ieis. Ir tikoś kad' beſedédamas ſu ięis[3]), ême dûna, ir pałáimino, ir łáuże, ir padawinêio iiémus. Ir atwêres ákis ių, ir pażino ii, ir iiſsái ißnîko iżġ akių ių. Ir biłôio wienas ąntrop̄. Er[4]) ne degąnti bů ßirdis mûſų muſimp̄, kad' kałbêio ąnt' kêlo, ir iżguldinêio múmus raßtús? Ir kełę́s tąieġ adîną ſugrîżo inġ Ieru-[ſâlęm] **(190)**[5]) ſâlem ir râdo wienůlika ſurîkuſius[6]), ir tůs kurie ſu ieis bů bebîłąnczius, ioġ kéłeś Wießpatis iż tieſós, ir paródeś Simonui, ir iie ſáke aniemus kâs tikos ąnt' kêlo, ir kaip' pażino ii łáużime dûnos.

## IZGVLDIMAS.

Ne be prieżaſties ßitos trîs diénos Welikų, ąnt' ßwę́ntinimo Wießpatiés iż numîruſių kelimo Bazníczioi wiſsur eſſąnczioi búwo įſtatîtos. Néſſą ne wiénas pakaktinái iżſakit ne gal', kaip' didi ir tularôpi geriéii dáiktai intęko múmus per Wießpatiés kélimą iżġ númiruſių. Todrînaġ Pówiłas bîło: Ne paláuiu mêlſtis vż ius, idąnt' iúmus W. Diéwas důtų pażint, kokſái yrá ſtebúklingas didúmas galîbes io, kurią párôde Chriſtuie Iéſuie, paiúdindamas ii nůġ numirųſių[7]). Regi kaip' brągei bîło Pówiłas ape tą iżġ numiruſių kélimą? Pirm' mêldże, idąnt' pażintumbime kas yrá iż numiruſių kélimas Wießpatiés Chriſtaus. Nes' tai łabái reikalįgas dáiktas yrá, ir dauġ ąnt' to

Kam tas dienas Weliku ßwęczeme.

Ephef: 1.

1) nukriżęwôio 2) ſakîdamos 3) ieis 4) Ar 5) **191** 6) ſurįkůſius 7) numiruſių

vżgûl, bęt' maż ir ne daug yrá tų kurié tai pażįſta. Ir todrînag wel', nórint kiék metůſe ßwęnczeme Wießpatiés kélimą iżg numiruſių, o wiénók' ne daug naudós, lįkſmúmo ir dżeugſmo nupêłnome. Páſkui ſkáito gerîbes, kuriós iżg czę eit, idą̂nt', tieg, żinótumbite, kurié yrá łôbiei garbés Téwainumo io ßwętůsęiůſe. Girdi cze téwainumą, o ne kokį pagáutą, bęt ir ſtępinamą ir ąnt' to łobîngą. Kiekwiénas dżéugeś, kad' iam' téwainúmas tęka: o dábar łabiéus dżéuges, kad' toii téwikßke yrá garbi, o dábar daugesń, kad' yrá łobįngą. O daugieuſei kad' ſu ſawim átnęßa łobius ne izkałbamus. Tais tad' żódżeis noŕ parôdit, iog ne gal' iżkałbét pakaktinái, kokié brą̂gųs daiktai ir gieri múmus intęko per Wießpatiés kélimą iżg numiruſių: O daugieuſei iżgêłbeiimas nůg nůdemes, nůg węlino, nůg giltines, nůg prágaro, nůdemių atłaidimas, nutéiſinimas, giwatá ir iżgânimas ámżinas. Ape ką iog né ką wákar paſsâkeme dábár îmſinę[1]) ties ſawim hiſtorią Ewangelios S. ßios diénos. Kurios ſumma tóii yrá. Iog W. Chriſtus iżg tieſós kéłeś nůg numiruſių, ir iżpilde tai wiſſą kadą̂g żókonas ir Prânaßai apsâke. Iog Meſsias turéio iżpildit. Todrînag iiſsái yrá tikraſis Chriſtus Sunús Diéwo, ir iżgéłbetoies to paſaulo.

I.

Theophilac:
Dv iżg mókitinių Wießpatiés êio, tąiaug diėną mieſtelin' wardú Emaus, etc. Déioś tatái paczią diéną Wießpaties kélimo iżg numiruſių, po púſeu diénós, nęt ik' wâkarui. O iżg tų mókitinių wienas bů Cleôphas, o ą̂ntras pagál
Kálbos krik ßczionißkos.
nêkuriůs, patis Lukôßius kuris tatái ráße, arba nêkuris Ammaon' pagâl' Ambrážieių. S. Bęt' kłausik', ape ką ánįs kelú eidami kałbêio: Ape Iéſu, tieg, Nażarêuą, ir ape kánczią ir numirimą io, ir todrînâg wel' żótag Wießpatis iump priârtinos ir êio ſu ieis. Idą̂nt' mus ißmôkitų, kaip' iiſsái gêriś żmonemis nóbażnomis, ir miełai ſu tais giwęna kurié ape ių, ir apé dáiktus dié-
Mat: 18.
wißkus dûmoie ir kâłba. Kaip' ir ąnt' kitós wiétos zadét têikeś. Kur du arba trįs wardáu' máno yrá ſuſiêie, tęnái aß ęſſmi widuié ių. Kaip' iżg ąntrós púſes, kad' piktanórei żmónes ſúrękaś, kur dûmos, kâłbos, darbái gédißki ir bieurųs yrá gáuſei, tęn' wel' yrá tikrái węlinas tarp' ių.

Kodrin io ne pażino.
Bęt' kodrįnąg mókitinei ne pażino Wießpatiés, kadą̂g tamęiag kûne iżtieſós kéłeś iżg numiruſių? Atsâko Ewangeliſtá S. iog ákįs ių bů [vżturêtos] (191)[2]) vżturêtos, idąnt' io ne pażintų. Teip' iog iiemus regéies êſſąs kitôkias,
Marc. 16.
kaip' Môrkus biło. Ką Wießpatis tódrin' padâre, iog dábar ne bů primanumis pażinimop io, drin' ne ißtikéiimo ſáwó: o idąnt' abeióiimą ſáwą drąſeus

1) îmſimę 2) 192

parôditą, idąnt' atdęgus wôtį, wáiſtą priimtų, ir idąnt' iiémús butų mêilįgeſnįs[1]) po iłgam' kałbéiimui. Top' idąnt' żinôtų ioġ kûnas io ne bů tokſái kaip' żmónes paiųktái regi, nórint taſiéu iżtieſós bů, kuris kéłes iżġ numiruſių: ir ioġ giwęnimas io toli kitôkes turêio bût paſkui kélimą iżġ numiruſių, neġ pirm' to.

Weizdékiġ kaip' ißmintîgai[2]) ir mâłônei Vießpatis żaizdas ių wáiſtiie. Pirmieus kłáuſeś ių tikéiimo, idąnt' pátįs ſawą paklidimą iżpażintų. Ape ką, tieġ, kâłbate, o kodrin' nulûde eſté? Potam' iůs pêikia ir bâra trúputi, bet' łabái méilįgai ir małôniei. O paikiéii, ir ne wêikios ßirdes tikéiimop. Potám' rôdżiá iiémus lúdiiimus iżġ râßto S. pradęięs[3]) nůġ Maiżießeus ir wiſsų Prânaßų, ir iżguldinêie wiſsús raßtus, kurié ape ių bů: rôdidamas iiemus tai, ioġ rêikę bů, idąnt' W. Chriſtus kęntêtų, ir teip' idąnt' įeitų inġ gârbe ſáwą. O ąnt' gâło akis ių atwêre ioġ ių pażino łáużime důnos.

Bęt' kłausîkime iżpażinimo Kléophaßo ape W. Iéſų, kuris nórint ne tôbułas, bet' taczéu brągus ir żimús bů. Wadina ių ne kokiů pagáutu żmôgumi, bet' wîru didżiu ir Prânaßu ne kokiů łetú, bet' ſilįgu pâdare ir żôdiię, po akim Diéwo, ir wiſsų żmonių. Néſsą wêrtas dáiktas yrá, idąnt' Prânaßas, Dâktaras, Piemů, ſakîtoies Diéwo żôdżio, butų gálįs ir ſtipras', teip' padaré kaip' kałboié. Bęt' pirm' tůr bût pâdaras, ir pâſkui to kałba. Nęs' ne wiéna kałbá ſakîtoio neſt' naudįga, bîło Theophilactus, nęt' pirm' môkitoies parôdiſsis darîtoiu. Todrînaġ ir patis Chriſtus pirm' pradêio darit, neġ môkit. Bîło toléus: Ioġ bů gálįś po akim Diéwo, ir po akim wiſsų żmoniâ[4]). Néſsą pirm' rêikia idąnt' mégtų mumis Diéwas, ir páſkui to rûpitumbimes, idąnt' ir po akim żmonių giwęntumbim' be papeikimo arba nůtarties.

Iżpażinimas Kleopho ape W. Chriſtu.

Act. 1.

Trêczia bîła: Ioġ ių iżdawe áugßczéuſieii kunigái ir kunigáikßczei mûſu, ant' sûdo mirties, ir nukriżewôio. Nê tare, tie piktieiii iżgamái ir bediewiéi, hipokritai, gôdai, Simoniôkai, nórint tikrái żinôio, ioġ ių ne kâłtą iżdawe ąnt' pażúdimo. Bęt' wiéżliwai bîło ape wîreſniůſius ſawús, nórint ape piktús ir bêdiewius, żinódamas ioġ paraßîtą[5]). Wîreſnem' ant' żmonių tawų ne kałbêſsi piktái arba ne kéikſi. O nų Heretikái ape wîreſnius ſawůſius teip' dwáſißkus, kaip' ir ßwiétißkus[6]) ką pikczęuſio kâłba, ir ſtebúklįgus páklapus wêłka ąnt' ių. Ir taczéu wienók' wadinas' Ewangelikais, nórint Ewangeliói' wiſsúr įſakîta, idąnt' butúmbime pakłúſnus wîreſniemus, ne tiektái geriémus, bet' ir piktiémus: ir idąnt' tai daritumbim' ką múmus piemenies lîepia iżġ Cathêdros W. Chriſtaus, bęt' pagál' darbų ių, idąnt' ne darîtumbime. Téipaieġ ir Catholikai mûſų, kůrié[7]) lieżuwiús ſawús prieß wîreſnįbę[8]) pałáidżia, tę môkiś nůġ tų, kas pridera mókitinemus ir tarnâmus W. Chriſtaus: ir tų

Prieß apkałbetoius prakeltuiu.

Exod. 22.

Hebr. 13.

1. Petr. 2.

Matth: 23.

1) mêilįgeſnis 2) ißmintįgai 3) pradéięs 4) + żmonių 5) paraßîta 6) ſwiétißkus 7) kurié 8) wîreſnîbę

gandżeus pedómis tę waikßczioi', o neġ anó Chámo prákeiktóio, kurſái iûkeś Genes. 9. iżġ gêdos têwo ſáwo.

Ne kąntrumas. Ketwîrta kad' kâłba: O mes tikéiomeś idąnt' iiſsái turétų atpirkṫ żmônes Iſráelo, ir ßitai iau diéna treczia kaip' tatái tikoś. Czę ir pâtis priweizdékimes didżio ſiłpnúmo ir ne kątrûmo mûſų. Nes' ir múmus W. Diéwas kitôkiu tûłais kârtais rôdżeś, o neġ ęſſąś iżġ tieſós. Nes' kad' mus atłąko, páliti ir korôio, tad' múmus ręgiś éſſąs peregrinú, tai yra ſmârkumi ir sųkumi, nôriuṫ iż tieſós yrá gęranóriu ir mîlincziûiu mûſu. Tadąġ kad' mûſų węikei ne palįkſmina, tad' żòtaġ paikái murmęname, werkiame, númenameś, kaip' kiti waikái, ir peikieme nórus ir wêikalus Wießpatiés. Dábar treczia dieńá bů ſąnti, tiektái kaip' numirę̇s bů Wießpatis, ir żotaġ ſkúndżeś Kleóphas, kaip' butų iau ne wieno ṗádukſio néſſą. Téipaiaġ ir mes, tůieu kaip' mus W. Diéwas per diéną arba dwi, arba tris ligá kókia [priſpáudżia] **(192)**[1]) priſpáudzia, żótaġ múmus ręgiś[2]) kaip' butúmbim' púſę mętų sîrgę, ir lámenta- Reikia kęſt. wóieme waikų budu, biłódami, ioġ teip' dides yrá ligos mûſų, kokių niékada ne wiénas żmogus ne kęntêio ąnt' to ṗaſaulo. O teip' ißwîlkime czę didį ſiłpnúmą ir ne kąntrúmą mûſų priéßůse dáiktůſe, pażįkimęś, ir kitáip' páſkui to kêlkimeś[3]).

Bęt' ąnt' wiſſo pawartôkime tatái ką W. Iéſus bîło: Ar ne reikę bů kęntéṫ Chriſtui, ir teip' dábar įéiṫ inġ gârbę ſáwą? Nes' iêi W. Chriſtus bûdamas Wießpatimi garbés inġ ſawą tikrą gârbę kitaip' ne įêio, tiektái per teip' didés ir tûłas kąnczias: o kąġ mes pawârgelęi kîrmełes ąnt' to pawârgelo paſáulo ſaẃ żadéṫ túrime? Ar ne téipaiau per tûłus sųkumus rêikia mú- Act. 14. mus ïęit[4]), inġ karalîſtą Diéwo? Ar ne wiſsi kurié noṙ giwę́nt' Diéwo báimeii[5])? Lucæ 23. Chriſtuie tuṙ kę́nteṫ pêrſakioiimą ąnt' to paſaulo? Nes' iei tatái tikos ąnt' Ioann. 3. zálo mêdżio, kaſġ ſauſam' bus? Iei W. Diéwas tikrám ſawam' Sûnui ne prałáide, kaipoġ múmus ne méiligiemus[6]) prałáis? Iei aną vż ſwętimas nůdemes ißkorôio, kaipóġ mûſų tikrąſes koroṫ ne tuṙ, iei mes pátįś cze ne karôſsimeś[7])? Lucæ 13. O kurġ yrá tie kurié tikrái żino ape iżgânimą ſáwą, kad' teip' apwałéi tik- 1. Petr: 2. rái noṙ įeiṫ inġ dągų bę czîßczeus ne kôkio? Bęt' (bîło patiś W. Chriſtus) Matth. 16. tad' wiſsi teipaiaġ prażůſitę. Neſſą W. Cbriſtus[8]) kęntêio vż mus pawáizdą mú- Rom. 8. mus pâlikdamas, idąnt' wáikßcziotumbim' pedais io. Idąnt' neßiótumbim' krîżių ſáwą tůintimpos, ir waikßcziotumbim' páſkui ių. Nes' rêikia draugę kęſt' ſu W. Chriſtumi, kuriś noṙ ſu iů draugę padéiwintas bût.

II.

Klauſikimeġ dabár, kaip tie mokitinei priêio pażinimoṗ Wießpatiés ir Miſtro sáwo. Artinoś mieſtęloṗ, o Wießpatis teip' rôdeś kaip' butų túris eiṫ

---

1) **193** 2) regiś 3) êlgkimes 4) įeiṫ 5) báimeie
6) méilįgiemus 7) korôſsimeś 8) Chriſtus

tolaus. O ánįs priwerte iį biłódami: patęk ſu mumis, nes' iau wâkaras ârtinaś: kur múmus pârôdita yra didéii ir karßtóii méiłe żodżiop' Diéwo, ir tump' kurié múmus iżtieſós sâko. Ir iog W. Iéſus įêio ir palikoś ſu ieis tů důſt' żinią, iog iis' niékad' ne praſtós tų kurié iį mîłi îr żôdį io ßwęntąių. Ir tikoś arba tápę eſt', kad' beſedédamas ſú ieis ême důna, ir żegnôio ir łáuże, ir daliio iiémus, it atwêreś ákįs ių, ir pażino ii: o iiſái iżgáißo ißnįko iż akių ių. Pażino iį todrįn', iog W. CHRISTVS iau norêio ir priłáido, idąnt' iį pażintų: drin dwieių prieżaſtų. Wienâ, idąnt' parôditų nůpełną priimdinéiimo ſweczių ir miełaßirdúmo. Nęs' kaip per tái nupêłne nêkurie priimdinét ſawęſp Angełus (kaip Pówiłas ráßo) teip' wel' nų per tatái nupêłne pażint W. Ięſų, kad' iį pågerbe: kurio ne pażino, kad' ſu iů kałbêio. Nes' ne kłausîtoiei zókonò teiſumis yrá Wießpatip Diewiep', bęt darîtoiei zókono bus nutêiſinti. Antra, dáweś iiémus pażint łáużime důnos, idąnt' paróditų ißtikimiémus ſawiémus wértą wartoiimą ßwęnczéuſioio Sakraménto ſáwo, kurį ráßtás àłga łáużimu důnos, per kurį téipaiag akįs důßių múſų átwęreś. Neś ne iżbîłomą tuř galîbę Kûnas Wießpatiés.

Meiłe żodżiop Diewo

Hebr. 13.

Theophilact.

Iżg tos wiétos drutina Kátholiku Dáktarai, iog czę W. CHRISTVS mókitinemus ſawiémus, kurié ne bů iż ſkaitłaus[1]) dwilikos Apaßtałų, dáwe tą Sakraméntą ßwęntą po wiéna îpatine. Páſkuí ką eit, iog heretikai nê padôrei káltina S. Bażnîczią wiſsôtinę. Kas gal' paróditiś ſeptineis Arguméntais. Pirmieus iżg prilîginimo tos wiétos ſu Weczeria Wießpatiés. Néſſą kaip' tęn' sédoś ſkomiéip', éme důną, żegnóio ir łáúże důną perżegnotą, ir dáwe mókitinemus: teip' wel' ir czé wiſſa tai iżpilde. Ir nórint nęmini Ewangeliſtá, idąnt' butų biłoies: Tai eſt kunas mano, wienok neit' iż to, idąnt' tų żódżių bútų ne kálbéies: kadąg pêrżegnoiimas důnos, tai yra paßwęntinimas to Sakraméntto, ne ſtóios kitáis tiektái tais żódżieis. Bęt iůs ápháido Ewangeliſtá S. iog cze tiektái mini wartôiimą to Sákraménto, o ne įſtâtimą io, kaip' ir krikßtą ąnt' tůłų wietų [mini] (193)[2]) mini râßtaś S. nórint ne pridůſt' tų żôdżių Wardán' Téwo, ir Sunáus, ir Dwáſios S. Téipaiag ir Pówiłas S. Kiéliką páßwęſtą wadina krauiu W. CHRiſtaus, ir důną ſułáużitą kûnu io, nórint nêmini kuréis żódżeis tâmpa páßwęßtas[3]).

Ape wartoiimą ſakramento po wiena îpatine.

1. Dawadas.

Act. 2. 3. 9. 10. 26.

Antra, Tatái ródżeś iżg żegnóiimo W. Chriſtaus. Nes' niékur ne ſkáitome, iog W. Chriſtus ką żegnóio idąnt' kokio praiêwo butų ne parôdęs. Todrînag maż paſkui tai tamęiag iżſkîrſtime, kad' wálge ſu mókitineis ſawáis: Ir Ióniep S. ne ſkáitome, idąnt' aną édeſsi butų żegnoięs. Ant' to Pówiłas S. tąie żimé rôdżia paßwęntinimą kieliko, kad' bîłó: Kiéliką kurį żegnóieme, arba paßwęntiname. Ant' gáło ir pátįs Adwersôrius mókiteſnieii iżpażîlta tatái.

2. Lucæ 24. Ioann. 21. 1. Cor. 10.

Trêczia, iog tatái ką tęnái dáre W. Chriſtus, wadina Ewangeliſta S.

3.

1) ſkaitlaus 2) 194 3) páßwęſtas

Act. 2. 10. łáuzimu dũnos. Bęt' tatái yra tikraſis wârdas to Sakramęnto. Nes' ių teip'
1. Cor. 10. wadina Lukôßius S. Ir Pówiłas S. Dûną, kurią łáużome, etc.

4. Kętwîrta, iżġ galîbes tos dũnos: Nęs' âkįs ių żótaġ bû atwértos: ir tą galîbę priraßinêie łáużimui dũnos. Pażino ių tieġ, łáużime dũnos. Nes' nórint ne bû ąnt' paſkutines Weczęriòs, bet' bę abeióiimo iau żinôio ką W. ąnt' ios dáre. Ir nórint wel' butų ne żinôie, wienókiġ nų girdêio tûs żodżius, kuriûs téipaiaġ girdêio Apâßtałai ąnt' paſkutines weczerios: ir iżġ tų ißmâne, ioġ tai ne koki pagautá dũna.

5. Pękta, iżġ żôdżių W. Chriſtaus Lukôßiup S. kad' tûiéu kaip' îżtare: ſu
Lucæ 22. didżiu geidimú geidżéu tós aſiêros Węlîku wálgit ſu iumis (kas tur bût ißmanîta ape tą Sakramęntą) zótag pridûſt'. Néſſą kałbú iumus, ioġ nûġ to ne nêſiu[1]) ios, nęt' iżpildiſiś karalîſtei' Diéwo. Páſkui ką eit, ioġ kad' ißpîldes, tad' páſkiui[2]) to Wießpatis wálge, tą aſierą. Bet' niekur ne ſkaitome, idąnt' ię butų walgęs tiektá[3]) cze Emáuſę. Ir todrînaġ nêtare, Náuies, nei ſu iumis (kaip' prieġ kiéliko) ioġ ne wálge ſu Apâſtałais.

6. Szêßea[4]), iżġ lúdiiimo ir iżguldinéiimų Téwų ßwętų ſęnûių. Nęs' ne wiénas iżġ ių nęgina, idąnt' cze Wießpatis butų ne dâwęs Sakramęnto: o dauġ ių kurié tatái ßwieséi twirtina, kaip' Chriſoſtómas, Hieranimas, Theophilâktus, Auguſtinas, Beda, Eſichius, Strabus, Oecumenius, Innocéntius trêczes, ir kiti.

7. Sêkma ir galâuſe, iżġ ludiiimo[5]) paczių Adwérsôrių, nórint yra łabái
Lutheriu ape tai ſentencios. ne ſuſiderą tarp ſawęs. Nes' wieni ſáko, ioġ tai bû Sakramęntas, kaip' Apologia Confeſsios Augúſtißkes, ir Philîppus Meláncbton ir kiti. Kiti wel' nórint ne ik' gál' twirtina, bęt' wel' ne ik gal' gina, ir bîło, ioġ yra dáiktas abéioiamas. O kiti begédżei wiénu żodżiu gina, bęt' tai twirtina łabái ſiłpnái, nes' kad' bîło, ioġ iiémus dáwe ir gert iżġ kiéliko, tiektai ioġ to vżtiłêio Ewangeliſtá: tad' to iżġ râßto paródit negal', ir kitur ßâukia, ioġ ne túrime niéko priimdinét, ko râßté ner'. Top ßwieſei râßo Ewangeliſtá, ioġ zótaġ kaip' iiémus dáwe Sakramęnta po wiéna îpatine dũnos, tûiéu ißnîko nûġ ių: o kaipóġ gałéio paßwęſt' ir padût iiémus kiéliką? ir pażįſtą[6]) ioġ ių pażino ne kiélike, bęt' łáużime dũnos. Wel' kad' bîło, ioġ tatái bû Sakramęntas ir CHRISTVS dáwe po wiéna îpatine, bet' ne prîsâke, idąnt' mes téipaiaġ darîtumbim'. Ant' to atſakîſsime: Ioġ padôrei tatái W. Chriſtus padâre. Nes' kad' bųtų[7]) liépes, tad' butú múſiię wiſsi priimt po wiéna. Bęt' pawáizdas W. ganá rôdże, ioġ dęra dût ir priimt po wiéna, ir ioġ Bażnîczia ne padâre abîdos įſtátimui Wießpatiés, po wiéna priimdamá: kaip' ią Adwersôrius klepóie. Bęt' ape tai teip' tû mętú ganá.

1) nêſiu 2) páſkui 3) tiektái 4) + ßéßta 5) ludiiimo 6) pażįſta 7) butų

Kodrin W. Chriſtus pirmieuſei parodes Petrui. 1. Cor. 15.

O iié tůiaug metú ſugrîżo inġ Ieruſâlem, ir rádo ſuſirinkuśių wienůliką Apáſtałų ir ſu kitáis, kurié prieġ iiémûs bů bebîłanczius. Ioġ Wießpatis iżnumiruſių kéłeś tikrái, ir parôdeś Simonui. Iżġ tos wiétos ir iżġ kitós Pówiliep S. pażint, ioġ W. Chriſtus, pirmieus iżġ wiſsų wirų parôdeś Pêtrui, teip' drįn' wîreſnibes, kaip' ir drin' to, ioġ lůdiiimas [io turéio] (**194**)[1] io turéio bůt brągeſnįs[2]) wiſsůśiąmp, o neġ môterißko[3]), arba kurių kitų. Ant' gâło drįn' palįnxminimo wiſsů nuſsidéiuſių gailinczių vż nůdemes: drin' ko wel' porôdes[4]) Magdalênai, kurîii téipaġ kaip' ir Pêtras S. daugêsn vż kitás W. Iéſų miłêio. Kuriam ſú Têwu ir ſu Dwaſia S. téſsi garbé ir laupsé amżina dąguie ir żêmeie. AMEN.

Lucæ 7.

---

## Ant Vtarniko Weliku, Ewangelia kaip W. Ieſus parodeś Apaßtałamus. Luk. 24. Kapit.

Ioann. 20. Marci 16.

Anuo metu: Stoioś W. Ieſus widuriie mókitinių ſawů, ir táre iiémus: Pakâius iumus, aß éſmi ne biîokiteś. Nugąndeś tad' îr ſutrimes', tikéioś dwáſią regi: Ir táre iiémus ko iųs iżgąndotes, ir dûmos iéit inġ ßîrdis iůſų? Zwalgîkite rąkás manás, ir kôies, ioġ aß tasiéu eſſmi. Czîupokite ir żwalgîkite, ioġ dwaſiá kûno ir kraúio ne tuř, kaip' mané rêgite túrinti. Ir tatái iżtâręs, parôde iiémus rąkás ir kôies. Dábar iiémus netikintiémus ir beſtebintiémus iż dżeugſmo, táre iiémus. Túrite cze ką wálgit? O iié pakêłe iam dáli żuwiés kêpuśios, ir kôri medáus. Ir kad' wáłge po akim̃ ių, émęs pâłaikuś dáwe iiémus. Ir táre iump: Tié yra żôdżei, kuriůs bilôieu iųſúmp, dábar bûdamas ſu iumis, ioġ réikę bů, idąnt' iżpilditųś wiſsi râßtai żókone Maiziéßeus, ir Prânaßų, ir Pſálmůſe ape mané. Tad' âtwêre iiemus ißminti, îdąnt' gałêtų ißmanit raßtús, ir tare iiémus: Ioġ teip' yra paraßîta, ir teip' rêikę bů kęntėt CHRISTVI ir kêłtiś iżġ numiruśių trêczią diéną, ir ſakit inġ wârdą io gaiłéiimą, ąnt' atłaidimo nůdemių wiſsų tautų.

Pſal. 18.

## IZGVLDIMAS.

Rom. 4.

Kodrin Wießpatis Chriſtus iżnumiruſiu kełes.

Numire W. CHRISTVS, bîło Pówiłas S. drin' nůdémių mûſų, o kéłeś, drin' nutéiſinimo mûſų. Ir tů ábeiu padâre iżgânimą mûſų. Nes' dwéiopą ligą kęntêio gimine żmonių. Wiéną, ioġ iżġ wiſſo gêro bů nudrekſtá. O ąntrą ioġ wiſsám' piktám' búwo padûtá. Tadąġ W. Chriſtus mirimú ſawůiu âtmete tolîniui wiſſa pîkta mûſų kas bů muſimp, o per kélimą iżġ numiruſių, ſu-

1) **195** 2) brągeſnis 3) môterißka 4) parôdes

grąžino mūmus gęra patęriota. Búwome kaip' ąnſái kurſai grînas, o yr' daugi ſkiłęs. Nėſsą taſſái dweiôpą miſeriią kęncze. Ieiġ kaś vżmokėtų ſkołás io, taſsái iâm' tieſói didę małônę padaris, bet' ių dábar ne ik' gal' iżlûsûs. Nes' ių dábar taczéu grinúmas ſpáudżia ir priwałúmas wiſsų dáiktų. Bęt' ių tęnái dabár tobułėi [paląkſmįs] (**195**)[1]) paląkſmis, kad' be to ioġ vżmokęięs[2]) ſkołás io, dábar ąnt' to prałôbįs ių iż tikroio ſáwo tûrto. Teip' ir mûmus ne dauġ butų padéiuś giwatá W. Chriſtaus, idąnt' wel' butų ne numiręs, ir numirimú ſawûių[3]) ne pakâkinęs vż nûdemes mûſų. Bęt' ir mirimo io nepakaktų, idąnt' mûſų ne práłobinęs ſawûių[3]) kélimu iżġ numiruſių. Bęt' iau îmkime ſawęsṗ Ewangelią S. ßios diénós, kurioi' iżwiſsime pirm' tikrúmą W. kélimo iżġ numiuuſių[4]), páſkui to koki naudá iżġ io mûmus iżpłûdo, o kuriû budú túrime tápṫ bęndrinikais kélimo io iżġ numiruſių.

## I.

Kadąġ tad' anû du mókitiniu ſugrîżo iżġ Emaus inġ Ieruſálem, ir atêio Apáſtałumṗ ir kitúmṗ, kurié ſu ieis bû, ſakîdami ioġ W. Chriſtus iż tieſós kêłes iżġ numiruſių, ir parôdeś Pêtrui, ir kaip' ių pażinę łáużime dûnos. Ape tai kad' kałbêio, ſtóioś W. Iéſns[5]) widuié ių, wel' padrutindamas żadéiimą ſáwą kuriû żadéięs búwo bûṫ widuié tų, kurié ſuſiéis inġ wârdą io. Kaip' ir nų ir

Matth. 18. wiſſadós yra tarp' mûſų, kad' bażnįczion' ſueimeś inġ wârdą io ßwęnta. Ir

Zimes tikro Wießpaties iż numirusiu kelimo.

táre iiémus: Pakâius iumus, aß eſmi, Nebiiókiteś, cze iau túrimé dwi tikriéii żimi tikro kélimo io iż numiruśių. Wienà, ioġ ſtóioś widuriié ių, ko tikrái numiręs padarîṫ ne gal': o ąntrà, ioġ ßtórawo ſu ieis, kas yra żękłas żmôgaus gîwo. Treczia żimé, ioġ iiémus parôde rąkás ir koies ſawás, ąnt' kurių búwo reczius żaizdų atlikęs, idąnt' ne tikêtuś, idąnt' kitamé o ne pirmamęiime kûne butų paſsirôdeś. Kętwirtá żimé, ioġ kad' ánįs bûdami iżgąndinti, tikéioś dwáſią regį, iiémus liêpé czîupoṫ kûną ſawą, biłôdamas: Czîupokite ir regêkitę, ioġ dwáſiá ne tuṙ kûno, nei káułų, kaip' rêgite mané túrintį. Pęktá żimé, ioġ ąnt' to dábar têikes êſti po akįṁ wiſsų, ko tikrái, nei numirelis, nei dwáſia gal' padarîṫ', Szeſtá[6]) żimé, ioġ iiémus primine idąnt' atmintų anûs żodżiús ſawûſius. kuriûs iiémus dażnài pirm' kąncziós ſawós ſáke: ioġ priwałú bû, idąnt' iżpîlditųs wiſsi dáiktai, kurié búwo ape ių lęnamé żôkone paraßîti, ioġ turêio numirṫ ąnt' krîżéus, ir trêczią diéną kêłtiś iżnumiruſių. Sękmá ir páſkutine żimé, ioġ iiemus atwêre ißmintį, idąnt' ißmanîtų raßtųs[7]) Pránaßų ape ſawé ir pażino, ioġ tai wiſſa iamé iżpîldeś.

---

1) **196** 2) vżmokéięs 3) ſawûiu 4) numiruſių 5) Iéſus 6) Szeßtá 7) raßtus

Ir cze kas pakłaustų: kodrin' W. Chriſtus têikeś palikt reczius arba żimés żaizdų ßône, rąkoſe, ir kóioſe ſáwo? Atſakáu, ioġ ne todrin' idąnt' ių ne gáłêięs butų iżſwéikint tobułéi (kaip' kadáiġ Páhonįs klepôio) bet' pirm. idąnt. tomis żimemis patwirtîntų tiéſą sáwo kélimo iż numiruſių, tamęieġ tikra- mêiime kûne, ir per tas żimés żaizdų kûnißkų, ißwáiſtitų żáizdas dûßios mó- kitiniûſe ſawûſe. *Kam Wießpatis Chriſtus reczius kune ſawame atliko.*

1\. Antra, idąnt' nų ſedêdamás ąnt' deßinés Diéwo, iżtikimié- 2. mus ſawiémus, didêſnio dukséiimo ir pâdukſio pridûtų: ioġ iiſsái ſtowêdamas po akim Diéwo[1], ir įſiſtódamas vż mus Téwiep, rôdżia wiſſadós kokį iis' mi- rimą vż mus priîmt téikés. *Heb. 9. 1. Ioan. 2.*

3\. Trêczia idąnt' bêdiewius Zidús pagêdintu diéną sûdo, kad' regés kuriam żaizdas padâre, ir kurį úżmuße: ir idąnt' parôditų têiſų wiſsų żmónių ąnt' mirties apsûdima, ródidamas tai ką vż wiſsús kęntêio. *1. Ioann. 2.*

Antrą kłauſinêtų kas, kodrin W. Chriſtus téikeś éſt' po ſáwo kélimui iż numiruſių, ir iêi meś téipaiaġ túrimę[2]) éſt' dąguie? Atſakáu: iog êde W. Chriſ- tus, ne idąnt' êdeſió priwalîtų, bet' idąnt' parôditų kélimą iż numiruſių kûno tikroio. Nes' nęr'[3]) ne wienós żimés tikrêſnes żmôgaus gîwo kaip' ęſt'. Ir to- drînaġ W. Chriſtus anái mêrgai kurią búwo atgîdęs liépe dût êſt'. Ir teip' néit páſkui tai, idąnt' ir męs téipaiaġ páſkui kélimą iż numiruſių éſt' arba recziús kokiûs dárgius ąnt' kûnų ſawų neßiôt turêtumbim' rêczei anų żaizdų, kurés ßwęntiéi turêio kęntêdami drin' W. Chriſtaus, żibés ąnt' wîſsôkio áukſo ir brągiuių ákmenu, kaip' ir rêczei żaizdú W. Chriſtaus. [Wienókiġ] (196)[4]) Wie- nókiġ kitaip' cze êde W. Chriſtus, ir kitaip' ąnſái Angełas Rapháelis Tobiôßiup kûne priimtame ik' męto. Nes' ioġ ąnsái kûnas priimtaſis nûġ Angeło ne bû tikras, nei gîwas kûnas, nei bûwo wel' tieſós edimas io. Ir todrînaġ patis Angełas Trbiôßeusp[5]) biłôio, kadái buwáu ſu iumis regêiauś ſu iumis edąs ir geriąs. Bęt' W. Chriſtus turêio tikrą ir dußiá atgîditą kûną: ir todrînaġ búwo tieſós edimas io. Nórint táſsái penúkßlas nêio inġ pasîliiimą kûno io, iau pa- diéwinto, kuriś iau atmainîtiś negal', bet' búwo ſutrowitas ir niekú páwer- ſtas galîbę to padéiwinto kûno, kaip' ßłakêlis wąndenes inġ dęgąntį pęczių immeſtas. Téipaieġ ir mes kad' kelſimeś iżġ numiruſių, nórint gałéſsime éſt' bet' êdeſio ne priwalîſsime. Nes' iau tęnái niékas ißálkt, nęi[6]) trokßt, ir ne wienú priwâlimu turét ne gałés. *Mar. 5. Auguſtinus. Kodrin teikeś eſt po iżnumiruśiu kelimui. Tob. 12. Augu. lib. 13. de Ciuit Dei, et capi. 22 epist. 49. Apoc. 7.*

Trêczia kłauſtų kas: Iêi dûßios páſkui numirimą rôditiś gali kadąġ czę Apâſtałai tikéioś, idąnt' Dwáſią regêtų. Ir W. Chriſtus ne bîło, idąnt' dwá- ſiá arba dußia rôditiś ne galêtų. Atſakáu: ioġ dwáſios tai yra Angełái, teip' geriéii, kaip' ir piktiéii, dażnái żmonêmus rôdeś. Ape tai râßto ganá. Abrô- mas dażnái regêio Angełus: Angełái Lóthą ißwede iżġ Sodômos: ir Iákobas *Ape rodimą dußiu numiruſiu. Gene. 18. et 19. Ibidem 22.*

1) Diéwo 2) túrime 3) ner 4) 197 5) Tobiôßeusp (+ Tobiôßeus) 6) nei

Matth. 8. 9. ſu Angełu imtîniu êio. Teipaieġ ir welinái ródeś żmonesé priſtotôsé kaip' to Luc. 4. 2. 1. piłna Ewangeliói', ir kałbêio per iůs: ir Rôiuię wêlinas kałbêio ſu Ewa Gene. 3. perſonoie żálczio. Ir Iopieṗ ßwętamṗ węlinas gêidżiá nůġ Diéwo pêrlidżio, idą́nt' Iob. 1. iam' Iópa trótinṫ pêrłáiſtų. Ir knîgoſe Karâlų węlinas tapęs eſṫ mełagiu lůditoiu náſrůſe wiſsų Pránaßu Achábo. Dażnái wel' węlinai ródeś żmonêmus 3. Reg. 22. tularôpoſe perſónoſe, Angełų́, żmonių, ir beſtiių: kaip' ſkâitomę Hiſtorióſe S. Antâno S. Martîno ir kitų́.

Dußios po ſmerti gali roditis. Têipaiaġ ir dûßios numiruſių rôditiś gal', kaiṗ ir Moizes páſkui numirimą paródeś ſu Heliôßiumi prieġ Wießpatiés pêrmainimui, ir kałbêio ſu ieis. Ir Samúelis po numirimui atgîditas, parôdeś Sáului Karâlui, ir pranaßâwo iam'. 1. Reg. 18. Ir Oniaß ſu Hieremiôßiumi ſenéi prim' [1]) to numirę parodżiuſiůś ſapné Iudoßui 2. Mach. 15. Machabeußui. Kur wel' paraßîta: Taſsái tatái yrá, kuriś dauġ mêldżeś vż Lucæ. 16. żmónes, Hieremiaß Pranaßas Diéwo, kuriś bů ſenéi numiręs. Didzturiś Apoc. 6. 7. páſkui numirumą [2]) rêgi Lozórių prieġłabſtiię Abrômo, ir kâłba ſu iů. Iônas Actor. 7. ſaẇámeiime apreißkimé ręgêio dußés ßwęntúių vżnôwituių. Ir wel' regêio Actor. 9. pułką didį, ir ne ſuſkáitomą iżġ wiſsų́ tautų́ po akim̃ Diéwo maieſtóto. Darbůſe Apâſtałų ręgéio Stephônas S. w. Iéſu ſtówintį ąnt' deßinés Diéwo. Ir Pówiłas girdêio ių bîłantį: kam̃ mané perſakioii? Toiauġ pilna yrá Bażnįczios Socrates lib. 1. Cap. 8. Hiſtorióſe. Kaip' ape Spiridióna, kurſai dúkteri ſáwą numiruſią atgîde, idą́nt' iam paſakîtų, kur iżdêio tatai kas iei búwo důta ąnt' iżdéiimo. Kaip' ir Staniſłowas S. Petrawîną. Teipaiaġ dauġ żmonių regêiuśių dußîas Hieronymus in vita Pauli Primi Eremitae. ßwęntûių, gridomas dągų́n' nůġ Angełų. Kaip' Antânas S. dûßią S. Pôwiło pirmoio puſtêlniko, kiti dûßią S. Benedicto: ir kitų́ téipaiaġ tůłų żmonių ßwęntûių rôdeś żmonêmus páſkui numirimą. Kaip' Merga Mariá Iônui Patriciuſui Rimioni, idą́nt' ięi Bażnîczią paſtatîtų, iżġ kur vżáugo ßwęnte ſniegų́ Mergós Mariós. Pętras S. Agâtai, idą́nt' ięi kręklą arbá krutį paſwéikintų. S. Grigâlus ſawůſe Dialogůſe tuṙ ape tai pawáizdų łabái dauġ.

Ir můſų àmżiůſę Tornaké nê kokſai Henrikas Luteriônas ſudęgintas parôdeś burſinîkui ſawám' kalineie ſakîdamas iam' ape ſawą paſkandinimą del' kacérſtwos. Ape ką yra ßwieſús lůdiimas knîgoſe anó mîeſto, kaip' râßo In libello de Componendis dißidiis. Brendebachius.

Todrînaġ falßiwái Heretikái bîło, idą́nt' dûßios numiruſių ne turêtú rôditiś, ir falßiwai iżġ czion' ąnt' Cziſceus mußa. Ir dabár pirczeus prakeik-Augu. de cura pro mortuis Cap. 10. tiéii Nauiakrikßczei blúzniia, idą́nt' dußia ir ſu kûnu draugia prażůṫ ir numirṫ turêtų. Nes' ir Auguſtinas S. nê gina, idą́nt' dûßios po numirimui ne turêtu rôditiś: tiektái iòġ teip' ißmâno, kad' taſsái paſsirôdimas, ne teip' per dûßią, kaip' per Angełus wêikeś. [Kłauſikimeġ]

---

1) pirm' 2) numirimą

## (197)[1]) II.

Naudos Wießpaties iż numiruſiu kelimo.

Klauſikimeġ dábar, kokiás múmus náudas átneße Wießpatiés iżnumiruſių kélimas. Tai múmus W. Chriſtus rôdżia wiénu żodżiu kaḋ biło: Pakâius iúmus. Néſſą iżġ czion' ródżeś, ioġ Apâßtałai ir wiſsi iżtikimiéii ir tikrąii pakâiu ſiéłos įgiio, ir dabar įgîia, iżġ W. kélimo iżġ numiruſių. Pakłáuſi kaip'? Ir tatái tů burú[2]): kélimas iżnumiruſių yrà tikrêuſes żękłas, ioġ nůdeme mirimas arba giltine, ßatônos, ir prâgaras yrá nůġ Chtiſtaus[3]) pêrgałeti, tai yrá, idąnt' múmus daugęſń[4]) załós ne daritų, idąnt' můſų ne paſmerktų. Bęt' niéko kito ner, idąnt' kas důßią, ir ſiełą żmôgaus teip' ſutrimditų, ne rimâſti darîtų, kaip' ſųkumas nůdemių padarîtuių, baiſumas węlino,

Iſa. 48. 57.

ir báime mirimo ir prâgaro: Ir todrînaġ paraßita. Ioġ ner' pakuiaus[5]) bediewiámus, kaip' ir iżġ ąntrós ßaliés, niékas teip' ſiélos ne nuramina, kaip' bůṫ wałnu nůġ nůdemių, ßatôno, mirîmo, ir nůġ prâgaro. O kadąġ tad' tikrái żinią turime, per Wießpatiés kélimą iż numiruſiu ioġ mus W. CHRISTVS nůġ to wiſſo pikto iżgéłbeio, tad' ner âbęioiimo ne wiéno, ioġ męs igîieme amżinąįį ir tikrąii pakâiu iżġ io kêlimo iżnumiruſių. Kaip' ir Pówiłas S. lû-

Rom. 7.

diie: Ioġ budami nuteiſinti per tikéiimą, túrime pakâių ſu Diéwo[6]) per Ieſų Chriſtų Wießpati múſų.

Kas yrá będriniku nuo pełnu W. Chriſtaus.

Bet' kodrînaġ ne wiſsi tâmpa bědrinikais to gêro, kurį mumus W. Chriſtus padâre per ſawą iżnumiruſių kélimą? Ioġ įį ſaẃ ne wiſsi ima, per tůs tárpus ir budús, kuriůs W. Chriſtus įſtatiṫ têikeś: tai yra, per intikéiimą, per ſakramęntus S. ir per méiłą, ir gerůſius dárbus. Nes' kłauſik' kaip' múmus intęką Wießpatiés kélimas iż numiruſių ir ąnſai pakâius ſiéłos. Teip', tieġ, paraßita, ioġ priwałú búwo, idąnt' Chriſtus kęntétų,

Kaip mumus inteka nuopełnai W. Chriſtaus.

ir kełtůś iż numiruſių, ir idąnt' ſakîtų inġ wârdą io gaiłéiimą ir' atłaidimą nůdemių, ąnt' wiſsų tautų pradéius nůġ Ierusâlem. Cze iau gęrái girdi, ioġ kas noṙ įgiṫ pakâiaus ſiéłos ir nůdemią[7]) atłaidimą, kurį múmus Wießpatis Chriſtus padâre per kąnczią ir iżnumiruſių kélimą, taſsai tuṙ

1. Pet. 2.

pirm' iż tieſós gaiłêtiś, ir tuṙ numirṫ wiſsômus nůdememus ſawômus, ir giwęnṫ

Matth. 3.

nutéiſinimui, darîdamas wertús waiſiús gaiłéiimo nůdemių: ir kârtą iżtieſós kéłęś iżġ nůdemių iau daugęſń iumṗ ne grißṫ. Kaip' ir W. Chriſtus kârtą kéłęś iż numiruſių, daugęſń ne mîrßta Tai ioġ ne wiſsi dâro, ne ſtebúkłas, ioġ

Rom. 6.

ne wiſsi įgîie dálį nůpełnų W. Chriſtaus.

1. Cor. 5.

O teip' rêikia tikrái, idąnt' ſęną rûgßtį nůdemių můſų gerái iżmazgótumbime, ir pratintumbimes nauibeii[8]) giwâtoś. Tatái ne wârgu bus, kad' Diéwas padês, iei per tas dienás gerái paſsirůpiſsimeś, idąnt' tą grażúmą ir pa-

Kaip ßitą

1) (198) 2) budú 3) Chriſtaus 4) daugęſń 5) + pakâieus
6) + ſu Diewú 7) nůdemių 8) nauiibeie

pakaiu fiełos vźłaikit.

kâių fiełos vźłaikîtumbim' kurį per pafisâkimą, ir per wêrtą priemimą ßwęnczêufio Sakramęnto ne fęnei įgiiome, biłôdami fu apźiedûtine anûs żodżius:

Cantic. 5.

Numaźgôiau[1]) kóies manás, o kaipoġ fupûrwintiś turiú? Nęs' ar tatái ne mizêrnas dáîktas yrá, ioġ kad' kas tur brągų rûbą, teip' łabai rúpinaś, idąnt' io ne futaßkîtų ne futeptų: o ięi iam' tįkas netîcziomis iżtept, tad' niéko nêtrukdamas, parûpinaś, idąnt' ių iżfłûftitų[2]): ir potam' gęréus sêrgtiś, idąnt' io iżġ nâuio ne fudrapftîtų. Tad' mes brągų rûbą teip czêdiieme: o kur eit ape impêlnimą, arba įgiiimą cziftumo dûßios ir fiéłos, kurîii yrá brągefne

Matth. 16.

neġ wiffas tafsái pafaulis, teip' ne rûpinameś? Ir kaipóġ ių ne géditeś brôlei miélaufieii, teip' bręgume daîkté kur eit apé iżgâninių, bût tokéis miegu-leis? Kaip' ne biiotes rûftibes Diéwo, kadąġ tatái ką dârote, ne tikrafis bet' pramanîtas gaiłéiimas nûdemių, kuriś ißéit ne ąnt' ißwáiftiiimo iufų, bet ąnt' didêfnes gêdas[3]), ir gałwôkarto Diéwo? Nęs' kaźġ yrá iûktiś iżġ Diéwo, ieiġ tai ne êft', kiekmêtûfe praßit Diéwą ape nûdemių atłéidimą, o żôtaġ wel' inġ tafiéu nûdemes arba fųkefnés atpúlt be iokio ftàbimo arba twardimo? [O teip']

(198)[4]). O teip' drįn' miéłoio Diéwo dabôkimes kadąġ, ir ne teip' faẃ

Auguf. ferm 12 et 19. de verbis Domini.

pigįkime fiéła arba giwâtą mųfų, idąnt' ne norétumbim' turét ne wiéno dáikto pikto, ißêmus ių. Stebúklįgas daiktas, ioġ żmônes wifsûs dáiktus fawûs noŕ turét gęrús, o pátis ne noŕ bût geráis. Nes' iêi nôri pirkt kiémo, tad' iéßkai gero: ięi

Żmogus nor turet wifsá ger, o patis ne nor but geru.

nóri turét bernêlų, geidi faẃ gerų. Ant' gâło ir iupos ir autúwo pikto ne nôri, bet' nóri gerų. O ape giwâtą gerą, ape fiéłą gerą ne maż ne rûpinies? Ir bus taẃ brągefni ir miéłefni czebâtai tawiéii, neġ giwatá ir fiéła tawôii? Kaip' ne gédieś iż gęro táwo, ioġ hûkiś táwas yrá piłnas gęro[5]), o tawe tuŕ piktą? Wifsûs dáiktus tawûfius nóri túret grążus[6]) ir ßwąkius, tiektái tu patiś dargús ir bieurus. Kad' taẃ gałêtų atfakit turtai tawiéii, kurių turi piłnus namûs, kurių įgeideiś, ir kurių biiôieiś patériot: ir nęgu ßauktų teip' ąnt' tawęs? Kaip' tu nôri múfų turét geráiś, teip' wel' ir mes Wießpatiés turét norimę gęro, ir łabái ir nų fkúndżeś ąnt' tawęs tiłomis po akim W. Diéwo táwo, kaip' butų teip' tarîdami. Szitái dawéi tam' teip' dauġ gęro, o iis patis niéko gęro, o kasġ iam' iżġ to ką tuŕ, kad' to ne tuŕ, kurfái iam wiffa dawe?

Todrinaġ páfkui to, Brólei, sêrgekimeś geréus, ir numirę nûdememus pakaktinái, wáikßcziokime wiffadós nauîibeie giwâtos darîdami wertús wáifius gaiłéiimo nûdemių. Tû budú ftófimeś będrinikais Wießpatiés kélimo iż numirufių, ir po numirimui turêfsimę giwâtą ámżiną. Amen.

---

1) Numazgôiau 2) iżßłûftitų 3) gêdos 4) 199 5) gęro 6) grażius

## Dienoſe Weliku Sákimas S. Auguſtino ape Wießpatiés kélimą iż numiruſių.

De tempore Sermo. 141.

Kelimą iż numiruſių Więßpatiés[1]) múſų Iéſaus Chriſtaus ſkâito múmus ßiomis dienomis pagal' papratimą, iżġ wiſſų knîgų Ewangelios ßwętos. Tame ſkâitime pamatîſsime, kaip' mókitinîus ſawús sąnarius, ſawús pirmieuſius, prieġ ßóno giwênąnczius, iżbáre W. Iéſus: ioġ tą kurį tikêio sąnti úżmußtu, ne tikêio éſſąnczio gîwu: téwai tikêiimo dábar ne iżtkimáis[3]) miſtráis. Idąnt' intikêtų wiſſas paſáulis tam' ką turêio pirm' ſakît, ir vż ką turêio numirt, tam' dábar netikêio. Kurį regêio numirelus atgîdżiąti, ape io iż numiruſių kélimą ne tikêio. Patógei tád' iûs iżbare, ródidamas iûs patiémus ſaẃ, idąnt' pażintųś, ir dabótųś kû butų éſsą iżġ ſawęs pacziu, o kû per ių turêio bût. Têipaġ wel' Pętras parôditas êſt pacziam' ſaẃ, kad' pirm' pacziós kanczios Wießpatiés łabái dauġ sîłomis ſáwo duxéioś: o kanczia atêio, tad' iis' pakłúpo. Ißwîdoś pacziámṗ ſawimṗ atgrîżo anóṗ, kurſái búwo ių padâręs. Szitái, dábar ßitie ne tikéio. O kokſáiġ tatái ir kaip' didis anò małônus numiłêiimas, ir iam' priderąti gerîbe, kuris múmus dáwe tikét ko nê ręgime. Mes tikime żódżemus ių, o iie ne tikêio akimus ſawômus.

Wießpaties[2]) edżioio ne iżtikeiimą mokitiniu ſawu.

Lucæ 24.

Matth. 26.

O kélimas iżġ numiruſių Wießpatiés mûſų Iéſaus Chriſtaus, nauia giwatá yr tikincziųiu inġ Iéſų: ir tóiiġ yrá ſłapté kąnczios ir kélimo io iż numiruſių, kurią łabái pażint ir darit túrite. Néſſą ne be prieżaſtiés giwatá atêio idąnt numirtu: ne be prieżaſtiés werſmé giwâtos, iżġ kurios gêreme, idąnt' giwętumbime, gêrę[4]) ßitą kiéliką kurſai ne iam' prięioś. Nęs' Chriſtus numirt búwo ne nupéłnęś.

Nauda mirties ir iżnumiruſiu kelimo Wießpaties.

Iżġ kur butų atêiuś giltine, pradżies[5]) ios îéßkome. Téwas giltines, nuſidéiimas yra. Néſſą kad' butų niékad' ne nuſidêtą[6]), ne wiénas butų nemiręś. Tiéſą Diéwo, tai yrá prisâkimą Diéwo, ſu tokia kondiciia pirmas żmógus ême: ioġ iêi butų ių ſáugoięs, butú búwęs giwênęs: o iei ſułaużitų, [mirtų:] **(199)**[7]) mirtų: ir ne tikêdami idąnt' turétų numirt padâre iżġ kur numirtų: ir iżtîre ioġ tatái tieſá búwuś, ką târe, kuriś búwo tiéſą padâwęś iż toġ[8]) giltine arba mirimaś, iżġ to mirtingas, iżġ to darbinéiimas, iżġ to wârgas, iżġ to páſkui pirmą mirimą, mirimas ąntras, tatai yrá páſkui mîrtii ßio amżio mirtiś amżina.

Nuodeme gimditoiu ir pradże mirties.

Tam' tad' padawimui mirimo pagúłuſių, tomus biłomús prâgaro âprißtu gęma kiekwiésas[9]) żmógus, bet' drin' ano żmogaus Diéwas tâpe żmôgumi, idąnt' ne prażutų żmógus. Nęs' notêio biłomis mirties áprißtas: todrin'

Prieżaſtis inkunimo ir mirties Chriſtaus.

---

1) Wießpatiés 2) Wießpatis 3) † iżtikimais 4) gêre 5) pradżios
6) nuſidêta 7) **200** 8) iżg to 9) † kiekwiénas

Pſal. 82. Pſálmę tarîta: Tarp' numirelų wałnas. Kurį be pageidimo Mergá pradêio, kurį ir Mergá pagîmde, ir Mergá likoś. Kuriś giwęno be nůdemeś, kuriś númire del' nůdemes ne ſawós. Bęt' númire del' múſų nůdemes. Kóznis nůdemes mîrtis. W. CHRISTVS numîrtų atêio, nůdemių darîtų notêio, bę́drumą ſu mumis turédamas be kâltes kózniie, ir kałtę vżmokêio ir kóznį: kuriąģ kôzni vżmokéio? kurią mes kalti bůwome turėt páſkui ßitą giwâtų[1]).

Kam W. Chriſtus numire ir iż numiruſiu keles. Todrin' nukriżęwôtas yr', idąnt' ąnt' krîżęus parôditų ſęnoio múſų żmôgaus mîrtį: o iżnumiruſių kéłeś, idąnt' giwâtoi' ſáwoi paróditų mûſų giwâtos nauîjbę. Teip' nęs' Apâßtało mókſłas môkia: Iżdůtas, tieģ, yrà drin' nůdemių mûſų, o kéłeś iżģ numiruſsių drin' nutéiſinimo mûſų. Ant' żimés to dáikto, důtas búwo appiauſtimas téwamus, idąnt' diéną âßmą apipianſtitas[2]) butú wiſsôkias waikêlis wirißkos lities. Appiauſtimas wéikeś péileis ůłós; nęs' ůła búwo Chriſtus. Tamé appiauſtime żiminos nudirimas kúnißkos giwâtos, aßmą dieną per Chriſtaus iżnumiruſių kélimą. Nęſſą ſekmá diéná Subatoié atatéiſeś. Subatoié Wießpátis gułêio pałáidotas karſté: o aßmą diéną kêłdamas iżģ numiruſsių mus atnáuiino. Aßmą mus tad' diéną kęłdamaś[3]) iżģ numieuſių[4]) appiauſte: mes iemé páduxiu giwęname.

Rom. 4. Gen. 17. Ioſuæ 5. 1. Cor. 10. Coloſ. 3.

Kaip turimo numirt, ir kełtiś ſu Chriſtumi. Kłauſikime Apâßtalo kâłbączio: Iei draugé kéłeteś ſu Chriſtumi. Kaipóģ kêlemes, kurié dábar ne pâmireme? Kaźģ wienók' tatái, ko norêio tarit Apâßtałas: Iei draugia kéłeteś ſu Chriſtumi? Ar kéłeś butų iiſsái, kad' butų́ búwęs pirm' nemiręś? Giwęnątiemus biłôio dábar ne mirßtątiémus, o iau kełentiémus iż numiruſių. Kaźģ tatai ißmânoś. Weizdêkite ką biło; Iei draugia kéłeteś ſu Chriſtumi, tų daiktų kurié augßtîniui yrá iéßkokîte kur Chriſtus ſedi ąnt' deßinés Diéwo: kurié dáiktai yr' augßtai tais trúkinkiteś, ne tais kurié yr' ąnt' żęmes. Nęſſą numirę eſté. Patis' Apâßtałąs biło, ne aß, bet' wienók' tiéſą biło: ir tódrin' kałbú aß. Kodrinaģ tatái kałbú aß? Intikéian[5]) ir tódrin' kałbéieu. Iei gerái giwęname, pamirę bůwome, ir kéłemeś. Ir kas[6]) dábar ne numirę, dabar wel' ne kéłeś, piktái dábar giwęma[7]). O iei pîktái giwęna, ne giwęna: tegi numirßt, idąnt' ne numirtú. Kaźģ tatái yr', te numirßt idąnt' ne mirtú? Te atſimáinai, idąnt' ne butų́ paźuditas. Iêi iżnumiruſių kéłeteś ſu Chriſtumi, (żodźiús Apâßtało ąntru kartu biłáu) kurié dáiktai augßtiniui yr' ßitų ießkokite, kur Chriſtus sêdi ąnt' deßinés Diéwo: kurié dáiktai augßtiniui yr', tais trúkinkites ne tais kurié ąnt' żęmes. Nęs' numirę eſté, ir giwatá iůſų vżdęgtá yrá ſu Chriſtumi Diewiéṗ. Nes' kad' Chriſtůs paſiródis giwatà mûſų, tů metu ir mes ſu iů paſiródiſsime garbeię. Tiégi yrá żódżei Apâſtało. Ir kas dábar nêmirę[8]), biłáu idąnt' mirtų́: Ir kas

Pſal. 115.

---

1) giwâtą 2) † apipieuſtitas 3) kełdamas 4) † numiruſsių
5) Intikéiau 6) numire 7) giwęna 8) nêmire

dábar nêmirę[1]), biłáu idą́nt' mirtų́: Ir kas dábar piktái giwęna, biłáu idą́nt' atmainîtųs. Néſſą iei piktái giwęno, o iau piktái ne gîwęna, iż numiruſių́ kêłeś.

Bet kasġ yra gerái giwę́t'? Trúkinties tais dáiktais, kurié yra augßtin, ne tais kurié ą́nt żęmes. Pakôłei eſsi żemę, inġ żęmę eiſi. Ik' kołaiġ żęmę łaiżai? miłêdamas żęmę, łaiżái tikrai żęme, ir tampi anó priéſakiu, ape kurį bîło Pſalmas: O prieſakęi io żęmę łaiżiś. Ką́ kłaioietę[2]) ſúnus żmoniu? Kû eſté ſúnus Diéwo? Súnus żmonių́ ik' kółáiġ bûſsitę ſųkios ßirdés? ir kam' [mįlite] (**200**)[3]) mîlite mękumus, ir iéßkote męło? Kokioġ męło iéßkote? Paſáulo. Pagirtáis nórite bût? żinau tatái. Dûk' mań żmôgų łatrą, piktą́, pałáidų́ną, piktádéią́, ßwę́twagį, wiſsókiomis piktibemis ſumarôtą́, wiſsókiomis negámtomis ir łatrîſtemis ápdęgtą́, kurſai ne norétų łaimiei giwent. Zinau, nórite wiſsi łaimiéi giwę́nt', bet' iżġ kur żmógus łaimiéi turétų giwę́nt to ïéßkot ne nôritę. Iéßkai áuxo, ioġ tikiés idą́nt' turétumbei iżġ áuxo bût pałáimintas: bet' tawę́s áuxas ne dáro pałáimintu. Kodrin ïéßkai męło? Kam' nóri ą́nt' to paſáulo bût paáugßtintú? ioġ tikiés idą́nt' turétumbei bût pagerbimú żmonių ir pompá pasáulo pałáimintu: bet' pompá paſaulo ne dâro tawę́s pałáimintu. Kam' ïeßkai męło? Szitái ko nor' czę kito ïéßkai, kad' pasáulißkai ïéßkai, kad' miłedamas żeme ïéßkai, kad' łaiżîdamas żęmę ïéßkai, todriń ïéßkai idą́nt' butúmbei pałáimintú. Bet ne wiénas dáiktas żęmes pałáimintu táwę́s nedâro. Kańn ne łáuiieś ïéßkot męło?

Kas yrá gerái giwęt. Geneſ. 3. Pſal. 71. Pſal. 4.

Meło ießko, kurie paſaulo ießko.

Iż kurġ bûſsi pałáimintu? Sųnus żmonių́ ik' kołeiġ búſsitę[4]) ßirdés ſųnkios, kurié żęmes mełú apſų́nkinatę ßirdis iuſu? Ik' kółaiġ búwo ßirdés apsų́nkintos żmónes? Ik' kołai búwo notâięs Chriſtus, ik' kołai ne kéłeś iż numiruſių Chriſtus, búwo ßirdés ſųnkios żmónes. Ik' kółai buſsitę ßirdés ſunkios? Ir kámuġ mîlite mékumą[5]), ir ïéßkote męło norédami bût pałáimintais, tų dáiktų ïéßkote, iżġ kurių butúmbite wârgetomis. Apwila ius tatái ko ïéßkote: męłas tatái yrá' ko ïeßkote.

Kurie yrá ßirdes ſunkios.

Nóri bût pałaimintu? Paródiſiût iêi nóri, iżġ kur turi bût pałáimintu. Páſkui anûs żodżius: Ik' kółaiġ bûſsitę ßirdés ſunkios? Kam' mîlite mękumą́, ir ïéßkotę męło? Pâſkui eit anie. Zinôkiteġ. Ką́ġ tokio? Ioġ Wießpatis padidino ßwę́ntą́ių́ sáwą́. Atêio Chriſtus ą́nt' mųſú[6]) miſerios, tróßko áłko, nuwârginoś, miegôio, ſtebúklingus dáiktus dare, pikta kę́nte: nupłaktas yr', erßkeczéis karunawôtas, ſuſpiauditas, płáßtakomis ißmuſtas[7]) ą́nt' mędżio pakabintas: iétini pradúrtas, karſté padêtas, bet' trêczią diéną kéłeś iż numiruſių. Paginéięs wârgą po numirimui mîrties. Szitáiġ tęnai weizdékite ą́nt' kélimo io iż numîruſių: nęs' teip' Diéwás nudidino ßwętą ſáwą́ ioġ ių iżġ numiruſių

Iż kur ißeit tikras pałaiminimas.

1) nêmire 2) kłaioietę 3) **201** 4) búſsitę 5) mękumą 6) mûſų
7) ißmußtas

prikêłe, ir dáwe iam' pagerbima dąguie sêdinczem' ąnt' deßinés io. Parôde taẃ kû túri trúkinties, iei nôri bût pagirtu, beṫ ne gali: nęs' czę ne wiénas pałáimintu bûṫ ne gal.

Zmones gero dáikto ne gerái ießko.

Gêro dáikto ïéßkai, bet' tóii żęme ne êſt' ßalimi to dáikto, kurio ïéßkai? Giwâtos pałáimintos. Bet' ios czę ner'. Kad' áuxo ïéßkotumbei ąnt' tos wîetos kur io ner', ąnsái kuris' apé tatái żino ioġ io tęnái ner', ar ne biłôtų taẃ: Kam kaſsi? Kam żęmei ne dûſi pakâieus? Dûbę darái idąnt' inġ ią įlįſtumbei, ne idąnt' tęnái ką raſtúmbei. Kąġ tu atſakitumbei tawé teip' ráginąnczem'? Auxo iéßkau. O iis': Nê kałbu ioġ tatâî niéku êſt' ko tu ïéßkai, bet' ioġ tęnái to ner ko ïéßkai. Teip' ir tu kad' biłái: Nóriu bût łâimumi, gęro dáikto ïéßkai: Bet' io czę nera. Iei tatái czę turéio Chriſtus, turéſsi ir tu ßaliié mîrties tawós.

W. Chriſtus ką rado paſauliie.

Weizdék' ką iiſsái czę râdo, ataięs iżġ kitóś ßaliés: o kąġ râdo, tiektâî tai' ko czę ganá? Ede ſu tawimi, ko dauġ kamâroie miſerios tawós. Vxuſſą czę gêre, túlżį cze turêio. Tatáiġ kamâroie táwo râdo. Beſ' didesṗ ſkomiósṗ vżkwiete tawę, ſkomiósṗ dąguięiosṗ, ſtáłoṗ Angełú, kur patis dûna êſt'. Nużęgęs tad', o teip' dauġ pikto rádęs kamâroi táwo, ir tokios ſkomios tawós negîneś, ir ſáwą taẃ zadêio. O kąġ múmus bilo. Tikekite tikékite, ioġ atéiſite ąnt' gerós pałaimos ſkomios manó, ioġ ne gînieuś piktų wálgimų ſkomios iuſų. Pikta tawo ême, o gera ſáwo dáwe. Giwátą ſáwą żadéio múmus. Bet' dábar tikéiiomoṗ wârġeſñ tatái yrá ką padâre. Mirimą ſawą vż atminimą dáwe múmus: kaip' tartų: Giwâtosṗ manósṗ kwiéczîu ius, kur ne wiénas ne mirßta, kur ne wiénas ne ſtokóie. Szitái ąnt' to ius kwiécziu inġ ßáli Angełų, mêiłesṗ Téwo ir Dwáſios S. weczęriosṗ amżinosṗ, brôliſten' máno; ąnt' gâło manęsṗ patiésṗ. Giwâ-[tosṗ manosp] (**201** [2])) tosṗ manósṗ ius kwiécziu. Ne nóritę tikéṫ, ioġ iumus giwâtą máną dûſiu? Turékiteġ pradótką mirimą mąną.

Ką mumus ſuiednoio

Mirti ſawą dawe mumus W. Chriſtus vż atminimu [1])

Nų tad' ik' kółei toiė mirtiie gêndącziói' giwename, bûdų atmainimu ſu Chriſtumi numîrkime: pó numirimui, teiſibei ſu Chriſtumi giwękime: o pałáimintos giwâtos nê imſime, net' tû metú, kad' atêiſime anóṗ, kuriś atêio mųſúmṗ[3]), ir ſu anû pradelſime bûṫ', kuris vż mus numire. Kuriś ſu Téwu, ir ſu Dwáſià ßwęta giwęna, karaláuià Diéwas ąnt' ámżių pagirtas.

AMEN.

---

1) atminimą   2) **202**   3) muſúmṗ

Nedelos pirmos po Weliku,
Ewangelia ape wáldżią, kuria dáwe W.
CHRISTVS Apâßtałamus.
Ion. 20. Kapit.

Marci 16. Lucæ 24. 1. Cor. 15. Matth. 18

Anuo metu: kad' wakaras buwo dieną pirmą páſkui Súbata, ir dúris búwo vżrakintos, kur búwo mókinei [1]) ſuſirîkęs [2]) drin' báimes Zîdų. Atêio Ieſus ir ſtoios widurię [3]) ių, ir tare iiémus: Pakâius iumus. Ir tatái táręs, parôde iiemus rąkas ir ßôną. Pradziugos tad' mókitinei, ißwîde Wießpati. Táre tad' iiemus ąntru kartų [4]): Pakâius iúmus: Kaip' ſiúnte manė Téwas ir aß ius ſiunczіu. Ir taś táręs, kwéptereio ąnt' ių ir táre iiemus îmkite Dwáſią S. kuriémus atłaiſite nůdemes, atłáiſtoś buś iiémus: kurių vżturėſite, bus vżuturêtos. O Thamôßius wiénas iżġ dwîlikos, kurſái búwo wadinamas dwînas, ne búwo ſu ieis kad' atêio Iéſus. Biłóio tad' iam mókitinei: Regêiome Wießpati. Ir iis' atsâke iiemus: Iêi ne regêſsių [5]) rąkoſe pradurîmo winių, in ne ikiſsiú [6]) pirßto máno inġ wietás winių: ir neindéſsiu rąkos manòs inġ ßóną io, ne tikêſsiu. Ir po aßtůnîomus dienómus, wel' búwo namůſe mókitinei io, ir Thamôßius ſu ieis. Ir atêio Iéſus vżdarîtomis dúrimis, ir ſtóios widuriié, ir táre: Pakâius iumus. Páſkui to táre Thamôßîui: Iżtiéſk' ir ikißk' pirßta ſâwą ßion' ir żwalgîk' rąkás manás, ir iztieſk' (arbá neßk') rąką táwą ir indék' inġ ßóną máną, ir ne bůk' nêtikinczіu, bet' tikinczіu. Atſâke Thamôßius, ir táre iam': Wießpatis mânas, ir Diéwas mánas. Táre iam' Iéſus: Ioġ mané ißwîdai Thamôßiau, intikêiei. Pałáiminti, kurié ne regêio, o intikêio. Dauġ téipaiaġ ir kitų żękłų padâre Iéſus po akim' mókitinių ſawų, kųrių [7]) ner raßîtų knîgoſe toſſe: Bet' [tatái yrá] (202) [8]) tatái yrá paraßîta, idąnt' tikétumbit', iog Iéſus eſt Chriſtus Súnus Diéwo, ir tikêdami idąnt' turétumbit' giwâtą ámżiną wardé io.

Ioann. 21.

## IZGVLDIMAS.

Kam teip ſargei paſtiprino W. Chriſtus tikeiimą ape ſawę [11]) iżnumiruſiu kelimą.

1. Ioġ W. Chriſtus teip' tûłais ir teip' galîgais [9]) argumęntais têikeś parôdit tikrąii ſáwą kelimą iżnumiruſių: ir wiſsi Ewangeliſtai teip' łabái ſargéi argumentús aprâße, dwi priéżaſti to rądamę. Wiéna, ioġ ißmintii żmôgaus wargus yrá tikeiimoṗ numirelų kélimas iżġ numéruſių [10]). O ąntrą, ioġ ner' ne wiéno artikúło tikéiimo teip' iżgânąnczio, nei teip' reikalįgo ąnt' intikêîimo, kaip' yrá taſsái ape Wießpaties kélimą iżġ numiruſių. Nęs' per tą tatái żi-

1) † mókitinei 2) ſuſirįkęs 3) widuriie 4) kartu 5) regêſsiu
6) įkißiú 7) kurių 8) 203 9) galįgais 10) numiruſių 11) ſawą

nomę tikrái pirm' ioġ W Chriſtus pérgałeio ir padôbe didżéuſiûſius ir galį-
geuſius priéſakius múſų, nůdeme, giltinę, arba mirtį, węlina, prágarą, ir
2. ámżinąii paſmerkimą. Antra, iżġ cze tikrái żinome, ioġ támpame iżtieſós
bę̂drinikais gerîbes kélimo iżġ numiruſių io: tatái yrá, ioġ nutęiſinimu ámżi-
nûiu ir giwata ámżinąie eſſmé dowanôti: ir todrînaġ ſawú mętû ąnt' pawáiſ-
3. kumo io turim' téipaiaġ kéltiś kûne padéiwintame ir ne mirßtąnczeme. Tręczia
żinome wel' tai tikrái ioġ Iézus Chriſtus yrá iżtieſós Wießpatimi ir Diewú,
tai yrá Meſsîoßiumi, Sunumi Diéwo, atpirkêiu żmonių Iſraelo, ir wiſso pa-
Rom. 1. ſáulo. Nęs' patiś ſawę́s' paiutint nůġ numiruſių niékaś kitas ne gál', tiektái
Diéwas. Bęt' iau priéikime Ewángelîosp S. ßios dienós.

I.

Pękis kartus W. Chriſtus parodes tą- ieg dieną ku- rią iżnumiru- ſiu kełes. Kad' iau bů wákaras anòs dienòs pirmòſios po Súbatai, o dúris bů vż-
rakintos. etc. Kiek' iżġ Ewangeliſtų S. ißwiſt' gâliś, pękis kartus parôdes
W. Chriſtus, tąiaġ diéną, kurioį kéłeś iżnumiruſių. Nęs' be to, ioġ be
abęioiimo pirmieus paródeś miéleuſei mótinai ſawai, nórint tai Ewangeliſtai
Ioan. 20. kaip' dáiktą ßwieſų apłáidże, paródeś pirmieus Marięi Magdalênai grâbiep,
Matth. 18. páſkui to anômus poniomus, kad' griżo nůġ grâbo, kurio kóių apkabinuſioś
Lutæ [1]) 24. ir dâwuſios êſt' iam pakłonioiimą. Tręcze, paródes Pêtrui S. norint ne żi-
nót kur, arba kaip'. Ketwîrtą, parodeś aniem' dwiem' ę́ncziam' inġ Emaus.
Péktą [2]), paródeś Apaßtałamus ir tiémus, kurié ſu ieis búwo iau wâkárą, kaip'
czę Iônas S. ráßo, ape ką wel' gîrdêiome îzġ Lukôßeus S. praßokuſime Vtárnikę.
Vżdare turi- me but. Euſeb. Emeſ- ſen. Bęt kodrînaġ mókitinei W. vżrakinéioś? Drin' báimes Zîdų. Tame mu-
mus pawáizdą důdami, idąnt' téipaieġ (o daugiauſei nų po Welîkų) sêrgetum-
bimes, ir nůġ priéſakių mûſų, nůġ kûno, nůġ węlino, nůġ pasáulo, nůġ nůdemes,
nůġ Hęretikų, vżrakintųmbime gerái duris ir łą́gus páiautimų mûſų ir ßirdés
Hiere. 9. mûſų. Kadą́ġ żinoma yrá, kaip' paraßîta. Ioġ giltine įeit per tůs łą́gus múſų,
tai yra, per paiautimús mûſų per regéiimą, girdéiimą, palitéîimą, gardéiimą
arba paragâwimą ir paûſtimą inġ ßirdį mûſų. Nęs' ko akis nę regi, ir auſis
ne gîrdi, to wel' ir ßirdis ne gêîdze. O teip' vżwárſtikime łą́gus, vżrakį-
kime duris kûno ir ßirdés mûſų, ne teip' drin' báimes żydų, kaip' drin' bái-
mes węlinú, ir falßiwų ſą́kalbių Hęretikißkų, ir ne ſuſkáitomų pagadinimų
nůdemes: Atgrę́ßkime akis mûſų, idąnt' ne weizdêtų ąnt' niekániekių to pa-
Eccl. 28. sáulo: Auſis mûſų erßkeczéis vżtwêrkime: Nęlsą pikti kalbeſei, gadina ge-
Pſal. 117. rús budús. Ir dauġ żmonių ręgéiimu, girdéiimu, kałbéiimu, édeſių [3]) ir gérimu
1. Cor. 15. prażúwo. Togi mus Apaßtałai mókia, kad' vżdâręś namié sêdi. [O ne
wie-]

1) Lucæ 2) Pęktą 3) édeſiu

(203)[1]) O ne wienas te neſtebiś, ioġ W. Chriſtus įêio mókitiniump ſawúmṗ, vżrakintomis dúrimis, kûnę iau pagárbintamę, kad' mirßtąnczeme ir pagęndanczeme kûne, teikeś iżßéiṫ iżġ îſcios mótinos ſawós, be kokio pażeidimo mergißko ios cziſtúmo. Nęs' ir kûnai mûſų, páſkui kélimą iżġ numîruſių, nórinṫ bus toſiéu natûros, bet' kitós garbes.

Wießpatis Chriſtus ieio vżdaritomis durimis.
Euseb. Emeſſen.

Stoios W. Iéſus widuié, ir tare iiemus: Pakâius iumus, ir táręs tatái, parôde iiémus rąkás ir ßóną. Pakâiu iiémus sáko, idąnt' ſupraſtų náudą io kélimo iżġ numiruſių, ioġ iau nuramino wiſſa per krâuią krîżeus ſáwo, teip' dąguié kaip' ir żêmeie. O ioġ iis' yrá mûſų pakâiúmi, kurſái iżġ abeio wiéna padâre. Ir top' idąnt' mumus pakâių, wienîbę, méiłę ir sąndarą vżgirtų, be kuriós ne wiénu ne gal' pamégṫ W. Diéwas. Ir táre iiemus ąntru kartu. Pakâius iúmus, kaip' mané sîunte Têwas, teip' ir aß ſiunczių ius. Tai yrá daráu ius Wikariumis ſawáis: ſawon' wieton' ius ſiunczių[2]), ir vrêdą máną tikrąįį iumus dûmi, ąnt' môkimo, ąnt' sâkimo, ąnt' krikßtiiimo, ąnt' iżgânimo, ąnt' máuo, ir Téwo máno wârdo didinimo ius ſiunczių[2]).

Pakaius yra wáiſius Wießpaties iżnumiruſiu kelimo.
Coloſ. 1.
Ephes. 2.
Euseb. Emeſſen.

Kuréis żodżeis W. CHRISTUS, kaip' galîbę ſawą Diéwißką rôdżia kad' Téwui lîginas śiuntimé: teip' wel' rôdże didúmą Apâßtału, kad' iûs paſkirtumęiime vredé lîgius ſaẃ dáro, ir įſtatinéie iûs wiétikinikais[3]) ſawáis. Ir ne kaip' pagautai iiemus tą vrêdą ſawą paſkîre, bet' iiemus toṗ pridawe iżtiſsą ir tikrą galîbę ſawą, kúrîii ąnt' to vrêdo iżpildimo inġ wârdą W. Chriſtaus reikalįnga bû, tatai yrá, galîbę atłaidinéiimo ir vżturéiimo nûdemių. Teip' kaipo Karâlus páſiuntiniams ſawiémus dûſt' galibę iżtiſsą, żadédamas, ioġ tai wiſsa priims ką nórinṫ ánis pareduái padariś. Bęt' ioġ tôii galîbę[4]) ne priéitis żmonêmus, tiéktái iżg dowanós Dwáſios S. kadąġ yrá galîbę ir małone Dwáſißká: todrînaġ pirm' neġ ią iiémus dûſt', dûſt' iiémus dwáſią ſawą, per wirßutinį įkwępimą. O ertéś ir todrin' įnkwepe, idąnt' per tatái ſupraſtumbime, ir tikétumbime twirtái, ioġ Dwáſiá S. kaip' nûġ Téwo, teip' ir nûġ Sunáus ißéiṫ. Tai, tieġ, iżtaręs kwéptereio ąnt' ių, ir táre: Imkite Dwáſią S. kurių atłaiſite nûdemes(nórinṫ per krikßtą, nórinṫ per pakûtą, nórinṫ per prałaidimą) yrá iiémus atłáiſtos, o kurių vżtureſite (nórinṫ per ne iżtikéiimą, nórinṫ per ßirdį ne gáilinczią́ś vż nûdemes, nórinṫ per ne pakłuſnúmą) yrá iiémus vżturêtos. Nęs' tie dáiktai yrá kuréis kiekwiénas ſurißtas arba ißrißtas eſti.

Wießpatis dáwe plenipotencią Apaßtáłamus, ir iu wietinikamus.
Euſeb. Emeſſen.

Weizdékiġ, kókią cze galîbę ir waldżią W. Diéwas téikeś dûṫ kunigâmus, kurią Chriſostómas S. ßwąkei apraßinéie táis żódżęis. Nęs' kurié ąnt' żęmes giwęna, ir ąnt' ios wáikßczioie, tiémus yrá padûta, idąnt' turêtų tą galîbę, kuriós W. Diéwas, nei Angełamus, nei Archangełamuś ne norêio dûṫ.

Dide galibe ir wáldżia kunigißka.
Chriſoſt. lib. I. de dignit. Sacerdotum.

1) 204 2) ſiunczių 3) + wietinikais 4) galîbe

Nęs' iiémus ne tarîta: Kąnórinė ißrißite arba ſurißite ąnt' żęmes, tai bus ißrißta arba ſurißta ir dąguie. Tuṙ po tieſaį[1]) ir Karâlųs żęmes galîbę ſurißimo ir ißrißimo, bęt' kûnų żmonių tiektái. Bęt taſsái kunigų rißis ir paczios dûßios pálitis, ir net' ik' dągui iżkąka, teip' tóli, ioġ ką cze ąnt' żęmes dáro Kunigái, tatai iau dąguie Wießpatis Diéwas priima, ir ſentencią tarnų ſawų Wießpatis patwirtina. Nęs kąġ tatái kita tarîſsime, tiektái, ioġ iiemus dáwe W. Diéwas wiſſą galîbę daiktų dąguięių? Kurių, tieġ, nůdemes nutwêrſite nutwértos yra. O kurîiġ galîbę[2]), meldżiu, gal' bûṫ didęſne ąnt' tos? Téwas

Chriſoſt. ibid. wiſsókia galîbę dáwe Sûnui, bet' regiu wiſsókią galîbę Súnus dáwe mókitinemus ſawiémus. Nęs' kaip' butų iau inġ dągu pérgabęnti, ir ąnt' natûros żmonių pakelti, ir nůġ mûſų affektų ißimti, teip' yrá iie ąnt' tos Kunigîſtes iżſódinti. Ir maż żęmieus taſiauġ Chriſoſtômas biło: Kûno ráupſą apczîſtiṫ, arba ioġ tikréus tarîſsių[3]) ne apczîſtiṫ, bet' apczîſtitą méginṫ, patiémus wieniémus Zîdißkiemus kunîgâmus derêio: ir żinome ſu kokę ambiciá, ſu kokiů piłnumų[4]), ir rúpinimu, tą vrêdą kunigîſtes tů metú įgîdawo. Bet' mûſų kunigâmus ne léprą kûno, bęt' dûßios bieurumús nękałbu méginṫ apczîſtitus, bet' tikrái apczîſtiṫ důta. Ik' tołei [Chriſoſtômas] (**204**)[5]) Chriſoſtômas ßwęntas, ródidamas mandagéi tais żodżeis, ioġ gálîbe kunigų nauio Teſtaménto didêſne yrá ąnt' galîbes kunigų żókono ir karâlų arba kunigáikßczių to paſáulo, o ąnt' gâło, neġ paczių Angełų. Kas wiſſa yrá prieß tas ßio ámżio ſektás, kurios tą galîbę nůdemių atłaidimą kunigâmus nůġ Diéwo důta, drin' naudós ir palikſminimo[6]) mûſų iżnaikinṫ nor' ir ſtęgeś. Teipaieġ ir páſiſakimo

Paſiſakimas ant ko fundawoies. S. kuriś fundawóieś ąnt' tů żódżių Wießpaties. Nęs' iei kunigái ne pagal' nórą sáwą, bet' pagál' mókſłą ir galîbę Dwáſios S. tuṙ[7]) ne tiektái atłaidinéṫ,

Ioan. 21. bet' ir vżtureṫ nůdemes żmonių (kadąġ yrá sûdżiomis ir wáiſtititoieis dûßių mûſų) kadąġ túri żinóṫ ſiéłą kiekwiéno, idąnt' iżwiſtų, kam' nůdemes átłaiſt', ir kam' vżturéṫ tuṙ; Bet' to kitáip' żinóṫ ne gâli, tiektái kad' iiémus átwere ſiéłą per tikrą paſiſakimą. Todrînaġ wiſsi kalti paſiſakîti, kurié noṙ turéṫ nůdemių atłaidimą. Bęt' ape tatái, teip' trumpieuſei ganá.

II.

Iog Lutheris ne buwo nuog Diewo pašiustus[8]). Rodżia páſkui to Ewangeliſtá S. ąntrą paſsirôdimą Wießpaties, toian dienon' po Welîkų (kaip' tatái ßiądiéną) ſąnczem Thamôßiui S. bet' tatái ąnt' dienós S. Thamôßeus atadêię, dabókimeś cze nų, ioġ Lûtheris, îr ſu wiſsá hardá ſawá yrá fałßiwi Pránaßai, kadąġ ne eſt' kaip' ąnt' to pridera paſiųſti nei nůġ Diéwo, nei nůġ tų, kurié túri galîbę śiuntimo. Nê śiunte ių Diéwas Téwas, kuriś śiunte Sûnų ſawą Iéſų Chriſtų, nê śiunte ių Sunús Diéwo,

---

1) tieſai 2) galîbe 3) tarîſsiu 4) piłnumu 5) **205**
6) palįkſminimo 7) tuṙ 8) paſiųſtas

kurſai śiunte Apâßtalus ſawûſius: nê śiunte ių Apâßtałai, kurié páśiunte Bîſkupus ir Kúnigus, nê paśiunte ių Biſkupái, kurié nůġ Apâßtałų ſáwą wîreſnibę ir ſuccesſią tuř. O teip' ne nůġ kurio kito, tiektái nůġ ßatôno, yrá paśiųſti.

Patis Lutheris apſudiios iog ne búwo páwirſkas [1]).

Kad' Mûlchuſe mieſté pradêio nauius mókſłus sêt' nê koksái Thamôßius Muncêrus, Hetmonas Nauiakrikßczių, tad' Lútheris graudindamas Rôdą ano miéſto, idąnt' Muncêro sêrgętųś liépia iiémus tarp' kitų dáiktų, idąnt' ių pakłauſtú, kas iam' paſkîre, tą vrêdą sákimo żodżio Diéwo? Iei atſakiś, ioġ iam' Diéwas paſkîre, teliépiġ iam' tátái parôdit kokiû praiewú rêgimûiu. O iei to padarît ne gal', idąnt' io ne priimtų. Ar ne tůġ budú rêikia búwo darît ſu patimi Lútheriu? Idąt ių butų kas kłâuſęs, kas iáṁ paſkîre tą vrêdą sákimo żódżio Diéwo? Ką butų iiſsái meldżiú atsâkęs? totſâkai ir nų kas noř, vż ių. Gerái iiſsái Rôdiio Mulchusônamus, idąnt' ape tatái Muncêrą kłauſtų, kadąġ Apâßtáłas bîło. Káipóġ ſakiś arba pérſakis, iêi ne bus paſiųſti? Ir iêi noř arba patis Lútheris ſugrįżeś iżġ prâgaro, arba kuris iżġ mókitinių dábar giwų atſakis. Ioġ Lútheris bů nůġ Bîſkupo ordinawôtas, arba páßwęſtas ir paſiųſtas, kaip' Tymotheus ir Titus nůġ Pówiło, ir kiti nůġ kito, ir nůġ kitų Apâſtałų ordinawoti ir ſiųſti sáke. Kłáuſiu toláus, idąnt' wardų pámінêtų, ȧrba paſſakîtų tą Bîſkupą. Cze mań wiſſas pâſaulis lûdia, ir ne wiénas iżġ anós wiſsós Lútherißkos burſós tókſai begêdis ne bus, idąnt' drįſtų vżgint, ioġ ne gâli wardú įſpêt kito Bîſkupo, tiektái kurį iżġ tų, kurié yrá Bażnîczios Rîmo. Bet' tą Bażnîczią patis Lútheris ſmêrkia, ałgôdamas ią Bażnîczia Antichriſto. Ir teip' Lutheris patis ſawé apsûdiio ir ſu mokſłu ſawûiu, ioġ ne tur bût' priimtas, kadąġ pawadinimo sáwo ąnt' vrêdo ſakîtoio żódżio Diéwo ne gal' iżġ niékur kitur parôdit, tiektái iżġ Bażnîczios Antichriſto, arba nůġ paties Antichriſto, kuriû ânas ſáko ſąnti Pópieżių Rîmo. Ir iêi atſakis, ioġ nůġ Diéwo yrá átſiųſtas, tęgiparód' tai praiéwais ir żękłáis pagál' ſawôſios tikrós ſentencios. Nes' ir Eráſmus Rotherodamus, padôrei iiémus tatái vżdûdinêio. Ioġ Apâſtałái W. Chriſtaus, mokſłą ſáwą cziudais ir żękłais patwirtino, ir nůġ Diéwo ių ſąnti parôde. O iżġ tų ne wiénás dábar noprįkoś, kurſái ir kúina ráißą ißwáiſtit gałêtų. [Cze iau]

Rom. 10.

Lntheris [2]) nuog Papieżißko Biſkupo paśiuſtas.

(205)[3]) Cze iau kiekwiénas ręgi, ioġ Lútheris bů falßiwú Pránaßu. Nęs' arba ne bů ne nůġ wiéno siųſtas, ąnt' vrêdo ſákimo żodżio Diéwo, arba átſiųſtas nůġ Antichriſto, arba nůġ kurio Antichriſto Apâßtało, nůġ kurių ne gal' bût ſiųſti Dáktarai Ewangeliôs W. Chriſtaus. Ką iei ânis (kokié tarp' ių nê kurie rądas) ßwießeis[4]) dawâdais ir didżeis lûdimais pérgałeti, iżpażiſta ſu mumis ioġ Bażnîczia Rîmo, yra Bażnîczia W. Chriſtaus, tad' gátawas yrá ių paſmerkimas, patiês W. Chriſtaus zódżeis ferawôtas. Iei ne kłâuſo Bażnîczios

Lutheris falßiwas Pránaßas ſawu decretu.

1) pasiuſtas 2) Lutheris 3) **206** 4) ßwieſeis

Matth. 18. nîczias[1], turékiġ iį vż páhonį, ir iaunagrießnika. Ir wel': Kas ìuſų kłâuſo,
Lucæ 20. manęs kłâuſo, o kas ius niékina, mané niékina. Te parôdiġ lutheris, kas iaḿ tą vrêdą paſkîre, ir kas iaṁ tą galîbę dáwe, idąnt' wiſſą mokſłą Bażnîczios ßitos, wiſſą gârbę Diéwo, ir wiſsás ceremoniás atmáinitų pagál' dûmos ſawós? O ąnt' gáło wiſsa niekú pâwerſtų? ąnt' pabągos ir paczią Bażnîczią kaip' ßatonißką paſkąndintų? Kłáuſiu kas iam' dáwe galîbę toṗ wiſsóṗ? Zináu ioġ niékad' ne tariś, idąnt' iam' arba Pópieżius, arba iżġ Biſkupų kuriś paſkirtų. Iéigi iam' tatái patiś W. Diéwas įsâke, ir iis' tą galîbę dáwe, te parôdaiġ tatái praiewû pagál' ſawós Muthuſyonumṗ ſentencios. Bęt' ioġ to parôdit ne gal', tád' rêgimas daiktas yr', ioġ ánas yr' fałßiwú Pránaßu, ne nûġ Diéwo, bęt' nûġ węlino atſiuſtas ąnt' żmonių paſmerkimo.

O kas cze ape Lúthrą kałbéioś, tatái ißmanik' ir ape wiſsús kitús Hęretikus. Nęſſą wiſſi tû wiénu dáiktu iżdûſtis, ir ręgimái Hęretikais ródże, ioġ per łápumą, nûġ tos Bażnîczios atſtodinêie ne norêdami bût pakłuſnumis kúnigui arba kopłônui (kursái tû mętú toieġ Bażnîcziôi' wîreſniu įſta-
Deut. 17. tîtas yra ir tarnáuie) prieß ßwieſų Wießpatiés isâkimą.

Lib. 1. Cap. 3. ad Cornelium Ape ką ßwieséi ir áißkei ráßo Cipriônas Bîſkupas ś. tais żôdżeis: Ioġ iżġ niékur kitur ne pradéioś Hęrêżes, tiektái iżġ czion', ioġ kúnigui arba Biſkupui Diéwo ne pakłúſnumis yra, ir ioġ ne dûmoie: ioġ wiénas Bażnîczioie kúnigas, tai yra Biſkupas ik' mêti ir ik' mêti ſudzia wietoi' Chriſtaus tuṙ[2] bût: kuriam' kad' butų wiſsi pagál' Wießpaties įsâkimą pakłuſnumis, ne wiénas ne darîtųs ſudżia ne tiektai Bîſkupo, bet' Diéwo, kuris dáwe Bîſkupą: ne wiénas máißtais ſawáis wienîbes Chriſtaus Bażnîczios ne draſkîtų: ne wiénas iżġ łapumo ir pámegimo ſawo, įpaczei ſektos ne darîtų. Ir ąnt kitós wiétos taſiau Cipriônas biło: Nęs iżġ cze ſektos ir atſkiłúmai rádóś ir
Lib. 4. epi. 9 dabár rąndas; ioġ Bîſkupą kuris wiénas yrá ir ąnt' Bażnîczios wirêſniu, įſtatîtas łapieii nêkurių dumá niekú wêrcze, ir żmôgus iż Diéwo wálos págerbtas, vż newêrtą żmonęſiâmṗ[3] éſti apsûditás.

Ireneus lib. 4. Cap. 48. Mes tadąġ, miéleuſieii brólei, sêrgekimes ßitų fałßiwųių Pránaßų, páſiuntinių ßatôno, arba kurié pátįs ſiunczes̈, o gárbįkime ir brągįkime Kúnigus prideraczéi pawadintûſius ir pâſiųſtûſius musųmṗ: tų wienų kłáúsîkime: ir nûġ tų ießkokime atłaidimo nûdemių, per tikrą gaiłéiimą, ir nużęmintą paſisâkimą. Ir ſęrgedami gerai paiâutimus ſawús ir ßirdis nûġ wiſſo papiktinimo, pakâiu ſu Diéwu ir ſu żmonemis wîſſomis vżłaikîkime: wáikßcziodami atnauiinime giwâtos, ir ïéßkodami wirßutinių o dąguiéių daiktų. Ką múmus ſutęk' Diéwe Téwe dąguięiis', per lįxmą iżġ numiruſių kelimą Sunáus táwo. Amen. [Nedelos]

---

1) nîczios 2) tuṙ 3) żmoneſiâmṗ

## (206)[1]) Nedelos Antros po Weliku, Ewangelia ape Piemeni gerą, Ion. 10. Kapit.

Iſaiae 40. Ezech. 24. 27. Matth. 11. Lucæ 10. Matt. 8. Marc. 16. Lucæ 28.

Anuo metu: Biłoio Ieſus Phariżéußamus: Aß eſsmi Piemů géras. Géras piemů důßią ſáwą důſt' vż awis ſawás. Bet' ſamdinikas, ir taſsái kuriś' ne éſt' piemů, kurió ne éſt' áwis tikros, rêgi wiłką atânti, ir praſtóie awis ir bêga, o wiłkas gáudo ir iżbârſto awis. O ſąmdinikas béga, ioġ ſąmdiniků yrá, ir neit iam' ape awis. Aß eſsmi piemů gêraś, ir pażîſtu awis manás, ir pażîſta mané mânos. Kaip' mané pażîſta Téwas, ir aß pażîſtu Téwą, ir dußią máną guldżiú vż awis manás. Ir kitás awis turiú, kuriós ne iżġ to gârdo ſanczios yrá, ir anás rêikia mań atwêſt', ir bâłſo máno kłâuſis. Ir bus wiénas gârdas ir wiénas piemů.

### IZGVLDIMAS.

Kam ßitą Ewangelią ßią dieną ſkaito. 1.

Ioġ tą Ewangelią wêikei po Weliku Bażnîczia ſkâito, dwi priéżaſti to rąndamę: Wiéna iżġ ßalies piémenú, teip' dwaſißku kaip' ßwiétißku[2]): idąnt' ánįs paweizru[3]) piemenés augßczéuſio Chriſtaus W. tů didęſnę ſargîbę ir růpeſtį nų turêtų ape ſuwůſius[4]) padůtinius, ků nų didęſni[5]) pawôiumai yrá ape iůs. Nęs' nórint wiſſadós didis yrá pawôiumas, kad' kas nuſidęſt', bet' niekur didêſnio, kaip' kad' po priémimui małônes, teiéus wel' ſugrîßta pirmúmṗ nůdemiumṗ ſawúmṗ. Antra priéżaſtis yrá iżġ ßalies awių: idąnt' ßitie kurié důmoia atpedui ſugrįßt pirmúmpiumṗ biaúribiumṗ, ir kurié ne îok' ių[6]) graudinimų niéko nodboie, pęnt mażeuſei girdêtų Chriſtų W. ką cze biło: Aß eſsmi piemů gęras. Kaip' tartų: Regék' o pawargęśis żmógau, méiłą máną prieß tawé. Dabôkis wârgo ir rupęſcęwimo máno. Aß tawęs ïéßkoieu ſu teip' didżių[7]) růpeſciu, aß teip' dauġ dariáů ir kęntéîau drin' tawęs, idąut' táwe atpirkcze, idąut' tawé iżġ nůdemes, giltines, ir iżġ prágaro iżgêlbecze, ir tu teip' ne méilįgu bůſi, ioġ manęs nóri praſtót iżganîtoię ſáwą, o nóri iż nâuio įlîſt' įnġ gômurį wîłko prakieiktoio? Bet' iau priéikimeś Ewangeliosṗ S. kurîii múmus apraßinêie piémęni gêrą, ſąmdinîką, wiłką, ir kurios yrá awįs W. Chriſtaus. 2.

### I.

W. Chriſtus yrá piemeni-mi knnų[8]) muſu.

Dabókimes pirmieus, kaip' W. Chriſtus yrá piemů geras, idąnt' io įſimiłét gałétumbim'. Nęſſą iiſsái gâno ne tiektái dußes, bet' ir kůnus můſų. Néſſą iis' pirmieus wiſsus priwâlimus důſt' múmus, ir [wiſsám] (207)[9]) wi-

1) **207** 2) ſwiétißku 3) + pawáizdu 4) ſawůſius 5) didęſni 6) + nê iokių 7) didżiu 8) kunų 9) **208**

Pſal. 124. et 144. ſsám ſutwerimui drin' mûſų. Iiſsái důſt' pęną wiſsókiam' kûnui. Iamimṗ wiſsų ákįs páduksį gúldżia, ir iiſsai iiémus dûſt' êdesį ių mętu priderąncziu: iis átwęria rąką ſawą, ir papîldżia kiekwiéną gîwį pałáiminimu. Antrą, iżġ Ir dußiu muſu piemenimi yrá W. Chriſtus ßalies dûßios, gâno mus treiôpai; żodżiu, pawáizdu, ir Sakramęntais ſawáis: gâno mus żodżių[1]) ſáwu ßwęntůiu teip' ſakîtu, kaip' ir ſkaitîtu, arba ir įkweptu, kaip' paraßîta: Paſótino iûs Wießpatis dûna giwâtos ir ißmintiés, tai yrá Eccleſ. 15. żódżiu Diéwo. Nęs' ne paczé wiéna dûna giwêna żmógus, bet' kiekwiénu Matth. 4. żodżiu, kurſái ißeiṫ iżġ naſrų Diéwo.

Ir teip' gâno mus W. Chriſtus tułarôpai żodżiu ſawú ßwęntůiu. Wienus gâno lamęntais gaiłéiimo nůdemių, kitus âßaromis mêiłes nugirdże, kitus atwéſina palįkſminimu, o kitus patwirtina padûdkſiu[2]) ir nóru téwißkcs anós dąguięios: ir ne kuriûs iżgąndina báime paſmerkimo, idąnt' ïéßkotu ganįkłós[3]) giwâtos. Gâno mus ir giwáis pawáizdais giwatos ſawós S. kaip' Pſal. 77. Ioan. 13. paraßîta perſónoie Dówido. Ir gáne iûs ne kałtumé ßirdiés ſawós. Kaip' ąnt' weczęṙios biłoio mókitiniųmṗ ſawûmṗ numazgôięs iiémus kôies. Pawáizdą iúmus dáwiéu, tieġ, idąnt' ir ių̄s teip' darîtúmbit'. Ant' to gâno mus ir pęni giwâtosṗ ąmżinósṗ, Sakramęntais ſawáis amżináis: o daugéus brągeſiûiu[4]) Ioann. 6. Sakramęntú kûno ir krâuio ſawo. Kaip' patis paſsâke: Kûnas manás iżtieſós Chriſoſtomus. yrá wálgimas, ir krâuies mânas iżtieſós yrá gerimas. O didżéuſioii méiłe! Ir kuriiġ mótina rádós kadái, kurîii ſawûiu tikrûiu kûnu ſúnus ſawús penėt turėtų? Ir łabiéus dauġ tokių kuriós reikałę gréiczeus vżmußuſiós ſuêde tikrûſius waikús ſawús, idąnt' numirimú ių giwâtos ſaẇ pen' maż práilgintų. Bęt' ne teip' W. Chriſtus: ir łabiéus dußés kurés atpirko kûnu ir krauiu ſawûiu, tůieġ kûnu ir krauiu ſawûiu pęni.

CHriſtus duoſt dußią ſáwą vż áwis Tręcze, yrá W. Chriſtus piemenimi gęrûiu, kaip' toié Ewangelioie trumpái ródżc. Nęſſa iis' dûßią ſawą miéłą, tai yrá giwâtą ſáwą padêio ir iżdawe ąnt' numirimo vż awis vż ſawás. Nęſſą iiſsái awis ſawás numiłéio ir numaż-Apoc. 1. gôio[5]) ias krauie ſawamé, ir vż kâimęne ſáwą nųmirṫ[6]) têikes. Bęt' ne wiénas méi-Ioan. 15. łes didêſnes ne tuṙ, kaipo, kad' kas dûßią ſáwą padéſt' vż priétęlus ſawús, ir kąġ taſsái, kųris[7]) ią padêio vż nepriétęlus ſawûſius.

Ketwîrta yrá piemenimi gerú, ioġ pażįſta awįs ſawás. Bęt' kaipaġ ies Chriſtus pażiſta awis ſáwas. pażîſta? Kaip' mané, tieġ, pazįſta Téwas, ir aß pażîſtu Téwą. Nęs' idąnt' áwis W. teip' tobułéi pażintų Chriſtų, kaip' iiſsái pażîſta Diéwą Téwą ſáwą:.bet' kaip' tarp' Téwo ir Sunáus będrą[8]) pażintis, teip' wel' tarp' piemenés Chriſ-1. Tit. 1. taus ir awių io. Nęs' Téwas pażîſta sûnų, ioġ įį vż prigimtąįį sûnu priima, ir wiſsúś io dáiktus tobułei żino, ir tuṙ ßirdiié, ir págiria: teip' wel' W. Chriſtus pażîſta awis ſawás. Nęs' ir pażįſta nůġ ámżių kurié yrá ißrįktieii io, ir miłé-

1) żodżiu 2) padûkſiu 3) ganikłós 4) + brągéuſiûiu 5) numazgôio 6) numirṫ 7) kuris 8) będrá

damas ies, rûpinaś łabái ape wiſſa tátai, kas vżgúl' ių iżgânimop. Ir kaip' pażîſta Sunús Téwą, ioġ iį vż Téwą ſáwą priima, ir żino ioġ wiſſa ſawa nůġ io ême ir tuř. Teip' wel' îr awįs pażįſta W. Chriſtų piémenį ſáwa, ioġ żino kad' iiſsái patis yrá důtas żmonêmus vż piémenį, per kurį patį yrá pâdukſis iżgânimo, ir wiſſa ſáwo pażįſta, ioġ nůġ io, kaip' nůġ dawêiô wiſſo gêra[1]) turį.

Awis pażiſta Wießpati Chriſtų.

Pękta, yrá W. Chriſtus tů piemenimi gerůiu, ioġ ne iżbârſto kaip' wîłkas, bet' ſurąkioie wiénįben'[2]) wiſsás awis ſawąſes, idąnt' butų wiénas gârdas, ir wiénas piemů, wiénas Wiéßpatîs, wiénas tikéiimas, wiénas krikßtas, wiéni Sakraméntai, wieną ßwęnta ir wiſſátime Bażnîczia Apaßtalißka, todrînaġ ßitos tůłos ſéktos átſkalůnių, téip' ſtebúklįgai tarp' ſawęs pérpłeßitos, ne gal' bût niéku budú Bażnîczia W. Chriſtaus. Ir tie wiſsi yra Miniſtrai welinißki, kurié ſu W. Chriſtumi wienîben' ne rąkioie, bet' ſų[3]) ßatonu awis iżbarſto. [Szêſta[4]),]

Chriſtus ſuręka kruwon o ßatonas iżbârſto. Ephef. 4.

Lucæ 11.

**(208)**[5]) Szêſta[4]), yrá Wießpatis Chriſtus tů piemenimi gerůiu, nęs' ne ſąmdinîku yrá, idąnt' turêtų praſtôṫ arba apłáiſt' awis ſawás, ir pabêgṫ nůġ ių, ir padůṫ ies wîłkui prâgaro. Todrînaġ per akis Heretikkai blúżnįie[6]), kad' bîło, idąnt' nůġ kiekó ßimtų mętu, nęṫ ik ßem' ąmżiui turêtų pakliſt' wiſsá Bażnîczia krikßczionißka: net' ánįs dabár prâdeio regét' ir pażino tieſą. Nęs' tatái biłôṫ neř niéka kito tiektái W. Chriſtų praminṫ ne piemenimi, bet' ſąmdinįkú, kuris iau ſenéi praſtôio awis ſawás, ir po wîłko akim pabêgo, ir pêrłaido idąnt' ies pêrgałetų prâgara wártái. O kadąġ W. Chriſtus yra piemenimi teip' gerú, kaipoġ io mes wiſsi miłéṫ ne túrime? biłódami ſu Dówidu S. Wießpatis yrá piemenimi manůiu, ir wiſſo turéſsiu ganá, ąnt' wîetos ganikłos paſodinó mané.

Bażniczia Chriſtaus niekad pakliſt ne gali.

Matth. 16.

Pſal. 21.

II.

Ißwide kaip' W. Chriſtus yrá tů piemenimi gerůiu, bepigái wel' iau pażinṫ, kurié yrá tieſós piemenes Bażnîczioi' W. Chriſtaus. Nęſſą tai yrá piemů gêras, kurſaî ſakiodamas piemenį augßczeuſią, ſweikůiu mókſłu ir gerůiu pawáizdu, ir S. Sakraméntais gâno awįs[7]) ſawás. Tai yrá piemů gêras, kuris ne tiektái reikałáis ßio ámżio, kur gâli prikůpia awis ſawás, bęt' gátawas yrá, iêi to priwałú butų giwatą ſáwą vż ies paguldîṫ. Tai yrá piemů gęras, kuris pażîſta awis ſawás, ir iżbarſtîtas ſúręka wienįbesṗ[8]) ků didżêuſei gal'. In ſumma, gêras piemů ne tuř ïéßkoṫ náudós iżġ awių ſawų, bet' iżgânįmo awių. Ir teip' io ïéßkoṫ tuř, idąnt' butų paſsîzopôſtiięs ięî rêiktų důṫ kákłą ſáwą vż ięs.

Kas yra piemuo geras Bażniczioie

O kas czę kâłbas ape piémenį, tai ißmanîtiś tuř, ne tiektái ape piemenis dwáſißkus, bet' ir ape ſwiétißkus, ąnt' kurių Wießpatis ſkúndżes Iere-

Piemenes ſwietißki.

1) gêro 2) wienîben' 3) ſu 4) Szêßta 5) **209** 6) blúżniie 7) awis 8) wienîbesṗ

Hiere. 23. Ezech. 24.

mióßiuṗ ir Ezechiélip Pránaßieṗ. Nęs' ir Karâlus, Kunigáikßczei, Sûdzios, Stôraſtos, Burgmiſtrai, ir wiſsôkiás vrêdas, o daugêuſei krikßczioniſtoi' yrá teipaġ ir tuṙ bût iżtikimáis pieminimis: ir tuṙ redit, gînt, dráuſt' ir bárt awis o padûtinius ſawûſius.

Sąmdiuikas.[1]) Phil. 2.

Wel' ſąmdinikas yrá o ne piemû, kuris ïéßko náudós ſawós, o ne Chriſtaus: kuris gâno awis, ne drin' méiłes Diéwo bet' drin' naudós to ámżio, kuris nórint įęio pro ąngą inġ gârdą, ioġ yrá kaip' ąnt' to vżgúl' ąnt' piemenißko vrêdo pákwieſtás, ir gerái gâno mętú pakâiaus, bet' kaip' atéis vż awiś gáłwą guldit, tad' ne átſpires, bęt' arba praſtóia awis, arba drin' báimes tîli ir bêga po akim wiłkų.

Wiłkas. Matth. 7.

Wiłkas wel' yra kiekwienas, kuris' arba mókſłu fałßiwú awis gadina, arba piktáis pawáizdais pîktina, arba prieſakâwimu ir pérſakioiimu kêłas prieß awis. Ir dabòkiś kaip' mumus tikrái wiłką apraßineíe biłódamas: O wîłkas gâudo ir iżbárſto awis. Iżg kur tai tikrái eit, ioġ wiſſi Hęretikái yrá tais wiłkais, kurié tatái ką bû W. Chriſtus Bażnîczioi ſawói wiſsótineie ſurinkt ir kruwon' ſudét téikęś wienîben' tikéiimo, wel' gaudo, patraukinêie ir iżbârſto ąnt' tułarôpų ſéktų. Nęs' kaip' W. Chriſtui ir wiſsiémus iżtikimiémus piemiénimus pridera priwadżiót ir wienîbesṗ ſuriukt: teip' wel' wiſsų Heretiku prigimta yrá, iau ſuſkirtas ir wienón' kruwon ſúrįktas gáudit ir barſtit.

Viſſokes Ministras Heretikas yrá wiłku gąudąs[2]) dußias.

Bęt' cze kas pakłáus: Ięigî kiekwiénas ſąmdinikas, kurio ne êſt' áwįs tîkros: tad' tiektái patis W. Chriſtus bus tikrûiu piemenimi, o kiti wiſsi ſąmdinikais, kadąġ áwįs ne êſt' ių tikros, bet' Chriſtaus? Atſakáu: Ioġ wiſsi geriéii piémenes yrá toſiau wâlos ſu Chriſtumi augßczêuſiûių[4]) piemenimi kurį daugesñ mîl, neġ pâtįs ſawé, todrînaġ wel' kanorint mîli, drin' io mîli: teip' ką norint iis' mîli, tai wel' ir ánįs mîli drįn io, kurį wiſſamé mîli, ir io dáiktus vż ſawûſius tuṙ, ir łábiéus io dáiktus dáżnái daugéus, ie[5]) neġ ſawûſius mîli. Tû budu áwįs yrá wiſſos tikrai piemenų [gerûių] **(209)**[6]) gerûių. Ir tû budú ſkîrus yrá ſąmdinikas nûġpiemenés ioġ piemû awįs[7]) mîli, o ſąmdinîkas áłga.

Kaip' wel' pienienimus[3]) vżguli but iu pacziu awimis.

Sámdinikas.

Kad dera beginet piemeni.

Dábar pakłauſtų kas: Ięi nêdera niékad' begt piémęni: kadąġ tay yrá ſamdinîkas kuris bêga ir praſtóie áwis? Atſakáu, ioġ nêdera pabêgt piemeni, iêi per pabégimą sáwą turêtu práſtót awis ir padût ies inġ ſmûrtą kokį. Bęt' kad' patis piemû pêrſakoiima[8]) kęncze, o ne áwįs kariós[9]) tuṙ pakâių, ir per kurį kitą gerái yr apweizdetos, tad' gal' pięmû[10]) pabêgt ir atſtót ßalin', ir laikîtiś ąnt' kito kârto nâudósṗ awių. Kaip' patis W. CHRISTVS liépe Apâßtałamus. Kad' ius, tieġ pérſakios więnamé mieſté pabégkite inġ kitą. Teip' búwo pabégęs S. Athanaſius, ir pabegimú ſawûiu daugesñ padêio wîierai[11]) ir Bażnîczei wiſſatimei, neġ kád' butų dáwęś vżmúßt drin' Chriſtaus W.

Matth. 10.

---

1) Sąmdinikas 2) gaudąs 3) piemenimus 4) augßczêuſiûiu 5) ir 6) **210** 7) awis 8) pêrſakioiimą 9) †kuriós 10) piemû **11) wierai**

ir Bażnîczioś io. Teip ir Pówiłas S. iżbêgęs rekſtiię per mûrą nułáiſtas Damaßkę[1]) vżłâikeś ant' didés naudos Bażnîczei. Bet' kad' ne butų kito, kuris Actor 9. gáłêtų ganît kâimenę Wießpaties, kaip' tįkas marûſé, ir kariûſe, tad' pie- 2 Cor. 11. meni pabégt nederêtų, idąnt' pabégęs ne praſtotų awiu, ir ne iżdûtų ių ąnt' pawôiumo arba ſmûrto.

III.

Girdéiome ape piémenis, ape ſąmdinîkús, ir ape wiłkús: kłauſikimeġ Ka ſkeła awis W. Ieſaus Chriſtaus. 1. wel' ape awis. Pirmôii ſkołá awęlų Wießpaties yrá, idąnt' pażintųś ſánczios awimis, tatai yrá idąnt' pażintų śiłpnúmą ſáwą ir ißmiutimis ſawomis niékad' ne duksêtuś, vż piemenis ſawûſius ne darîtuś didęſneis, todrînaġ ne êſt' áwįs, bet' hożéi, kurié teip' atkirſtineis yrá ir ſtêbie ioġ po akiṁ ſawûiú piémenų tikrûių beginêio, ioġ iûs apkałbinêie, ioġ per akis iûs niekú wêrcze, ir auſis ſawás nûġ ių vżwêrpia, ſpárdo, ragáis bâdo, ir iż gerós wâlos beginêie ąnt' ſawo pagaißimo. Rinkdami ſaẃ môkitoius pagal' ſáwą wálą ir 1. Tim. 4. geidulų ſawų, kurié kâtułtu niéżanczes auſis ių, ißwadżiodami iûs ſaldżiomis kałbomis, ir pałáiminimais, ſakîdami iiémus gárdzius ir ių mégamus dáiktus, kurié wiſsi iêi notgrįß, ąnt' kairés tikrą páſmerkimą tuṙ.

Antra ką kâłtos áwįs yrá W. Chriſtui, idąnt' wiſſadóś atmintųś, Antra ſkołá. ſąncziós awimis. Tai yrá, kaip' awiś, yrá rômus, nużêmintas, paſsidûdąs, a ne kâłtas gîwis, kuris nîekad niéko ne pażéidże, ir nûġ kitų pażeiſtas, kąntrei wiſſa nukęncze, ir toṗ bądikßtis łabái naudįgas, wiłna, piénu, meſá, ir káilu. Matt. 11. Téipaiaġ krikßczionįs tuṙ bût rômųmis ir nużêmintais, pawáizdu W. ir Miſtro ſáwo. Ne tuṙ pażéiſt' ne wiéno, nei átakiu darit abîdos ſawós, nei pikto vż pikta atadûdinet: bet' pikta gerumú, ir kąntrumu pęrgałet. Ne tuṙ bût didżiûiączeii kaip' arkléi arba żirgái (ne bûkite, tieġ, kaip' arklei ir múłai) nopriiąs kaip' kêułes, arba neczįſti[2]) kaip' hożei, ne pawidûlei ir gaili kaip' Pſal. 31. ßúnes, ne godus kaip' wiłkái: bet' brûkani, téiſųs ir diewaméilei, iżdûdiné- 2. Cor. 12. dami wiſſo ką túrį, ąnt' garbés ir ąnt' laupſes piémenes ſáwo augßczéuſio Chriſtaus W. ir ąnt' reikałų, o ąnt' naudų wîreſniuių ſawų.

Tréczia ką ſkêłą áwįs piémenimus ſawiémus, idánt' pażintú piémęnį Treczia ſkoła ſáwą ir kłausîtų bâłſo io, kaip' cze W. biło: Ir pażîſta mané mânos, ir bâłſo máno kłauſis. Tuṙ tad' pazinṫ pirmieus wirßutinį piémeni ſawo nûġ kurio yrá ſurįktos, kurió krauiu yrá átpirktos, numazgôtos, ir apgrâżintos, ir iżtráuktos iżġ gomurio wîłko pragarinio, ir tuṙ iį pażint, ne tiektái per intikéiimą, bet' daugesn per méiłą ir méilįgumą ioṗ: teipo kaip' iiſſai wel' méilei pażîſta awełes ſawás. Tuṙ io wel' kłauſit ne tiéktái wirßuiéiomis au- Rom. 2. ſimis, bet' darîdamas ir pîldidamas wálą io. Páſkui to wel' tuṙ pażint pié-

1) Damaßkę 2) neczîſti

meni ir wireſsnį ſáwą nůġ W. Chriſtaus kaip' parednái důtą, ir anám' 1. Tim. 5. dweiopą pabergimą¹) darit: kaip' Pówiłas S. mókia: tai yrá, ne [tiektái] (210)²) tiektái io kłauſit, ir gérbt, bet' iam' wel' priſienczius, ir paprâſtus pádotkus iżdawinét, ir reikałais to amżio prikůpt arba apweizdét. Nęs ner' to piéme- 1. Cor. 9. nes, kurſai ne wâlgitų piéno káimenes kurią gâno. Ir kas ałtoriui tarnáuie, Ibid. iżġ ałtôreus wel' tuř turét pêna ſáwą. O kas sêie dwáſißkus dáiktus, ne ſtebúkłas wel' iei ręka to ámżio náudas iżġ awių ſawų.

Ketwirta ſkoła. Kętwîrta ką ſkêła áwįs yrá, idąnt' piémenį ſáwą Iéſu Chriſtų ſakîotų. Ir kameġ ių ſakiot tur? Nużêminime, rómume, méiłeie pakłuſnumé, kąntrume, małdoſé, nôbażnumé, paſnikůſia, neįżagimé, meiłaßirdume, grinumé, ir paniékinime to paſáulo, troßkumé iżġânįmo żmonių, wargůſe, numarinime ir neßioiime krîżeus ſawo páſkuį ių, numirimé ir iżġ numiruſių kėlime. Mó- Matth. 11. kikiteś, tieġ, nůġ mânęs, ioġ aß eßmi rômus, ir nużêmintos ßirdés. Nużêmino Philip. 2. iiſsái patis ſawe, ir tápęs eſt' pakłáſnumi³) Tewui, nęt' ik' mirimui, o miri- 1. Petr. 3. mui krizeus. Bet' kodrįn? Atſakis Pêtras S. Kęnteio W. Chriſtus vż mus, Rom. 6. pawáiżdą múmus átlikdamas, idąnt' ſakiotůmbit pêdus io. Númirę iiſsái pirm', ir páſkui to kéłes iżġ numiruſių, idąnt' téipaieġ numirę nůdememus múſų atnáuiinime giwâtos wáikßcziotumbim'. O kaip' iiſsâi iau dáugéus ne mirßta, idąnt' ir mes daugesñ ne mirtúmbim' nůdemeſe.

Pękta ſkoła. Ant' to tuř áwįs piémenį ſáwą miłét, ſąmdinîką nukęſt', o wîłko, wagies Matth. 7. ir łátro, węġt. Wagies ir wiłko, tai yrá Heretiko, kuris piktái môkia, kaip' nórint Matth. 13. giwêna nei kłaûsídámos nei ſakiódamos, pagál' anų żódżių Wießpaties. Sáugo- Ioann. 10. kiteś łábái nůġ fałßiwųiú Pránaßų. Sąmdinîko wel' kurſái piktái giwêna, bet' gerái môkia, kłausidamos, bet' ne ſákiodamos, pagál' aną Wießpaties įsâkimą. Ką iumus kâłba dárikite, bet' pagál' ių darbų nedarîkitę. Nęs' ánis bîło, o ne dâro. O piémęnį kuris ir gerái môkia ir gerái giwęna, ir kłauſidamos ir ſakiodamos.

Búkimęġ⁴) méiligi⁵), brólei mielauſieii, teip' didés méiłes ir rupeſcêwimo ape mus piemenés mûſų augßczéuſio, o iau niékad' nůġ io ne atſtodinékime per nůdemę, bet' kaip' tikroſios áwįs io, kłausîkime bâłſo io, ir giwâtą io S. gerái ſakiokime. Teipaiaġ ir piémenis tůs mûſų ßio ámżio turêkime pagerbimé ir reikałéis iůs wiſsůkeis prikůpkime ir apweizdékime. Sąmdinîkus Matth. 25. kęſkime, ó wîłkų daugéuſei ſérgikimeś⁶). Nęs' teip' darîdami ne ſtóſimeś diénų ſůdo ſu hożeis ąnt' kairés, bet' ąnt' deßinés: ir iżġîrſime aną méilįgą żôdį. Eikiteġ pagirtieii Téwo máno, îmkitę karalîſte iumus padarîtą. Ką mumuś têikis důt Diewę wiſſagâlįſis, per Iéſų Chriſtų gerąįį piemeni mûſų. Amen.

---

1) † pagérbimą 2) 211 3) † pakłuſnumi 4) Búkimeġ 5) méilįgi 6) ſérgekimeś

Nedelos Treczios po Weliku, Ewangelia ape gimdąnczią moterißkę. Ion. S. 10. Capit.

Anuo metu: Biłoio Ieſus mokitinemus ſawiemus: Maż ir iau ne regêſsite manę́s, ir wel' maż ir regêſsite manė: ioġ eimi Tewop̓. Táre tad' nêkurie iżġ mókitinių io tarp̓ ſawę́s. Kas tai yrá ioġ bîło múmus: maż ir ne regêſsitę[1]) manę́s: ir [wel' maż] (211)[2]) wel maż ir regêſsite mane? ir ioġ eimi Téwop̓? biłôio tad': Kas tai yrá ką biło. Maż? ne żinome ką biło. Pażino tad' Iéſus, ioġ io norêio kłauſt', ir táre iiémus: Ape tai kłáuſeteś tarp' ſawę́s, ioġ tareu, Maż ir ne regêſsit' manę́s, ir wel' maż ir regêſsite manė́? Vżtieſą vżtieſą biłáu iumus, iog iųs wérkſite ir raudóſsite, o paſáulis dżéugſiś, o iųs bûſite nalûdę[3]), bet' nuludimas iuſų apgriß inġ dżéugſmą. Moterißke kad' gîmdżia nuludimą tuȓ, ioġ atêio mêtas ios: bet kad' pagîmdżia waikêli, iau nótmena ſopúlo, drin' dżeugſmo ioġ żmógus ant' ſwieta vżgime. Todrînaġ ir iųs nų wienók' nuludimą túrite, bet' wel' regêſsiu ius ir dżéugſiś ßirdis iuſú, o dżéugſmo iuſų niékas notims nûġ iųſų.

IZGVLDIMAS.

Ner' tokio żmógaus ąnt' to paſáulo, kurſái ne norêtų dżéugtiś ir lįkſmintiś, ir łabieus wiſsi wârgai ir rupęſcéi ſuną Adômo top gałóp̓ tę́ſeś, kaip̓ kada gałêtų dżéugtiś ir lįkſmintiś. Todrin' artôies dirwoi' tûintîmpós knîburia, todrin' remeſnîkas diéną ir nâktį dirba, todrįn' prekiies po iarmarkus ważinêie: todrįn' żałnîerius ſweikatá ſawá ſmurtûia: todrįn dwarionis dwáriep̓ kiekwiénam noȓ intéikt̓, patôſia, tarnáuia: idą́nt' wiſsi įgiię tai ko trôßko, lįkſmintiś gałêtų. Tiektái ioġ tû wiſsi apſirîka arba apſiwiłe, ioġ lįkſmumú ałga arba wadina tai kas yrá êſt', gęrt', ßokiuét, ſeuſt', żargîtiś, ir kuną ſawą pałáiſt' ant wiſsókiú prabągų́. Kaip' ąnſái miſérnas didżturis' Lukôßiup̓ dûßei ſawái bîło: Dûßia, turį[5]) dauġ gêro ſudêto ąnt' dáugio mêtu: atiłſekiſiġ, eſk', gerk', gerêkiś. Bet' ſaw̓ iżgîrdo nûġ Diéwo. Pâikas żmógaú, ßią nâktį dûßią táwą atims nûġ tawę́s, o tai ką ſurįkái kienó bus? Todrįnaġ idą́nt' ir mes ąnt' to ne pariktûmbimeś, mókia mus W. Iéſus ßitoi' Ewangelioi', kamé vżgúl' tikraſis múſų lįkſmumas, ir kaip' iį ſaw̓ įgit̓ turimé: kaip' płaczéus iżġ iżgúldimo Ewangeliós S. iżgirſsimę.

Linxmibes wiſſi żmones trokßta.

Aprikinąs[4]) dżéugſmo

Lucæ 12.

---

1) regêſsite 2) 212 3) nulûdę 4) Aprikimas 5) turi

I.

Po mażós wałąndós, ir iau manęś ne matiſsite, ir wel' maż ir iżwi-
Ioann. 16. ſsite mané, ioġ eimi Téwop. Tůs żodżius biłóio W. múſų Iéſus Chriſtus, po paſkutinei weczęrei lįkſmindamas nulůduſius Apaßtałus ſawús: kur iiémus důſt' żimią, ioġ maż paſtowêius turêio bût ſugąutas[1]), nukąkintas, iżpelôtas, nukriżęwôtas, ir pałaidotas grabé, ir wel' po mażós wałąndós, tai yrá tręczią diéną, turêio wel' kęltiś iż numiruſių ir apżwałgîtas bût nůġ ių. Iau, tieġ, anſai mętas ârtinaś, kuriů iżpildiſiś, ką iúmuś pirm' to ne wiéną kârtų[2]) ſakieu, ioġ aß turiu eit ßalin' nůġ iúſų per mirimą, ir wel' ſugrįßių[3]) iųſump per kélimą iż numiruſių. Nęſſą, tieġ, eimi Téwop. Numirimą ir kélimą iż numiruſių ſawą, wadina W. Chriſtus eiimu arba kélú Téwop. Néſſą per mirimą atêio ne marůnieſp.

Táre tad' mókitinei io wiénas ąntrop. Każġ tai yrá ką biło. Maż, ir ne matiſsite manęs, ie[4]) wel' maż ir pamatiſsite mané, ir ioġ eimi Tewop: Ne żinome ką bîło. Ne ſtębúkłas[5]) ioġ nų ne ſuprâto Apáßtałai ką iiémus kadąġ po priéżodżiu biłoîo, ir kaip' butų prießus kokiůs dáiktus: ißwîſsite [mané] (212)[6]) mané, ir ne ißwîſsite. Regêſsite mané ioġ eimi Téwop (o daugéus ioġ teip' wéikaus io atſtoiimo ne tikêioś) kadąġ ir anů metů, kad' iiémus teip'
Lucæ 18. ßwieſei ir áißkei ſáke. Ioġ ßitái lipame inġ Iéroſolimą, ir Sunus zmôgaus bus iżdůtas páhonimus, ir bus ápiûktas, ir płâktas, io ſuſpiaudîtas: ir nupłâkę vżmůß ių, ir tręczią diéną kêlſiś iż numiruſių. O taczéu ânįs iżġ to nieko ne ſuprâto.

Kodrin Apaßtalai żodżiu Wießpaties ne ißmane. O kuriiiġ to prieżaſtis? tiektái ioġ ſaẃ bů ką kitą ape Chriſtų įkrowę gałwón': Ioġ cze turêio ąnt' to paſáulo karalaut, ir gêriůſe giwęnt: kaip' kiti Karâlųs to paſáulo: ir todrînaġ tai ių îmtiś ne norêio, ką nórint iiemus W. bîłoio prieß tatái. Teipaġ yrá piktas daiktas ſodintis ąnt' ißminties ir
Kam Heretikai tieſos ißmanit ne gali. dûmos ſawós. Kaip' ir ąnt' Heretikų per akiś rêgime, kurié têipaiaġ ißmânît ir kłausît ne noŕ, kas nórint yrá prieß tai ką iie ißmâno, ką ſaẃ įlipe gałwoie: nórint tai yrá ßwieſei ir prieß Diéwo żôdį, ir ißmânimą Bażnîczios Diéwo. Ir teip' rêikia atadét affêktą ąnt' ßalies, tam' kurîs' ráßtą ſkâito: Nęs' kitáip' pigái pagręß ráßtą áffektump ſawúmp: kaip' atſkałůnįs paiųkę darit.

Tulаropi kłauſitoiei żodżio Diewo. Tadąġ wieni[7]) żôdį gîrdêtą o ne ißmanîtą, drin' tiginio[8]) ſáwo teip' ąnt' wêio pałáidżia. O ąntriéii drin' łápumo ſawo, įsîułos vż tůs, kaip' turêtų ißmanit ko ne ıßmâno, idąnt' ių vż łetúś ne turêtų. O tretieii ko ne ißmâno, arba kas nóri ne ſutįnka ſu ių ißmonia, tai żótaġ atmetinêie, ir iůkiaś iżġ to, káip' anie Zîdai, kurie żôdżių W. kłâuſe, o taczéu ių priim-

---

1) ſugáutas 2) kârtą 3) ſugrįßiu 4) ir 5) ſtebúkłas
6) 213 7) † wiéną 8) tįginio

dinet ne norêio. Todrįnaġ ne wertáis yra, idâut' pażintų tieſą. Ne teip' Apâßtałai S. ne piktinas iżġ żôdżio W. nei ßmanîto, nei ių pro ſáwo ßáli prałâidżia: bet' geréus łabâi ape ių kłauſiáś, ir kâłba tarp' ſawęs, ir ne gêdis îżpażint, ioġ io ne ißmâno.

Pażino tad' Iéſus iżġ ių kâłbeſio, arba gąndżeus Dwáſią ſawá S. ioġ io kłáuſt' norêio, ir práłąke iůs, ir patis' iiemus tatái małônei párôdit ir iżgul-dit têikeś, îżpildidamas ąntái, kas paraßîta yrá: Pirm' neġ praßúks ißkłáu-ſiſiu iůs. Táre tad' Wießpatis iump: ape tatái kłáuſiâtieś tarp' ſawęs, ioġ iumus tarita: Maż ir neręgêsite manęs etc. Vżtieſą vżtieſą ſakáu iumus. Ioġ iųs wêrkſite ir raudóſsite: o paſaulis dżéugſiś, bet' nuludimas iûſų apwirs inġ dżéugſmą. Wiſſa ką W. Chriſtus toié Ewangelioi' bîło: ißmânoś ape anás tris diénás kąnczios ir kélimo iżġ numiruſių W. Chriſtaus. Páſkui to ißmânoś wel' ape aną mętą wiſſą, per kurį Apaßtałai S. ſáke Ewangelią per tą paſáulį. Ant' gâło ißmânos ape aną mętą wiſſą, kurſái yrá nůġ atſiųtimo Dwá-ſios S. nęt' ik' pábągai to paſaulo, ir ſu giwatá ámżinąie. Nęſsą cze W. Chriſtus práneßa Apáßtałamus ſawiemus, pirmieus ką turêiô paiuſt' metú kąnczios ir iżġ numiruſių kélimo. Antru kartú, kas iiemus tiktiś turêio metú ių sâkimo. Tręcziu kartú apsâko po ių įpatine wiſsiéms iżtikimiemus ſawié-mus. Kas ſiemus tiktiś tuṙ pirm' ik' trumpam' męti, o paſkui to tęn' amżinái. — *Małone Wießpaties Iſaiæ 56.*

II.

Dv tad dáiktu żâda Apâßtałamus ir wisſiemus iżtikimiemus ſawiemus, didį nuludimą, ir didį dżéugſmą. Ko ábeio pritîrc Apáßtałái, pirmieus anoſé triſé dienoſé kąnczios ir kélimo iżġ numiruſių io. Nęſsą numirimas W. didį nuludimą, o kélimas iż numiruſių io didį dżeugſmą átneße. Metú kąnczios io ne gałêio kito nieko darit tiektái wêrkt ir raudót, ioġ Wießpaties ir miſtro ſawo, kurimé bů ių wiſſas pádukſis daugęsñ ne regêio. Bęt' wel' mętu kélimo iżġ numiruſių ßirdis ių dżéugsmú papilditos bů, ir wiſsas nuludimas bů nůg ių attólintas. Káip' W. Chriſtų wel' apręgêio, o taſsái dżéugſmas ių páſkui to wiſſados patęko. Nęſſą per kętures dêßimtis diénų ródeś iiémus Wießpatis, ir kałbeio ſu [ięis. Ir] (213)[1]) ęis[2]). Ir kad' ių ręgêio dągun' żęgęntį, tů dábar daugêsn dżéuges. Sugrîżo, tieġ, inġ Ierusâlem ſu lįkſmumú didżių[3]). Bęt' diéną ſekminių, priémę Dwáſią S. dabár pradêio lįkſmintiś teip', ioġ iau to vżſłépt ne gałêio. Ką ir wiſſas paſáulis pażino paſkuį[4]) to ſu didżiu ſte-bukłú. Tů budú ißpildes tie żódżei ant Wießpaties Apâßtału, mętú kąnczios ir iż numiruſių kélimo io. — *Kaip Apaßtałai ir mereio ir dżeuges.* — *Ioan. 20.* — *Actor. 1.*

Iżpildes wel' páſkui to per wiſſą mêtą sákimo ir giwênimo ių ąnt ſio[5])

1) 214 2) ięis 3) didżiu 4) paſkui 5) ßio

Matt. 10. paſáulo. Nęſſą didi nuludimą turêio, kad' búwo nuſiųſti kaip áwis tarp ſmar-
Ioan. 16. kiųių wiłkų, kad' kiekwienas, kurſai iûs vżmußinêio, tikéios iog méiligą[1]) tar-
nâwimą butų dárąs W. Diewui. Kad' waikßczioio ſu werkſmu ſedami ſékłą
Pſal. 125. żodżio Diewo: kad', kéikaſtis, badus, troßkumús, kałeiimus, mußius, ir tu-
1. Kor.[2]) 4. łus perſakioiimus kęnte. Bet wel' didżius palįkßminimus[3]) ir dżeugſmus turêio
Acto. 4. siełoi, iog búwo werti kęntet drin wârdo w. IESAVS. Teip iog iiémus dábar
toi' giwâtoi' pusétinai iżpildes, ką iiémus cze W. Chriſtus żadét téikeś.
Dżéugſiś ßirdis iuſų, ir dżéugſmo iųſu ne wiénas iau nůg iûſų notims. Bet da-
bárgi ąnt anó paſáulo iiémus numirus, iżpildeś żadéiimas Wießpaties, kad'
Matt. 26. iûg ápżwelge, ir ême tęn' ſu ſawim' iûs kur patis êſſąs: kadai įêio inġ likſ-
mibę[4]) Wießpaties ſawo, kurios iiémus iau ne wienas ąnt amżių notims.
Metas nuludimo ir dzeugſmo. Tataiġ wel' tuř iżpilditiś ąnt wiſſų krikßczionių, ir ąnt kiekwieno
îpaczei. Bażnîczia cze ąnt to pasáulo tuř sáwą dieną krîżeus ir nuludimó,
bet wel' żino ape ſawą dieną Welîkų. Teipaiaġ wel ir kiekwienas iżtikimas
Matt. 16. krikßczionis. Iei kas noř atéit páſkui mané (bîło W. Chriſkus[5])) te vżginas pa-
Acto. 14. tis ſawęs, ir teneßioi' krîżių ſáwą. Per tułarôpas prieſpaudas, rêikia múmus
įéit inġ karalîſtę Diewo, bîło Pówiłas S. Ir wel' wiſsi kurie noř Diewo bái-
mei giwént Chriſtuie, pérſakioiimą kęs. Ir tatáiġ yra diená krîżeus ir nulu-
dimo mûſų. Bet wel' kad' Pówiłas bîłó. Laukeme, arba łûkureme iżgani-
Phil. 2. toio Wießpaties mûſų Iéſaus Chriſtaus, kursái pêrformawos kúną płakúmo
Col. 3. mûſų ąnt pawáiſkumo kûno ſáwo ßwieſúmo. Ir wel' kad' Chriſtus parôdiſsis,
kurſai yra giwatá mûſų, tadąg ir mes parôdiſsimeś garbeié. Ir Ionas S. bîło:
1. Ioan. 3. Zinome, ioġ kad' párôdiſsis, bûſsime iam patôgus. Tataiġ bus mûſú diená
Tikra dzeugſmą igit per krizių galime. Welîkų. Bet ioſp pêrgabęntis ne gâlime, nęt, pirm prieis didéii pêtnicze,
tai yra diená krîżeus. Motériſke[6]) pirm ſopulus kęſt' muſiia, neġ iżġ vżgimu-
ſio bernêlo dżeugſmas praděſtis. Grûdas kwieczio pirm túř numirt, neġ iż-
Ioan 16. digs ir wáiſių atnéß. Iei bųſsime[7]) burſinikais kąnczios, tad' ir palikſminimo[8])
2. Cor. 1. bîło Pówilas S. Nęs' ne wienas ne bus karunawôtas, tiektái kurſái wîrißkai
2. Tim 2. kariaus arba múßis.

## III.

Dabôkimeſig dábar kaip ſkirus yra nuludimas ir likſmúmas[9]) iżtikimûių
Wießpaties, nůġ nuludimo ir lįkſmúmo to paſsaulo, ir ků wiſsűsé negądûſe
2. Cor. 7. ir apmaudûſe lįkſmintis turime, Nęs nuludimas iżtikimûiú yra pagal' W.
Diewą, ir dârô gaiłéiimą nůdemių ąnt iżgânimo twirtą. O nuludimas wel'
paſáulo dâro giltine. Nuludimas iżtikimųių, wiſſas ąnt to fundawóies, ioġ nê

1) méilįga 2) Cor. 3) palįkſminimus 4) lįkſmibę 5) Chriſtus
6) Moterißke 7) búſsime 8) palįkſminimo 9) lįkſmúmas

regi Diewo arba cze per meiłe, arba ten' per gârbę. Neſſą nulûſta vż nůde- Eccl. 38.
mes teiṗ vż ſawas, kaiṗ vż ſwêtimas, nulûſta iżġ abîdos diewo, vż práilgi-
nimą garbés karalîſtes Diewo. Ir toki nuludimą W. Diewas apgręże inġ
dżéugſmą. Nęſſą pałáiminti kurie teiṗ wêrkia, nęs tie bus palįkſmiṅti. Nu-
ludimas wel' paſaulo yra iżġ nuterioiimo tų ne patękącių[1]) dáiktų: kuréis
pamêkſta, kurió Wießpatis Diewas ne tiektái inġ dżeugſmą negręże, bet'
kârtais padidina ir płátina ąnṫ ámżių. Anṫ to nuludimas iżtikimûių trûmpas
yṙ, ir dżéugſmas ámżinás: o iżġ ąntrós púſes dżeugſmas to paſaulo trûmpas
yra, o nuludimas ámzimas[2]) páſkui ių vżéiṫ. Lįkſmumas páſaulo yra iżġ
dargúmo ir iżġ niekumo, iżġ edimo, iżġ gérimo, iżġ łôbio, ir iżġ dargimių[3])
kúno: o lįkſmúmas iżtikimûių yra iżġ pażinimo ir regéiimo [Diewo] (**214**)[4])
Diewo, ir iżġ miełaßirdųmo io. Regêſsite, tieġ, mané ir átmainîſis nuludimas
iųſų inġ dżéugſmą. Ir aß ąntru kartú ręgéſsiu ius, ir dżeugſis ßirdis iuſų.
Anṫ to nórinṫ paſáulis horé lįkſminas, beṫ wįduriûſé[5]) dußia ne ieuczia tikroio
likſmumó[6]): łabai ieuczia ne paláuientiįi[7]) ne pakâiu ir krimtimą sielos. Nęſſą
ner' pakâians bediewîamus bîło Wießpatis. O iżtikimieii węl' wîduriûſé lįkſ-
minas, todrin' ne kokios iiémus żałôs ne dâro wirßutinis trótinimas. Ant Iſaiæ 48.
gâło po dżeugſmui paſáuło[8]) nuludimas vżéiṫ: o po nuludimui iżtikimųių Prouer. 14.
dżeugſmas vżêit. Linkſmîbei ſwiéto ámżiną déįą[9]) W. Diewas żâda: o nuludi-
mui arba ſmútkui iżtikimûių ámżiną dżeugſmą żáda.

O kadąġ tatái iau żinoma, ioġ wiſsi ąnt' to paſáulo tûłas prieſpaudas
kęſt' túrime? Ir tai pirmieus tů, ioġ tatái iau dekrêtas Diewo, ir walá io Lucæ 9.
notmâinoma yrá ioġ tai kitáip' bût' ne gál', ioġ ner kito kêlo inġ dągų, Lucæ 21.
tiektâi per krîżių, ioġ kąntrume mûſų túrime païéßkoṫ dußés mûſų, kaipo
iau augßczéus parôdeś.

Antras palįkſminimas yra, pawáizdas W. Chriſtaus ir wiſſų mókitinių
io. Nęs iêi Wießpatis mûſų nųkęnte[10]), o kodrînaġ tarnái io łapęſni tuṙ bûṫ? 2.
Iei piemů mûſų eiṫ tů kelų[11]), kodrînaġ áwis wel' io ne tuṙ ſakioṫ? Iêi patis Ioan. 15.
Dâktaras gêre tą kártų mâłką, kodrînaġ ligônis tů patôgeus gêrṫ ne turétų: Ioan. 10.
Iei ſunús Diewo krîżių neßioio, kodrinaġ nuſidéįęs żmôgus gintųś io Mat. 20.
neßioṫ?

Teipaieġ moterißke bewêlitu turêṫ waikús be ſópuło, beṫ ioġ tai bûṫ
ne gal', tad' ir ßitie ſopulei ne ſųku kęſt' drin' anó likſmumo[12]) ir dżéugſmo,
kuri turéṫ tuṙ iżġ bernêlo vżgimuſio. Tůiéġ wel' budú żmogîſte W. Chri- Apoc. 12.
ſtaus, kaip' gimdąmtiii[13]) moterißkie ſu didżiu ſópulu pagimde nâuią żmogų Col. 1.

---

1) patękączių 2) ámżinas 3) dargumų 4) **215** 5) wi-
duriûſé 6) lįkſmumo 7) paláuientiių 8) paſáulo 9) déią
10) nukęnte · 11) kelú 12) lįkſmumo 13) gimdąntiii

Pſal. 2. W. Chriſtų, per kélimą io iżg numiruſių, kurſai imtas yra Diewóp ąnt' ſóſtô
io. Tû budú ir Apáßtałai S. búwo wel' tąie gîmdąncze moterißké, kad' ſu
didżių[1]) wargú ir ſópułu[2]) gîmde ſųnus dwaſißkus per ſákimą ſáwą. Kaip'
1. Cor. 1. Pówiłas bîło. Aß ius Christuie pagimdżéu per ſakimą Ewangeliós S.
Tû budú ir wiſsi iżtikimieii nuludimą tuŕ, gimdîdami waiſius gerų
darbų, marindami kûną ſáwą, ir karéudami prieß páſáuli ir wêliną be
palaubós.
3. Trêczes palįkſminimas yra. Iog wiſſos prieſpaudos to paſáulo łabái
trumpái patęka, ir todrįnáġ W. Chriſtus ßitą żodi, Maż, tąkei cze mini. Maż,
tieġ, ir nematiſsite manęs: ir wel' maż ir regêſsite mané. Ir pówiłas S. bîło.
Ioġ wiſſos prieſpaudos ir wârgai cze eſſąiie, wiſſa kąnórinṫ cze kęntet' gá-
1. Cor. 4. lime ik' mêti, łabái trumpi ir łęgwi yra. Teipôġ ir Pêtras S. Rêikia to, tieg,
idąnṫ nû trúputi nukęſtúmbim' tûłoſe pagûndoſe. Ir Iônas S. Wadina tą
1. Pet. 1. wiſsą mêtą wiena ir paſkucziauſe wałąndełá. Nęſſą kas yra wiſsá giwatá
1. Iorn.[3]) 2. mûſų, tiektai mirgtereiimas akies, anóp ámżiop prilîginta? Ir kážġ ne wê-
litų ąnṫ trumpo mêto be wérkiąs, idąnṫ páſkui to ąnṫ ąmżių iûktųs? Kaś cze
ne wêlitų ik trumpám' mêtui wârgą kęſt', idąnṫ páſkui to ąnṫ ámżių lįkſ-
mintus? Kás ne biłôtų ſu Pránaßu. Topipûli cze mané wiſſos kânczios ir ſo-
Abac. 3. pulei, idąnṫ tiektái numiręs atilſéczioś amżinái, ir intekczé inġ draugîſtę
Auguſtinus ßwęntûių? Kas ne biłótų ſu Auguſtinú S. Czé máné kapôk, cze mánė dêgink,
miełaſis Wießpatie, tiektai idąnt' ąnṫ ámżių prałaiſtúmbei.
4. Ketwîrtas ir paſkutinis palįkſminimas yra, dżêugſmas kuri W. Chriſ-
tus iżtikimiemus ſawiemus żâda, o tatái tułarôpą. Nęſſą pirm' dûſt' iiémus
dżéugſmą widutini dwáſios ir siełos. Antru kartu dûſt' iiémus kartais ir
wirßutinés likſmîbes[4]) po ių prieſpaudomus. Kaip' turime pawáizdą Iózephieṗ,
Dówidieṗ, Iópieṗ, Thobiôßiuṗ, kadąġ akis ne regêio auſis ne girdêió, nei ßir-
Rom. 8. dis żmôgaus aprépṫ gałeio. Teiṗ ioġ ne ęſt' lîgios kânczios ßio ámżio, ſu
ana garbé, kuriii ąnṫ mûſų paroditiś tur. [Taḋ[5])]
Iaco. 1. (215)[6]) Taṫ mes żinódami, brôlei mielauſieii, turékim' tai ſaw vż didi
Rom. 5. dżeugſmą kad' nupûlſimę inġ tûłas pagundás ir ſųkumús (kaip' mus Iokû-
bas ir Powiłas S. rágina) żinódami tátái tikrái, ioġ prieſpaudos dâro mu-
sįmṗ kântrumą, o kântrumas dáro ißmêginimą, o ißmêginimas padukſi, o
tas pádukſis mûſų ne priwiłs. Nęs' W. Chriſtus pagąl' żadéiimą ſáwą ſawu
mętu nuludimą mûſų atmainis inġ dżéugſmą, kad' wel' atéis muſumṗ, ir ims
mus ſu ſawim'. Tên dabar įlįkſminſiś ßirdis mûſų: o lįkſmîbes tós niekas iau
mumus ąnṫ âmżių notîms, Ką mumus ſutêk'[7]) Wießpatie Chriſtau.

AMEN.

1) didżiu 2) ſópulu 3) Ioan. 4) lįkſmîbes 5) Taṫ 6) **216** 7) ſutęk

Nedelos ketwirtos po Weliku, Ewangelia ape weikałą Dwásios S. Iónieṗ. 16. Cáp.

Anuo metu: Biłoio Ieſus mokitinemus ſawiemus. Eimi toṗ kurſái mané atſiunte, ir nė wienas iżġ iûſų ne kłáuſia manés, kur eiſi? Beṫ ioġ tai biłoiéu iumus, nuludimas papilde ßirdis iųſų. Beṫ tieſą biłáu iúmus: priwałú iumųs[1]), idąnṫ aß eiczio, nęs' iêi aß neiczio, palinkſmintoies notéis iųſúmṗ. O iêi nueiſiu, átſių̂siu ii iųſúmṗ, o iis atéięs bars paſáuli iżġ nůdemes, ir iżġ teisîbes, ir iżġ ſûdo. Iżġ nůdemes wienók' ioġ ne intikêio inġ manė. O iżġ teisîbes, ioġ Téwoṗ eimi, ir iau ne regêſsite manęs. O iżġ ſúdo ioġ kunigáigßtis to paſáulo iau apsûditas yra. Dábar iumus dauġ turiu ſakiṫ, beṫ ne gâlite pakéłṫ nu, Bęṫ[2]) kad' atéis Dwasia anóii tieſós, ißmókis ius wiſſôkios tieſôs. Nęs' ne biłós pati nůġ ſawęs, beṫ kąkąġ[3]) iżgirs, kałbés, ir bûſianczių̂ſius dáiktus apſakîs iumus. Anóii apſkéłbs mané: nęs' iżġ mâno ims, ir apſakis iumus.

IZGVLDIMAS.

Toii Ewangeliá S. krikßczionis mielieii, kurią girdêiote, nórinṫ yra tûłų ir didżiu mókſłų, ir apſłepimų piłnà: beṫ îpaczei apraßinêie múmus treîopą vrêdą ir wéikałą Dwáſios S. wienás kuris yra paſáuloṗ, ąntras iżtikimumpiumṗ W. o trêczes petieſṗ[4]) W. Chriſtauſṗ. Nęſſą vrêdas ios yra barṫ paſáuli iżġ nůdemes, iżġ teisîbęs, ir iżġ ſúdô, iztikimûſius likſminṫ[5]) ir môkiṫ iûs wiſsôkios teisîbes, ir apréikßṫ iiémus bûſiąnczius dáiktus. O W. Chriſtų ſkélbt ir ßłowint. Iżġ kurio vrêdo ir weikałų tikrûių io, pigái wel' gáli[me] **(216)**[6]) me ſkîrių padariṫ, kiekwieną dwáſią pażinṫ falßiwą nůġ tos kuriii yra tieſós. Kaiṗ' placzéus iżġ lûdimo Ewangelios S. ißmanîſsimę, iêi ios gerái ir ſu nôbażnumu kłauſiſsime. Summa Ewangelios.

I.

Eimi, tieġ, toṗ, kurſái mané átšiunte: tai yra per krîzių, per numirimą, per kélimą iż numiruſių, ir dągun' żęgimą túriu iéiṫ inġ gárbą máną, kurią turéiau nůġ ámzio Diewieṗ Téwieṗ manamṗ. O ių̂s manęs ne kłáuſęte kána Ioan. 16.

1) iumus 2) bęṫ 3) † kadąġ 4) † patiéſp' 5) lįkſminṫ 6) **217**

Ioan. 16. turiu eit, bet iau wiſi nulûdote, iog iúmus ape tą atſtóiimą ſawą paſakiau. Bet iumus tieſą ſakáu, iog iumus priwałú yra ir naudinga, idąnt nueiczio. Nęs iei ne nueiſiu, tad' palinkſmintoies notéis iųſúmp: bet iei nueiſiu, tad' ių iumus atſiųſiu. Kurêis żodżeis W. Chriſtus lįnkſmina nulûduſius Apáßtałus ſawús, idąnt nieko ne apmaudûtų iżg atſtoiimo io, kadąg tokią náudą turêio įgît iżg io. Iżg kur tûiau eit. Kaip Chriſoſtómas S. prieß Macedonionús Hęretikús tieſą priwadżioiá, iog Dwaſiá S. ne mażêſne yra neg ſunús, bet lîgi iam' Nęs' kitáip' ne butų naudinga Apâßtałamus, idąnt ąnt wietos didêſnio mażęſnis butų átſiųſtas, tárnas ąnt wietos Wießpáties. Bet nų, iog Dwasia S. ne eſt' niekam' mażeſne, żáda ią iiémus ąnt ſawos wietos atsiųſt'.

Chryſoſt. Pirmas pamokslas iog Dwaſia S. yra ligi ſunui.

Kam Dwſia[1]) S. ne gałêio ateit net W. Chriſtus atſtotur[2]). Bet kodrînag atſtoiimas W. Chriſtaús bû teip reikalingas? Ar ne gałêio dût Dwaſios S. notſtôdamas nûg ių? Dwi to yra prieżaſti didżéuſi. Wiena iżg ßalies W. Chrîſtaus. Nęſſą dût Dwaſią S. teip regimái ir gáuſei, kaip dieną ſekminiu, ne priderêio W. Chriſtui, tiektái îau karaláuiączem', nużawinuś nûdemę ir giltinę, ir ſudêrinus múnus[3]) Diewą Téwą: idąnt paſaulis ßwieséi pażintų, ką múmús W. Chriſtus ſudêrino ir įgiio per numirimą ſawą Diewiep Téwiep, kuri pirm' pážeiſtą, ir įrúſtintą turêiome. Todrinag ir Pówiłas S. ſu prânaßu bîło. Iog W. Chriſtus úżżęgdamas dągún' nûwede kâlinius ſugáutus, ir dábár iżdaliia dówanas żmonêmus. Antra prieżaſtiś yra iżg ßalies Apáßtałų, ir kitų wiſsų iżtikîmûių, iog kôłei iie Chriſtų pażino ir regêio pagál' kûno, pirm neg úżżęgc dągún', tad' ne turêio, ape ių wêrto ißmânimo, ir ne bû primanumis ąnt priemimo dwáſißko piłnúmo, arbá iżtiſsúmo. Iżg kur ir mes tûiau môkemeś, iog nei ſaw, nei artimiemus ſawiemus kuriûs mîlime, ne túrime to paſtôt, kas múmus arba iiemus mîełą, ir kas múmus arba aniemus gârdu, bet tiektái kas yra iżgânimui naudįgêſnio. Kaip ir W. Chriſtus ne vżtiłêio ape aſtóiimą ſáwą, nórint żinôio, kad' iżg to mókitinei io nulûſt' turêio: nei cze ſu ieis iłgái ąnt to paſaulo giwêno pagal' kûną, nôrint tai butų łabái miełai regêię, tiektái iog iiémus ne búwo tatái naudįga.

Eph. 4.

Pamokslas reikalingas.

Kurie ne gal turet S. Antra mókiameś, iog tie ne gal' turét Dwáſios S. kurie dábár gêriś tûſe tatái żêmes ir kûno dáiktûſe: Nęs' iei Apâßtałamus wódiio priemimop Dwáſios S. kûnißkas regéiimas W. Chriſtaus, nórint ių ániś dwáſißka méiła miłêio, kaipóg daugéſn' ne primanumis bus priemimop Dwáſios S. kuriemus dábár gârdi żémißki dáktai?[4]) arba kurie ąnt gęntâwimų żêmißkų tikis ir wêizdi? Todrinág Pówiłas bîło: Mes iau nûg cze nieko ne pażîſtamę pagál' kûną. Nęs' nórint pażinome Chriſtų pagal' kûną, bet io iau nų ne pażįſtame.

2. Cor. 5.

---

1) Dwaſia 2) atſtotus 3) múmus († manús) 4) † daiktái

Beṫ iau kłausîkime vrêdo ir wéikało Dwáſios S. prieß paſáuli. Ir kad', tieg, atéis Dwasia S. tad' bars pasáuli iż nůdemés, ir iżġ teisîbes ioġ eimi Téwop̄, o iau manęs ne matiſsite: o iżġ ſûdo, ioġ kunigaigßtis tò pasàulo iau apſûditaś yra. Ką Dwaſiá S. daro ima [1]) Paſáului.

Szitos [2]) wietos łabái wârgios tréîopą iżguldimą rąndu. Pirmas, ir ąntras tieſús, o tréczes falßîwas. Pirmas taſsái yra Chriſoſtômo S. Parôdis tai Dwaſiá S. ßwieséis argumentais per ſákimą îûſų. Pirmieus ioġ [paſau-] (217) [4]) paſaulis nuſidêio prieß mané: ioġ teip̄ ßwieſei tieſai tikéṫ ne norêio. Antra bars paſauli iżġ ſûdo netéiſaus. parôdis tatai, ioġ mané ne têiſei apsûdiio, kursái teip buwáu têiſus ir ne kâłtas, ịoġ [5]) drin' tos teisîbes, atſtóiau nůġ akių iûſų, ir úżżegeu [6]) Diewóp̄ Téwop̄, ką tů daugeus parôdis tie dáiktai: kurie darîſiś inġ wârdą máną, per ateiimą Dwáſios S. Anṫ gâło parodis, ioġ kunigáigßtis to pasáulo yra pażawintas, kad' wiſsą [7]) galîbe ir wießpatawimas io po wiſsą pasáuli ißnaikintas atlikſis. Ir tai yra ſumma wiſſós Ewangelios S. parôdiṫ tatái, ioġ tie nuſidêſt', kurie nêtiki inġ W. Chriſtų: ir todrînaġ môkiṫ, ioġ Chriſtus yra teisîbe múſų, ir ioġ wêlinas yra per ių pażawintas. Chr ioſt. [3])

Antras iżgûldimas yra Auguſtino ir Cyrillo S. ir kitų̇. Bárs Dwaſia S. paſáuli iżġ nůdemes, kurią padârė, iog ne intikêio inġ mané, ir iżġ teisîbes manós ir iżtikimûių manų́, kurios ſakioṫ ne norêio, nóriṅt żinôio, ioġ aß ne kitókeip̄, tiektái per nużéminimą, pakłuſnúmą, kántrumą teiſibe, ịżęgeu Téwop̄, ir tą kêlą wiſsiemus parôdżeu dągûn' Bars paſauli ir îżġ ſúdo, kúrio ne iżgąſtas, nóriṅt rêgi ioġ Diéwas ir patiemus Angełámus ne prałáido, kuriůs iżſtúme iż dągáus, ir nų́ kunigáikßtis to paſaulo iau yra apſûditas. 2. Auguſtinus Cyrillaes [8]).

Trêczes iżgûldimas yra Lutherißkas fałßîwas, kuris tą wárgią wietą kaip̄ kitús raßtús, gadina ir ißwartulôie ąṅt padrutinimo kłaioiimo ſáwo, ąnt' ſawo pażúdima [9]). Nęſſą bîło, ioġ drin' to Dwasia S. korôia paſaulį iżġ nůdemes, ioġ nė tiki inġ Chriſtu: iog neř nůdemes kitós, tiektái ne ißtikéiimas, ne wienas kitas nuſidéiimás ne kludżia arba ne dâro żałós żmôgui, tiektái ne ißtikéiimas. Bęṫ prieß ßitą fałßu gintiie Pôwiłas S. kuris ne tiektái ne ißtikimûſius, beṫ ir piktadêies, nórint iau apkriktßtitus, dárò wertûs pażúdimo, o ne tiektái nuſidêdanczius, beṫ ir nůdemesp̄ ſuligſtąnczius. Antra, kad' Lutheris ir ſu mókitineis ſawáis ape teisîbę bîło, tad' be báimes Diéwo gédina ir niekina dárbus gęrús ir paſmêrkia wiſſą teisîbę, nórint iżtikimų̇ių żmonių: biłódamas, ioġ téiſus nuſidêſtiś wiſsôkeme geramé darbé, o ioġ Dîewas ne wéizdi ąṅt darbų́ mų́ſų [10]), ir ąṅt teisîbes mûſų, beṫ tiektái ąṅt paczios wierôs: top̄, ioġ darbái múſų gerîeii nieko múmus ne padeſt': ir darbài mûſų 3. Lutheris ir mokitinei io. Rom. 1. Gal. 5. 2. Cor. 6. 2. Pet. 2.

---

1) tam 2) Szitos (+ Szęßtos) 3) Chryſoſt. 4) 218 5) ioġ 6) úżżęgeu 7) wiſsa 8) Cyrillus 9) pażúdimo 10) mûſų

pikti żałós ne dáro, ir ioǵ múmus priáuguſięmus ganá įżgânįmoṗ[1]) teisîbe W. Chriſtaus. Teipaieǵ ir mókitinei io mókia iżǵ tos wietos, ioǵ Dwaſiá S. korôie ir paſmêrkia tûs wiſſús, kurie ïéßko teisîbes dárbůſé, ir nůpełnůſe ſawůſe, arba nůpełnůſe ir įſtoiimůſe ßwętųių, arba kitamé kuriamé, ißêmus pátį Chriſtų: kás wiſſa yra regimieii ir biaurųs mełai: Nęſſą ne iżǵ tikéiimo, Mat. 17. & 25. beṫ iżǵ darbų W. Diewas mús sůdis, ir atadůs kiekwienám pagál' nůpełnų io. Ir kurie gerái dáre, eis inǵ giwâtą ąmżiną, o kurie piktái dáre, ąnṫ pa- 2. Cor. 5. ſkąndinimo ámżino. Ir Iônas S. biło. Ioǵ kas dâro teisîbę, taſſái yra teiſus. Apoc. 22. O kas nůdemę dáro, tas yra iżǵ wêlino. Ir Pêtras S. biło, kurſai biło ioǵ Mat. 25. Chriſtuie giwêna, tuṙ teiṗ wáikßcziot kaiṗ W. wáikßczioio.

1. Ioan. 3. Girdéiome ką Dwasia S. ſu paſaulu dariṫ turêio, kłauſikimeǵ wel' ką 1. Ioan. 2. tuṙ wêįkṫ[2]) ſu iżtikimáiſeis Wießpaties. Dábar iumuś, tieǵ, dauǵ turiu ſakiṫ, Ką Dwasia S. dáro iżtikimiemus Wießpaties. beṫ nų ne gâlite pakêlṫ. Beṫ kad' aṫéis anóii Dwaſiá tieſós, ißmôkis ius wiſsôkios tieſós. Iżǵ kurių żôdżių túrime tůs pamókſłus.

1. Pirmieûs ioǵ ne wiſſa W. Chriſtus pasâke mókitinemus ſawiemus ką iiémus turêio paſſakiṫ: beṫ páłaiką atliko Dwáſei S. Iżǵ kur eiṫ, ioǵ ne wiſſa yra Bibliói įraßîta, ko rêikia tikêṫ: kadąǵ dauǵ kitų dáiktu Dwaſia S. per Apâßtałus, ir per tůs, kurie ąnṫ ių wietos búwo, padawe Bażnįczei, io tod- 2. Theſ. 2. rįnaǵ Pówiłas S. ragina iżtikimůſiuś, idąnṫ ſtowêtú twirtái, ir turêtu ſtiprei mókſłus padûtůſius, kurių bů ißmokę, teiṗ per żôdį, kaiṗ ir per grômatą io.

2. Antras pamókſłas yra ioǵ kaip' W. Chriſtus ne wiſſá paſsáke Apáſta-[łamus] (218)[3]) łamus ką iiémus turêio paſakiṫ ioǵ ne búwo primanumįs[4]) 1. Cor. 3. ąnṫ klâuſimo: ir Pówiłas S. pieną dáwe ſilpniemus, o ißmintį biłoio tarṗ Hebr. 5. tobułų: teipoǵ wel' ißtikimieii mókitoiei ißmintįgái tų łobiu żodżio Dięwo tuṙ ßefawót, żinódámi, ką, kad', ir kam tuṙ ſakiṫ. Tamé atſkałůnįs, łabáį paklîdo, kad' wiſsiemus Bibliás, ir tułarôpas knįgełęs, téipaiau ape augßczêuſes ſłaptés tikéiimo mûſų, be nůmonios ſkaitiṫ priłâido: iżǵ kur páſkui to ißeio ąnṫ paſáulo teiṗ dauǵ papiktinimo.

Trêczes pamókſłas, ioǵ. Dwaſiá S. pagal' żadéiimą W. Chriſtaus môkia Bażnįczią S. Apáßtalißką wiſsókios tieſós, ir kłaioṫ iei niekadós ne dûſt'. Todrįnaǵ perakis melûie Heretikai, kurie kâłba, idąnṫ wiſſá Baż- 1. Tim. 3. nįcze pirm' ių pakliſt' turêtų: kuriii yra ſtiebu, ir padrutinimu tieſos. Dwaſia S. ne kałba, ir nest pati iż ſawęs. Ißmókis, tieg, ius wiſśókios tieſós. Nęs' ne kałbés pati nůǵ ſawęs, kaiṗ kitos dwáſios paklîduſios: beṫ ką tiektái iżgirs, tai yra, ką tiektái ims nůǵ Téwo ir nůǵ Sunáus, ir kas yra walâ Téwo ir Sunáus, tatái kałbéś. Ir tů důſt żinią, ioǵ kaiṗ Dwasia S. ne êſt' pati nůǵ ſawés, beṫ nůǵ Téwo ir

1) iżgânimoṗ 2) wéikṫ 3) 219 4) primanumis

ſunáus. Teip wel' ne tur nieko pati nůǵ ſawęs, bet wiſſa nůǵ Téwo ir ſunáus, ſu kuréis yra wienós natûros, eſſencios, ir nôro. Ir tatái kas tur bût apréikß iumus. Nęſſą Apâßtałai Dwásia S. żinôio ir apſâke dauǵ ateiſęnczių daiktą[1]): ir mes wel' téipaiǵ, iżǵ máłônes io, túrime ſtiprą intikêiimą ir pâduksį ape atéiſęncziůſius anůs turtús giwâtos amżinos.

Galáuſes vrêdas Dwáſios S. kiek' vżgúl' W. Chriſtaus: O tas yra, ioǵ Dwasia S. turêio apſkêlbt ir apßwieſt W. Chriſtų, ir tai tułárôpu budú, důdamá ápe ių ludimą ßirdiſe Apâßtałų, ir per iůs płaczei ißneßiodama wardą Chriſtaus, ir ſtebúklingus praiewús darîdama per iůs wardán' iô: ir iżǵ wiſsų tautų pritraukinédama żmónes tikéiimop io. Bet îpaczei tů ių didina, ioǵ iżǵ io ima, tai yra iżǵ io natûros, bûſtimęs[2]) ir żinios: per ką rôdze, ioǵ kaip Dwasia S. teip ir W. Chriſtus môkia wiſsôkios tieſos, ir wiſſa żino, kaip ir Diewas Téwas. Nęs' tieǵ, wiſſa, ką tur Téwas, máno yra. Nęſſą wiená yra Diewîſte, wienas bûſtimas, ir naturá, wiená galîbe, ámżinumas, ir garbé wiſsós Trâices ßwęnczéuſios, tai yra Téwo, Sunaus ir Dwáſios ßwęntos. Ką Dwaſia S. daro W. Chriſtui. Ioan. 5.

## II.

Girdêiome wéikałus, ir vrêdus tikrůſius Dwáſios ßwęntós, kłausikimeǵ dábar, kaip páſkui iůs Dwáſią tieſós nůǵ Dwáſių paklîdelu pażint túrime. Nęſſą ne dowanai mus Iônas S. graudina, idąnt' ne wiſsôkei dwáſei tikêtumbim', bet' probawôtumbim dwaſes, iêi iżǵ Diewo butų ſąnczios. Nęs, tieǵ, dauǵ fałßiwų Pránaßu ißêio ąnt to paſaulo. Ir ne drįn' ko kito Achabas karâlus Izráelo, ir Sedechiias karâlus Iudos, vż nieką prażúwo, tiektái ioǵ ąnſai bewêlio kłausit fałßiwų ſawo Pránaßų: neǵ Michéos pránâßo tieſós. O ßiſái ioǵ Ieremiôßiui Pránaßui Diewo tikét ne norêio. Kaip dwaſes probawot ir pażint turime. 1. Ioan. 4. Mat. 24. 3. Reg. 22. Hier. 34. Zimes Dwáſios.

Pirmieus tad' W. Chriſtus ape wieną tiektái dwáſią kâłba, kurią żáda Bażnîczei ſáwai, ne bîło ioǵ toié żêmeie ir tů mętú důſių iumus dwaſią kitą. Nęſſą wiená dwaſiá W: Chriſtaus tikróių[3]) (kaip wienas tikéiimas, wienas krikßtas, wienas Diewas) kûrîii tai dáro, ioǵ wiſsi per wiſſą pasáulį, ir wiſsôkio ámżio krikßcziônįs, wienáip tiki', wienáip kâłba, wienáip iżpażįſta. O teip[4]) kurié kitáip tikét môkia, neǵ ik' tôłei môke Dwaſiá ßwętá ir wiſsúr ſączioie Bażnîczia. Ne êſt tai Dwáſia Diêwo, bet dwaśia ßatôno, kuri daliie átſkałûnis, ąnt tułarôpų ſektú, kas Miniſtras tai iau kitas tikêiimas. Nęſſą Dwaſiá Diéwo wiená yra, ir wienáip wiſsad' ir wiſsůsiąp kâłba. 1. Wiena Dwaſia Chriſtaus. Epheſ. 5.

---

1) daiktų 2) bûſtimes 3) tikróii 4) передъ kurié пропущены слова, которымъ въ польскомъ текстѣ Постиллы Вуйка соотвѣтствуютъ: nie ieſt to duch Boży, ále duch ßátáńſki, w vśćiech wßytkich fałßywych prorokow

2. Antra, Dwaſsia Diewo teiſi paſáului ne patôſia, bet ių łabieus bára,
[todri-] (219)[1]) todrinag ne tur Dwáſios S. kurie to môkia, kû paſaulis ir
Iaco. 4. kûnas mêgia, kaip yra ne pâſnįkaut, ne ſpawiedotis, ne gaiłétis vż nûdemes,
Rom. 6. ne daug mêlstiś, bet wienu intikêiimų[2]) wiſſam' pakâkint. Nęs kaś noṙ bût
prietelumi to pasáulo, taſſái tâmpą prięſakiu Diewo. Kas giwêna pagâl' kuną,
tikrái numirs.
3. Trêczia, ieigi Dwáſios tieſos yra vrêdas nûdemes kôrôt, kaip' girdêiome:
tadąg tikrái nê kâłba iżg Dwáſios S. kurie nûdemes faritawóie, ápigina ies,
ißkałbinêia ies, arba vżdęgia: kaip dáro falßiwieii pránaßai, kurie po ałkû-
Ezech. 13. nemis kiekwieno priegałwelus padedineie: kurie ſáko iog neṙ nûdemes kitós,
tiektái ne ißtikéiimas: kurie bieurûſius néredus Minikų ſu Mintßkomis, pá-
gerbta moteriſté wadina arba âłga.
4. Ketwirta, iei Dwasia Diewo tikróii karôie paſáuli iżg teisîbes, tai yra,
iog paſáulis pirmieus ir ąnt wiſſo ne ießko káralîſtes Diewo ir teisîbes io,
Mat. 5. tadąg tie ne tuṙ Dwáſios Diewo, kurie nûg teisîbes, ir nûg gerų darbų żmô-
nes atatraukinêie biłôdami: iog geriéii darbái múſų nieko mumus ne padés:
Galat. 6. Nórint prieß tatái Apâßtałas graudina, idąnt ne paiłſtúmbim gerái dariť:
Nęſſą ſawų mętú piauſime be palaubós, mókeſtį giwâtos amżinóſios.
5. Pękta, ięi Dwaſia S. iżbara paſáulį iżg ſûdo, kurio ne biios: tadąg tie
Mat. 25. ne iżg dwáſios S. móke, kurie ſûdą Diewo teip' dáro ſaw łągwumi, iog wienu
Iob. 9. tikéiimu wiſso atbut' nor': iog mus Wießpatis, ne iżg tikéiimo, bęt' iżg
Iob. 9. darbų ſûdis, ir atdûs wiſsiemus pagal' nûpełnus ių: o daugeus iog ir ßwęn-
Pſal. 42. cziauſieii żmónes kaip Iôpas, ir Dówidas, łabái biioios ſûdo Diewo.
6. Szêſta[3]), ięi Dwasia S. yra dwasiá tieſós, o ne fáłßų nei kłáideiimų,
tadąg anįs ne tuṙ Dwáſios Diewo, kurie fałßius, mełús, ir kłaioiimus ſenųiu
Heretikų ſenéi paſmerktus, ßiû ámżiu prikêłe. Kaip' Luterónai, Calwiniſtai,
Pikórkai, Nauiukrikßczei[4]), ir kiti ſektórius.
7. Sękma, ięi Dwasia Diewo tieſós mókia, Bażnįczią ſáwą wiſsôkios tiſós[5]),
tadąg anie tur Dwâſią parįkąncziąś, kurie atſtóię nûg Bażnîczios S. wiſsóti-
nes, atſtôio nûg tieſós, ir émeś męło Lútero, Calwîno, arba Serweto.
8. Aßma, ięi Dwasia Diewo tįeſós[6]) nê kâłbą[7]) pati iżg ſawęs: tadąg ánįs
Hierc. 23. ne ęſt' iżg Dwáſios S. kurie pátįs ąnt' ſákimo żódżio Diewo įsidûſt', pátįs
ſawę sîunczia, pátįs tęka, nórint' ių niekás ne sîunczia: kaip' dáro wiſsi Mi-
nistrai átſkałûniu.
9. Dewînta, ięi Dwasia S. kâłba ką nórint' iżgirduś, tad' anie nêkałba
Mat. 28. iżg Dwaſios S. kurie ne wiſsa żmonêmus ſáko, kas iiemus iżgânimop yra

---

1) (220) 2) intikêiimu 3) Szêßta 4) Nauiakrikßczei 5) tieſós
6) tieſós 7) kâłba

reikalingo, môkia tikéiimo tiektai, o ne mókia idąnt' żmónes tai wiſsa ſaugotų, ką Chriſtus įſâke.

Deßimta, ięi Dwasia S. apréißkia atąnczius dâiktus, tadą̂ġ tęn' ner' Dwáſios Diewo, kur żmónes giwęna be baimes, ir apdûmoiimo atéiſęnczių dáiktų, tai yrá, be atminimo mirimo, be baiſeiimo prágaro ir ſûdo Diewo. Kokis drąſumas ſektóriûſiąmp yra wiſsadós. 10.

Ant' gáło, ięi vrêdas Dwáſios S. yra didint' W. Chriſtų, tadą̂ġ ánie né tur̂ Dwáſios Diewo, kurie cziuſta didindami W. Chriſtų, patis ſawé didino: kad' prámoneś ſawós vż tikrąių żódį Diewo ſiûła: ir ies ąnt' môkſło' Dwáſios S. prakeła. Kur Antichriſtais per akis rôdżeś: kełdamieś ąnt paties Diewo. 11.

Tai mes żinôdami, brólei mielauſieii, sêrgekimes łabái fałßiwų Pránaßų, ir dwáſių mełûięncziuių, kurių teip daug, neſtôtis, nų́ ißêio ąnt to psſáulo[1]): ó turêkimeś ſtiprei mókſło Dwáſios S. wiſsôtinei' Bażnįczioi', kurioié ių giwêna ąnt' ámżių, mókidama per parednús ſakitoius żódżio Diewo, wiſsôkios tieſós. Sêrgekimeś wel' wiſsôkios nûdemes, iżġ kurios pasaúlį korôie: biiokimes sudo Diewo baiſaus: wáikßcziokime teisibeie ir ßwętibeie po akim̃ io, per wiſsás dienas giwâtos mûſų. [Tatái] (220)[2]) Tatái darídami turéſsime tieſą palįkſminįmą nûġ io, ir kad' numirſsime giwâtą ámżiną. AMEN.

## Nedelos pęktos po Weliku
## Ewangeliá ape małdą. Ioan. 16. Cap.

Anno metu: Biłoio Ieſus mokitiniamus ſawiemus. Vżtieſą vżtieſą kałbû iumus. Iéi ko praßiſite Téwą máną wardán' mano, dûs iumus. Ik' ßiołai ne prâßete nieko inġ wárdą mana. Praßikite ir imſite, idąnt dżêugſmas iûſų piłnas butų. Tatái prieżodżiûſe biłóiau iumus. Atéis metas, kad' iau ne prieżodżiûſe kałbéſiu iumus, bet ßwieſéi ape Téwą máną paſakiſiu iumus. Ana diena wardán' mano praßiſsite. O ne biłáu iumus, ioġ aß praßiſiu Téwą vż ius: nęs' patis Téwas mil' iuś, ioġ ių́s manė numiłéiote, ir intikêiote ioġ nûġ Diéwo ißeiéu. Ißeiéu nûġ Téwo, ir ataiéu inġ tą puſáuli[3]), wel' paliekmi tą paſáuli, ir eimi Téwop̂. Biłôio tad' mókitinei io. Szitái nų́ ßwieſéi kalbi wiſſa, ir ne priwałái idąnt tawé kas kłauſtų: tamé tikime ioġ nûġ Diewo ißeiéi. Ioan. 14. Matt. 7 & 24. Mar. 11. Lucae 11. & 18. Iaco. 1.

### IZGVLDIMAS.

SZY Nedêle pramintá yra Dominica Rogationum, tátai yra, Nedêla małdų, arba kaip̂ mes wadiname. Nedêla krîżių, todrįn' ioġ per tas dienás ißtikimieii krikßczionis geréus wel' bûdioieś[4]) małdoſe, elemożinoſe, ir pâſnįkûſe: o Wiéßpati ſawám̃ kaip̂ nų inġ dągų énczem arbá żę́gęnczem réikałus ir Nedeła toii kaip yra pramintá.

1) paſáulo 2) 221 3) paſáuli 4) bûdiieś

priwâlimus teip ſawûſius, kaip ir ſwêtimus, nûßirdżéi padûſti. Nęs' iog ßiû mętú didżêuſi pawôiumái ąnt zmonių atéit, kaip ant karaliſtų karîomis arba karéi ir nerimâſcziei, ąut icwų ładái, krúßos, ir dárganos, ant żmonių ligos tûłos, teip dûßios kaip ir kûno. Todrînaġ wel' geréus réikia W. Diewą melſt': idąnt' ir mus, nûġ wiſsókio nerimâſcio, arba ne pakâiaus, ir iawús łaukûſe nûg żałós apſaugot teiktųs. Ir todrînaġ mumus ßią dieną tą Ewangelią Bażnîczià S. ſkâito, idant mus tû daugêus ir didżéus małdôſp ir pâdukſiop paiudintų, tikrûiu ir noprikinąnczin żadeiimu Wießpaties. Kaip płaczéus iżġ iżgûldimo Ewangelios S. iżgîrſime.

# I.

Kas mus małdoſp turi priwadżiot.

Norint yrá dáiktų łabái dauġ, kurie mus ąnt' dażnų ir tąnkių małdų iúdint, ir įwiſkint gal': o wienókiġ pirmą wiétą padôrei muſimp túr, turét, iżtikimas, graudinimas ir prisâkimas W. mûſų, ioġ múmus [ta-] (220) [1] tatái Matth. 7. dażnái ir tąkei įsâkei, įsáko, lîepia. Práßikite, tieġ, ir îmſite, ïéßkokite ir Ioan. 11. atrâſite, kłambękite, ir bus iumus atadarîta. Nęs' kuris' prâßo, ima, ir kur- Lucæ 11. ſái ïeßko, rąnda: ir kłambênąnczem' bus atwêrta. Nęs' iei ius budami pikti, Lucæ 18. môkate gêra dûta, dût ſunúmus iųſų, kaipoġ daugéus Téwas iûſų iżġ dągáus, dûs dwáſią gêrą tiemus, kurié ių mêldże? Idąnt' nûġ teip' reikalįgo prátinimos niekadós ne laubîtumbîmes, tad' mus môkia páwáizdu anós naßłés, ioġ rêikia wiſſâdós mélstiś, ir ne páilſt'. Ir Pówiłas S. graudina, idąnt' meł- 1. The. 5. ſtumbimeś, be palaubos.

2. Bet' nórint múmus butų io Wießpatis Chriſtus ne įsâkęs, tad' wienók' didi, ir tûli reikałaî ir priwâlimai, ir ne páłáubąiie [2]) pawôiumai arba ſmurtai mûſu, trâukia mus top, idąnt ne palaudami, ir tû intimpós melſtûbimeś. Nęſſą kas nê ręgi [3]) kokſai didiś yrá ſilpnúmas mûſų: kaip' dażnái ir tąkei inġ pagundás ir inġ nûdemes impuldinéiemę: kaip' łabái greiti ir primânųs wiſsóp piktóp: o kaip' wârgųs ir tįgi wiſsóp geróp. Kas gal' iżſakit wiſsús wîlus, ir żabągus ßatôno, kuriûs wiſsúr o wiſsur ſpąndo, idânt' mus prarit gałêtu? Teipaieġ kitús pawoiumus ir ſmurtûs neſuſkáitomus, kuréis iżġ wiſsų 2. Par. 20. ßalių apeiti eſſme: teipaġ ir wiſſús réikałus kûno, po kuréis gûlime arba Pſal. 120. et 122. kurié mus ſpáudże, kas iûs iżſkaititų? Kuriûſe wiſsûſe tasſái yrá wiénas palįkſminimas ir apginimas múmus páliktas, idąnt' per nużêminimą ir kárßtą mâłdą W. Diewóp' ape padeiimą ir páßałpą tekétumbim'.

3. Małda yrá dáiktas łabai didis.

Tatái idąnt' ſu dideſniu noru darîtumbîm', dabotiś túrime, ioġ małdá yrá dáiktas łabái wiézliwas, kurio ne wiénas nórint didżêuſes Wießpatis nei

1) 222 2) paláubąiie 3) ręgi

didżturis ąnt' to-paſáulo, gėdetis ne tuṙ. Nęſſą ne prâßome żmógų, bet' Diéwą: ką ir ßwęnczéuſieii żmónes ir galįgêuſſeii Karâlus dárc. Ka ięi żmónes vż didę pagerbimą tuṙ, kad' gal' priéiimą turėt karâlausṗ, idąnt ką galêtų iamip ißpráßit: kaipóġ' toli didêſnįs[1]) pagérbimas ir garbé yra, turét wiſſadós priéiimą Diewóṗ per mâłdą.

4. Melſtis dáiktas melingas [3]).

O ne tiektái wiezliwas arba didįs[2]) dáiktas yrá mêlſtis, bet' ir méilingas ir miełas. Nęs' kas méilįgeſnio, kaiṗ ſukałbêtiś ſu Diéwu, kaip' priételumi, árba têwas ſu ſunumi? Ir paragaut ſałdúmo gerîbcs io, kurį iiſsái iżdêio tiémus, kurié io biios ir iam' meldżeś?

5. Małda łabái naudįga. Iacob. 1.

Dábar ne tiektái garbús ir miéłas dáiktas yrá mêlſtiś W. Diéwui, bet' ir łabái naudingas. Nęſſą małdá wiſsa ißpráßo ir įgîie W. Ditwieṗ[4]): teip' ioġ ko żmoneſiamṗ ir vż didżêuſius pênįgus ne gáuſi, tatái per małdą įgît gali: kaip' nûdemių atłaidimą, małonę Diéwo, ißmintį, ſweikâtą, palinkſmįnimą, ir giwâtą ámżiną ąnt' gâło.

6. Małda dáiktas reikalingas.

Ant' to, ne tiektái naudįnga, bet' ir reikalįga yrá małdà kiekwiénáṁ kaip' iau augßczéus trumpái parôdeś. Bet' idąnt' kas wârgumu ne iżkałbinêtųś, máłda yrá dáiktas tokſai, kurſai wiſsúr ir wiſſadós, ir nûġ kiekwiéno żmôgaus darîta gal' bût:

7. Malda ne wargus dáiktas. 1. Tim. 2. Actor 17.

Ne tiektái Bażnîczioi', bet' ir namié, ir tûrguie, ir łauké, ir ąnt' pátało, ir ąnt' kiekwienós wiétos. Kadąġ W. Diéwas yrá wiſsúr, ir iemé giwêname, krûtinames, ir eſsmé. Ir ne tiektái diénos mêtą, bet' ir náktį, ir kiekwiénói' wałandoi' gal' żmôgus mélſtiś, tai yrá ßirdį ir dûma biłót W. Diewóṗ. Ant' gâło, kiekwiénas żmôgus, ſęnás, iaunas, didżturįs, grînas, ſwéikas, ligônis, gal' iei noṙ mélſtiś W. Diéwui.

8.

O każġ tád' ne įiudįſis didéſṗ ir ne palauięczifoṗ[5]) małdoſṗ, iau w. įſâkimu, iau náuda ir reikału ſawûiu, iau pagerbimú, meilįgumu ir pigumú meldimo? o didżêuſei turêdamas teip' tikrus żadêiimus Wießpatiés, żodżiu io ßwęntûiu żadêtus, ir priſiega io padrutintuś, kad' teip' biło: Vżtieſą vżtieſą kałbú iumus, ioġ iêi ko praßîsite Téwą inġ wârdą máno dûs iumus.

Kodrin W. Diewas małdos nekuri [6]) ne iżkłauſo. Ioan. 14. Ioan. 15.

Bet' kadąġ żôdis Wießpatiés atmainîtiś ne gal', kodrinaġ dauġ żmonių práßo apé tûłus dáiktus inġ wárda W. IESAVS, o taczeu ne įgîie ko [práßo?] (222)[7]) práßo? Yrá tos żinomos priéżaſtįs, iżġ ßalies mųſų. Pirmôii ioġ W. Chriſtaus ne mîlime, kaip' iį S. Apâßtałai miłêio, kuriemus tatai îpaczei żadêio, ir kuriumṗ kałbêio. Nęs' ir patis Têwas mîli ius, ioġ iųs mané miłêiote, ir įtikêiote ioġ nûġ Diéwo ißeieu. Nęs kad' mes W. miłétumbim', tad' sáugotumbim' żodżius ir prisâkimus io: o teip' pigái wiſſo iżpraßîtumbime. Kaip' kur kitûr biło: Ięi patekſite manimṗ, ir żodżius manûſius ſáugoſite, ir

---

1) didêſnis 2) didis 3) meilingas 4) Diewieṗ 5)† paléuięnczioſioſṗ 6) nekurių 7) 223

żodżei manieii patekſ iųſimṗ, ko norêſsite, praßiſite, ir bus iųmus dûta. Ir
Pſal. 66. Dówidas téipaiáġ biło: Ioġ W. Diéwas padaris nórųmą ių, kurié io biios ir
prâßimo ių ißkłauſis. Iżġ ąntros ßalies: Kas nůdemeſe gêris, arba ių ne noŕ[1])
Pſal. 144. praſtót̓, to Diéwas iżkłauſit' ne ketina, kaip' paraßita. Iei regêſiu piktîbę
Prouerb. 28. ßirdiié manôie, ne iżkłauſis manęs Diéwas. Ir wel': Kas atgrężia ausį ſáwą,
Iſaiae 1. idą́nt' ne kłauſitų zókono, tay yrá, kas ne łâiko Wießpatiés prisâkimo, to
małdá bus prakeikta. Ir dábár biło Wießpátis: Kad' padáugįſite ir prailgįſite
małdás ne iżkłauſiſiu: nęs rąkos iûſų yra piłnas[2]) krauių: tai yra pilni eſté nůde-
2. mių. Iżġ kur ßwieſei ręgime, kurio Diéwas ketina iżkłauſit, o kurio neketina.
Iacob. 4. Antra klûtis yrá iżġ ßalies mûſu, ioġ ne gerái prâßome, kaip' Apâß-
Kurie piktai preßo [3]). tałas Iokûbas kåłba: Práßote ir ne ißpráßote: todrin' ioġ piktái práßote,
idânt' geidulůſe iuſų práeſtumbit'. Tatáiġ taſsai piktái prâßo, kurſai daiktų
piktų́ ir żalįgų práßo, kaiṗ' âtakių ąnt' priéſakių: arba práßo ko praßit ne
Matth. 6. turêtų, kaip' nepatę́kąncziųių ne reikalįgųių dáiktų: arba ne práßo ko pra-
Trumpas iżguldimas Poterius [5]). ßit tųrêtų[4]), tai yrá, karalîſtes Diéwo ir teisibes io. Kaip' mus Wießpatis iß-
môke Póteriuie, ko, ir kuriů budú práßit túrimę. Pirmiaus ir ąnt' wiſſo pa-
Matt. 7. gerbimo ir garbés Diéwo Téwo mûſų: idą́nt' ßwęſtųś, idą́nt' ſtępinamas, pa-
żîſtamas ir garbús butų́ wiſsůſiąmṗ po wiſſo paſaulo żmômęs[6]) ßwę́ntas wârdas
io. Pálkui to túrime praßit karaliſtes Diéwo: idą́nt' intektúmbime ion', ku-
rion' kitáip' atéit ne gâlimę, tiektái pildidami wálą ir prisâkimą io, todrînaġ
páſkui to praßîti túrime, idą́nt' muſimṗ pilditųs walá io ąnt' żęmes, teipo
kaip' ią pildo Angełai dą́guię. Páſkui to wiſso dábar ąnt' gâło práßome ape
důną wiſsų́ dienų, tatai yr' ape pęna ků miſtúmbim̓ ir penêtumbimes ąnt' to
paſáulo. Szitie tad' piktái práßo, kurié tą bûdą práßimo, nůġ paties Wieß-
patiés įſtatîtą ißwârto, ioġ pirm' ir daugéus trôkßta ir práßo tų żémes, o
niekam' ne tikrų́ dáiktų, o neġ dąguię́ių. Ir kaîp' waikai paikiéii, ne práßo
tiektái waikißkų́ ir żalįgų dáiktų, kaip' péilu, idąnt' żáiſtų, arba mȧuditųś:
nórint peilú ne wiéną kártą impiaunięś, ir zaißłę[7]) dażnai pażéidżeś, ir máudi-
damies ſkę́ſta, teip' wel' ir mes daugeuſęi to trókßtame, ir to práßome, kas
mus daugéus żêidżia ir żáłą dáro, kaip' túrtų́, pigúmų, gêrių ir wiſsôkių
ȧpſtų ir dżéugſmų́ ąnt' to paſáulu[8]), o krîżeus atatólinimo. O Wießpatis
Diéwas iżġ didżio ſuſimilimo ſáwo, ne důſt' múmus to ko práßome, bet' gą́n-
dzeus důſt' múmus krîżių nórint io ne práßóme: kaîp' waikêlui ne důſt' Té-
3. was péilo, kurio práßo, bet' dűſt' iam' kłaſtą, kuriós ne práßo.
Dábar ir ßitie piktai práßo, kurié gerų́ių ir iżgánąncziųių dáiktų tiek-
Iſaiæ 29. tai naſráis o ne ßirdimi práßo (kadą́ġ małdá yrá ne teip' naſrų́ kaip' ßir-
Matth. 15. des wéikałas, tai yrá pakelimas ßirdies W. Diéwóṗ) ąnt' kurių W. Diéwas

---

1) noŕ 2) piłnos 3) praßo 4) turêtų 5) Poteriaus
6) żmónęs 7) żaiſłę 8) paſáulo

ſkundżeś tais żódżeis. Zmônes ßitos naſráis mané garbina, bet' ßirdis ių
toli nůġ manęs. 4.
Dábar, ir tie piktái práßo, kurié bę wierós práßo, nes' kuris' abęioie Iacob. 1.
idąnt' ißpraßit turêtų: taſsái tę ne tikies, idąnt' turêtų ką ißpraßit. Ir W. Marc. 11.
CHRISTVS teip' bîło: V̀żtieſą kałbú iumus, ioġ kąnórint mélzdamiés prá-
ßote tikékit', ioġ imſite, ir taps tatái iumus. Rêikia tad' tikét ir ne maż ne
abęiot, ioġ Diéwas yrá Téwu mų́ſų, ioġ ręgi ir żino wiſsus réįkałus[1]) mų́ſų,
ioġ gird' małdás mų́ſų, ir iżkłauſis iůs tikrái kadą́ġ ir důs tatái mumus, ko
tatái práßomę. [In ſumma] Ko máłdosp rekia [2]).
(222)[3]) In ſumma, kas noř gerái mélſtiś, tad' réikia pirm' idąnt' butų małó- 1. Ioan. 9.
neie Diéwo, kadą́ġ nuſidêdanczių żmonių, tų kurié nůdęmeſe arba nůdżioſe Eccl. 12.
gul', ir ne noř ių praſtot W. Diéwas ne tiektái ne iżkłâuſo, bęt' iůs tuř no-
pîkąntoie.
Réikia îr nużêminimo, kaip' turime pawaizdą anamę Phariżéußę, ir 2.
múitinikę, kurié ne lîgęi Bażnîczioi' méldeś. Nęſſą małda to kuris żéminaś Matth. 18.
dągús prámußa arba pradáużia. Réikia ąnt' to tikéiimo, kaip. iau paſſakiau. Ecclef. 35.
Réikia ir miełaßirdúmo prieß ártimą. Nęſſą pagirti miełaßirdųs, nęs' tie 3.
įkaks, arba įgis miełaßirdumą. Kaiṗ W. Chriſtus pátis mus toṗ węda. Kad', 4.
tieġ, ſtoſitęs ąnt' małdós, atłáiſkiteġ ięi ką túritę prieß ką: idąnt' iumus ir
Téwas dąguięiis atłaiſtų nůdżias arba nůdemes íų́ſų. Nęs' iêi ių́s notłáiſitę,
tad' ir iiſsái tikrái iumus notłéis, nei ių́ſų iżkłauſis. Ant' gáło réikia kąn-
trumo îr ſtiprúmó, nórint tůiaus ne ißpraßiſsime, káip' túrime pawáizdą 5.
anoié pahónoie. Matth. 15.

## II.

Reikia dábar praßit inġ wárdą W. Chriſtaus, tai yrá del' méiłes W. 6.
Chriſtaus, ir del' nůpełnų io, ko ne tiektái Zîdai, Túrkai, ir Nauiekrikß- Kas yrá pra-
czei ne dâro, kurié ne pażîſta W. Chriſtaus, nei galibeś io: bet' ir tie kurié ßit wardan W. Ieſaus.
praßo drin' nůpełnų ſawų, o ne tiektái drin' nůpełnų W. Chriſtaus. Nęs' nórint
geriéii darbái ir nůpełnái mų́ſų páduxo mumus W. Diéwoṗ pridůdinêie. Kaip'
Iónas S. bîło: Ioġ ięi ßirdis arba ſiéła múſų ne râißo ąnt' můſų, tad' turime 1. Ioan. 3.
dukséiimą Wießpatiéṗ Diewieṗ, ir ko nor[4]) praßiſime, įgiſsime iąmṗ, ioġ ſáu-
goieme prisâkimą io, ir dârome tatai ků iis' mêgt. Ir Tobiás tam' padêſt', ioġ
ięłmużná[5]) didżio dukſéiimo pridůſt' po akiṁ Diéwo, tiémus wiſsiémus kurié ią Tob. 4.
dâro. Wienókiġ ne túrime niéko praßit drin' nůpełnų můſų, kurié wiſsi yrá
dówanos ir małônes Diéwo, bet' drin' paczių nůpełnų W. Chriſtaus. Ką ge-
rái iſmânius Bażnîcze Diéwo, kiekwiéno dáikto prâßo nůġ Diewo Téwo, per
W. Ieſų Chriſtų, tatái yrá inġ wârdą io: iżpażįndama ių tikrůiu târpinįku 2. Tim. 5.

1) réikałus 2) reikia 3) 224 4) + nórint' 5) iełmużná

Hebr. 2. ſawůiu, kurſái ne tiektái nupêłne wiſſa gęr', bet' ir per kurį Diéwas Téwas wiſſa ger' múmus důſt': kaip' ir per iį ir tą paſáulį, ir wiſſa kas yrá ąnt' to paſáulo, padarit têikeś. Ir teip' prâßit inġ wárdą W. Chriſtaus, arba per Wießpatį Chriſtų, yrá ne tiektái praßit per nůpełnus io, bet' ir per galîbę ir gaiłéiimą io, kurį tųri[1]) lîgų ſu Téwu.

Iei wieno Diewo Tewo praßit turime. O cze wêikei taris Heretikas, ioġ W. Chriſtus liepia praßit Diewą Téwą inġ wârdą ſawą, ir teip ne Pêtrą, nei Pówiłą, nei kitą kurį ßwętąįį. Bet iei teip argumęntawót dêra, tad' pâſkui tai éis paklidimas Nauiekrikßczių ioġ ne tųrime[2]), nei ſunáus praßit, nei Dwáſios S. Actor. 7. tiektái pâtį Téwą. Tatáiġ tad' nuſidêio Stephônas S. kuris ſúnų práße tarîdamas. Wießpatie Iéſau priimk dwáſią manų. Tatáiġ ir Bažnîczia nuſidéſt', praßîdama Dwáſią S. Liepiaġ W. Chriſtus Diéwą Téwą praßit, bet ne iżſkirdamas ſawés paties, nei Dwáſios S. kaip daweios wiſso gêro. Ir ne vždrâudžia įwadinét ßwentų ſawů, kaip bęįdrų ſąnarių můſų, teip' cze ąnt to paſáulo giwênąnczių, kaip ir ąnų dąguie karaláuięnczių: idąnt' ſu mumis Rom. 12. ir vž mus draugia mełſtųś topiauġ Téwop, ing wárdą W. Chriſtaus. Nęs' Matth. 18. iei du arba trîs ſuderéię ąnt wieno, praßîdami įgis pagál' žadéiima Wießpaties, kaipoġ toligreiczeus įgis, kad' wiſsi práßo? O daúgéus anie didięii[3]) prietelųs Diewo, Apâßtáłai Wießpaties, kurîemus tai ſpaczei žadét téikeś, ioġ ko nórint iį praßis, ne tiektái kółei cze ąnt to paſaulo giweno, bet dabár ten dągúi wiſſa įgis.

Dábar taris Heretikas, túrime praßit inġ wârdą W. Chriſtaus, tai yra Epheſ. 5. del' nůpełnų W. Chriſtaus: tatái tad' ne del' nůpełnų S. Staniſłowo, nei Pêtro, káip iųs dárote. Ant to atſakáu: Iêi niéko ne nudéioś ßwęntieii [sênoio] (223)[4]) ſênoio zókono, ioġ práße Diewą, idąnt iiémus ſuſimiłtų drin' Abrômo Iſaako, ir Iákobo. Ięi ánįs gałêio patekétis nůpełnúmp téwų ſawų kaip Chriſoſtômas S. ąnt tos wietos ráßo. Iêi ir patis Diewas kałbêio, ioġ Isai. 37. turéio apgint mieſtą Ierusalem, del' ſawęs paties, ir del' Dowido târno ſawo, tadąġ ir Bažnįczîa tamé nieku ne nudêſtis, kad' ko W. Diewą drin' nůpełnų ßwęntůių práßo. Nęs' žino łabái gerái, ioġ ių nůpełnái niéko ne weiktų, tiektái del' nůpełnų w. Chriſtaus, téipaieġ ių nůpełnái, yra nůpełnái W. Chriſtaus, kurio ánįs yra giwáis ſąnaréiś: todrinaġ ir tů metú práßo ing wardą w. Chriſtaus kada práßo, idąnt del nůpełnų ßwęntůių butų iżkłausîta. Daugéuſei ioġ tatái ko práßo, per ių nůpełnus, to práßo per W. Chriſtų: ródidama ioġ didžêuſei tikiś ąnt nůpełnų io: ir ioġ nůpełnái ßwęntůiu ne reikálįgi yra nei naudįgi, tiektái per Chriſtų W. to délig Cánone mißios S. Bažnîczia práßo, idąnt del' nůpełnų ir małdų ßwęn-

1) turi 2) turime 3) didieii 4) 225

tûių butų nûģ W. Diewo apginti ir paßelpti: ir tai per W. Chriſtų, kaip ir Chriſoſtômas S. ir Iokûbas S. Mißioi sáwo téipaieģ tuř.

Bęt iau pabąǵą Ewangeliós trumpái pérbekim: ik ßiołei nieko ne práßęte inģ wárdą máną, iog galîbes io ne pażinótę. Praßikiteģ ir îmſite idąnt dżéugſmas iúſų butų́ tóbułas. Tatái yra ape ką didżéuſei rúpintis, ir ko gerieuſei wiſsados praßit túrime: ne idąnt ąnt to paſáulo lįkſnintumbimeś[1]) (kadąģ cze linkſmúmas patę́kąs ne gal' bût) bet idąnt linkſmúmas múſų butų́ ir piłnas ir tôbułas dąguie: idąnt girdét gałêtumbim aną́ żódį. Núgi miéłas tarné mánas gêráſis ir iztikimaſis, kadąģ buwái ąnt trúpuczio iżtikimas, įeikiģ iau inģ dżêugſmą Wießpaties sáwo.

Apc iżgánimą ir kas iop priguli daugeuſei praßit turime. Mat. 25. Lucæ 19.

Tatáiģ iumus, tieģ, biłóieu prieżodżiûſe, tai yra wargiokái, bet' àtéis tas mêtas kad' iumus biłôſiu iau ne priéżodżiûſe, bet ßwieséi ape Téwą aprêikßiu iúmus. Ką iiémus iżteséio iżſiúntes Dwáſią ſáwą S. Anóie dienoie, tieģ, praßiſite inģ wárdą máno. Ir nê tariu iumus, iog aß praßiſiu Téwą vż ius. Nęſſą patis Téwas mîł' ius, kaip tarîtų. Nórint galu târt kaip pirm biłôiau, ioģ aß vż ius Diewą Téwą praßîſiu: o wienókiģ nų nê kałbu to, idąnt ne ißmanîtumbit, idąnt Têwas ne butų́ ąnt iuſų małônus. Nęſſą patis Téwas mîli ius del' manę́s, kurį iiś îpaczei mîli, ioģ wel' iųs máné miłêiote, ir intikéiote inģ mané, ir todrinaģ iúmus kaip priételumus nieko ne atkáłbes.

O cze túrime żinót, ioģ nórint Chriſtus ir nų́ vż mus práßo dąguié, bet ne teip kaip cze ìį práße ąnt żęmes kłupodamas, arba puldinédamas ąnt żęmes: tiektáî ioģ kûną sáwą, ir żaizdás, kurés drin' mûſų kęntêio, rôdże po akim diewo. Kaip Pówiłas biło: Inżęge inģ pátį dągų, idąnt róditųs vż mus wéidui Diewo. Ir Iônas S. Páſâkęs iog túrime tarpiniką dąguie Diewiep Ieſu Chriſtų, teiéu pridûſt. Ir iiſſai yra numáldimu vż nûdemes múſų: dûdamas żinią, ioģ to del' yra tárpiniku, ioģ yra numâldimu. O numáldimu yra átwizdziu ſawo įkûninimo ir kąnczios, kurią po akim Diewo wiſſadós rôdżia.

Kaip Chriſtus W. vż mus praßo Diewą Tewą. Hebr. 9. Ioan. 2.

Nęſſą patis Téwas mîli ius. O meilįgáſis ir lįkſmaſis żodis, ir wiſsôkio priemimo wêrtas. O kaſģ iżģ to ne dżeugtų́s? arba kas múmus kadái geréus tiktis gałêio? Vż didį dáiktą turime, kad' ką karâlus mîli: Nórint Dówidas drâudżia kiekwieną, idąnt ne dukſêtuś karâlumis nei kunigáikßczeis, żmonemis kaip ir mumis, kurie múſų iżganît ne gal'. O kaipóģ toli łaimêſnįs[2]) yra, kurį Diewás mîli? Bet tos méiłes wiená yra priezaſtis, ioģ mes Chriſtų mîlime, ir tikime inģ iį. Ne idąnt iį pirm butúmbim' numiłêię kaip Iônas S. biło, bet iog iiſſái pirm mus numiłêio, ir dáwe mumus tatái idąnt iį miłétųmbim'.

Pſal. 146.

O dabókis, iog Téwas mîli mus, ne drin' paczios wierós, bet' ir drin' mêiłes. Tatái prieß Luteronús, kurie biło, ioģ patis wienas tikéiimas nutéiſina, patis wienas įtikéiimas iżgâno. [Bet]

1) lįkſmintumbimeś 2) łaimêſnis

(225)[1]) Bet iżg czion' átſkalūnįs gina paklidimą ſáwą prieß įwadinéiim[2]) ßwętúių biłódami: Iog mumuś ne wienų́ tárpinįkų nei padeieių́ Diewóp ne rêikia, kadą́g iiſsái mus mîli: O kurġ tai deś, iog ir patis ſunús Diewo įſtóies vż mus? iog to drin' práßome inġ wárdą io? Kur padés ąntái, ką Iokûbas S. liépią, idą́nt' meľſtúmbimeś wiénas vż ąntrą? ir ſako, iog daug gal' małdá
Iacob. 5. ir įſtóiimás téiſaus żmógáus vż kitús: důdamas ąnt' pawáizdo Elióßių Prá-
Matth. 18. naßą. Nęs' iei múmus padeieių́ małdoié ne rêikia, kodrįnaġ W. Chriſtus bîło:
Col. 1. 4. Iog kur du arba trîs ſuderés, tad' wiſſo ko práßo įgis. Kodrin' ir Pówiłas
1. Theſ. 5. padůſtiś małdômus ßwętûių grómatoſe arba łákßtůſe ſawůſe, iêi múmus ne
2. Theſ. 2. wienų́ padéiimu ne rêikia? Ir kurġ bus ąnſai artikułas tikêiimo. Tikiu ſwęn-
Hebr. 13. tųių bęndrîſtę.

Sêrgekimeś mes, Brólei miélauſieii tų żabągų ßatôno, o małdôi budami tů-intimpós, praßikim' Diéwą Téwą mûſų dąguiéįį inġ wárdą Sunaus io wienatiio: o praßikime ne tiektái pátįs wieni, bet' ir kitų́ ßwęntų́ żmonių małdômus padůkimeś, kaip' wiſſadós bů páprotiś ßwęntói wiſsótinei[3]) Bażnîczioi'. Nęſſą teip' wiſſo grêiczeus ißpraßiſime, per Wießpatį mûſų Iéſų Chriſtų: kuris ſu Téwu ir ſu Dwaſia S. giwêna ir karaláuia ąnt ámżių amżinûių. Amen.

## Ant dienos Dąguń' żęgimo Wießpaties, Ewangelia ape tąiag, Mar: 16. Kapit.

Anuo metu: Beſedint' wienuolika mókitinių, paſsirôde iiémus Iéſus: ir
Lucæ 24. ißrúgôio iiémus ne ißtikéiimą ių, ir vżkietéiimą ßirdų́, iog tiémus kurié re-
Ioan. 20. gêio ii iżġ numiruſių kéłuſsi, ne tikêio. Ir táre iiémus: Nuêię per wiſſą pa-
ſáuli, pérſakikite Ewangelią wiſsám ſutwérimui. Kas intikés o ápſikrikßtis,
Matth. 25. iżganîtas bus: O kas ne intikés, páſmerktas bus. O zękłai tůs kųrié[4]) intikés,
tie ſakios: Inġ wârda máną wêlinus ißmetinés, lieżuwiéis nauiéis kałbês, żal-
czius ims, ir iêi ka mirßtamo gertų, nieko iiémus ne wéiks. Ant' ligônių
Actor. 2. 10. 16. 28. rąkas des ir bus ſweiki. O teip' W. Iéſus, kad' iiémus tatái paſsâke, îmtas yrá
Lucæ 24. inġ dągu, ir ſédos ąnt' deßinés Diéwo. O ánis wel' ißêie, ſáke wiſsúr. O
Wießpatis drauge ſu iêis wêike, ir żôdį drutino per żękłus, kurié páſkui
to êio.

---

1) 226   2) įwadinéiimą   3) wiſsótinei   4) kurié

## IZGVLDIMAS.

Sziął diéną, Brólei miėlauſieii Chriſtus iżganitoies mûſų, pabėgęs wéikałą iżgânįmo mûſų, vżżęge inġ dągu, ir kûną iżġ kûno múſų, o káułus iżġ káułų mûſų teip' toli pagérbi ir padúkſint têikeś [ioġ] (226)[1]) ioġ ių prakêłe ąnt wiſsų dągų, ąnt' kunigiſtų, ir galibių, ir ąnt' wiſsų karių Angełų: ir paſſodino ių ąnt' deßinés Diéwo Téwo ſawo. Sziął diéną Diéwas Téwas dąguięiis, Súnų ſawą pirm' nużêmintą ąnt' wiſsų żmonių, teip' wel' padúkſint ir paáugßtįnt teikéś ąnt' wiſsôkio padârimo, ir dáwe iam' wárdą ąnt' wiſsôkio wârdo, ąnt' io wiſsi kłáupies dągúi, żęmei ir pękłoi'. Sziął diéną wiſſa pádawe po kôiomis, io, padâręs ių Wießpatimi ir tewainimi wiſſo ſutwerimo: ir dawęs iam' galibę ąnt' dągáus ir ąnt' żęmes, ir padâre ių gáłwa ąnt' wiſsós Bażnîczios, kurîii yrá kûnas io: ir pádawe iam' wiſſą wéikałą ios: idąnt' ią reditų ir taisîtų, ir gintų ią nůġ priéſakiû ios, ródidamas wiſſadós wéidui Diéwo vż mus, o pildidamas ir pataisįdamas wiſſa, teip' ąnt' dągaus, kaip' ir ąnt' żęmes. Ape ką neġ ką daugêſnio paſſakiſsių[2]), imſime po akiń pirm' Ewangelią S. ir ißwîſsime pirmieus, ką W. Chriſtus pirm' atſtóiimo biłôio Apâßtałump ſawúmp, o páſkui to, kaip', ir kodrin' inġ dągų vżżęge.

Didumas ßwętes ßios dienos. — Ephef. 1. — Phil. 2. — Pfal. 8. — 1. Cor. 15. — Hebr. 1. — Matth. 28. — Ephef. 5. — Colof. 1. — Ephef. 4. — Colof. 1.

## I.

Kad' ſedêio ſkomiéip' wienůlika mókitinių, paródes iiémus W. Chriſtus, ir ißrugôio iiémus ių ne iżtikéiimą, ioġ netikêo tiémus, kurié ių regêio iż numiruſių kéłusį. Nęs' nórint' ių ne iżtikéiimą Diéwas âpwerté ąnt' gęro, tatái yra ąnt' paſtiprinimo wierós mûſų, idąnt' iau mes ape io kélimą iżġ numiruſių niéko ne abeiôtumbime: bet' wienók' nuſidéiimo ne noréio prałáiſt' bé iżbarimo, ioġ tam' teip' iłgái tikét nenorêio, kodél' teip' weikei, ąnt' ių ſákimo, wiſſas paſaulis tikét turêio. O iżġ cze rêgime, kaip' Diéwas bieuris ne intikéiimu ir vżkietéiimu ßirdiés, kurié ir ąnt' patiés atſwéikinimo ſu Apâßtáłais be ißrugóiimo ir iżbarimo prałáiſt' ne norêio. Káipaġ ir nų ir wiſſadós Dwaſia S. io bâra ir bârt ne paláus paſáulo iżġ nuſidéiimo ne intikéiimo, tai yrá, ne tiektái Zydus ir Páhonis, ioġ tiémus teip ßwieſúmus dáiktamus tikét ne norêio: bet' ir Heretikús, kurié tikêdami wieną, kitań nê tiki. Kaip' ßwâkei[3]) Auguſtinas S. biło tais żodżeis: O paſiutimás Heretikų, ko nê regi tai tiki ſu manimi: o to vżginiés ką regi? Tiki ioġ Chriſtus yrá paaugßtintas ąnt' dągų ko nê ręgime, o netiki ioġ lâupſe io po wiſsą żęmę, ką ręgime: tatái yrá, ioġ tikéiimas ir Bażnîczę io wiſsótine yra, kurîii wiſsúr yr' ir wiſſadós bů pażiſtama po wiſſą paſáulį: o ne nauiá

Wießpatis Diewas wiſſur koroie neiżtikeiimą. — Ne intikeiimas yrá Diewui iżdirgus. — Auguſtinus Pſal. 56.

1) 227 2) paſſakiſsiu 3) ßwąkei

1. Reg. 18. nei pakampemis, kaip' Bažnîczios iųſų. Bâra ir ne tikrůſius Katholikús, ku-
Tit. 1. rié arba ſiubůia ąnt' abiéių ßalų, arba Chriſtaus vžginas dárbáis.

Teip' iůs W. Chriſtus iżbâręs Apâßtałus ſawůſius, úżgiria iiêmus pa-
Matth. 28. ſiuntinimą Ewangelios S. táis żódżeis. Nuęię po wiſſą paſáuli, ſakîkite Ewan-
gelią wiſsókiam' ſutwerimui. Ką ßwieſeús iżgûlde Matthéus tais żódżeis:
Nuęię [1]), mókikite wiſsás tautás, krikßtidami iůs inġ wárdą Téwo, ir Sunáus,
ir Dwáſios S. ir mókidami iůs, idąnt ſáugotu tatái wiſſa, ką nórint aß iumus
Tris dáiktus W. Chriſtus padawe A-paßtalumus [2]) ſawiemus. įſakiéu. Kuréis żódżeiś tris dáiktus W. Chriſtus vżgirt têikęś Apâßtałamus
ſawiémus: Wiénas, idąnt' mókitų wiſsás tautás arba gimines, daiktų kurių
rêikia tikét ąnt' iżgâuimo, kaip' yrá artikúłai tikéiimo. Antras, įdąnt' tůs
kurié intikeś, krikßtititų inġ wárdą Téwo, ir Sunáus, ir Dwáſios S. Trêczes,
Ewangelia mokia tiket ir darit. idąnt' apkrikßtitůſius mókitu ſáugot to wiſſo ką W. Chriſtus liépe. O teip' Ewan-
geliá mókia, netiektái ką tikét, bet' ir apſikrikßtiię ką darit ir ſáugot' túrime.

Kuri wierá gera. Tariſi: O iuk' paraßîta: Kas intikés ir apſikrikßtiś iżganîtas bus? Tiéſa.
Bet' kurſai intikés anů tikêiimu, kuris patis yrá brągus ir reikałįgas [3]), kuris
Galat. 5. per méiłą gerus dárbus dâro: ir kas teip' patęka nęt ik' gâło anóie ne kal-
Matth. 10. tîbeie ir teisîbeie, kurią ąnt' krikßto gáwo: arba iêi nuterioio wel' ią įgis
Lucæ 13. per gaiłéiimą nůdemių, taſsái tikrái iżganîtas bus. Bet' iêi tiki, o taczéu
1. Cor. 6. nůdemeſe guli, tad' żinomas dáiktas, ioġ nei kekßáutoiei, nei ſtiebmel-[dżei]
Gal. 5. (227) [4]) dżei nei ſwetimmotęrei (arba ſwiatimpatâłei) nei wágis, nei gódai,
nei girtůkłes, nei piktażôdżei, nei kurié płêßia (nórînt intikêio ir apſi-
Patis tikeiimas ne nuteiſisa [5]). krikßtiioś) ne gal' bût iżganîti. O teip' patis wiénas intikéiimas ne wiéno
ne iżtéisįs, ne wiéno ne iżganįs. Nęs' intikéiimoṗ rêikia ir Sakraméntų. Kas,
tieġ, intikéś ir apkrikßtiſiś, iżganîtas bus. Réikia ir pildimo Wießpatiés įsâ-
kimo. Nęs' ne wiſsôkias kuris tária Wießpatié, Wießpatié, iįéis [6]) inġ karaliſtę
Matth. 7. dągáus: tiektái kurié dáro wálą Diéwo Téwo. Norint wel' kur kitur para-
ßîta. Ioġ wiſsôkes kurſái įwadina wârdo Téwo iżganîtas bus. Bet' tatái ſu
Actor. 2. tů priedu ißmanit réikia.

Mißia nuog W. Chriſtaus inſtatita. Kâłba Heretikas: Ne įſake Wießpatis Apâßtałamus Mißios turét, bét' ſakit
Ewangelią S. Atsâko Katholikas: Ir łabái iiémus liépe ir įſake, netiektái ſakit,
Ioan. 20. bet' ir krikßtit, ir nůdemes atłaidinét, arba vżturét: ir tai darît, ką iiſsái patis
Lucæ 22. ąnt' paſkutines weczêrios dáre tai yrá, paßwéſt' důną ir wîna inġ kûną ir kráuią
1. Cor. 11. Wießpatiés mûſų, ir afierawót, tai yra kitiémus dalit. Ir tatái yrá Mißią turét.

Kam vżgułi [7]) Ewangelią apſakinet. O cze pirmieus túrime prieß Heretikus. Iog W. Chriſtus lîepe Ewangelią
ſáwą pérſakinet ne Láikamus, ne Ministramus Heretîkų: bet Apâßtałaus [8]), ir
tiémus, kurié ąnt ių wiétos yra, kurié nůg Apâßtałų ir galîbę ir ſuccefsią tuṙ.
Rom. 10. Te paródiġ múmus ánis kas iůs atſiunte? Kas iiémus dáwe tą vrêdą ſakimo.

---

1) Nuęię 2) Apaßtałamus 3) reikalįgas 4) **228** 5) nuteiſįs
6) įiéis 7) vżguli 8) Apâßtałamus

Ewangelia yrá żodis Diewo norint neraßitas.
Ioan. 22.
2. Theſ. 2.
Actor. 16.

Antra pakłáuſime iûs, kurią Ewąngelią W. Chriſtus liépe ſakit, ar pagál Mathéußą ar Môrkų Lukóßių, arba Iônạ? Beṫ ne wieną́ iżġ tų dábar ne bûwo raßîtạ[1]), kad' tatái Chriſtus biłôio. Tatáiġ tad' ne tiektái tatái yra Ewangeliá, ką múmus ąnṫ ráßto Biblioi padûtá: beṫ ir tatái, ko Chriſtus ir Apâßtalai môke gîwu bałſu: ir kas ąnṫ ßirdų́ iżtikimų́iú żmonių per padawimą yra paraßitą[2]): nórinṫ to neṙ aißkei Biblioi. Nęſſą nê tare W. Raßîkite, beṫ ſakîkite Ewangelią, ir patis W. Chriſtus tikrái niéko ne râße: ir ne wiſſa yra raßita ką dáre ir kałbéio. Todrįnaġ Pówiłas S. graudina iżtikimûſius, idą́nt bûtų́ ſtiprus ir turétųs mókſło arba tradicių, kurių ißmôko, teiṗ per ſákimą, teiṗ ir per grômatas io. Ir ąnṫ kitós wîetos lîepia ſergeṫ prisâkimus Apâßtału, ir dekretús wîreſnių̨iụ.

Bażniczia Chriſtaus yrá wiſſatime.

Trêczia liepe W. Chriſtus eiṫ Apáßtałamus inġ wiſſą paſáulį ir ſákit Ewanglią[3]) wiſsókiam ſutwerimni[4]), tai yra wiſsômus tautomus (árba giminêmus) Iżġ kur pażint. Iog Bażnîczia io turêio buṫ wiſſatimę[5]), kaiṗ įr[6]) yra: turêio bûṫ wiſsúr ir wiſſadós núpłâtuś, ir pażįſtama per wiſſą paſáulį. O Tatâig yra prieß búdelus Heretikú, ir piktái kâimenei ių. Nęs' iú ſéktos nêi wiſſadós bů, ir ne wiſsúr búwo, nei yra priimtos krikßczioniſtoi po wiſſą paſaulį: todrįnaġ ne gal' bûṫ Bażnįczia wiſſatime.

Ape krikßtą mażu biernelu.
Swetimas tikeiimas bernelemus yra pagáłbai.
Marc. 16.
Ioan. 3.
Cziudais Ewangelias S eſt paſtiprinama.

Cze wel' Nauiakrikßczei paklidimą sáwą vżſodinêie, kad' teiṗ kâłba. kas intikés ir apkrikßtiſiś, bus iżganįtas. O teiṗ rêikia pirṁ intikét, neġ kas apkrikßtiſiś. Beṫ waikêlei mażiéii tikéṫ ne gal' ir todrįnaġ ne tuṙ bûṫ krikßtiti, nęṫ ißmintiés priaugs: beṫ ąnṫ to ne wârgu átſakiṫ. Ioġ tie żôdżei Wießpatiés priéitis tiektái vżauguſiemus żmonêmus, kurie Ewangelios S. kłaûsiṫ ir tikéṫ gali: Tie tad' tuṙ pirṁ intikêṫ ir potáṁ apſikrikßtiṫ. Beṫ bernêlei mażieii kaiṗ Ewangelios ißmanîṫ ir kłauſiṫ ne gali, teiṗ wel' nei tikéṫ, tiktái per sáwús téwus kurie iûs krikßtiie. O tóii wierá ſwetimá yra iiémus pâßałpa ąnṫ iżgânimo. Nęſſą priderą́s dáiktas yra bîło Auguguſtinas[7]) S. idąnṫ Bernêlei kurie ſwétima nûdemę tai yra pirmagime, yrá nutrękti: idąnṫ ſwêtimu intikéiimu butų́ pagéłbeti. Nęs kitáiṗ ne ißwęgs paſkąndinimo. Kadą́ġ yra paraßita. Kas ne intikés (ißmanik' arba patis per ſawé, iei butų́ vżaugęs: arba per kitús żmónes, iei patis dabar tikéṫ ne gal'[8]) tas bus paſkándintas. Ir ąnṫ kitós wiêtos. Ięi kas (buk' mâżas buk' didis) notgims iżġ wą́ndenes ir iżġ Dwáſios S. ne gal' įeit' inġ karalîſtę Diewo. [Toléuś] (228)[9]). Toléuś bîło W. Chriſtus. Ioġ tûs kurié intikés tie żękłai ſakios. Inġ wárdą máną węlinus ißmetinés, kałbés náuiéis łiezúwieis[10]) etc. Gires nų wiera ſawá Heretikai, ir wiérą pópieżeus, tai yra Bażnęczios[11]) S. wiſſatimes paſmérkia. Te paródiġ mumus iżġ tokių żękłų wiérą ſawą. Kas tatái girdêio, idąnṫ

1) raßîta 2) paraßita 3) Ewangelią 4) ſutwerimui 5) wiſſatime 6) ir 7) Auguſtinas 8) gal') 9) **229** 10) liežúwieis 11) Bażnįczios

Iacob. 2. kuris iżg tų́ Ewangeliſtų węliną butų ißwâres arba ißtrêmęs? Grêiczeus ſe-
Tikeiimas Popieżißkas żęklas[2]) paſtiprintas ſkaitik Auguſtiną. ptinįs[1]) piktesnius ing kurįii trême. O wierá Pópieżeus ir ik' ßei diénai ißme-
tinêie welinuwas, ir łabiéus wiérá Pópieżeus, ir numirelus prikela. Kaiṗ
Staniſłowę S. ir kitůſe régime. Wierá Popieżeus per ßwęntų́iių įwadinimą, per
atłeidas, per wą́ndenį ßwę́ſtą, per żę́kłą krîżeus S. per ßwęnczéuſiąįį Sakra-
Lib. 22. cap. 8. de Ciuit. Dei. mę́ntą tûłas ligą́s[3]) paſwêikina. Nęs' nórinṫ tų żę́kłų ner' nų́ ṫeiṗ' tąkių́, kaip
pįrm[4]) bů ámżiůſe Apâßtalų: ape kuriůs įpaczei W. Chriſtus tatái kâłba.
Wiénókiġ niékados Bażnįczioi' ne palôwe ir rôde iůs W. Diewas ąnt' máłdų́
ßwęntûiių, kiekkârtų to bů réikę.

Kokiuos cziudus tur arit[5]) wiſsi krikßczionis. Ir nų́ kiekwiénas ißtikimaſis krikßczionis, iei noṙ bûṫ iżganitas
tuṙ tůs żękłus dwáſißkai dariṫ. Túri patis iżġ ſawę́s ir iżġ ſawißkių
wêlinus ißmetinéṫ, tatái yra nůdemes. Túri kałbéṫ nauiéis lieżuwieis, tai
yra, ką pirṁ piktażodżéwo, kę́ike[6]), blużniio arba abkałbinêio: tatáį[7]) nų
tuṙ be palaubós mêlſtiś, ir W. Diéwą gárbinṫ ir iżſpawiedôtis nůdzių
ſawų́, ir pagirṫ tůs kurié iam' piktús żodżius biło, ir gerús żodzius vż
piktús atadůdinét: Tuṙ żálczius imṫ, tai yra, bukłés ir vżſłeptas dumás, ir
pagúudidimus[8]) wêlino tuṙ ißimdinét ir atmetinéṫ iżġ ßirdés ik' kôłei ne įm-
bįges, arba įgałêſiś. Ir iei ką mirßtamo gers, tai yra, iei pakłúps arba per-
púłs, ięi nudêſiś mirtinái, tuṙ wéikei tůieus kêltis ir gaiłétis: ir niéko iaṁ ne
kludis, arba żałós ne daris. Anṫ gâło tuṙ deṫ ąnṫ ligônių rąkas ſawás, tai
yra, tuṙ ligonimus ir griniemus tarnáuṫ, tuṙ ius édeſsių[9]) ir wáiſtais prikůpt
Iacob. 2. ir priweizdét, dárîdamas darbus miełaßirdus: ir bus paſwéikinti. Tatáiġ yra
praiéwai, iżġ kurių kiekwiénas tuṙ pażinṫ tikéiimą ſawą, iei yra tieſus arba
Matth. 2. ne: iei yra gîwas arba numirę́s. Tatáiġ yra praiewai, kurié tů yra dideſni,
neġ iżġ wirßáus,ků yra dwasįgeſni. Nęs' anus ir ṗlktiéii[10]) gal' dariṫ, beṫ tų
ne gal' tiektái geriéii.

## II.

Lucæ 24. Beṫ iau priéikimeġ ártiniui Hiſtoriośṗ dągun' żęgimo Wießpatiés, kurią
Morkus S. trumpai łabái ráßo. Ioġ W. Ieſus kad' tatái ißkâłbêio, îmtas yra
inġ dą́gų, ir ſedi anṫ' deßinés Diéwo. Lukôßius S. trúputį płaczéus, tais
żodżeis. Ir ißwede iůs ßalin' inġ Bethanią, ir pakéłęs rąkás ſawás dáwe
iiemus pêrżegnoiimą. Ir ſtóioś, kad' iiemus pałáimino, atſtôio nůġ ių, ir bů
Actor. 1. néßtas inġ dągu. Ir regintiémus, pakéłtas bů, ir dębeſis priéme iį nůġ akių
iu. Ir kad' żiurêio inġ dą́gų ęnṫ iam, ßitái du wîru ſtóioś pas iůs rúbůſe bał-
tůſé, ir táre iiémus. Wîrai Galiléos, koġ ſtówite żiurêdami inġ dągų? Tas

---

1) ſeptînis 2) żękłais 3) ligás 4) pirm 5) dariṫ 6) kę́ike
7) tatái 8)[†] pagundimus 9) édeſsiu 10) piktiéii

Iéſus, kuris îmtas yra nůg iųſų inġ dągų, teiṗ atéis, kaiṗ iį regéiote, éntį inġ dągų. O ánis' padékawoię W. Diéwui, ſugrįžo inġ Ieruſalem ſu didžiu dżeugſmú: ir bů wiſsadós Bażnįczioi', patekdami ſąndaroie ąnṫ máłdós, gárbindami W. Diéwą. Tatáig yra trumpá Hiſtoriá dągun' żęgimo Wieſpatiés. Kur pamatik'; ioġ tatái ne ſapné nei vżgawimé tikós, beṫ ręgimái kad' ąnṫ to weiżdêio[1]) Apáſtalai, ir kitų żmonių dauġ. Ir ne teiṗ yra îmtas W. Chriſtus, kaiṗ Helióſius anṫ liepſnų rátų, ne pêrgabęntaś ne regimái, kaiṗ Enochas: né neſtas vż płaukų, kaiṗ Abâkuk: ne nůg Angełų, kaiṗ mótina io: beṫ ſawá tikrąie galîbe ůżneſtás, ir úżęge[2]) ąnṫ dągų.

Lucæ 24.
Actor. 2.
Chriſtus tikrąie galibe iżęge ing dągu.

Antra dabôkiś, ioġ Ewangelikai ne įżęgś dągún? Nęs' teiṗ kâłba: Chriſtus kęte vż mus, méłdeś vż mus. Ir teiṗ mųmus iau kęſt, páſnikaut, mêlſtis ne rêikia. Téipaieġ įżęge vż iůs W. Chriſtus inġ dągų, tai wel' ių [tęnái] (229)[3]) tęnái tikrái ne rêikie. Teiṗ yra vż tiéſą, nórinṫ ir gerái nórêtú. ne įżęgs inġ dągų, ioġ atſkîres nůg Chriſtaus, ir nůġ Bażnįczios io, kurſii yra kûnas io. Ir ne wiénas ne įżęgs inġ dągų, tiektái kuris núżęge nůġ dagáus W. Chriſtus gałwá ir ſu ſąnariumis ſawáis.

Ewangelikai ne żęgia ing dągu.
Ioan. 3.

Beṫ kas iżſakis ſu kokiů dżeugſmú W. Chriſtus įżęge inġ dągų? kaiṗ linkſminos Diéwas Tewas dąguîęiis iżg garbés ſunáús ſáwo? Kaiṗ dżêugeś páłáiminta ánóiî duſia W. Chriſtaus, iżg anós ſawós garbés, kurios pirm' bů ne regêiuś akimis kûno, Kągi tarîſsiu apе linkſmúmą Angełų ſwęntųių? Nęs' ięi tokį dżéugſmą rôdę[4]) kad' W. Chriſtus ąnṫ to paſaulo úżgime grînume, kaipóġ toli didżéus nų teiṗ pagêrbtamé trinmphé?[5]) kaiṗ toli bů ſałdęſnes ių giéſmes nų o neġ anů metú? Nęs iei teiṗ dżéugeś iżġ gaiłéiimo wiéno nuſidéiuſio, ioġ tuř intękṫ dągųn': kaipóġ tûkſtanczíu kârtų daugéſn' linkſmintis turêio, kad' tokį kárią Téwų anų S. ſu Chriſtumi draugé żęgenczius inġ dągų? Nuġ kokis dżêugſmas bů paczių Téwų ſwęntûių, kad' iżġ támſumo inġ ſwiesúmą, iżg iżbegimo téwikſczion', iżġ wârgo inġ gerius, iżġ prágaro inġ dągų êio? idąnṫ ſu Angełáis amżinai' burſói' giwęntu, ir lįkſmintús iżġ regéiimo Diéwo, wêidu inġ wêida, ir imtu poſſeſią karalîſtes augſczêuſios. Nuġ Apâſtałai, kaip dżéugeś iżġ tokiós laupſés W. Chriſtaus? Stowêię butų teiṗ ne żinót ik' kôłei żiurêdami inġ dągų, kur įżęge W. Chriſtus, łôbis ių giwatá ir méiłe ių, idąnṫ butų Angełái ne nużęge iżġ dągáus, ir ne graudinę ių. Beṫ páſkui to ſugrįżo ſu didé likſmîbę[6]), gárbindami ir láupſindami W. Diéwą.

Linxmumas iż dągun żęgimo Wieſpaties Chriſtaus
Pſal. 46.
Matth. 6.

Dabókimeſiġ kokiós náudos ir dżéugſmai vżáugo múmus iżġ dągáus żęgimo ſito. Vżżęge W. Chriſtus idąnṫ rôditus wêidui Diéwo vż mus, idąnṫ įſtotųs vż mus Tewieṗ. Ir kuriſġ tů wiénu prieſ kiekwienám' nuſiminimui

Hebr. 9.

1) weizdêio 2) úżżęge 3) **230** 4) rôde 5) triumphé 6) lįkſmîbę

nopgintųs? Nęs' nórint kaś ilgêufei ir ſųkêufei nuſidetųs, tad' tųrime[1]) tarpiniką ir apginćię Téwiep, kurém niéko Tewas ne gina, Ieſu Chriſtų téiſų, ir' [1. Ioan. 2.] iiſái yr numâldimu vż nůdemes mųſų. Antra vżżęge W. Chriſtus, idąnt wiſſa [Ephef. 4.] papilditų. Nęſſą iiſái patáiſe wiſſa, ir kas ąnt' dągáus: ir kas ąnt żęmes żmôgų [Colof. 1.] nupůłusį per įkůninimą, ſakimą, per praiewus, per mirimą ir kélimą iżg numiruſių ſawą: o dągúi nůpůlus Angełų, per dągún, įżęgimą ſáwą, ir kitų ßwęntųių ſu ſawim ir páſkui ſawęs, ir teip wiſſa papilde, ir patâiſe kas bů nupůłę.

[Paſtiprinimas tikeiimo.] Trécże paſtiprino dągún' vżżęgimů ſawo, tikéiimą ir páduksį ir méiłę mûſų. Nęſſą tů ſtipréus tikime, iog iiſái yra iżtikimůiu ſunumi Diêwo, kuris įgiięs mûmus iżgânimą, galibe ſawą, ſugrįżo wel', tęn' iż kur bů ißéięs: tatái yra Téwop ſawop dąguięiop. Wel' kad' tikime, iog W. Chriſtus tą kûną mûſų iau padéiwintą vżgride arba vżneße net ik dągui, ir paſodino ij ąnt deßinés Diéwo, ir ême ąnt mûſų poſseſią karalîſtes anós amżinós, ir paſodino mus ſu ſawimi ąnt deßinés Téwo: kaipóg cze pâdukſio tikro turêt ne túrime, iog kur gałwá, tęn' ir ſąnarių bus, ir kur yra Wießpatis, tęn' wel' ir tarnai ir brôlei ir prietelus io.

[Ephef. 2.] Tóp ąnt to úżżegę[2]) idąnt méiłę mûſų apgręßtů ſawęsp, idąnt giwénimas [Ioan. 12.] mûſų butų wiſſadós dąguié, idąnt tęn' butų ßirdis mųſų, kur iiś yr łóbįs[3]) mųſų, [Colof. 3.] ir gîwatá mųſu. Ant to graudîna mus Pówiłas S. tarîdamas. Iei kéłeteś drauge ſu Chriſtumi, ïeßkokiteg wirßutîniu daiktų, kur Chriſtus yra, ſédįs ąnt deßinés Diéwo.[4]) Chriſtus yra gałwá mųſů, ir kog ſąnąréi[5]) daugêſnio trôkßt tuř, tiektái idąnt kų greiczéus ſueitųs ſu gáłwa? Chriſtus brôlis ïųſų, vżſtôio ßitái ßią diéną karâlumi dąguięiu: kam nê rękateś iop wiſſa pamêtę? Padáre iúmus karalîſtę teip płáczią, iog prieß ią niékas yra wiſſos karalîſtes to Paſáulo. [Lucæ 1.] Top dábar karalîſte amżiná, kuriós ne bus niékad' gâło. Karalîſte wiſſų gê- [Ephef. 2.] rių ir ápſtų pilná, kur ne wiéno wargo ir priéſpaudos ner', o iųs ne [Pſal. 4.] ſtéigetéś, arba ne ſkúbinateś ne dûſauiâte iop? Tâpete mießczionimis ßwętųių ir naminįkais Diéwo: o dábar tų męku, [tų żęmißku] **(230)**[6]) tų żęmißkų, tų niékam' nederanczių dáiktų ne láuiateś? Dábar ieis trúkįſites? Kûnas îųſų ir naturá iųſų giwęna iř karaláuia ſų didé garbé ąnt' deßinês Téwo, ir yra ſugłauſtá ne pêrſkirtinai ſu Diewiſté, o cze ąnt żémes yra Bażnięzia giwênimų Dwáſios S. Kaipóg ne gêditeś biáurint tů purwů bieurîbes, tąie żémé, gódais tais dargúmais nůdemių tułarôpų.

Ei drin' Diéwo, pażinkimeś kadąg krikßczionis eſme, pażįkime wertúmą ir brągumą mûſų, kurimé mus Diewas padâre, iř ąnt' ko mus patáiſe, nie tiektái iżg ßalies důßios, bet ir iżg ßaliés kûno. Teip ßirdimi ir dumá mûſų wiſſadós giwęſsime dąguie: o páſkui ßitą wargią giwâtą

---

1) turime 2) úżżęge 3) łóbis 4) * kaip tarîtų 5) ſąnaréi 6) **231**

**ſuéiſimeś ſu Chriſtumi gáłwa** mûſu dąguié, ir **tápſime téwainimis Diéwo,** o **drauge téwûnimis** Chriſtaus. Ką múmus ſutęk W. **Diéwê** Téwe, per **tąieg** **Ieſu Chriſtų ſûnų táwą.** Amen.

---

## Ant toſiaug dienos ing dągu żęgimo Wießpatiés, Sákimas Auguſtino S.

Serm: 175. de tempore.

**Iżgêłbetoies mûſų** brólei miélauſieii, úżżęge ing dągų, todrin' **ne bûgaukime ąnt** żêmes: Tęn' téſsi duma mûſų, o cze bus apraminimas. **Zękimę ſu Chriſtumi tąie wâłąnda ßirdimi:** o kad' dieną io żadétoii atéis, éiſime **páſkųi**[1]) **ių ir kûnu.** Wienókig żinót túrime, brólei, iog ſu Chriſtumi ne **żęgia łâpumas, nei gódas, nei** necziſtúmas, ir ne wieną klûtis mûſu nuſideiimo ne **żęgia ſu wáiſtitoiu** mûſų. Ir todrįn' iêi ſu waiſtitoiu trôkßtame vżżęgt, túrime **prażęgimus** arba **nûdemes** numêſt': Nęs' wiſſos kaip butų kokiéis pączeis **mus ſpáudzia, tînkłais** mus nûdemių įraizgit ſtęges: ir todrînag ſu Diéwo **pâßałpa: pagál' anąį ką** bîło Pſalmiſtá: patráukikime rîßius ių: idąnt **drąſei** Psal. 2.
**Wiéßpati târit gałétumbime:** patráukei ſurißimús manús, **taw afierawóſiu afiiérą**[2]) **garbés.**

**Iż numirúſių** kelimas **Wiéßpatiés** pâduxis múſų **yra;** Dągun' **żęgimas W. pagarbinimas mûſų** yra. Dągun' įżęgimo ßią diéną ßwętę apwáikßczioieme. Kaip turi-
Ięi tad' gerái, ięi ißtikimái, ięi nôbażnái, iei ßwętái, pabażnái, W. ing dągų įżęgimą ßwęczęme, vżżękimeg ſu iû, ir augßtîniu ßirdis turékim żęgdami ne paſi- me turet ßirdis augßtiniu.
**kêlkime nei ape mûſų** kaip butų ape tikrús ſawús **nûpełnus augßtái ißmanîkime.** Sursum corda habemus ad Dominum.
**Augßtînių tad' ßirdi** Wiéßpatiésp túrime turêt; Wiéßpatiésp; Nęs augßtîbe **ßirdies ne Wiéßpatiésp** dîdżêwimu âłga. O **augßtîbe ßirdés Wiéßpatiésp, paſitekéiimu wadina.** Dabôkites, brólei, praiêwas didis. Augßtas yra Diéwas, áugßtinies, o iiſſái bêga nûg tawęs. **Zêminieś:** ir nużęgia tawęsp.
**Kodrînag** tatái? Nęs' áugßtas yra? ir ąnt żemûių żiûri, o **áugßtûſius nûg** Psal. 137.
**tôło pażîſta. Ant nuzêmintų artimái wêiżdi**[3]), **idąnt iûs iżkełtų: o áugßtus tatái yra didżiûięnczius, nûg tôło pážîſta, idąnt iûs pażêmintu.**

**Nęſſą iż** numiruſių **kêłes** W. Chriſtus, idąnt múmus dûtų **pâdukſi,** ape **tatái iog kêłes żmôgus kuris** mirßta. idąnt mirdami ne nuſimintúmbime, ir Kodrin W.
**ne ißmanîtumbime, iog iau gáłą** giwatá muſų turi prieg mîrti: paſtiprino Chriſtus iż numiruſiu kełes.
**mus. Nęſſą ſiełóiimeś**[4]) ape páczią **dûßią:** o iiſſai múmus dáwe páduxi iżg **numiruſių kęłdamas,** ir ape kûno iżg numiruſsiu kélimą. Tikiek tad', **idąnt butumbei apcziſtitu.** Pirm' **rêikia tikêt,** idąnt páſkui to per tikéiimą **nupełnîtumbei** Diewą regét. Nęs' iei Diéwo nóri regét, kłauſikig io teip **kâłbączio.**
**Pałáiminti ne įżagtós ßirdes,**[5]) **ânįs** Diéwą regés. Pirm' tad' **dųmok ape** Matt. 5.

---

1) **páſkui** 2) afiérą 3) wêizdi 4) ſiełóiemeś 5) * Nes'

apcziſtiimą ßirdés: ką nórint tęnái pamatîſsi, kû Diéwas ne megtų, atneſk'[1]) tatái ßalin'.

Ioan. 14. Diéwas tawęsp noṙ atéit, klausîk' patiés teiṗ kálbanczio: Aß ir Téwas
atéiſime, ir giwęnimą ſaẃ iamiṗ padarîſsime. Szitái ka Diéwas zâda. Kad'
[aß] (231)[2]) aß kokſái, nórint ne didis żmógus tawęſp' ateit żadêczios,
be abeióiimo paßłûtumbei iûs, ir ko ne réikią butų iżwóktumbei, o
ko reiktú pazopôſtitumbei. Diéwas inġ ßirdį táwą noṙ atéit, o tingi namų
pagráżint? Wiſſókia nûdeme biêuris Diéwas, ir todrin' ſu io pâßałpa atmêſk'
ią, iei nóri priimt Diéwo. Nęſſą ne giwęna Diéwas ſu neczíſtú, ſu godú, ſu
ſmirdinczіu godu ir nepaſótinamų[3]) kurem' ne ißtikimiéii żmónes noṙ tarnáut,
o Diéwo regét geîdżia. Ir tu tad' nuwalik' ßirdį táwą. Iei gali apé tatái
dûmok, ape tatái rúpinkiś, idąnt Chriſtus iżkûptú kur turêtų giwęnt. Pra-
Ioan. 4. ßik', pulk' kóiumṗ, żêminkis: kłauſik' râßto biłączio: Diéwas priéßauia di-
1. Pet. 5. dżiûiętiemus. Bûk' nużêmintu, idąnt tawimṗ Diéwas atiłſétuś. Taſiaġ patis
W. Chriſtus eſt' taẃ giwatá ir téwißkę. Pagál' żmogų giwatá, pagál' Diéwą
téwißke. Iei ißtikimái teki, per ių eisi, ir ioṗ ateisi. Nęſſą iiſſái ſtoiós taw
kęlú ir giwatá ámżina, kad' priéme kû ne búwo, o ne pateriólo to, kû wiſsad'
búwo.

Iogi tad' miéłaßirdúmo praßîkime, idąnt mumus tikéiimą gêrą ir îß-mintį iam' priimtiną ąnt dârimo gerų darbų dowanót teiktųś ką iiſſái te téikiś patis dût, kuris giwêna ir karaláuia ąnt ámziu ámżinų. Amen.

---

## Nedelos Szeßtos po Weliku
## Ewangelia Ape weikałus Dwáſios
## S. Ion. 15. 16. Cap.

Anuo metu: Biłoio Ieſus mokitinemus ſawiémus. Kad' átéis palikſmin-toie[4]), kurią aß atſiųsių[5]) iumus nûġ Téwo Dwáſią tiéſós, kuriii nûg Téwo ißéit, ir lûdima iżdûs ape mané, ir iųs lûdimą iżdûſite, ioġ nûg prâdżios ſu manimi eſtė. Tatái iumus kałbêiau, idant ne piktintumbiteś, iżſkirtais iżġ ſinagógų padaris iųs[6]): bet atéit wałandá ioġ kiekwiénas kuris ius vżmuß, tikêſiś tar-náwimą Diéwui dárąs. Ir tatái daris iúmus, iog ne pażiſta Téwo nei manęs. Bet tatái biłôiau iumus idąnt kad' atéis wałandá atmintumbite ąnt to, ioġ aß ſakiéu iumus.

---

1) † atméſk' 2) 232 3) nepaſótinamu 4) palįkſmintoie 5) atſiųsiu 6) ius

## IZGVLDIMAS.

Zadeiimai Wießpaties pálinxminimai ir negąái. 1)

Dv dáiktu ne ſúderanczíu, ir tikrái kurié prieß ſawé múßa, żâda Wießpatis toie Ewangelioi', S. Apâßtałamus, ir wiſsiemus iżtikimiémus ſawiémus Wiéną geréuſią iżg tų, kurié múmus iżg dągáus dûti gal' bût', tatái yra Dwáſią ſáwą ßwę́ntą ir palįkſminimus ios. O ąntra pikczêuſią kuris mus nû́g paſáulo ſutikt' gal', tai yrá kriżius, pérſakioiimas ir nôwiimas, arba vżmußinéiimas. Abeia ſudêio Wiéßpatis Chriſtuś, ir żadêio netiektái Apáßtałamus, bet' ir wiſsiemus iżtikimiémus. Nęs' teip' Pówiłas bîło. Iei kas ne tuř Dwáſios Chriſtaus, tos[2]) iau ne ęſt io, taſsai iau ne priéitis W. Chriſtauſp. Ir wel' tasiauġ Powiłas bîło. Ioġ wiſsi, kurié noř giwę́nt' báimei Diéwo, kę́s pérſakioiimą. Ir todrįnaġ ſkâito mu-[mus] (232)[3]) mus ßią diéną Bażnįczią[4]) tą Ewangelią, idą́nt' ißwîdę iżg įos[5]), kaip' wiſsi priwâłome, tós tatái palînkſmintoios Dwáſios S. tû geréus rûpintumbimeś ir praßîtumbim' ape ią ir redîtumbimeś ąnt' priemimo ios. O teip' ißwîſkimę pîrmieus, kas tai yra Dwasia S. iżġ kur ißéit', ir kokſái vrêdas ios. Ir páſkui to kokés priéſpaudos nû́ġ paſáulo, ir nû́ġ ne iżtikinczíûių, ißtikimieii kęntét' tur. Rom. 8. 2. Tim. 3.

## I.

Apraßimas Dwáſios ßwętos.

Kad' atéis palinkſmintoie, kurią aß atśiųśių[6]) iumus nû́ġ Téwo, Dwâſią tieſós, kurîii nû́ġ Téwo ißéit', anóii iżdûs apé manê lûdimą. Czę tû́iéu gîrdime, kas eſt' Dwasia S. kurſái tikrúmas ir vrêdas ioś. Nęs' įęi pawizdêſi ąnt' perſónos ios, tad' nû́ġ Diéwo ißéit' ir yra Diewų[7]). Iei geidi tikrúmo, tad' yra Dwasia tieſós kurîi melût' ir wilt' ne gâli: kaip' tos paklîduſios Dwáſios: kurių áimanęs, teip' nų ißęio dauġ ąnt' paſaulo. O įęi kłáuſi apę galîbę ir gáło[8]) łudimo[9]), tad' yra palinkſmintoie, kurîii ne inġ áusį, bet' inġ ßirdį kâłba, ir lûdimas ios yra, ne kałboié bet gálîbeie. Ir regék' kaip' W. Chriſtus ſłáptę Tráices S. vżrákino, ir ißrêißke łabai trumpáis żôdżeis, kad' żâda atśiųſt' patis Dwaſią S. ir atśiųſt' nû́ġ Téwo, kur turî wiſsas tris perſonas. Téwo, Sunâus, ir Dwáſios S. kurie trįs wien' yra, tai ęſt, wîenas Diewas tieſós.

Tráice ßwęczeuſia. 1. Ioan. 5.

Dwaſia S. antra perſona Diewiſteie.

Antrą[10]) dabôkis ioġ Dwasîa S. pati per ſawé tuř bûſtimę arba eſſencią ſawą, ir yra kita perſona, neġ ſunús arba Téwas: kadą́ġ pati per ſawé atéit. Tatái prieß Sabelliußą ir ßios kartós bluznieriûs Trâices ßwęnczéuſios, kurie nê tiki, ioġ Dwaſiá S. yra tikrûiu Diewu.

1) negądái 2) tas 3) 233 4) Bażnįczia 5) ios
6) atsiųsiu 7) Diewu 8) gáłą 9) ludimo 10) Antra

Dwaſia S. uuog [1]) Tewo ir nuog ſunaus ißeit.

Tręczia, kad' bilo, kurią aß atſiųſiú: tů ganá pażint' důſt', ioġ **Dwasia** S. ne tiektái nůġ Téwo, bet' ir nůġ ſunáus ißeit'. **Ir tatái prieß paklidimą** Grękų. Nęs' kaip' pirm' bilo, ioġ ią Téwas turêio atſiųſt' **ing wárdą io,** teip' cze wel' bilo, ioġ ią aß iůmus atſiųſiu [2]) nůġ Têwo.

Sunus yra ligus Tewui.

Ketwirta, iżġ kur wel' túrime, ioġ wieną yra galibe **ir waldżé ir bůſtimas** arba eſſencia ir naturá Téwo Sunaus ir Dwáſios S. **kadąġ wieną Dwáſią Têwas ir** Sunůs tuř. Tatái prieß Arionús, kurie blużnįia [3]) ſúnu **ir dáro ij mażeſniu.**

Dwaſia S. yra Diewu.

Pėkta, kad' bilo, kuriii nůġ Téwo ißêit' ródze ioġ **Dwaſiá S. ne ęſt'** ſutwerimas, bet' Diéwas, prieß tůſieġ Arionus ſenůſius, **ir wel' iêunůśius.**

1. Nes' kas nůġ Diéwo, įr [4]) iżġ Diéwo pawaikßczioie, tai **yra iżġ bůſtimes, ir** iżġ natûros Diéwo, tai Diewú ęſti: kadąġ wiſsôkias **ſutwerimas, ne iżġ eſſe-**

2. nćios Diéwo, bet iżġ niéko yra ſutwêrtas. Ant to ioġ ią wadina **palįnkſmin-**

Pſal. 7. 93. toie, kuriii widuriůſe įkwepimó ſawůiu lįkſmina, **twirtina ir atmáino wiſſą**

1. Cor. 2. **żmógų,** ko darit ne gaľêtu, kad' ne butų Diewú. **Nęſsą patis Diéwas rêgi** ßirdis, ir widurus żmonių, ir ne wiénas ne żino **kas yra żmóguie, ßitái dwa-**

3. sia żmógaus (ir dábar gęréus Dwasia Diewo) **kuriii yra żmóguie. Ant' gâľo,** ioġ ęſt' Dwasia tieſós, arba pati tieſá, tóii tiektái **têr', kadąġ patis Diéwas,**

Ioan. 14. ęſt' tikrąie pacze tieſa. Ira wel' Dwasia tieſós, **tái yra dwasia Sunáus Diewo,** kuris yra tiéſa ir giwatá, kaip' patis lûdiie ape **ſawé. Todrįnaġ yra pawa-**dįnta Dwasia ſunáus, kaip' Dwasia Téwo, **kadąġ nůġ abieiú pawáikßczioie.**

Siuntimas Dwaſios S. kaip ißmanos.

**Tą** wel' ſiuntimą kurios perſónos Diewißkós, **teip' ißmanit' túrime: ioġ tů mętú ęſti ſiąnczema** [5]), **kad' nauiu budú pradęſt' kur bût', kur pirm' to ne** búwo. Teipóġ Sunús Diewo ąnt' to paſaulo **yra átſiųſtas (nórint' iiſſái yra ir**

Ioan. 1. búwo wiſſadós wiſsúr, kaip' ir Iônas bilo. **Ioġ ąnt' to paſáųlo** [6]) **bů, ir pa-**ſáulis per ij padaritas) ioġ nawiu [7]) **budu pradêio bût' ant' to paſaulo, tai** ęſt' żmogiſteie. **Teipaġ ir Dwaſia S. ſiųſtá bů (nórint' wel' yra wiſſúr) kaip' per** máľône, ir wéikaľą ſáwą nauiú **budů pradęſt' kur bût' żmoneſſe. [Ir iß-]**

Dweiopas Dwaſios ßwętos nuiuntimas [9]).

**(233)** [8]) **Iř iżczęġ** dweiópą Dwáſios S. atſiuntimą **raßte ßwęntamé túrime:** wiénas rêgimas, kuris diéną ſekminių ſtóioś, ape kųrį **Pówiľas S. biľo: Nu-**ſiunte Diéwas Dwáſią Sunáus ſawo inġ ßirdis mûſų, **ßáukęnczią Têwe, Têwe.**

**Tą** tad' Dwaſią palinkſmintoię Dwaſią tieſós, kurią **Sunús ſiuncze nůġ**

Actor. 2. **Téwo, kuriii nůġ** Téwo ir Sunáus pawáikßczioie, **tas' vrêdas yra, ioġ ij**

Galat. 4. **turêio** iżdawinêt lûdimą apé Wießpati Chriſtų, **tai yra turêio tatái parôdit,**

Vredas Dwasios ßwętos yra ludit ape Chriſtų.

ioġ Iéſus tikraſis yra Chriſtus Meſsias ir Sunús Diéwo. **Tatái ij pirmieus parâße,** ir ißreißke ąnt' ßirdų Apaßtaľų: páſkui to wel' per **ßwieſús praiewús, pa-**rôde tatái pasáului: padáriuś Apaßtaľus iżġ ne mókitų, **môkitus, iżġ baiľų**

Rom. 8. **ľabái** drąſiús, iżġ ſiľpnų ne pêrgalimus. **Teipaieġ ir ape mus toieġ Dwaſia**

---

1) nuog 2) atſiųſiu 3) blużniia 4) ir 5) ſiųnczema **6) paſáulo** 7) nauiu 8) **234** 9) nuſiuntimas

S. widuriûsé lûdimą iżdûſt', iog mes eſsmé ſunumis Diéwo, o iżġ wirßaus, per wieżliwą ir Diéwo biiąnczią giwâtą, lúdiie po akim̃ wiſso pasáulo, ioġ Wießpatis Diéwas musimṗ giwêna.

Bet' ne tiektái Dwaſia S. lúdiie apé Chriſtų, bet' ir Apáßtałai io, ir kurié ąnt' ių wiétos atlikos. Ir iųs, tieg, per sákimą iûſų, lûdiſsite, ioġ nûġ prádżios ſu manimi eſté. Iżġ kur ręgime, ioġ Dwaſia S. per sákimą, o per persákimą żôdżio Diéwo, kaip' per instrumęntą, ir ŗką[2]) sáwą, vrêdą pildże, ir dówaną ißliéie. Nęſsą tikéiimas, îżġ klauſimo pawáikßczioie, o kłâuſimas wel' per żódį Diẹwo. Ir tatáiġ yra prieß tûs, kurié niékina kłâuſimą żódżio Diéwo, ir łâukia, net' iûs Dwaſia S. pati per ſawé ißmôkitų wiſso.

Dwaſsia S. per ſakitoius żodżio Diewo łudiie [1]) ape Chriſtu.

Rom. 10.

Antra cze dûst żinią, ioġ rêikia ir dârbo ir pilnawóiimo iżgânimoṗ mûſų, kaip' Auguſtinas S. bîło. Ioġ taſsái kuris tawé padare be tawęs, ne iżganįs tawę be tawęs, bet' rêikia idąnt' ir tu butúmbei prieġ to ir patis pridetúmbeis toṗ. Dwasia S. tieg, lûdis ape mané: bet' ir iųs ne pataikáuſite, bet' téipaieġ lûdimą ſu ie draugé iżdawinéſsite. Ir tatáig yra prieß tįginius arba słacziukús ir pataikunųs[3]), kurie łaukia, net' W. Diewas arba Dwasia io S. pati wiſsa padarîtų, kaskázġ iżganįmoṗ ių vżgûl, o pátis ne trúpuczio ape tatái rûpintis ne nor.

Turime draugiá dirbt ſu Wießpatimi Diewu.

Iųs ape mané lúdimą iżdûſite, ioġ nûġ prádżios ſú manimi eſté. Cze ręgime kokiémus luditoiemus, ape W. Chriſtų ir ape Bażnîczią io, tikėt ir duksêtis túrime. Nęſsą ne tiémus Mîniſtramus nauiiémus, kurié teip' toli nûġ ámżią[4]) Apâßtału, ir nûġ ſucceſsios atſtóio: bet' aniémus, kurié yra ſenéuſi îr arczéuſi ámżių Apâßtalįßkų[5]), kurié nûġ prâdżios bû ſu W. Chriſtumi, kaip' Apâßtałai ir mókitinei Wießpatiés, ir páſkui tó Bażnîczios Dáktarai, mókitinei Apâßtałų, ir ių paliktinei, kurié to môke, ir tai ráße, ir ką iiémus pádawe Apâßtałai ßwęntîéii. Kaip' yra Dionisius Areopágita, mokitinįs[6]) Pówiło S. Clémens mókitinįs[6]) Pêtro S. Ignátius, Polikárpus, Iréneus, Tertuliânus, Orígenes, Cypriânus, Basilių[7]), Chrîsóſtomus, Auguſtinus, ir kiti kurie nûġ prádżios, per ſucceſſią arba vżeiimą bû wiſsâdós ſu Wießpatimi Chriſtumi wiſsúr éſsączioi' Bażnîczioi'. Kurié kadąġ ſúdera ir wiénu żodżiu wiſsi ape įwadinimą ßwęntûių, ape Mißią S. ape tiéſą kûno ir krâuio Wießpatiés S. Sakramęnté, ape czîſcių ape małdás vż numiruſiûſius, ir ape kitás barnis ßios kartôs lûdimą iżdûſt', ioġ teip' tikêio, ir teip' turêio kaip' nų ir mes, kuriûs mus Pópieżnikais wadina, todrînaġ ių lûdimamus geréus tikét' túrime, o neġ túkſtancziomus túkſtanczių ßitų Apâßtałų, bogûnų Minîchų, îr kurié priſiegą ſawą îr ſulûbą ſułáuże, Lútrų, Calwinų, Pikártų, Serwétų,

Kokiemus ludinikamus ape W. Chriſtu ir ape Bażnîczią tikot turime.

Ephef. 4.

---

1) ludiie 2) riką 3) pataikunús 4) ámżių 5) Apâßtalißkų 6) mokitinis 7) Basilius

Pſal. 115. ir wiſsókių iiémus lîgių męłâgių: kurié anų pirmų́ių Dáktarų, nei ſenų́[1]) buwimų́[2]), nei mókſłų[3]), nei ßwętîbe, nei ſuderéiimu niekad' paſiékt' ne gal.

II.

Tatái iumus, tieģ, kałbêieu, idąnt ne piktintumbiteś. Nê ta-[re: Tatái] Matth. 18. (234)[4]) re: Tatái iumus biłôieu idąnt' pápiktinimas ąnt' ių́ſų ne turêtų ateit'. Krikßczionis ne tur weikei piktintis. Nęſsą papiktinimas tuř bût' ir atéit': bet' idąnt' ių̨s ne piktintumbiteś, tai ęſt', idąnt' papiktinimui ißwadżiot' ir pagúndinimamus ne padûtumbites. Iżġ kur ręgimę, ioġ krikßczioni pridera ne kaip' pagautái piktintiś, nei kokiam' pagautám' wêiúi nauių̨ių mókſłu dûtiś papûſt' kaip kêwałas: bęt' bût' grûdu ſtiprumi ąnt' kário Wießpaties, tai yra Bażnįczioi' io ßwęntoi', o wiſsatimei, ir teip' tikéiimu (arba wierá) ir żódżiu Diewo padrųtintiś[5]), idą̂nt' io nei pá- Matt. 16. tįs wártai prágaro pakrútint' nei pagadint' gałêtų. Ir norint' ßiûſe ámżiûſe paſkutiniûſe ręgime papiktinimus didżius, ir ſektás tularôpas, wienókiġ iżġ to ne maż piktintiś ne túrime, kadą̂ġ múmus tatái W. Chriſtus ſenéi paſâke, Matt. 24. ioġ tatái teip' turêio bût'. Kelſîs, tieg, fałßiwieii PránaßPai, ir ißwés ių̨dauġ.

Ioan. 16. Tatáiġ iúmus paſsakéu, idą̂nt' ių̨s taczéu ne piktįtų̨mbiteś. Ißtremdinés ius iżġ Bażnîcziu ir kieiks kaip' ſtábmeldżius, o Diéwó ne biięnczius żmones. O iéigi tai tikos Apáßtałamus: ir kodrîuaġ ſtébimes, ioġ ir múmus tatái tį- kaś ne tiektái nûġ żydų ir páhónių, beṫ ir nûġ tų paczių́, kurié ſu mumis 1. Ioan. 2. wienoi' Bażnîczioi' apkrikßtiioś, tiektái ioġ ißęio iżġ mų́ſų: nęś wel' ne bû Vżkeikimas tikrai báisus. iżġ mų́ſų. Beṫ tatái mażêſne żałá, ioġ mus tie iżġ ſynagógų ſawų́ iżtremdinéie, kurié ne pażįſta Diéwo, nei tieſós io. Nęs' kaip ſų́kus dáiktas yra, bûṫ îßmeſtu iżġ bę́driſtes iżſikimų́ių ſąnarių W. Chriſtaus, tai yra, iżġ Bażni- Matt. 8. 1. Cor. 5. czios Diéwo tikrôſios: Kaiṗ Chriſtus paſâke ir Pówiłas S, parôde patimi dárbu: teiṗ wel' ne turéṫ ſu bediewieis, ſu Túrkais, ſu Zydais, ſu Heretikais ne wienós burſós, netiektái neř ne kókios żałos, beṫ łabiéus yra naudá dide.

Perſakioiimas ir nowi iimas iżtiki muiu Katholiku. Ir ne tiektái ius, tieg, iżġ ſynagógų ſawų́ ißmêtis ir iżkéiks, beṫ łabiéus atéis ta walandá, iog kiekwiénas, kuris ius vżmúß, tarîſsis tarnáwimą Diéwui méilįgą dárąs. Sų́kus dáiktas yrá, bûṫ iżkêiktų[6]), arba ißmeſtú iżġ draugés żmonių beṫ ſų́kêſnis kad' ką úżmußa: ir tatái ſųkéuſes, kad' ių to- Acto. 9. drįn' úżmußa ioġ tikiś ioġ tatái łabái gerái dáro. Kaiṗ Pówiłas pirm' ſawo ſugrįżimo, pérſakiodamas krikßczionis táreś tamé gerai tarnáuięs W. Diéwui. Teipaġ ir nų nê kurie Heretikai, klepôdami, pérſakiodami, ißtremdinêdami, o kârtais ir iżmußinédami, tikrûſius krikßcżionis, kúnigus, Minikús, ir kitus tarnús Diéwo, Bażnîczes płéßdami, paweikſłus kapôdami, miniodami ś. ſakramęntús, blúżnidami ne tiektái ßwęntûſius, beṫ ir pátį Diéwą Tráiceie wiéną,

1) ſenú 2) buwimú 3) mókſłu 4) 235 5) padrutintiś 6) iżkêiktu

erteś tikiś łabái gerái dárą. Bet kaip Pówilas įgįio[1]) miełaßirdúmą, ioġ tatái iżġ ne żiniós dáre, ne iżtikiéiimę[2]) ſawamé: ir ioġ tůiéus kaip iżgîrdo bâłſą Wießpatiés tápe iżġ priéſakio Apáßtałas; teip ßitái tie įżkałbio[3]) ne tur nůdemes ſáwo[4]), iog norédami ir żinódami pérſakioie Bażnîczią Diéwo, ir wiſſatimį tikéiimą, kursái wiſſúr, ir wiſſadós ſtepinamas bů tarp krikßczionių, Kaip W. Chriſtus żydump biłôio: Idąnt aß bucze noteięs, ir nebiłóięs iump nůdemes ne turêtų bet nų ne tuř iżkałbio iżġ nůdemes ſawós, Nęs' regêio, o taczéu nopikąntoi' turêio ir mané ir Téwą máną.

1. Tit. 1.

Ioan. 15.

O tatái, tieg, iųmus daris, ioġ ne pażino Téwo nei manęs. Téipaġ yra vżtiéſą, kad' paſáulis pażintų Diéwą, tad' tarnų io ne pêrſakiotų. Bet nų iog żydai ne pażino Téwo, nei Sunáus, todêlig ne ſtebúkłas ioġ pêrſakioie tarnús ir páſiuntinius W. Chriſtaus. Téipaieġ átſkałůnis ne pażįſta, W. Chriſtaus, ioġ ne pażiſta, arba pażint ne noř Bażniczios io tieſós, kuriii yra kůnas io: o ne pażindami ſunáus ne pażįſta ir Téwo, kurſái átſiunte.

Iżg' kur wiſſa pikta ąnt to paſaulo.

1. Cor. 12.

Téipaieġ ir kiti wiſsi nuſidęiie[5]) ir bediewiéi, del' to inġ wiſſús piktumús impuldinêie, ioġ ne pażįſta Diéwo. Nęs' kad' ių pażintų, tad' biióiųs[6]) kaip Wießpatiéś ir Sůdżios ſawo, ir átdawêio átakių abîdų tarnų ſawų: miłêtų ių kaip Téwą: gêdetųś pikto darit, po akim to, kuris wiſſa rêgi.

Tatái iumus, tieġ, kałbêieu, idaut tai atmintůmbite, kad' atêis tóii [wałąn-] **(235)**[7]) wałandá, ioġ iúmus tatái ſakiéu. Noř W. Chriſtus, idąnt atmintumbim, ioġ múmus tai wiſſa prâneſſe[8]) pirm neġ ſtóios. O tai pirm to del', idąnt pażintúmbim, ioġ ánas yra tikrůiu Diéwų[9]), kuris wiſſa pérżino, pirm neġ tâmpa. Antra idąnt tais priépůleis nepiktintumbimeś, bet ąnt wiſſo tů miélaus, ir łągwieus nųkęſtumbim[10]) priéßus dáiktus, kaip tůs kuriůs mumus ſenéi pirm to apſáke, idąnt ąnt ių tů gęrêus prireditumbimeś. Trêcze idąnt iżġ iżpildimo tų priéßų dáiktų ne abeiótumbim', ioġ téipaieu iżpildiſiś ąnt můſų, ąntái wiſſa gęrá, ką W. Chriſtus żâda.

Kodrin W. Chriſtus tuos dáiktus ſenei apſáke

Ir kadąġ iau żinome, koki yra galîbe, ir didúmas, ir weikałas Dwáſios S. ir kaip múmus łabái priwałú yra małones ir páßałpos ir palînkſminimo ios, tamé kłané áßarų ir wérkſmo, ir tůſe tularôpůſe ſielwartůſé negandůſe, kurie múmus nůġ paſáulo nůġ wêlîno, nůġ kůno mųſų paczių ateit: redikimeſiġ miełauſieii[11]) brolei ků geréus ąnt' priemimo ios. Ir tatái per nóbażną ir ne paláuiemą máłdą ir per nużêmintą izſakimą nůdemių arbá paſiſakimą, mażgódami[12]), ßîrdis ir ſiéłas můſų: ir páſkui to per wêrtą priemimą Wießpatiés Ieſaus Chriſtaus ßwęnczéuſeme ſakramenté: idąnt tů budú kůnai ir důßios můſų, butų wertomis bażnîcziomis ir giwênimais Dwáſios S. idąnt W.

---

1) įgiio 2) iżtikiéiime 3) iżkałbio 4) ſawos 5) nuſideiie 6) biiótųs 7) **236** 8) prâneße 9) Diéwu 10) nukęſtumbim 11) mielauſieii 12) mazgódami

Ioan. 14. Chriſtus, ſu Téwu, ir ſu Dwáſia ſawá S. giwę̃ntų̃ musimp ne ißeidamas, ir
redîtų ir taiſitų mus, nê̇t ing giwâtą ámżiuą, kurion'mus įwietók W. Diewé
Téwe mų̃ſu dąguię̃iis per Ieſu Chriſtu Sunu táwą o Wiéßpati mûſų̃.
Amen.

---

Ant dienos Sekminiu E-
wangelia ape meyłą Diewo, Io-
nieſ 14. Cap.

Ioan. 14. Anno metu: Biłoio Ieſus mokitinemus ſawiémus. Iei mané kas mîli,
1. Ioan. 4. ſaugos arba łáikis żódį máną, ir Téwas mânas numiłés ii, ir ioṗ atéiſime ir
2. Cor 6. giwênimą iamſ padariſsime. Kas ne mîli manę̃s żódżių manų̃ ne łâiko. O
Apoc. 3. żodi kuri girdêiote, ne eſt' mánas, bė̇t to kuris mané átſiunte Téwo. Tatái
kałbêieu iúmus, iusimṗ giwę̃ndamas. O palînkſmintoie DwaſiáS. kurią atsius
Téwas inġ wárdą máną, anôii ius ißmôkis wiſſą, ir atmins iumus wiſſa: ką
nôrint biłôieu iúmus: pakáių máną dûmi iúmus, ne kaiṗ paſáulis dûſt', aß
dûmi iúmus. Tene iżgąſtis ßirdis ių̃ſų, nei krûpauie. Girdêiote ioġ aß iúmus
kałbêieu. Eimi ir ateimi ių̃ſų̃mṗ. Idą̇nt mane mîli, wiênok' dżeugtúmbites,
ioġ eimi Téwop, nęs Téwas didêſnis yra neġ aß eſmi. O nų paſſakiéu iúmus
pirm' neġ ſtotųs. Iauġ ne dauġ kałbêſsiu ſu iúmis, nęs' eit kunigáikßtis to
Acto. 2. paſáuſo, ir manimp ne tuř niéko. Bė̇t idą̇nt pażintų̃ paſáulis, ioġ mîlu Téwą
ir kaiṗ man' inſáke Téwas téiṗ daráu. [Iżgul]

## (236)[1] IZGVLDIMAS.

Kaiṗ Karâlus arba Ciéſorius kokſái, iau ą̇nt karáliſtes ißrįktas, bė̇t
dábar ne karunawôtas, pamúßus priéſakius ſawûſius, ſu didżiu triumphû
grįßta inġ karaliſtę̃ ſawą, ir émęs karûną tiémus kurié prieġ iam' ſtowêio,
tułas ſtoroſtiſtas ir dignitorſtwás iżdaliie, o tarṗ kitų żmonių pênįgus
bârſto. Tû budu mų̃ſų̃ W. Iéſus Chriſtus karálus ą̇nt karálų, ir Wiéßpatis
Apoc. 17. ą̇nt Wießpatų̃ pażawinęs priéſakius mûſų, nûdemę, mirimą, ir Wélinął
Epheſ. 4. úżżęġdamas inġ dą̃gų nûwede ſu ſawim' pagâudimą pagáuditą, ir iżdaliio
1. Cor. 13. dôwanas żmonêmus. Padáres wiénus Apâßtałeis, kitus pránaßais, kitus
wel' Piemenimis ir Daktarais: ir atsiuntęs ßią diéną iżtikimiémus ſawié-
mus Dwáſią ſawą S. wiénám' dâwe żóſmę ißminties, kitám żóſmę mókſło,

---

1) 237

pagál' tąiéu Dwáſią: kitám̃ tikêiimą kitám̃ małônę paſweikinimo toięġ Dwáſioie: kitám̃ dârįmą praiewų, kitám pranaßâwimą. Ko gráżią figúrą túrime Helióßiuie. Nęſſą kaip̃ iiſſái kad' turêio bût̃ vżúneßtas inġ dą́gu, weżimé łáizdąnczeme liepſnomis, biłôio Elizéuſop̃ mokitiniop̃ ſawóp̃. Praßik' mané ko nôrįs idą́nt táw̃ padaríczio, pirm' neġ bûſiu ímtas nûg tawęs. 4. Reg. 2. Teip̃ wel' Chriſtus biłóio môkitiniump̃ ſawûmp̃. Ik ßem̃ metui ne Ioan. 16. praßete niéko ing wárdą máną: praßíkite ir imſite. Ir kaip̃ Ełiżéus regêio, kad' Helióßius pabogintas bû inġ dą́gų: teip̃ wel' regêio Apâßtałai, kad' W. Chriſtus úżżęge inġ dą́gų: práße Helizéus dweiôpos Dwáſios Heliôßeus ir įgiio ią. Ingiio ir Apâßtałai tikrûiu budų[1]), darídami dideſnius cziudús neġ W. Chriſtus dâre. Paliko Heliás ſkréiſtę mókitiniui ſawam. O W. Chriſtus toli didêſne ſkréiſte ßią diéną mókitinemus ſawiémus dowanót̃ téikes. Sedêkitę[2]), tieġ, mieſté, nęt̃ buſité apwilkti galíbe iżġ dągáus. Tatáiġ turi rûbą Dwáſios S. kuriû ßią diéną Apâßtałai apwilkti, atmáineś tikrái inġ kitás żmónes. Bet̃ iau priéikimes Ewangeliósp̃ ś. kurſii tuř ſawimp̃ triś dalis. Lucæ 24. Pirmoii ape méiłą Diéwo, ą́ntra apé Dwáſią S. kurſii téipaieġ méiłe, ir méiłą patwindże ßirdiſé mûſų. Trêczia ape pakâiu Chriſtaus, kurſai yra pirmieuſes waisius Dwáſios ßwętos.

I.

Iei maue kas mil', łaikis kâłbeſius manús, ir Téwas mánas miłés ių ir Kuriuo budu Diewas ateit muſump. iop̃ atéiſime ir giwênimą iamp̃ padariſsime. Tatáiġ girdi żmógau krikßczionié, kuriû budú ne tiektái małônes Dwáſios S. bet' ir Téwą[3]) ir Sunáus įgit̃ gali arba turi, idą́nt' tawé W. Diéwas miłêtų, idą́nt' tawé atłąkítų, ir giwęntų tawimp̃. Top̃ tikrái ne prieiſi wiénu tikêiimu, Ioan. 14. bet' méiła, ir ißpíldimu priſâkimų io. Kaip' ir trúputį augßczéus tamęięġ Kapitulum biło. Ięi mané, tieġ, mílite, łaikíkite priſâkimą máną, ir aß praßíſiu Téwą, ir dûs iúmus kitą palinkſmintoie, idą́nt' giwęntų ſu iumis ą́nt' ámżiu Dwaſiá tieſós. Ir wel' kas tuř prisákimus manús ir łáiko iûs (ne kursái tiektái tiki) taſsái yra kursái mané mil'. Ir kas mané mil', taſsái bus miłêtas nûġ Téwo máno, ir aß ių numiłêſsių, ir apréikßiu iam' patis ſawé. Proba tad' méiłes yra, pildimas Wießpatiés priſâkimo. Nęs' kas biło mílu 1. Ioan. 2. Diéwą, o ne łáiko priſâkimo io, taſsái mełagiu yra, ir tieſós iamimp̃ 1. Ioan. 4. ner'. Bet' kas łáiko żódį io, tamimp̃ iß tieſós mêiłe Diéwo tobułá yra. 1. Ioan. 3. Téipaieġ kas wel' kâłba ioġ mílu Diéwą, o brólį sáwą nopíkąntoie tuř, taſsái mełâgis yra. Nęs kas ne míli brólo sáwo kurį rêgi: Diéwą kurió nê regi, kaip' tuř miłét? Ir tai túrime nûġ Diéwo įſâkimą, idą́nt' kas míli Diéwą, Vżmokeiimas meiłes Diewo. miłêtų wel ir brólį sáwą, ir ne tiektái żodżiú ir lieżuwiú, bet' darbu ir tiesá.

1) budu  2) Sedêkite  3) Téwo

Kłaúsikiġ kokiós[1]) dides mókeſtis, dábar toié giwâtoie Wießpatis lé-[ſus żada] (237)[2]) ſus żáda tiémus kurié iį mîli, ir Téwas mánas, tieġ, miłés iį, ir ioṗ atéiſime, ir giwęnimą iąmṗ padarisſime. Didis yra dáiktas vżtiéſą, priéit małónesṗ Diéwo Téwo dąguiėio. Nęs ięi ſaw̃ żmônes łabái didina, ir vż didę gârbę ſaw̃ tuṙ Kad' kas małónę karâluṗ gáuna arba įgîie, nórint iżġ ios ne turêtų ne wienós naudós, ką tariſsime ape tą, kurį Diéwas mil'? Bet' dábar yra didęſnis dáiktas ąntras, kurį żáda, ioġ aß, tieġ ir ſu Téwu ir ſu Dwaſiá S. ioṗ atêiſime. Nęs' ioġ mes bûdami ąnt' to pasáulo: ne gâlime atéit Wießpitiéṡp Diewóṗ ir giwę̇t iemiṗ: tad' tamé ródżeś dide ir noprêpiemá małóne io prieß mus, ioġ iis' patis' téikeś muſúmṗ wâikßcziot ir łąkît mus. Kas kaip' didis dáiktas yra, taſsái gal' dabôtiś, kursái įweizdéſiś didés galîbes Maieſtôto Diéwo, o iżġ ąntros ßaliés dargúmo ir newertúmo żmógaus pawárgelo. Bet' tatái didżéuſią múmus żâda ne tiektái atêit muſúmṗ, bęt' ir giwęnt muſimṗ. Nęs' ir priételus priételų atłąko, bet' wel' wéikumi iżważêwimu, didéſnį gailéiimą paliékt, neġ iam' átneße dżeugſmą iżġ atéiimo sáwo. Bet' Wießpatis Chriſtus teip' atéit żáda ſu Téwu ir ſu Dwaſiá S. ioġ

Prouer. 8. wel' giwęnimą ſaw̃ ſtiprą padarit noṙ tûsé kurie iį mîli, o niékad' ių ąnt'

2. Cor. 6. ámżių ne praſtót. Nęſsą gêris io giwęnt ſu żmonemis. Todrînaġ Pówiłas biło:

Leuit. 26. Ioġ żmónes iżtikimiéiî yra Bażnîcze Diéwo gîwoio. Kaip' Wießpatis biło: Iog giwęſiu iûsé ir waikßtinéſiu, ir búſsiu ių Diéwú, o iie bus żmónemis manomis.

Wießpatis Diewas ne ateit tußczei. Ir kúrgi iau Wiéßpatis Diéwas kurióṗ atéis, idąnt' teip' iamimṗ giwęntų, tadąġ żinoma notéis tußcziomis, arba nûgomis rąkomis: bet' iam tûiéus dráugia atnéß ir drąſumą prieß wiſsa pikta, ir ápſtą wiſſo gêro. Nęs'

Rom. 8.

Pſal. 22. ięi ſu kû Wießpatis Diéwas, o kas prieß tą? Kas tuṙ Wießpatį Diéwą, kaip'

Pſal. 15. iam' tuṙ kas kokią żáłą darît, ąnt' ko gêro? Nórint, tieġ, wáikßcziocze widuie ßéßélo, giltines, ne biioſiûs pikto: kadąġ tu éſsi ſu manimi. Regêieu Wießpatį po akimis manomis wiſſadós. Nęſſą yra mań ąnt' deßînés, idąnt' ne pakrútinczioś. Todrįu' pradżiugoś ßirdis maná ir linkſminoś lieżúwis mánas, ir kûnas mánas atiłséſis pádukſiie. Ir kaźġ ne immiłêtuś Wiéßpaties Iéſaus Chriſtaus, daugéus ioġ iiſsái mus teip' łabái numiłêio, girdêdamas tokés náudas ir môkeſtis, kurés[3]) żinome tikrái ioġ atadûs tiémus kurié iį mîli.

Toléus bîło, kaś manę ne mil', tas ne łâiko manų kałbų. Iżġ kur rêgime, ioġ nei mêiłe eſt' be sáugoiimo Wießpatiéṡ priſákimo, nei sáugoiimas priſákimo io gal' bût be mêiłes. Teip' ioġ wiéna be ąntro ne gal' bût. Todrînaġ kaip' taſsái kursái biło arba tikis mîlįs Chriſtų, tuṙ tatái parôdit sáu-

1) kokiás 2) 238 3) kurés

goiimu priſâkimo io: teip' taſsái kuris noṙ sáugot io priſâkimo, tųṙ[1]) rûpintiś, idą̂nt' méiłę gautų́ iżġ Dwáſios Chriſtaus. Ir żódis kurį girdéiote, ne ęſt' mánas ißmanik' Originaliter, bet' Téwo kursái mané átſiųnte. Nęs' kaip' ſunús ne sáwas yra, bet' téwo kadą́ġ wiſsa tuṙ nůġ Téwo iżg kurio gime ir iżġ kurió ißêio: teip' wel' ir żódżei io ißêit nůġ Téwo, kaip' nůġ prádżios. Ků důſt żinią Wießpatis Chriſtus, ioġ ne tiektái iam, bet' ir Téwui io abîdą dáro, tie kurié ne sáugoie prisâkimo îo: kaip' iżġ ą̂ntros ßaliés, kurié iį ſaú-goie, ne tiektai gárbina, arba gêrbia ſúnų, bet' wel' ir Téwą.

II.

Tatáiġ, ſáko, iumus biłôieu, giwéndamas ſu iumis. Bet palinkſmintoie Dwasia S. kurią atsiųs Téwas inġ wárdą máną tóiiġ ius ißmókis wiſso, ir primįs iumus wiſsa kaką́ġ iumus paſsakiſsiu. Cze túrime łabái trûmpą aprâ-ßimą Dwáſios S. kurios ßią dieną ßwę́ntę ßwę́nczemę, wadina ią palįnkſmin-toie, ioġ nůġ ios wiſsos lįnkſmîbes ißéit'. Nęs' ięiġ Diéwas yra Téwu wi-ſsôkios linkſmįbes[2]), kaip' iį Pówiłas S. wadina, ta-[dą́ġ] (238)[3]) dą́ġ páſkui tai eit', ioġ nę ęſt' palįnkſminimas, kurſái nůġ Diéwo neit' tai ęſt' iżġ Dwá-ſios S. O teip' wiſsi tie żemeś palįkſminimai, kuriůs tuṙ paſaulis iżġ łapumo, iżġ ápſto, iżġ gêrių kûno, iżġ apſiriimu, iżġ girtawimo, iżġ prabągų́, męki, dargųs, biéurųs, niekniekiei, ne patę́ką yra, ir ſu wiſsôkiu kartumú ſumai-ßîti. Kaip' tatái gerái pritîręs arba ißmę́gines[4]) Salámonas biło. Ioġ pażino tamé wiſsamé niekús, ir prilietimą ßirdies, ir ioġ niéko ner' patę́kanczio po ſaułe. Bet' palinkſminimai Dwáſios S. żinomi ir iłgái patęką yra, kurių́ ne węlinas, nei paſáulis, nei kuriós kánczios ir giltine ißwêrßt' mú-mus ne gal'. Kaip' túrime pawáizdus Apâßtałůſe, ir tůſe kurié Chriſtaus kanczés kęntêio ßwę́ntůſe iůſe kurié tů dideſnés lįkſmîbes turêio, ků dau-géſn' kęntêio del' wârdo W. Chriſtaus.

W. Chriſtus ne wiſſo ißmoke Apáßtałus.

Palinkſmintoie. 2. Cor. 1.

Eccle. 2.

In labore requies etc.

Wadina ią dábar Dwasią S. ne tiektái ioġ pati ſawimp' ßwętá yra, bet' ioġ wiſsa paßwę́ntina, ioġ nůġ iós yrá wiſsas ßwętúmas ąnt' dągáus ir ąnt' żęmes: teip' ioġ ßwętú bût ne gal', kas ios ne tuṙ: o kas ią túri węi-kei ßwętůiu tâmpa. Tôii tad' Dwasia S. palįkſmintoie, kurîii nůġ Téwo ir nůġ Sunáus ißéit'. Nęs' cze bîło, kurią nuſių́s Téwas inġ wárdą máną (tai yra del' manę́s, ąnt' práßimo máno, arba wel' ąnt' wiétos manos: kaip' augß-czéus kałbêio. Aß praßîſių[4]) Téwą ir iiſsái důs iúmus kitą palįkſmintoię) ír kur kitur paſsâke, kųrią[5]) áß iúmus atſiųsiu nůġ Téwo. Tôię ius ißmôkis wiſso, ir primįs iúmus wiſſa ką norint iúmus biłôieu. Cze túrime du wêikału

Dwaſią S.

Sine tuo nomine, etc.

Ioan. 14.

1) tuṙ 2) linkſmîbes 3) **239** 4) ißmégines 5) praßîſiu 6) kurią

Du weikału Dwáſios. Dwáſios S. Wiéną iog iůs turêio iſsmókit wiſſo, ko arba żódżiůſe Wieſspatiés ne ſuprâto, arbá toléus kłáuſt' gałêio. O ąntras iog iiémus turéio atwéſt' idant atmintų tai wiſſa, ką iau nůg io búwo iżgîrdę. Páſkui ką eit iog Apáſstałai kłáiot ne gałêio tamé wiſſamé, ką nórint móke, kas butų iżgânimop reikálįgo: ir vżmirſst ne wiéno mókſło W. Chriſtaus, kadąg turêio Dwáſią S. kurîii iůs môke wiſſo ir primine iiémus wiſſa. O ne tiektái Apâſstałai S. bet ir wiſſá Bażnîcze wiſſatime Apâſstaliſka[1]), téipaieg wel' nei kłaiot, nei ko rei-

Ioan. 14. kalįgo iżganimop vżmirſst ne gal', kadąg tuř wiſſadós tąieg Dwáſią giwénanczią ſawimp kurîii ią mókia wiſsókios tieſós, ir átweda ięi ąnt atminimo tatái wiſſa, ką W. Chriſtus môke arba kałbêio: ne tiektái kas yra per Apaſs-

Matt. 14. tałus gîwu bałſú padûta Bażnîczei. Todrinag Ewangelikai ſsios kartós blůżnįie[2]) prieſs Dwaſią S. kurîii Bażnîczei wiſſatimei paklidimús ir ſtabų gárbinimą priraſsinêie, kuri nůdeme, iei ne ſugrįſs, ne bus iiémus atłeiſtá, nei tamé nei anámé paſauliie.

## III.

Pákáius waiſius Dwaſios S. Pakâių paliekmi iúmus, pakâių máną dûmi iúmus, ne kaip' pasáulis důſt', aſs dûmi iúmus. Páſkui żadéiimą Dwáſios S. gerái ir priderauczéi W.

Galat. 5. Chriſtus pakâių sáwą paliêkt. Nęſsą taſsái pakâius yra iżg Dwáſios S. kaip' ir Pówiłas bîło: Iog·waiſiús Dwáſios yra mêiłe, dżeugſmas, pakâius. Tatáig

Galat. 5. yra ansái pakâius, kurió ąnt' prádżios grômatų ſawų Pówiłas S. gêidże krik-

Phil. 4. Isai. 26. 54. ſsczionimus, bet' pirm' io pirmieus małônes Diéwo: kadąg iżg ios taſsái pakâius iſséit. Taſsáig yra pakâius kuris prâkele wiſsókią paiautimą. Ape kurį Ezaias ſenéi paſâke, iog iį Meſsias turêio důt iſstikimiémus ſawiémus, kurió piktiéii żmônes turét niékad' ne gal'. Nęſſą ner pakaieus piktiémus, bîło W. Diéwas.

Pakaius tre iopas. Tas pakáių[3]) Chriſtaus, tréiopą pakâių ſawimp vżrakina: pakâiú żmogaus ſu Diéwų[4]), pakâiu żmogaus ſawimp pacziamp, ir pakâių żmógaus ſu artimaiſeis. Iżg kuriú wiénas iżg ąntro płuſta ir iſseit. Nęſsą kad' żmôgus

Pakaius wi dutinis. per W. Iéſų Chriſtú, kaip tárpiniką ſuderinas, ir tuř pakáių ſu Diéwú, tad' iżg paginimo tos małônes ir priételiſtes, ir iżg dawimo Dwáſios S. gîma[5]) żmóguie widutinis pakâius, tai yra nuraminimas ir drąſumas ſsirdiés, [ir wiſ-] (239)[6]) ir wiſsų widutinių geidulu ſudéiimas. O iżg to wel' widutinio nuraminimo, gêma będras ſudereiimas tarp' żmonių. Nęſsą kas pażįs didę małônę ir méiłę Diéwo prieſs ſawe, kurią W. Diéwas parôde per Chriſtų, tad' iżg cze ima dżeugſmą ſiełos, ir ne kokį drąſumą, ir iż małônes Dwáſios S. įgîie nu-

---

1) Apâſstaliſska 2) blúżniie 3) pakáius 4) Diéwu 5) gêma 6) 240

raminimą geidulų́ ir affectų ſawų́, idą́nt' geidulėi kûno ne ſketráutų, bet' butų́ Dwáſiai, ir iſzminti gerái padûti. O iżġ to wel' widurįęio[1]) nuraminimo, pigái páſkui to eiṫ ſuderêiimas tarp' żmonių́. Nęs ne ſuderêiimas nůġ niékur kitur ne iſzéiṫ, tiektái nůġ widurįęio[1]) nepakâieus o iſz turbacios ir ſumáiſzimo affectų Nęſsą kas tuṙ ſzirdį gerái nuſtobûtą ir nuramintą taſsái tuṙ pakâių ſu wiſsáis, kiek iżġ io ſzaliés gal' bûṫ. Iżġ czion' Apáſztaɫas biɫo: O iſzkurġ karéi ir neſą́ndaros tarp' iûſų? Ar ne iż geidulių́ iûſų, kurié karêuie ir tuṙ pérgaɫeiimą ſąnariûſe iûſų?

Sądora będra.

Iacob: 4.

Tatáiġ yra pakâius, kurį múmus W. Chriſtus Teſtamenté paliko, ąnt' kurio nieko gerêſnio, nei ko didżéus trókſzṫ turétumbim' palikṫ múmus ne gaɫêio: Teip' ioġ patôgei tas pakâius tôii wienîbe tôii ſą́ndora, ir méiɫe, kurią múmus ąnt' paſkutines weczêrios îpaczei vżgîre ir paliko, tur bûṫ wadinta Teſtamentú Wieſzpatiés: o ne gerimás iżġ kieliko arba abiém' îpatinem' S. Sakràménto, ape kurį niéko kaip' reikalingo wiſsiémus, Chriſtus ne įſâke. Ne mes tad' Wieſzpatiés Teſtamęntą ſuɫáużeme: kaip' múmus Heretikai priraſzinêie kurié atminimą kąncziós Wieſzpatiés Ieſaus pagàl' įſtátimą W. Chriſtaus, Miſzioie S. dárome, ir iżtiſsą W. Chriſtų nórinṫ po wiéna îpatine priimame, bet' anie, kurié del' tų îpatinių, kurioſé ner' iżgânimo, tai. yra, be patôgios prieżaſtiés, wienîbę, ir ſą́ndarą, ir méiɫą bażnîczios Diéwo bieuréi iżpɫêſze, ir tą pakâių, kurį múmus Wieſzpatis Chriſtus ąnt' teſtamęnto paliko, ir kurį múmus vżgîre tamé ſakramete[2]) ſuɫauże.

Ką mumus W. Chriſtus ant teſtamento paliko.

Heretikai ɫaużo Teſtamentą Wieſzpaties.

Ne kaip' paſáulis dûſṫ, aſz dûmi iúmus. Nęs' żmónes to paſaulo, iei pakâių dûſṫ tad' dûſṫ ne iɫgam', o wirſzutinį tai yra nei tikrą nei patękantį, bet' Wieſzpatiés Chriſtaus pakâius yra widurių arba iśćių, dwáſiſzkas, tikras ir ąmżinas. Ant' to paſaulis pakâieus dûṫ ne gal', tiektái teikimu żodżiu, nei io kaip' gal', bûṫ iżtwêrṫ gáli. Bet' Wieſzpatis Chriſtus teip' į dûſṫ, ioġ į patis tâiſo ir dáro į ámżinų[3]), idą́nt' io múmus niékas atîmṫ ne gaɫêtų.

Skirius pakáieus Chriſtaus nuog paſáuliſzko.

Dábar tů daugéſn o daugeſń lįkſmina Wieſzpatis nulûduſius Apáſztaɫus ſawús, mażú pirm' mirimo ſawo. Te ne ſieɫôiis ſzirdis iûſų, ir te ne krûpauii. Girdéiote ioġ paſsakéu iúmus, ioġ eimi ir wel' ateiſiu iûſų́mṗ. Nęſſą po mážai wáɫandai ir ne matiſsite manęs, ir wel' po mážai wáɫąndai regêſsite manę. Idą́nt' ių mané mîli[4]), tad' ne tiektái ne ſieɫôtumbiteś, bet' didżéus dżeugtúmbiteś, ioġ aſz eimi Téwoṗ, kurſái yra didêſnįs neġ aſz: ir todrînaġ iamimṗ didę gârbę gáuſiu, kuris cze ąnt' żêmes ęſsmi be garbés.

Bet' ioġ cze Wieſzpatis Chriſtus tàre, ioġ Téwas didêſnįs neġ aſz, tad' iżġ cze Ariônai teip' anié ſeniéii, kaip' ir tie iauniéii ſzios kartós bluzniê-

1) widuriięio 2) ſakramente 3) ámżinu . 5) такъ!

Prieß Ario- nus. riųs, kurié pátį Téwą tikrûių[1]) Diéwú dáro, o Sûnų mażeſniú, ſtęgeś parémpt paklidimą ſáwą. Bet' tatái ſiłpnas gįkłas, kurį iiémus ſenéi átemeanié ſeniéii Dáktarai S. Nęſsą kaip' Crêdoie S. Athanaſiúßo iżpażîſtame, Sunús Diéwo yra lîgus Téwui pagál' Diewîſtę, o mażêſnis neġ Téwas pagál' żmogîſtę. Ioan: 1. Mażêſnįs yra iżġ tos ßaliés, iż kuriós úżżęge Tewóṗ, tái yra żmogîſtes. Ioan: 3. Nęſsą iżġ ßaliés diewîſtes wiſsadós bů Téwieṗ. Mażêſnįs iżġ kuriós tapęs Phil: 2. yra: ir patis ąnt' ſawęs mażêſnįs, kad' iżnakino[2]) patis ſawé, ir priéme ąnt' Aug: de Trinit: libro 1. Cap: 7. ſawęs tárno formą. Kurioié ne tiektái bů mażêſnįs, neġ ąnsái Téwas dąguiéiis bet' ir neġ Maria mótina io, ir Iózephas tikêtas Téwas io, kuriémus bů padûtas.

Luc: 2. O nų paſsakéu iúmus pirm' neġ ſtóioś idąnt' tikêtumbit' kad' ſtôſis. Iáugi ne dauġ ſu iumis kałbêſiu. Nęſsą atait kunigáikßtis to pasáulo, ir ſu tarnáis idąnt' mané ſųgáutų[3]) ir vżnôwitų. Bet' manęsṗ ne wienós biłós ne 1. Petr: 2. tuṙ, kadąġ manîmṗ ne wienós nůdemes, ne rąda. Bet nórint maneſṗ [niêko] (240)[4]) niêko ne tuṙ, aß wiénók' dûſiûs iam ßurißt[5]), ir ſugáut ir vżnôwit, ne Philip: 2. del' ko kito, tiektái idąnt paſaulis pażintų, ioġ mílu Téwą, ir kaip man' iiſſái liépe, teip' daráu: bûdamas iam' pakłúſnus net' ik' mirimui krîżeus.

Rûpinkimeſiġ brôlei miélauſieii, idąnt ir mes wiſsi taptúmbime ßią diéną bę́drinikais Dwáſios S. ir turêtumbim' wiſsados giwêną̄nczią ſawimṗ. Iugiſsime ią, práßiſimegu ios nôbażnai, ir miłêſsime Wießpati Iéſų, ir ſaugoſime priſâkimą io. Iugiſsime ią iei wertái priredíſsimes ąnt priemimo ios. Matt: 7. Nęſsą kûnai ir dûßios mûſų yrá Bażnîcziomis Dwáſios S. O teipó priderêtųgu toie teip' didéie ßwęnteie Dwáſios S. ne iżkûpt Bażnîczios io, nůġ wi- 1. Cor: 6. ſsókios bieurîbes, per nużemintą iżſâkimą nůdemių ir ne prißwąkint ios wi- Ephef: 4. ſsôkiu nôbażnumu? Vżturéſsime ią wiſſad' ſawimṗ, ięi ſergeſsimeś, idąnt' ios 1. Cor: 9. ne wiénu dáiktu ne nulûditumbime. Ir ięi atmįſsime, ką mûmus toléus Pówiłas S. bîło, ioġ iau ne ſawi, ir ioġ brąġumi atwadawimu atpirkti: ir ioġ iau ne pagál' nórą ſaẘ pátįs, turim' giwęnt, bet' pagál' wálą tam', kuris vż mus númire dáugſindami ir neßiodami Diéwą kûnůſe múſų. Ką mûmus ſutęk' wiſsagâlįſis Téwe, per Iéſų Chriſtų ſunų táwą, ſu kuriů ir ſu Dwaſia S. giweni ir karaláuii ąnt' ámżių amżinûių.

Amen.

---

1) tikrůiu 2) † iżnaikino 3) ſugáutų 4) 241 5) ſurißt

### Ant Paldieniko[1]) Sekminiu Ewangelia ape meyłe Diewo, ir ne meilingumą paſáulo, Ioan. 13. Cap.

Anno metu: Biłoio Ieſus Nikodedêmui[2]): Teip' Diéwasn umilêio tą paſáuli, iog ſúmų[3]) ſáwą wiéntûrti dáwe, idąnt kiekwiénas kúris tiki inġ ii ne prażutų́, bet turêtų giwâtą ámżiną. Nęs nótſiųnte Diéwas Sunáus ſáwo ąnt to paſáulo, idąnt sûditų tą paſáuli, bet idąnt iżgêłbetas butų́ paſáulis per ii. Kaś tiki inġ ii nę êſt' ſudiiemás, bêt kas ne tiki iau apſuditas yrá, ioġ ne intikéio inġ wárdą wiéngimio ſunáus Diéwo. Ir tatái yrá ſûdas, ioġ ßwiesîbe atêio ąnt paſáulo ir inſimiłêio żmónes daugeſn tamſumų neġ ßwieſós, nęs' búwo darbái ių pikti. Wiſſôkes nęſſą kuris piktái dáro nopkęncze ßwieſós, ir notêit ßwieſóſp, idąnt ne parôditųś darbái io. Bet kuris dâro tieſą, ateit ßwiesîbeſp, idąnt paroditųś darbái io, ioġ Diewiép padarîti yra. [Iżgnl-]

### (241)[4]) IZGVLDIMAS.

Norint tóii Ewangeliá áißkei niéko nê mini ape Dwáſią[5]) S. kuriûs atſiuntimą nų apwáikßczioieme wienókiġ primena wéikałus tos Dwáſios S. Nęs' anóii méiłe kuriąie Diéwas Téwas dąguiėiis tą paſáuli numiłêio, dowanodamas iam sûnų: ir iżġ kuriós méiłes patis, Sunús Diéwo iżġ gerós wâlos, ąnt pasáulo atéit teikeś tóii tariu méiłe, ne êſt' niékas kitas, tiektái Dwaſia S. Tęipaieġ wel' ir W. Diéwas kurimé ir per kurį tâmpa darbái tų kurié atéit ßwieſúmop, yra toiéuġ Dwaſiá S. kuriii wiſſa wiſſûse wêikia. Todrinaġ ne be prieżaſties Bażnîcze S. ta Ewangelią ąnt ßios dienós Sekminių paſtâte, kurioi' Ewangelioi' yra múmus apraßîta né iżkałbamá mêiłe Diéwo prieß tą paſaulį, ir didis vżkietéiimas ir ne méilįgumas to paſáulo prieß Diéwa. Summa wiſſós Ewangelios tôii yra, ioġ prieżaſtis wel' iżganimo mûſų yra tikrôii dowaná ir małône Diéwo? o prieżaſtis wel' paſmêrkimo yra tikraſis piktumas, ir ne méilingumas mûſų, kaip płaczéus iżġ iżgûldimo ißwiſsime.

Kodrin ßitą Ewangelią ßią dieną ſkaito.

1. Corint: 12

---

1) † Panédelniko wel pánedelo  2) Nikodêmui  3) † ſûnų

4) 242  5) kuriós

I.

Kam Wießpatis Christus teikeś nużęgt iż dągáus.

Teip Diéwas numiłeio tą paſáulį, ioġ wiéngimi Sûnų ſáwą dáwe, idąnt kiekwiénas kuris tiki inġ ių, ne prażutų bet idąnt turêtų giwâtą ámżiną. Cze turim priéżaſtį, del' kuriôs Sunús Diéwo têikeś nużégt[1]) iżġ dągáus, ir dâwes paáugßtintis ąnt krîżeus. Nęs' tikrái ne drįn' kokió ſawo réikało, nei todrin' idąnt butų kitáip bût ne gałeię: nei del' kokių nůpełnų mûſų téikeś nużęgt ir numîrt vż mus, bet tikrái iżġ tikrós małónes, pamegimo ir parêdimo Diéwo Téwo, ioġ mus pamiłêio: kurió mêiłę ne ißmeſtůiemą pażintinái mųmus ißrêißkc táis żôdżeis. Teip Diêwas numiłêio tą paſauli. Kuriůſe żodżiůſe didúmą mêiłes Téwo rodże daugêuſei îżg triių dáiktų.

1. Didumas meiłes Tewißkos iż kur pażint.

Pirmas kad' paligîname mîlintiįi[2]) ſu tů ką numiłêio Diéwas, tieġ, numiłéio tą paſáulį. Anłai ámżinaſis, ir nemirßtaſis Wießpátis, ąnſâi augßczeuſes ir ne pâweiemaſis Maieſtôtas, ąnſái karálus ąnt karâlų wießpatis ąnt wiſſų Wießpatų: ąnſai kuris patis ſawimp yra pakąnkąs, niéko ne priwâłąs, ne wienam niekų bûdams ne káłtás: kadąġ io yra wiſſa, dągus, żéme, mários ir wiſſa kas ioſé yra. Taſſái, tieġ, numiłêio. Ir kąġ numiłêio? mizérną ſutwerimą, iżġ dúłkių ir trúpuczio mólų nążieſtą[3]), wiſsôkiu nůdemiú ir bieurîbių pilną priéſakius ſawůſius taſſái piktaſis ákłaſis ir ne méilįgaſis pásáulis, tai yra żmónes, tam paſáului tarnáuięnczes ir pádawuſes, o nůġ Diéwo toli nugrężaſes[4]), kuriós ſenéi nupélne ámżiną paſmerkima. Tiémns[5]) iſſái, ne tiektái prałáido, ne tiektái iůs małônesp priême, ne tiektái gerái padâre, bet iůs małonesp priéme, ne tiektai gerai padâre, bet iůs numiłêio Wießpatis o[6]) wêrgus ſawůſius: Diéwas miſerią: darîtoies pádarą ſawą.

2. Antra żime meiłes.

Antras dáiktas, iżġ kurió didúmas mêiłes Téwo rôdżeś brąġumas dowanós, kurią[7]) nuſiunte tam' ne méilįgam' paſáului. Nęſſą teip ių numiłêio ioġ io ne tiektái vż nůdemes ne korôio, bet ąnt to iżgânįmop io, iżġ ſawós máłônes dowanót iam' têikeś, ne koki târną ne prânaßą ne Angelą, ne Archángełą, bet ſųnų, ne vż ſúnų imtą nei paſawintą, bet prigimtąįį ſûnų. O koki ſúnų? idąnt ių butų turêięs dauġ, ir důtų iż ių wiéną, didis dáiktas butų. O nų ne turêdamas kito, ne pełdéio wiénagimio Sunáus, ąnt kurió ne turêio niéko didêſnio, nei méilįngeſnio. Tą tad' ir tokį Sûnú ſu wiſſáis nůpełnáis ir teisîbe io, iiſſái múmus ne tiektái parôde, ne kaip ſkołą atádawe, ne [vżgúl-] **(242)**[8]) vżgûlde, ne pârdawe del' kokios naudós ſawós, nei wel' ių ąkſciomis dáwe, idąnt ių atpęcz atimtų: bet tieſiogui dówanai dáwe, o wiénu żodżiu káłbąnt dowanôio: idąnt wiſſas o wiſſas kaip noriut didis, gálįs, ißmintįngas, grażús ir łobįgas yra idąnt wiſſas mûſų bútų.

1) nużęgt 2) mîlintîii 3) nużieſtą 4) nugrężuſes(?) 5) Tiémus 6) передъ о пропущено слово: въ польскомъ оригиналѣ ſługi 7) kurią 8) **243**

O ne iżmeſtûiemoii didêii ir ne pérſémiemoii mêiłe Diéwo prieß mus, kurîii dábar didżeus paródiſiś, kad' iżwisſime ąnt ko, bet ąnt wiſſų kanczių, Rom: 4. ir ąnt numirimo ſmárkáus krîżeus. Nęs' del' piktîbių mûſų iżdawe ių, ir vż mus wiſſús teip ių ißkorót ir ißżaizdót têikes. Ir kazġ iżbiłós giłumús teip didés mêiłes ir gerîbes Diéwo? Kas kadái girdêio ape tokį Téwą, idąnt miélauſiių ſúnų ſáwą ąnt kąncziú ir ąnt mîrties iżdût turêtų, idąnt tarnui ſawáṁ, idąnt wergui ſawaṁ, idąnt łátrui ir priéſakiui ſawáṁ prałáiſtų. O augßtîbe łóbių miełaßirdúmo ô gerúmo Diéwo? Iukáiġ ertéś tárną daugéus numiłêio, neġ ſûnų: kad' del' tárno têikeś iżdût ſûnų o kadąġ tikraṁ ſûnui ſawáṁ ne prałáido: bet teip mêilįngai vż mus iżdût têikeś: Kaipóġ taſsái Rom. 8. múmus ką vżgint tuṙ? Kaipóġ múmus ſu iů wiſſo dowanot ne tur?

Tręcze, ródześ didúmas ßitos méiłes Diéwo, priéß tą paſauli, iżġ di- 3. dúmo naudų, kuriós ąnt' muſų iżġ tos dowanós płûſta, ir iż pigúmo įgiimo Rom: 8. teip' didżių naudų, kad' biło. Idąnt' wiſſôkes kurſái tiki inġ ių, ne prażutú, bet' idąt turêtų giwâtą ámżiną. Nęs' tatáigu máżas dáiktas, ioġ toſṗ gerîbeſṗ W. Diêwas ne wiéno żmôgaus nottôlina, bet' kiekwiénas kas nórint' butų, bųk[1]) Zydas, bûk' Páhonis, bûk' wîras, bûk moterißke, bûk' ſęnes, buk' iaunas, bûk' Wießpatiś, bûk' padûtinis, gâl' bût' będriniku tos gerîbes? ir kokîġ tatái gerîbe, arba naudá įnkûninimo Wießpaties? Tiektái iog taſsái kuris Rom: 8. tiki inġ Chriſtų, iau daugéus ne prażus, iau iam' nei nuſidéiimas, nei giltine neî węlinas, nei prágaras gal' iam' żáłą kokią padarit'. Ir ąntra, ioġ per Chriſtų ir Chriſtuie turés giwâtą, o ne tą ßito paſaulo, bet' ámżiną. O kaipóġ tokióſp naudóſṗ żmôgųs gal' priéit? Labái pigái, per intikéiimą inġ tąiéuġ Iéſų Chriſtų. Nęſsą kas pigêſnio kaip' tikêt'? Ir per tą dáiktą máżą, dáro mus W. Diéwas będrinikais małônes ſawôs ir giwâtos amżinós. Senamę zókonę teip' dauġ bů įſtâtimų ir priſâkimų, o vż wiſsą wárgą tiémus kurié iůs ſáugoio, żadéio W. Diéwas giwâtą to paſáulo. O nų nauiamé żokone tiémus kurié tiektái tiki inġ ių, żáda W. Diéwas ne giwâtą to paſaulo, bet' giwâtą ámżiną. Nórint' tatái ißmânoś ne âpe numirusį tikéiimą, bet' apé aną Galat: 5. giwąių, kuris ſuméiłę[2]) ſúgłauſtas niékad' ne pataikáuie, bet' dáro gerús dârbus.

Ir kadąġ teip dide méiłe yra Diéwo prieß mus, ar ne pridera, brólei miéłauſieii[3]), idąnt' wel' będrai tikétumbim' ąnt' wiſso, tą kuris' mus téip' Chriſoſtomus pirm' numiłêio? negu dide yra gêda ne bût' mêilįgu teip' didês méiłes'? Anſai kuris' ir wientúrcziui sûnui ſawám' ne prałáido, o mes niékniékemus penįgamus prałáiſime, ąnt' mûſų paczių tikrós żałós? Iiſſái miélauſių ſûnų ſáwą Iſiweizdek tu kuris iałmużnos ne duoſi. vż mus afierawóio, o mes' mizernų penigų (kurié ne mûſų yra bét' io) vż ių,

1) bûk 2) ſu méiłe 3) miélauſieii

ir łabiéus patįs vż ſawé ne dûme? Iiſsái vż mus dûßią padêio, ir ſawą brągeusį krâuią prałêio, o wienók mûſų dábar atwéſt' top ne gałêio, idąnt' mes ięi ne del' io, tad' pátįs del' ſawés elemożinás darîtumbim'. Bet' tarnús, ſiénas ir kuinús[1]) mûſų brągei aprêdome, o Wiéßpatį ſáwo nûgą dáużąntįſsi, ir élgetauięntį ąnt' ûliczių apłáidżiome: o kârtais iį iżkôłoię ir iżbârę nûg ſawęs atátremiemę. O kaipóg mûſų todrįn' bâiſéi ſûdit' ir korôt ne tur? Iiſsai áłko, idąnt tu geráutumbei: búwo nûgu, idąnt tu rubú nemirtiés butúmbei âpwiłktas: o wienók iam' kąſnio dûnos ir rûbo pęldi, ir bewęliii, idąnt' rubús tawûſius kąndes ęſtú, idąnt' rugéi tawieii ſtirtoſe arba ßpikłeriûſe ſupûtų: o neġ iûs Chriſtui turétumbei affierâwôt'[2]) ſąnariûſe io. Bet ape tatái ganá, ſugrîßkime téxtop Ewangelios S.

Nęs ne łêido Diéwas Sunáus ſawo ant' to paſáulo, idąnt' turêtų ſûdit' [tą pasáu-] (243)[3]) tą paſaulį: bet' idąnt' butų paſaulis per iį iżganįtas. Tai yra ne ąnt' to W. Chriſtus núżęge iżġ dągáus pirmûiu ateiimú ſawûiu, idąnt' mus nûdemių piłnus, apsûditú ir paſkąndintų, bet' atêio iéßkôtų, ir iżganįtų, ßito kas' búwo prażúwe. Nęs' ir todrįn prámintas iżganįtoiu, nûg iżgânimo paſáulo. Kiek yra wáiſtitoiiep, iiſsái atêio gîditų ſerganczių iu, negálinczių. Tu patis vżmußieś, iey ką liépia wáiſtitoies ſaugot' ne nóri. Chriſtųs[4]) atêio ąnt' iżgêłbeiimo wiſsų, todrînag ięi nóri bût' iżgęlbetas, tad' kłauſik żodzių Chriſtaus. Ięi tieġ nóri įéit' inġ giwâtą, ſaugok priſákimą. Ant' tawos' tad' wâlos, ięi nóri bût' iżganîtas. Nęs' wiſsús wáiſtus iżgânąncziûſius turi gátawus, idąnt' ięis tiektái norétumbeî ir mokétumbei wartôt'. Bet' ięi iûs paniêkįſsi, ięi iûs vżmußi, ne kâltinkiġ niéko, tiektái pátį ſawé.

## II.

Kas tiki inġ ii, taſsái ne bus ſûditas. Ißmanik' ſudú pażúdimo: bet' kas nê tiki, iau yra apsûditas, ioġ né tiki inġ wárdą wienatįio Sunáus Diéwo. Girdêiome ik tôlei, ioġ W. Chriſtus wiſſám' paſáului, arba wiſsiemus żmonêmus dûtas yra nûġ Diéwo Téwo iżgêłbetoiu. Ir cze iau girdime, kuriêmus W. Chriſtus yra páßałpa: o kurié wel' yra atſkirti nûg io gerîbes. Nęſſą
1. Tim: 1. iiſſái padéſt' iżtikimiémus, o ne iżtikimiéii pátįs ne wertáis dároś io gerîbes. Padéſt' tiémus kurié iį priima ir mîli: o tûs wel' ių paſmerkimé atliékt, kurié inġ iį tikét ne noř, arba tikêdami úżginaś io darbáis. Nęs' tie ne tuř
Ioann: 5. tikéiimo anó giwoio, ape kurį W. CHRISTVS, ir Pówiłas S. bîło. Kas,
Galat: 5. tieġ, nê tiki iáu yra apsûditas. Dábar sûdas ne paródeś, o iau ſtóióś. Nęſſą

1) † kûnus 2) affierawôt 3) 244 4) Chriſtus

kas ne tiki inġ Chriſtu, tas iau tuṙ priėżaſtį sáwimṗ paſmerkimo, ir neßiôie ią ąnṫ ſawęs, kaiṗ wagis wîrwę ąnṫ kákło: todrin' ioġ nê tiki inġ wárdą Sunáus Diéwo. Nęs' kaiṗ Adômas tąiêġ diéną númire (tai yra apsûditas búwo Genef: 2. ąnṫ ſmérties) kurioie êde iżġ médżio vżſakito teiṗ tas kuriś nê tiki inġ Chriſtų, Actorum 4. iżdûtas yrá ąnṫ ſûdo paſkąndinimo, ioġ nê tiki inġ wárdą Sunáus Diéwo, kurimé wienamé patimé iżganîti bûṫ túrimé. Teipaġ ir kiekwiénas Héretikas iau yra tikrûiu ſáwo ſudú pâſmerktas. Kaiṗ Pówiłas bîło, ioġ praſtóięs tiéſą Bażnîczios wiſſatimes, aprįnkinêie ſaẃ paklidimús páſmerktus, ir túris io, kas' iam yra prieżaſtimi paſmerkimo. Tit: 3.

O tatáiġ, tieġ yra sûdas, ioġ atêio ßwieſą[1]) inġ pasáulį, o żmónes daugésṅ numiłêio támſumus neġ ſwiéſą[2]). Nęs' ių darbái pikti búwo. Tais żodżeis dûſt Wießpatis priėżaſtį ne intikéiimo ir paſmerkimo paſáulo piktoio, daugéuſei, ioġ patis ſaẃ yra prieżaſtimi paſmerkimo. Nęs' iiſſái wiſsiemus Chrſtus[3]) kaip mumus yra ſwieſumu[4]) parôde tieſós aną ßwiéſą ir ſáułe teisibeś per Iéſu Chriſtu ſúnų ſáwą: idąnṫ nûg io butų apżîebti, ir regêtų per iį. Kurſái żibina tularópai, ir ikßęi[5]) diénai wiſſáiṁ paſaului. Pirmiaus anąie żibąnczįąie żwaké żodżio ſawo ßwęntoio. Tit: 2. Kurimé mus mokia, idąut' més tą paſáulį praſtotúmbiṁ ir gerius kûno, idąnṫ rômumis, nużémintais, kąntrumis, méiłaßirdżeis butúmbim': idąnṫ priéſakius ſawûſius milétumbiṁ: idąnṫ atſiżadêię to paſaulo geidulú, brûkanai ir téiſei ir Diéwo báimei giwęntumbiṁ ąnt to paſáúlo. Anṫ gâło neṙ ne wiéno dáikto teiṗ reikalįgo iżgânįmoṗ, kurio butú iis múſų ßwieſéi ne ißmôkęs. O teiṗ żodis ir mókſłas io yra mumus tû ßwieſumų[6]), idąnṫ regêtumbiṁ, ką ir kaiṗ darîṫ, ir ko ſérgetis arba turêtis túrimê.

Antra yra múmus W. Chriſtus ßwieſumú giwęndamas ir mîrdamas. Nęs múmus żibina ßwieſeis pawaizdais giwâtos ſawós S. ir mirimo sáwo: vżgirdamas múmus ſáwú pawáiżdu[7]), nużêminimą, grînumą, rômumą, kąntrumą, pakłuſnúmą, małdás, álkinimus, dárbus miełaßirdus. Ioan: 14. Kas' mane, tieġ, ſakioie, ne wáikßczioie tamſibeſe, beṫ túrés ßwieſúmą giwatos.

Szitáiġ taẃ teiṗ didis ßwieſúmas atêio ąnṫ paſáulo, atêio kâłbu pa-[tis iżġ] **(244)**[8]) tis iżġ gerós wâlos. Nęs ne żmones rûpinos ape iį, nei io ießkoio, nei io atrado: beṫ kad' paſaulis buwo pîłnas tamsîbių tad' ąnſái tikraſis ßwieſumas, kuris yra W. Chriſtus, iż gerós wâlos patis atêio iumṗ. O kasġ iżġ to kad' taczéu żmónes ne noṙ ioṗ: ir daugeús mîli támſumą nûdemiú ne mókſło, ir geidulų ſawų kûnißkų ir ſwietißkú, o neġ ßwieſibę teiſibes Diéwo. Nuodemes yra támſumai. Nûdemes tamsîbemis wadina, ioġ wêda ąnṫ amżinų tamsîbių, tûs kurié dâroies, o ioġ ßitie kurié nûdemeſe giwêna: tamsîbių iéßko idąnṫ ių piktîbes ne ißeitų ßwiesîben': o ioġ įßmintį[9]) ir ßirdį vżtamſintą tuṙ. Iṙ każġ yra daugeſń

1) ßwieſá 2) ßwieſą 3) Chriſtus 4) ßwieſumu 5) ik ßei
6) ßwieſumu 7) pawáizdu 8) **245** 9) ißmintį

prieß prigimimą, kaip tatái, iog żmónes, ißmintįngas ſutwerimás, be wêliie geréus támsibes neg ßwiesibę: kadąg ßwiesibe wiſsókiu budú gerêſne, mielaſne, ir mêilįgeſne yra, o neg tamsibes, o prigimta yra żmogui, kaip dabóię̨uczem'[1]) aprįkt tai kas yra gérêſnio, ir łabai paiųktai niéko neṙ mielêſnio żmôgui kaip ßwiesibę[2]), o niéko bieuréſnio nei piktéſnio kaip tamsîbes.

Kodrin pasáulis mili támſumą.

Kodrînag tad' żmónes to páſaulo daugêſñ mîli tamsibes, o neg ßwiesibę. Iog, tieg, pikti búwo ių darbái. Nęs' kiekwiénas, kurſai piktái dâro, nopkęncze ßwiesibes: ir notéit ąnt ßwieſós, idąnt ne butų koróti darbái io. Nęſſą kaip wagis arba ſwêtimmotéris, arba kitas piktadéie mil' náktį, ir pabéga nůg ſauꝉes: idąnt ne iżreikßtúś darbái io: teṗ[3]) ir kiekwiénas kurſai nůdemeſe gêriś tuṙ nopikąntoie ßwiesibę tieſós Diéwo, kadąg yra priéß geidulus io, ir parôdże neteisibę io. Ir todrînag neit artiniui ßwieſóſṗ, bet bêga nůg ios, idąt ne párôditųs ir ne butų́ ápſúditi piktiéii darbái io. Nęs' tokié żmones ſêrgtiś mókſło W. Chriſtaus: be wêlitu, idąnt wiſſos żmones ne mókſłe ir netikumé atliktųś, idąnt niékas ne żinôtų nei pażintų tiéſos, bet geréus ir patįs ſaẃ pawîdi żinios ko gêro, ir lųku iiémus kad' iiémus iż gerós wâlos tieſa ing ákįs[4]) łęndą[5]) iog kad' ią priłáidzę[6]), tad' iůs ſųkéus krę̂mta ių piktá ſiéła.

Bet taſſai, tieg, kuris dâro tiéſą, tai yra kurſai téiſei ir báimeie Diéwo giwêna, ne gêdis niéko, turêdamas gêrą ſiéła: bet ſu nôru ir dżeukſmú atéit ßwieſóſṗ Ewangeliós S. tai yra tieſós Diéwo: idąnt parôditųś darbái io, iog Diewiéṗ, ſu Diewú ir iżg įkwepimo Diéwo yra padarîti: ir todrįnag yra géri. Nęs' wiſſa kas iżg Diéwo yra tatái gêra tuṙ bût. Ir tokié dabár ſekminés ßwencze.

Kas kadąg teip' yra, Brôlei miélauſieii, bûkimeg mêilingi teip didżių gerîbių W. ir Diéwo múſų. Dêkawokiṁ nůßirdżéi Diéwui Téwui, iog teip numilét têikeś tą mizérną paſauli, iog iaṁ wienatii, o miełauſiąii[7]) Sûnú ſawą dowanóio ąnt atpirkimo io. Dékawokiṁ Diéwui Sûnui, iog del' mûſų pawârgelų, ir del' mûſų iżgânįmo nużęgt têikeś iżg dągáus, ir tapt żmôgumi, múmus ąnt wiſſo lįgumi[8]), ißêmus nůdemę. Dékawokiṁ Diéwui Dwáſei S. iżg kurios Sunús Diéwo yṙ pradêtas îſcioie mergós Marios ir kuriii mus ſaẃ paßwęntina, rêdo ir tâiſo giwátoſṗ amżinoſṗ: Tą Diéwą tikrąį wienatîį Tráiceie Téwą Sûnų ir Dwáſią S. gárbįkime ne palaudámi: ing tą tikékime, taṁ tarnáukime iżg wįſsós[9]) ßirdies: tą miłêkime ąnt wiſſų dáiktų, kurſai mus teip numiłêió: o ſergedamieś tamsîbių wiſſų nůdemių, wâikßcziokime ſêrgedamieś, ßwiesibeie teisibes Diéwo', idąnt ne prażutûmbime, bet páſkui mirimą turétumbim' giwátą ámżiną: per tąieg IESV CHRISTV Wießpatį múſų. Amen.

---

1) dabôięnczem 2) ßwiesîbe 3) teip 4) ákis 5) łęnda 6) priłáidże 7) mielauſiąii 8) ligumi 9) wiſsós

### (245) Ant Vtarniko Sekminiu E-wangelia ape wagis, łatrus, ir piemenis tikrůſius. Ion: S. 10. Cap.

Anuo metu: Biłoio Ieſus Phariżeußamus, tariů iůmus, kas iéit[1]) pro ągą ing gárdą awių, bet inłąda kur kitur, taſſái wagis yra, ir łâtras. Bet kuris iéit pro ągą tas yra Piemenimi awių. Tam' adwérnikas átwéria ir áwis bâłſo io kłauſo, ir tikrąſes awis wadina wardů, ir ißwedá ies. Ir kad' ſawąſes awis ißłaidze, pirm' ių éit, o áwis páſkui ii eit, ioġ pażîſta bâłſą io. O ſwêtimo neſakioie, bet bêga nůġ io, ioġ ne pażîſta bałſo ſwetimų. Tą patôgumą paſsâke iiémus Iéſus: o iie ne pażino ką iiémųs[2]) kałbêtų. Táre tad' iiémus wel' Iéſus: vżtiéſą vżtiéſą kałbů iůmus, ioġ aß eſſmi ągá awių. Wiſsi kurié każġ atâio pirm' manęs wágis yra ir łâtrai, bet' ne kłâuſe ių áwis. Aß eſmi ągá: per mané ici kas icis bus iżgauîtas, ir iéis ir ißéis, ir ganîkłas ras. Wagis notéit' tiektái idąnt' wogtų, ir pieutų ir żudîtų. Aß atéiau idant' giwâtą turêtų, ir gáuſeus turêtų.

### IZGVLDIMAS.

Eila Ewangelios.

Nedeloi' Sekminių girdêiome apė atſiuntimą ąnt to paſáulo, didéſios dowanós Diewo, kurîi yra Dwaſia S. ir kaip pazopôſtitiś túrime: idąnt áteitų muſųmp, ir giwenimą musimp padarîtų. Wákar wel' girdeiome, kam' tą dówaną brągią priraßinét túrime: o daugêuſei méiłei Diéwo Téwo, ir nůpełnui brąugeuſios[3]) kąnczios Sunáus io mîełoio. O cze wel' tói' Ewángeliói' ßios dienós môkemeś: kur tóii Dwaſia S. môkia, kur giwęna, ir kur raſt' důſtis. Nęs' niékur kitur, tiekiái[4]) wienamé tr[5]) páczemé gardé W. Chriſtaus: tatái yra, wîenoié ßwentoięioi', wiſſurêſsąncioie Bażnįczioie io: ir kurié yr tie kuriúmp atêit, daugéuſei tikrúmpiump Piemenúmp tikrumpiúmp awiúmp W. Chriſtus[6]). In ſůma toié Ewangelioi' důſt' múmus W. Chriſtus tikrųs[7]) żękłus, kuréis tikrůſius piémenis nůġ fałßiwųių, ir tikrůſius krikßczionis nůġ paklîdelų pażint túrime: ir dabôkis kurié tur Dwáſią Diéwo, ir kurié ne tur. Kaip płaczéus iżġ iżgûldimo Ewangeliós S. pamatiſsime.

Kur rądaš Dwašia S.

Summa E-wangelios[8])

### I.

Tris tad' żimés důſt múmus W. Chriſtus Miſtras ir iżga-[nîtoies] (246)[9]) nîtoies můſų kuréis paklîdelus Piémenis, tai yra, Heretikús ir Miniſtrus ßa-

Tris żimes fałßiwuiu

1) ne iéit 2) iiemus 3) brąngeuſios 4) tiektái 5) ir 6) Chriſtaus 7) tikrus 8) Ewangelios 9) 247

Pranaßu. Pirmeuſe żime. tóno pażint túrime. Pirmá żimé yr: kas neiéit pro ągą ing gârdą awių, bet kuriû kitú dâiktú įłąda, taſſái yr wagis, ir łâtras, tai yra priéſakis. Antra żimé. Wiſsi kurie norint ateio yra wagįs ir łátrai. Treczé żimé. Wagis notêit tiektai idąnt pawoktų ir vżmußtų ir vżnôwitų. Toś ir tikroſios żimes, kuriomis łâtrą ir wágį pażint. Pirmieus, iei ne iéit pro ąga, tatái yra per Chriſtų (nęs' patis Wießpatis żemiéus iżguldįnéie, ioġ iiſſái yra tąįe ągá) ißmanik tąie eilá, kurią patis W. Chriſtus Bażniczioi ſawoi' įſtátit teikeś. Kaip mané, tieġ, páſiunte Têwas, teip ir aß ius ſiuncziu. Kuriûſe żôdżiûſe turi tą ągą atwêrtą, kurįąie priderąnczéi per Chriſtu tikriéii piémenes inġ gárdą Wießpatiés ąnt vrédo piemenų vżeit Diéwas Téwas páſiunte Chriſtų Ioan: 20. Wiéßpati. Chriſtus páſiunte[1]) Apâßtałus ſawûſius ſu taieg galibę[2]) paſiuntinimo, Ioan: 10. kurią patis turêio nûġ Téwo: Apâßtalai páſiunte mókitinius: ir ąntwieczius Vide Irê: lib: 4. cap: 41. & Tertul: de preſcript: hæreticorum. ſawús: Kaip Powîlas S. Thimothéußą, ir Titą. Pêtras Klimąntą, Klimąntas Anakłêtą: ir teip eilé wiénaś ąntrą net ik' Grigálui trecziamliekam' kuris nú ſêdi Rimé ąnt Sófto Apáßtalißko. Tąie eilé kurie kázġ Bażniczioi' wiſſur êſſąnczioi ąnt vrêdų vżéit, Tąįe rikiá arba eilé Bażniczioi' wiſſur êſſąnczioi ąnt vrêdų vżéit, tiégi tieſiógui dúrimis per Chriſtų įéit. Bet kurié nûġ tos eilós atſtôie, tiégi ągu[3]) pámetę, kurią patis W. Chriſtus atadâre pro ſkiłą įſiwêrże, Rom. 16: ir todrînaġ yra wagįs ir łátrai. Wágįs ioġ żmônes Diéwo o awis Wießpatiés ißwadżioie iżġ gârdo ſawósń ołoſń kacerſkosń. O Látrai wel' arba razbáinįkai, ioġ ne kałiás[4]) dußés ſawáis kłaiôiimais kaciérius ſmarkei vżmußineia.

Antra żime. Antra żimé yra wagių ir łátrų: Wiſsi tieġ kurié atêio, tai yra, kurié pátįs tekêio, norint iie ne ſiųſti búwo, kurié patis įſidauże ir įwerżeś, ne łaukdami idąnt iûs įłáiſtų, net iiémus raktú átrakintų. Kurių W. Chriſtus nei patis per ſawé, nei per wiétinikus ſawús páſiunte, kuriémus adwêrnikai io notrakino, tie yra wágis ir łátrai. O kurſáiġ kitas yra taſſái adwêrnikas, kuris inġ tą gârdą atdarit ir iżłéiſt' tuŕ, tektái[5]) taſſái kurim' Wießpatis pádáwe raktús ſáwo gârdo tarîdamas. Taŵ dûſiu raktús inġ karaliſtę dągáus, Matt: 16. tai yra inġ Bażnîczią mana. Ir taſsáiġ yra Pêtras S. ir wiſsi pálikûnes io Rîmo Biſtupái[6]). Ir teip kurie nórint be żinios Piemenés Rîmo, ir gąndżeus prieß walą io vrêdą piémeniſką[7]) o ſakîtoio żôdżio Diéwo ſaŵ ſáwinas, tieġ pâtįs atêit, pátis ſiûncześ, pátįs įwerześ, o todrînaġ ne éſt' piemenįs, bet Hier: 23. 14. 27. wágįs įr[8]) łátrai. Ant kurių W. Diéwas per PránaĐus ſkúndżes: nê ſiunczeu ių, tieġ, o ánįs tekêio: aß iiémus nê liepieu, neiġ iump kałbêiau: regéiimą ne tieſós ir mokſłus falßiwûs, ir prámones paklîduſes ßirdiés ſawós ánįs iúmus pranáßauie wîlumi, idąnt ius ißweſtų (iżġ to gârdo Wießpatiés) idąnt prażutúmbite teip iųs ir pránaßai iûſų.

---

1) páſiunte 2) galîbe 3) ągą 4) kałtás 5) tiektái 6) Biſkupái 7) piémenißką 8) ir

Trecze żime. Ministrai kacerißki wagis.

Treczé żimé yra, wagis ne del' ko kito atéit', tiektái idąnt wogtų, vżmußinêtų, ir vżżawintų. Téipaġ tikrái dáro ßios kartos Heretikai. Nêis Heretikas Túrkump, Totôriump, inġ Indiią, idąnt mókitų Páhonis, kurié ne páżîſta Chriſtaus: bet tęn' ſpaudzes, tęn' wérzes, kur pirm ſenéi búwo tikriéii krikßczionįs. Kaip ir wagis neit tęn' kur ſaw ſu wargú pęłnîtų [1]), bet eit gatawóp, idąnt ką kitas ſurįnko ir ſupéłne, tai iiſsái idąnt ißwogtų ir vżżudîtų. Todrînaġ ką Chriſtus ſurįko, tai wêlinas per Heretikús wágia, ir ißwadżioie iżg gárdo mizernás awis paikąſes ir ſaw ies padůſt' ir įwérgina, del' naudós ſawós ir del' mękos garbés ir ßlówes ſawo. Ir kaip wagis, kad' áwį pawâgia nupłéßia nůg ios żîmę Wießpatiés ios tikro, ir pażîmina ią ſawá żimé, idąnt Wießpatis pirmaſis ne pażintų́ś daugeſn iosp. Teip ir piktóii Dwaſia ir Miniſtrai ios, ſwêtimąſes ſawomis wadina, ir awełés Wießpatiés atimdinéie ſaw pacziam, nuêmęs nůg ių żimę Chriſtaus, ſawąie pażîmina, ioġ kas yra pirm' wiénu wardú wadînta krikßczionįs, tai nų wadina Luterionais, kitás Zwingliónais, kitás Kalwiniſtais kitás Pikórtais [kitas] (247) [2]) kitás Sáſais, kitás Serwetiônais, kitás Nawiakrikßczeis, kitás Ariônais ir kitáis pakłaidûnų prážaſczeis wagiú ir łátrų tu, kurié ies ißwoge iżġ wiéno gârdo Wießpatiés.

Zimes tikruių piemenu. Pirma.

Girdéiome żimes wagių ir łátrų tatai yra fałßiwuių Piemenų arba Héretikú. Kłauſikime wél' ků pażînt tikrůſius piémenis. Pirmá żimé yra. Kas įéit pro ągą tai yra, kas pridérąnczei per Chriſtų, pagál' wálą ir įſtâtimą io, ąnt vrêdo Bażnîczios yra páſiuſtas, nůġ tų kurié tą galîbę paſiuntimo tur: tai yra nůġ wiétiniko Petro S. kuri W. Chriſtus padâre adwêrniku ßito gârdo ſáwo: arba nůġ kitų Biſkupų, burſinîkų, ir nůġ tų kurié iam padêſt', taſſái yra tikrůiu Piemenimi, o dáugéuſei kad' patis ne įmpirkaś, nei indáużeś, nei įwérżeś, nei tarnáwimu, nei praßimais, nei grumżdimų [3]), nei per siłą, nei galîbe, nei bałwomis, nei kokiů kitú ne prideramu kelú: bet tieſiôgui pro ągą per Chriſtų įéis: tatái yra ne patis del' ſawęs, ne del' gîraus ſáwo, nei drin' naudôs ſawós vrêdą Piemenés priima, bet del' garbés ir laupſés W. Chriſtaus, o del' naudós ir iżgânimo awélų io.

Antra. Prouerb: 22.

Antra żimé yra: ioġ gêras piemů ſawąſes awis wadina wardú: tai yra, gerái pażįſta káimenę ſawą, ir įpaczei kiekwiéną áwį ſawą: wadziodamas gerái vrêdą ſawą piémenißką, ir rúpindamaś ape kiekwiéną îpáczei. Todrinaġ kurſai piemů prieġ awių ne giwêna, kuris tiektai per Wikorius vrêdą piémenißką atatéiſia, kuris ne pażįſta wêido awêlų ſawůių, kas tiektai nůġ ių wilną płêße ir żįudą [4]) piêną, maż rûpindamaś ape ių iżgânimą, tas ne eſt' tikrůiu piemenimi bet ſamdinįkú.

Trecze.

Treczé żime yra: gêraſis Piemů pralidi awis ſawás ir ißłaidinéie ies: ne pakąmpéſn Heretikų ne vrwůſna łátrų, bet inġ gerąſes ganîkłas ſwéiko

1) pełnîtų 2) 248 3) grumzdimú 4) żįnda

ir tieſós mókſło Bażniczios wiſſureſąncios iżġ nemókſło ir kłáideiimų pażinimop̄ tieſós, iżġ tįgéiimo ir ſłátiiimo gerop̄ prátinimop̄ darbůſé geråſé: iżġ meiłes żémiſkų[1]) dáiktų, pádukſiop̄ ir troßkumop̄ dąguięių.

Ketwirtá. Ketwirtá żimé yra, ioġ Piemů gêras eit pirm̄ awių ſawų́: tai yra ne tiektái ies gerái mókią[2]), bet ir giwenimu Diéwo báimes gérą pawáizdą wiſſiémus iżġ ſawęs důſt' ir teip̄ żibina po ių akim żibéiimu nóMatth: 5. bażnumo ſawo, ioġ auis regêdámi gerús dárbus io, pedomis io múſiie waikßcziot, ir iżġ to gárbint W. Diewą ſáwą.

Pęktá. Pęktá żimé, ioġ gêras piemů yra, kurį áwįs ſakîoie, ir kłáuſo bâłſo io, kuris tad' tokſái yrá, taſsái yra geras piemů, iam dabár ąnſái wirIoan: 14. ßųięiis[3]) adwernikas tai yra Dwaſiá ś. atrakįs ir apżiebs iam̄, ir ißmókis ių to wiſſo, kas norint iam̄ yr̄ reikalįgo ißpildimop̄ vrêdo io.

II.

Żimes tikru iu awiu. Pamâtę iau tikrąſes żimés wagių ir łátrų, ir tieſos Piemenų́ įweizdékimes wel' tikrúmo ir kas vżgúl' ąnt tikrûių awêlų Wießpatiés Chriſtaus.

1. Pirmôii żimé yra tikrûių awių́ io, kkausît[4]) ſu dżeugſmú bâłſo Pie-
2. menés ſáwo. Antra żimé yra, bůt po io wâlos, kad' ių wadina, ir ſakiot ių ęnti pirm̄. Nęſſą maż iżġ kłáuſimo, iei to ne dâro ąnt ko ies
3. weda. Trecźé ir tagalauſia żimé yra ſwêtimo ne tiektái ne kłausît nei ſakîot, bet ir beginét nůġ io úżwerpdamas ausis ſawás wélinui, Heretikui ir wiſsiémus kurié ąnt pikto wéda arba kúrſto. Tůs tris dáiktus iei tur̄ áwįs, tad' ſu tů ir prieġ tam̄ turés wiſſús dáiktus iżgânimop̄ priwâłomus.

Kas vżguli ąnt awiu. Pirmas tad' vrêdas tikrų́ių awių W. Chriſtaus, kłausît bâłſo ir mókſło, pirmeus Piemenés anó wirßutinio, ir łabiéus kunigáikßczio wiſsų, piemenų́,
1. Petr: 5. Chriſtaus Wießpatiés, tai yra łaikît ßirdiié, naſrůſe, ir darbůſé S. żodżius io. O páſkui to wel' kłausit bâłſo prideramoio piemenés ſáwo, kurió [múmus] (248)[5]) múmus ąnſái augßczéuſeſis Piemů kłausit liêpia, teipó kaip̄ patiês
Lucæ 10. ſawęs. Kas ių́ſu, tieg kłâuſo, manęs kłauſo: ių́ſų tieġ, Apaßtałų manų́, ir nůġ iųſų, paſiųſtųių pálikůnių, ir kurié ąnt wiêtos iúſų Priderączei kaip̄ ąnt to vżgúl vżęnczių: o kas ius niékina mané niékina.

Antras vrêdas awių w. Chriſtaus taſſái yra ſakîot piémenį ſawą Chriſtu W. giwâtoie ir mirimé, tai yra, aną nużêminimą, romumą, twirtuma ßirdiés, ir kąntrumą, aną grįnumą ir paniékinimą żęmißkų daiktų́, aną czi-

1) żemißkų  2) mókia  3) wirßuięiis  4) kłausît (ошибочно † kłausikit)  5) 249

ſtúmą ir nekałtumą anás małdás, pâſnikus, brûkanumą, aną pakłuſnúmą, miélaßirdumą ir áną neiżbîłomą meiłę kurią mumus giwę́damas ir mîrdamas teip brągius pawáiżdus[1]) paliko. Ir páſkui to wel' ſakiot piémenį ſáwą, kaip wiétiniką ſáwą ir kurém pádawe iiſsái: iêig ne tiektái ſweikú mókſłu gâno, bet' ir gerú pawáizdu prąłąkia[2]), ir żibina, biłódamas ſu Pówiłu S. 1. Cor: 11. Bųkite[3]) ſakîotoieis manáis, kaip ir aß eſmi ſakiotoiu w. Chriſtaus. Ką iei patiś pįktai[4]) daro, gerái mókidamas, tad' awis tekłâuſai ką iêi tamé Matt: 23. augßczéuſes Piemû darît liepia. Ką nórint iúmus, tiêg, liéps tatái darikit. Nęs' ánis kâłba, bet' ne dâro: gerai môkia, bet ne gerái dâro. Ir totmeń áwis, iog drįn' nûdemiú mûſų W. Diéwas múmus ne gerús wîreſnioſius dûſt'. Iob: 3. 4. Bet iei iżtieſós iop ſugrįßimę[5]), tad' múmus dûs (kaip żadeio) piémenįs[6]) pagál' ßirdi ſáwą.

Tręczes wrêdas yra awiú Chriſtaus, ne kłausît bâłſo ſwetimū wiłkų, wagių ir łátrų, nei ių ſakiot, bet bêgt nûg ių kû toláuſei, o ne pażint bâlſo ių. Kaip ir áwįs pażįſta bâłſą pieménés ſawo, ir iop gábias: bet ſwêtimo bâłſo ne pażįſta, ir łabái kad' ių iżgîrſta tuř vż nútaremą ir bêga po akiṁ io, ne târiąnt idąnt turêtų ſurįktiś iop. Tûieg budú tîkros ir ißtikimoſios áwis Wießpatiés, kad' gîrdi, tûs praßalieczius bałſús wagių ir łátrų, kurių pirṁ to tamé gardé Wießpatiés (tai yra bażnîczioį'[7]) wiſſur êſąnczioi) niékad' ne girdêiuſios: kad' gîrdi, ąntái żin' kokie mokſłai įſtôie, ape kuriûs nei ánis patįs, nei ių Téwai niêko ne żinóio: ąntái kiti Mißią S. kêikia, kitį ſakramęntús blúżniie kiti kûno ir krâuio Wießpatiés po wiêna ſpatine priimdinét ne dûſt', kiti waikêlu krikßtit vżdrâudżia, kiti páſnįkų ir małdų ir gerų darbų darît ne priłáidżé: biłodami, iog daugésń iżgánimop klâudże neg padéſt: kiti wiſſą wéikałą Bażnîczios ißmetinêie, ir piémenis ios gédingai ßkalawôie: kiti ßwęntųių ſu Wießpatimi dąguie karaláuięnczių ape įſtóiimą praßît dráudżia: kiti ąnt gâlo ąnt patiés Diéwo Trâiceie wiéno be báimes mêtoś: ir Diéwîſtę Sunáus io wienatîio, ir pirmamżinumą io ſmârkei ir gédįgai blúżniie. Tai tad' kad' gîrdi tikroſios àwis Wießpatiés: tokių ios bałſų nei pażint nei kłauſit tuř. Bet kur toláuſei begt nûg ių, ir nê wiénu budú ių ne ſakîot. Bet tokiûs wiſſús turêt vż prakêiktus, nórint wel' butų Angełái iżg dągaus (netâ- Gal: 1. riąnt tie niékam nederą dergêtuwai) todrįn' iog kitą kokį Chriſtų rôdże, ir kitą kokią Ewangelią įnneßinêie, anái tikraiei Ewangeliéi wiſſamé priéßtarauięnczią, kurią mes nûg téwų mûſų iżtikimûių krikßczioniu, o iie nûg Apaßtału prieme. Tû pażint awis Wießpatiés Chrîſtaus.

Bet iei awįs ſéną ganîkłą niekú wêrcze, iéi nûg ſwêiko ir ſenûių ámżių Ożei. mókſło bażnîczios, kuri iau iżg ſeno priiųkę átſtôie: iéi ſawáis parednáis

1) pawáizdus 2) prałąkia 3) Búkite 4) piktai 5) ſugrįßime 6) piémenis 7) bażnîczioi'

piemenimis biéúris: iei bewéliie praßaheczių balſų kłauſit, o wagiu ir łâtrų ſakîot: iéi bewéliie támſumůſe neg̃ ßwieſumói' wáikßcziot, ir wîlų, kłaioiimų, ir ne báimes Diêwo. Hératikißkų mókitiś: iéi bé wéliie daržineie, žbaré, horé neg̃ widui ir gardé awių giwę́nt tos iau ne éſt' awįs Chriſtaus, bet wêlino pękus[1]), o nůdegulei prágaro, ąnt ámžino ſudeginimo padariti: tatáig̃ iau ne êſt' áwįs bet hožéi, kurié ne ąnt deßinés, bet ąnt' kairés ąnt sûdo Wießpatiés ſtôſiś.

Matt: 24.

O teip teikiut, kurſái nórint nor bût awimi W. Chriſtaus, ne důkiś tiémus wag̃imus ir łatramus ißwadžiot kuriůs cze w. pakaktinái ißmolawot têikeś, iog̃ tůſe paſkutiniůſe ámžiůſe ráſtiś turêio, tułaropi fałßiwiéii Pránaßai, ir priwilt daug̃ žmonių, ir įſáke múmus łabái, idąnt iiémus ne tiké-[tumbim] (249)[2]) tumbim', kuriós tiektái tikrůſius piémenis nepalaudámi kôloie, tiektái Bažnîczios mokſłą gêdina, idąnt awis atſkîrę ßalin nůg Piemenu, ir ißwêdę iźg̃ to didžioio gârdo Bažnîczios wiſſatimes, galêtų ies vžwéßt' ołóſn' łatrißkoſn' ir kampůſn' o ßiłůſn' ſawůſn': ir tęñ ies dîrt', ir płêßt' po ſawám' noruii[3]).

Ko kiekwiéną iźg̃ mûſų têikis apſaugot W. Ieſu Chriſte, Piemenié mûſų geréuſes, ir têikis múmus důt idąnt butúmbim' wiſsi tikromįſiomis[4]) awêłemis tawomis, romiomis, nužemintomis, kątriomis, nurîmſtancziomis, pakłuſniomis, teip taw kaip ir tikriêmuſiémus ir paredniémus, Piemenimus, parucznikamus tawiémus: idąnt ſakîodami gerai giwâtą táwą ßwęntą, intektumbim' páſkuî mirimą ing̃ anás ganikłas gauſes karalîſtes tawós amžinos. Amen.

---

Ant toſiag̃ dienos Sekminiu, Sákimas Swęto[5]) Bernoto.

Szwęte metu ſukaktines.

Apwáikßczioiome ßią diéna, miélauſieii, dwáſios ſwętos[6]) mêtu ſukaktinę ßwętę, kurią pridera ßwę́ſt ſu wiſſu dżeug̃ſmú, kuriii yř wiſſókio nóbažnumo wértá. Nęſſą Dwáſia ś. kaś ſaldżeuſio yra Diewiép, gerúmas Diéwo, ir patis tikraſis Diéwas. Todrinag̃ iei ßwętųių apwáikßczioiame ßwętés, kaipog̃ toli daugeſn' tos, nůg̃ kurios turêio idąnt ßwętáis butų, kiek buwo ßwętųiu? Iei gêrbieme paßwętintůſius, kaipóg̃ toli daugéus pátį paßwętintoią gêrbt pridera? Szią diéną tad' ßwęte iř dwaſios ś. Kurioi paródes regimai nê regimas: kaip wel' ir ſunús bûdamas ſawimp pacziamp ne regêtinu, teikeś parôditis kûne regimamé. Szią Diéną aprêißkia mumus dwaſiá S. nê ką

---

1) pekus 2) 250 3) norui 4) tikromiſiomis 5) Szwęto 6) ßwętos

pati ape ſawé: kaip wel' pirm to néką ape Téwą ir ape Súnų žinóiome. Nęſsą tóbułas Trâices ßwętós pažinimas, ir giwatá amžiná. O nų puſétinai žîminames, páłaiką tikime, ko ne mažêuſei ißmanit ne gâlime.

Ioann: 17.

Ape Téwą tad' žinâu tatái, iog êſt ſutwereiu, vž tokio ßáukſmo wiſſo ſutwerimo. Iiſſai mus padáre, o nemes ſawé. Nęſſą tatái kas yr ne regêto Diewiép, nůp ſutwerimo paſáulo per tůs dáiktus padarîtůſius, ißmanîti, êſt' pamâtomi. Bet pêrmanit amžinumą ir notmainúmą io. toli tatái nůg manęs: nęs giwêna ßwieſibeie ne priéiemoie. O ape ſúnų téipaieu žinâu wel néką didzio (iżg małônes io) tatái yr įkûninimą. Nęs' gimimą io kas iżſakis? kas gałés pêrmanit kad' lîgumi yr pagimdîtas gimditoiui? Dábar ir ape Dwáſią ßwętą, iei ne pawáikßczîoiimas, kuriû nůg Téwo ir Sunáus ißéit (Nęś toii žinia mus ſtebuklįga tîkos nůg ßalies manós, paſtiprinta yr ir ne gałéſiu ioſp) wienokig žinâu ką žinąs, tatái yr įkwepimą ios. Nęſſą du tatái yr' dáiktu, iżg kur ißéit ir kur wîrſcių éit. Ißeiga nůg Téwo ir nůg Sunáus ſtáte ſaw tamſumus vž páſłeptą giwênimą sáwą: bet ißeiga žmóniúmp pradéios ßią diénąraiſkit, ir iau yra ißtikimiémus áißki. Nęś nórint wel' pirm vžtiéſą (iog teip búwo réikią) žimemîs regimomis ne ręgimá Dwaſiá ſawą ateiima ródidawo: wienokig nú ios žîmes kû yr dwáſingêſnes, tů wel' pridéringêſnes, ir tů régis ſąnczios wêrtêſnes Dwâſios S. Atêio, anů metú liežuwiûſe úgnies ąnt môkitinių idąnt biłôtų žodžiús úgnies, biłotú[1]) ir idąnt vgniá łéiždą[2]) liežúwiei zókoną úgnies, apſakîtų.

Apę Tewą žinome.
Pſal: 96.
Rom: 1.
Ką ape ſunu
Ką ape Dwáſią S.
Pſalm.

Ne wiênas teneſkundiés, idąnt ąnſái apreiſkimas[3]) Dwáſios múmus butų ne prięięs[4]). Nęs kiekwienám' důſt ápreißkimą Dwaſios ąnt naudós. Ant gâło, túrigu paſakîtiś múmus gądžeus ąnſai Dwáſios apreiſkimas[5]), o neg Apâßtałamus ſtóios: Nęſſą ąnt ko kito iiémus reikalingi búwo liežúwiei [tautų] (250)[6]) tautų, tiektái ant atgrąžinimo tautų? Búwog wel' iûsê kážkokis kitas apreißkimas iiémus vžgulįs, bet ir tatái muſimp ir ik' ßei diénai wéikeś. Nęś regima tatái búwo, kad' iie buwo ápwilkti galîbe iżg âugßto, kurié iżg teip didžio ne drąſumo ßirdés atéio teip dideſp gálibeſp. Teip kad' iau iie ne gáłêio beginêt, nei ſłapîtis drin' báimes po akim Zydų: drąſeus nu kózoni ſáko, o neg pirm to báiłei ſłápeś. Ant gáło átmainą aną deßinés áugßczêuſio, ßwieſéi rodže kunigáikßczio Apáßtału, pirmas tieſoie ąnt žodžių mergos iżgąſtis. o páſkui to mußimé nůg wîreſnių vrédo, didis ſtiprúmas. Eio (bîło râßtas[7]) iżg akių rodós ſu džeugſmú, iog wertáis búwo pâklapas kęſt' drįn' wárdo W. Iéſaus, kurį pirm, kad' iį rôdoſp núwede, iżbeginêié pati wiéną palikini[8]). Kasg abeiós ape ataiimą Dwáſios galinczios, kuriii ßirdis ių paſti-

Dwašia S. atšiuſtà didžeus driñ muſu, o neg driñ Apaßtału.
1. Cor. 12.
Atmaina Apaßtału paſkui atšiuntimą Dwášios S.
Act: 1.

---

1) исключить biłotú 2) łéizdą 3) apreißkimas 4) priéięs
5) apreißkimas 6) 251 7) râßtas ) 8) palikino (?)

1. Petr: 3. prino galîbe nê regima? Tůieġ wel' budú dabár, dáiktus kuriůs Dwaſiá S. wêikia musimp, důſt' musip ape iį lůdiiimą.

Dwašia S. kaip mumus padeſt. Ant atſtoiimo nuog pikto.

Kadą̇ġ tad' priſákimą émeme, idąnt ſérgedamieś pikto, daritumbime tatái kas géro yr': Weizdék kaip Dwasia S. abeiúr paßêlpia múſų płakumą. Nęſſą iżdaliiimai dowanų́ yṙ, o wieną́ Dwasia. Todrin' ąnt nuſaugoiimoś pikto, tris dáiktus muſip wêikia. Grâudumą, nużémintą máłdą, atłaidimą. Nęſſą pradzia ſugrįżimo Diewop, yr' gaiłéiimas, kurį be abeioiimo dáró Dwaſiá, ne muſų bet Diéwo: ko ir ne abeioiemas iżġ ißmintiés môkia dawâdas, ir ráßtas S. padrutina. Nęſſą kuris nußałęś, kad' úgnieſp priêięs ſußiłs, ape tatái abéios, ioġ nůġ úgnies ßilimą tuṙ, kurios be úgnies turėt ne gałéio. Teipaieġ wel' kurſai pirm to nuſideiimé búwo ßáltu, iem potám' nê kokiů karßcziu gaiłéiimo ſußiłdés, ape tatái te ne abeioii, ioġ kitá Dwáſiá atêio, kuri iį bâra ir ſůdiie. Turi ape tai ir Ewangelioi, kur kad' biłôio ape Dwâ-

Ioan: 16. ſią, kurią imṫ turêio tie kurié tiki inġ iį. Anôii, tieġ, bars paſaulį iżġ nůdemes. Beṫ kąġ padéſt' gaiłétis vż nůdemę, o ne praßiṫ nużémintai atłeidimo? Réikia tad' idąnt wel' tatái Dwaſiá weikałáutų, ſałdumú nê kokiů pádukſio, důßią papiłdidama, per kurį ſu dukſeiimu praßitůbei niéko ne abéiodamas.

Iacob: 1. Nôriegu patiródiſiu ioġ ir taſſái wêikałás yṙ Dwáſios S. be abeióiimo, kad' anós ner niêko tokio táwo dwáſioi' ne raſsi'. Anṫ gâło anóii yṙ kurioié ßâukiame, Abba Téwe. Anóii kurîii práßo vż ßwętůſius, dúſawimu ne iżbîłomu. Ir tatáiġ wienók ßirdiié mûſų. O ką̇ġ ßirdiié Téwo? Kaip muſip práßo vż mus teip ir Téwiep nůdemes mumús atłêidże draugia ſu Téwu. Târpinikas mûſų Téwop ßirdiſe mûſų, W. mûſų ßírdiie Téwo. Ir teip ape ką̇ prâßome tatái iis'[1]) důſt' kurîii múmus tai důſt, idąnt praßîtůbime: ir kaip ii

Dwaſia S. weikałáuie nuodemiu atłeidimą.

mus atatiéſia nê kokiů małônumi pâduxiu, teip Diéwą pałękiá muſúmp daugéus małonumi ſuſimilimú ſawůiu. Ir todrįnaġ idąṫ tikrai żinotumbei, ioġ atłaidimą nůdemių Dwaſiá ś. weikałáuie, kłausik' ką nêkada girdéio

Ioan: 10. Apâßtałái. Imkite Dwáſią ßwętą kurių atłéiſite nuſideiimús, bus atłaiſti iiémus. Tatáiġ teip ſêrgeiime nůġ pikto ſu mųmis waikßczioie.

Kaip mumus Dwaſia ßweta[2]) padeſt dárimop gero.

Wel dárimop gérái ką muſip Dwaśiá gerá weikałáuie? Tikrái rágina, ir įiudina, ir môkia. Rágina atminimą mókia ißmintį, įiudina wálą. Iżġ ßitų nęſą dáiktų́, wiſſá ſudetá yṙ dußia. Atminimo pridůſt' gêro důmoſe ßwętoſé, ir teip tįnginį mûſų ir ſłátiiimą atatrémie. Todrînaġ kieknórinṫ kârtų ßitokiůs pridawinéiimus arba minéiimus géro paiusi ßirdiie táwo,

Ioan: 14. důk gárbę Diéwui, ir kłóniokiś Dwáſiai S. kuriós bâłſas ſkąmba auſiſé táwo. Nęſsą ii yṙ kuri biło teisibę. Ir Ewangelioi' turi. Ioġ iį iúmus primįs wiſſa kanórinṫ iúmus ſakîſsiu. O weizék ką pirm to pażadéio Ewangeliiá. Anóii

---

1) ii 2) ßwęta

**iſsmókis wiſſo. O tatáig yr ką ſakieu, iog anà apžiébia iſsminti. Nęſſą tųłus**[1]) **graudina idąnt gerái darîtų,** bet ne maž ne žino ką **turêtâ**[2]) **darît, nét iž nâuio ateitų małone Dwaſios S. ir idąnt aną dûmą** kurios **pridûſt, iſsmókitų mus gałóp priwéſt', idąnt** ne butų muſip tuſsczia małône Diéwo. **Bet kąg daugéſn'?** Iacob: 4. **Nęs' pažiſtączem** gerâi o ne dârąnczem', nuſideiimu iam yr tóii małône. Todrin' ne tiektái įgraudinimo, ir iſsmókimo, bet wel' ir įiú-[dinimo] (**251**)[3]) dinimo ir nóro geróp rêikia múmus nûg toſiéu Dwáſios, kurîii ſsêlpia ſiłpnúmą mųſų, ir per kúrią ſsirdiſé mûſų iżpłuſta méiłe, kurîii yr gerôii wala. Todrin' **kad' teip atęntîii Dwaſiá wiſſą** apwîłſta dûſsią, įgraudindamą[4]) mókidama, gerop **vżdegdama,** biłódama wiſſados dumoſe mûſų, idąnt ir męs[5]) klausitúmbim ką **butų biłąs W.** Diéwas musip, razumą ápžiebdamá, walą vždegdamá: negu **regįs**[6]) **iog wiſſus** namús papilde iżſkirſtiti liežúwiei kaip úgnis? **Nęſſą** ąnt **ſsitų triių** dáiktų, kaip augſsczeus paſakîta yr, vżgúli duſsiá **wiſſá.**

**O têſsi iżſkirſtiti** liežuwiei drin' **tûłų** dûmų, bet ių **tûłumas ir wiénu ſswieſumú tieſos,** ir wiénu **meiłes** karſsczių, **têſsi** kaip úgnis. **Arba** wel' namų **papildimás gądžeus ąnt gâło** te iždédis, kad' ſaiką **gêrą ir** prikimſstą, ir prikreſtą, ir **kúpiną dûs ing ąnczius mûſų.** Bet kadąg tátái bus? Vžtiéſą kad' Zokonikump tai biło. **iżpildiſsiś** diénos Sekminių (diénos pęktdeſsimtines) tatái yr dienų pękios **dêſsimtis. łáimųs iųs,** kurié įêiote ing pękdeſsimtinę âtilſio, ir mêtûſe ſuſimilimo: **Brolus** tai múſų **biłáu,** kuriémus iau, târe Dwaſiá, **idąnt** iłsêtuś nûg **wârgų ſawų. Nęs tai wel' tarp** ios **weikałų rądame.**

**Nęſſą dų** metú **apwáikſsczioieme, brólei, wiéną keturių deſsimtų dienų, ąntrą pękių deſsimtų** dienų: aną pirm kanczios Wieſspatiés, ſsį páſkui **kêlimą iż númiruſiú:** aną ſugurinime ſsirdés, ir lamentûſé gáiłéįimo[7]): ſsitą nóbażnume **Dwáſios, ir Alleluioie** linxminá[8]). **Pirmas métas tieſoie yr tóii giwatá dabár ſąntîii o paſkutinis żęklina atiłsêiimą ſswêtųių, kurſai yr páſkui mįrimą**[9]). **O kad' atéis gâlas anós Pęktdeſsimtines (kaip tatái dabár diénos Sekminių (**[10]) **atéis pîłnumas Dwâſios, ir wiſſús namús papildis. Nęs' piłná bus wiſsá žême maieſtôto io, kad'** ne **tiektái duſsia, bet ir patis kûnas dwáſiſskai kêłſiś, idąnt tiektái pagalei įgraudinimą Apâſstało, ik kółei dábar ira kûniſskas, butų įsêtas ir numarintas. Ką musîmp te padárai Diéwas Têwas dąguiéiis, ir ſu Sunumi ſawú, per Dwáſią S. kurîii giwêna ir karaláuie ąnt ámžių · ámžinu. Amen.**

---

1) túłus 2) turêtų 3) 252 4) įgraudindama 5) mes
6) regis 7) gaiłéiimo 8) въ польскомъ текстѣ: w Alleluiey weſołey
9) mirimą 10) )

## Ant Nedelos Trayces ßwęnczeusios Ewangelia ape dwáſißką atgimimą. Iôniep' 3. Cap.

Anuo metu: buwo żmogus iż Phariżéußų wardų[1]) Nikodémas, kunigáikßtis Zydų. Taſſái atéio léſauſp nakczé ir táre iam'. Miſtre, żinome iog nůg Diéwo ateiéii[2]) môkitoių[3]). Nęſſą ne wiénas ne gâli tų żękłų darit, kuriûs tu darâi, iéi nęſąs[4]) butų ſu iů Diéwas. Atſáke Ieſus ir táre iam? Vżtieſą vżtieſą tarių[5]) taw, iéi kas notgimtų iż náuio ne gal regét karaliſtes Diéwo. Tária iam Nikodėmas. Káipóg gali żmôgus atgimt ſênas bûdamas? ar gal iuġ iſcią mótinos ſawôs ąntru kartú iéit ir atgimt? Atſake Iéſus. Vżtieſą vżtieſą kałbú taw iei kas notgims iżġ wąndenes ir iżġ Dwáſios ne gâli ieit iuġ karaliſtę Diéwo, kas gime iżġ kûno [kûnas] (252)[6]) kûnas yr: o kas gime iż Dwáſios. Dwaſia yr? Ne ſtebékis iog taw taréu, ioġ iúmus rêikia gimt iż náuio. Dwaſiá kur nor pucze, ir bâłſą ios girdi: bet neżinái iżġ kur atêit arbá kur êit. Teip eſt' wiſſókes vżgimęs iżġ Dwáſios. Atſáke Nikodémas ir táre iam'. Kaipóġ tatái gali bût? Atſáke Iéſus ir biłôio iam tu éſſi Miſtras Iſráeliie ir to ne môki? vżtiéſą vżtiéſą ſakáu taw ioġ ką żinome kâłbame, ir ką regéiome lúdiieme, o lûdiiimo mûſų ne priymate. Iei dáiktus żêmes ſakieu iúmus, ir nė tikite, kaipoġ kad' iumus ſakîczio dąguięius, tikêſsite: ir ne wiénas ne vżżęnge ąnt dągaus, tiektái kuris nůżęnge iżġ dąngáus ſunųs[7]) żmógaus kuris yr dąnguſé: ir kaip Móizes pakêłe żálti girioi' teip priwałú pakéłt ſunáus żmógaus idąnt' wiſſókes kuris tik' iuġ ii ne prażutų, bet' idąnt' turêtų giwâtą amżiną.

Pſal: 114.

Grekiſzkame Iſraelo.

## IZGVLDIMAS.

Metas atpirkimo.

Nvog Adwênto net' ik ßitai nédêlei? Brolei miéleuſieii apwáikßcziome wiſsás pirmieuſes ir didżêuſes ſłaptés mûſų atpirkimo: tatái ir', kaip' Wießpatis Iéſus Chriſtus drin' mûſų vżgimt, appieuſtitiś, bażuíczion' affierawôtis' téikeś: kaip' môke, praiewús dáre, ąnt' gâło nukąnkintas númire, iżġ numiruśių kełeś, dąngún' úżżęnge, âtśiųnte Dwaśią ſáwą S. ąnt' wiſsú iżtikimûių ſawų. Nų iau wel' nůġ tos nedêlos pradedé mętą peregrinatios mûſų. Nęſsą wiſsos Ewangeliós, nůġ cze ik Adwęntui, top tęſes ir eit', kaip' túrim' giwęnt', toię peregrinatioi' giwâtos mûſú, idąnt' páſkui mirimą galétumbim' įgît' dálį karaliſtes anós ąmżinós, kurią múmus Wießpatis Ieſus

Metas peregrinawoiimo.

1) wardú 2) ateiéi 3) môkitoiu 4) neſąs 5) tariu
6) **253** 7) ſunús

Chriſtus kąnczia ir mirimú ſawûiu padâré. O iog pirmas żįngſnis iżgânimoṗ ir' atgimt' iżg nâuio iżg wândęnes ir iżg dwásios ßwęntós, todrinag ąnt' prâdżios ape tatái yr' Ewangelia ßios dienós. Kurîii teip' ir ßwęntéi ßîos dienós ßwęnczéuśios ir ne pérſkiręmos Trâices, grażei pridera. Nęſsą tas atgimimas ne kitáip' wéikeś, tiektái ing wârdą Trâices ś. ing wardą téwo, Sunáus ir Dwáſios ś. Toṗ cze Nikodémas ape Diéwą biło, kâłba ſu tikrûiu Sunumi io, o Wießpatis Chriſtus, ſâko iam' wel' ape Dwáśią S. todrînag mes têipaieu ſu padeiimú Diewo paſsakîſsimę trumpái, pirmieus, ką ape S. Trâicę ſu Bażnîcze wiſsatimę tiket' túrimę, ir páſkui to Ewángelią trumpái iżguldiſsimę[1]).

Kodriñ ßitą Ewangelią ßią dieną ſkaito.

Iżſkirſtimas ſákimo.

## I.

Tadąg tatái wiſsi ape Diéwą ſtiprei tikét ir iżpażint túrime, prieß Zydûs, Turkûs, Páhonis, Heretikûs, ir wiſsûs wartûs prágaro. Nęs' wienas yr' Diewas wiſsagâlįs, Téwas, Sunûs, ir Dwaſia Szwęntá, wiénas eſſentióie, o trêiopas perſónoſę. Nęs' teip' Crédoie múſų, ſudeiimę Apáßtałų iżpażįſtame kałbédami. Tikiu ing Diewą, ir páſkui to, ing kurį Diewą tikimę pridemę, biłôdami: Téwą wiſsagâlįntį, darîtoię dągáus ir żęmes. Ir ing Iéſų Chriſtų Sûnų io wienatiii, Wießpatį múſų: ir ing Dwáſią ßwęntą. Toiég Diéwo wardán wiſsi apkrikßtiiomeś: ir [tûieg] (253) [2]) tûiég wardû ginámeś ir dąngſtomeś prieß wiſsûs búkłumus Szatóno, tamęiég wardé pradęmę wiſsûs wéikałus múſų, págal pamókſłą Pówiło Szwęnto, kad' żęklinameś krizżiumi ßwęntú. Teip' biłomę, Wardán Tewo ir Sunáus, ir Dwáſios Szwęntós. Kur wiénu kartu iżpażįſtamę, iog wiénas yr' wárdas, wiená diewîſte, wiená galîbe ir laupſé, Téwo, Sunáus, įr[3]) Dwáſios ßwęntos. Iog tie trįs wiéna yr'. Kaip' Iónas ßwéntas ráßo. Kuris tikéiimas tû płaczéus aprêikßtas yr'. Krédoie Nicêno ir Athanazîo. Kuriûs krédos pirm' dwilikos ßimtų mętų[4]) prieß Arionûs, ir kitûs bluznierius Tráices ßwęczéuſios, páſkui krédą Apáßtału, pirmói' gârbei' tuṙ wiſsá Bażnįcze ßwęntá krikßczionißká.

Summa tikeiimo ape Traicę ßwęczeuſią.

Matt. 28.

Coloſſ. 1.

1. Ioan. 5.

Tadąg tatái padôrei ir pigái iżg ráßto S. parôdit' gálime, iog wienas yr' Diéwas eſſentióie ir ąnt' io ner' kito. Sáko ape tatái Moizes. Girdêk' Iſraéli, Wießpatis Diéwas táwas, Diéwas wiénas yr'. Ir wel' Dabôkites iog aß eſmi patis, ner' kito Diéwo tiektái aß. Ir prânaßas Dówidas. Tu eſsi Diéwas patis. Ir Pówiłas S. Ner' kito Diéwo tiektái wiénas. Bet' iog wel' toiég wienoie Diewîſtoie yr trįs perſónos, tatái wel' rôdżeś iżg tûłų wiêtu râßto S. ir lîepe Wießpatis Chriſtus żmónes krikßtit' ing wárdą Téwo, ir

Wiená Diewiſte.

Deut. 6.

Ibidem. 32.

Pſal. 86.

1. Cor. 6.

Tris perſonos.

---

1) iżguldiſsimę 2) **254** 3) ir 4) пропущено слово соотвѣтствующее польскому ſpiſáne (Ktore Kredá)

Matt. 28. Sunáus, ir Dwáſios S. Aß, tieġ, ir Téwas wien' ęſſmé. Kad' atéis palįnkſmin-
Ioan. 10. toie, kurią aß iúmus atśiuśiu nůġ téwo.
Ioan. 14. Trįs yr' kurié lûdiimą důſt' dąnguie, Téwas, Zôdis ir Dwaſiá S. ir tie
1. Ioan. 5. trįs wién' yr'. Ape tasġ tris perſonás, Wienói' Diewîſtei', Pówiłas S. dażnái
Rom. 8. nái ir tąkei biło. Dwaſiá to kuris pabúdino ir prikêle Iézų, ġiwęna ių ſimṗ.
2. Cor. 13. Iṙ tatáiġ turi Téwą kuris prikéłe Iézu Sunų ſáwú[1]), ir Dwásiá S. máłône Wieß-
Ephef. 2. patiés mûſu Iéſaus Chriſtaus, ir męiłe Diêwo ir draugįſte[2]) teſsi ſu wiſsáis
Galat. 4. iumis. Túrime prieigą Tewoṗ per Sûnu, wienoié Dwáſioie. Atśiunte Diéwas
Dwáſią Sunáus ſawo, ßirdiſn mųſų[3]).
Ludiimas zokono ſeno. Toṗ ir ſenamôiime[4]) żokone, nórint aniémus żmonêmus ſłapte Trâices
ßwęntós teip' ßwieſei ir yßkei ne búwo paraßita, del' didżio ių pażwiłúmo
Deut: 26. poſéiimoṗ ſtabų́, idąnt tûlų diewų́ wieton' wieno ne gârbintų́. Wienókiġ ganá
pażįntinái ąnt' tûłų wiêtų parôdes iiémus, ioġ toii wienói' Diewîſteie yr'
trîs ypaczios perſônos. Girdek' Iſráeli, Diéwas, Diéwas múſų, Diéwas wiénas
nas yr'. Kur tris kartús wârdas Diéwo padêtas, żęklina triś perſonas Diewîſtes,
wîſtes, o tas' żódis wiénas, ródże ioġ ßitos trįs perſónos, ne ęſt' trįs Diewái:
bet' patis wiénas Diéwas. Szitokes kitás wietás Dówidieṗ pſalmůſe rądame.
Pſał. 67. Kur teip' bîło. Te pałáimiṅ múmus Diéwas, Diéwas můſų, ir tepałáimiṅ
múmus Diéwas. Kur wel' tris kartús Diéwą minêdamas, důſt' żinót' tris perſonás
ſonás Diewîſteie. Ir ioġ ąnt' tos ir ąnt' pirmos wiêtos, ne pirmą ne tręczią
perſóną, bet' ântrą Diewú mûſų wadina, tatái drin' to dáró, ioġ ne Têwas
nei Dwasia ßwęnta, bét' ſunús patis tâpęs ęſt' żmógumi: iżġ kur patôgei
prámintas Diewú mûſų Emanúelu, kas iżgûldżeś Diéwas ſu mumis, tatái yr',
Eſa: 6. żmogîſteię mûſų. Téipaieġ Eſayôßiup giêſt' Angełái, ßwéntas, S. S. Diéwas
karių, kur tris kartús tarîdami ßwę́tas, o kârtą Diéwas réißke triś perſónás
Pſal: 33. Wienoié Diewîſteie. Bet' dábar ßwieſeus bîło Dówidas ape tas tris perſonás.
Zodżîu Wiéßpaties paſtiprinti yr' dągus, ir Dwaśia naſrų́, io wiſsa galîbe ių
padarîta. Kur yßtarmú mini Wießpatį, tai ęſt' Téwą, Zódį tatái yr Sûnų, ir
Geneſ: 2. Dwaſiá ś. Téipaieg Moizes bîło, ioġ ąnt' prádżios Diéwas Téwas per żódį
ſáwą Dwáśioi' ßwęntoi' padâre dągu ir żęmę. Ir Dwaśia, tieġ, Diewo neßioioś
ąnt' wąndęnų. Taſiéu lûdiie ioġ Diewas[5]) (tikrái ne Angelų́mṗ bet' táre Diêwas
Tewas ſunauſṗ, ir Dwáſioſṗ ßwęntoſṗ) padâraimę żmògų ąnt' pawęikſło ir patógumo
tógumo múſų. Ioġ ne Angełái, bęt'[6]) Diéwas patis padâre wiſsús dáiktus, ir
ne ąnt' angełų́, bet' ąnt' Diéwo pawęikſło, żmôgus yr' padarîtas, kaip' tęieġ
Geneſ: 11. żótaġ pridęſt'. Ir wel' târe (Diéwas Tévas ſunausṗ ir Dwáśioſṗ ßwętóſṗ) Eikimę
Geneſ: 18. kimę nużękimę ir ſumaißikime lieżuwiús tų dailidżių ſtûłpo Ba-[bilono.]
(254)[7]) bilono. Téįpaieġ[8]) ir Abrômas tris ręgêio îpatines perſónoſse angełų́,
ir tůs tris kaip' wiéną paminéio ir pagârbino.

1) ſáwą 2) draugiſte Dwáſios 3) múſų 4) ſenamêiime
5) Diewas táre 6) bét' 7) 255 8) Téipaieġ

Tikeiimo ape Trayce S. pazigis.

Apłáidżiu kitás wietás tômus patoges: ioġ iżġ tų paczių ganá rodżes, ioġ tikéiimas ape Diewá Traicei' wiéną, nórint' ne teip' áißkus búwo ſęnamę tęſtamentę[1]), bet' wienókiġ ir tęnái prażęklintu bûwo. Tąiéġ tikéiįmą Apáßtałái ßwęntiéii ißneße po wiſsą paſaulį tąiéġ wiſsá bażnîcze krikßczioßka[2]) wiſsados turêio, ir ßią diéną turi, ir túres ik' pábągai to paſáulo. Nórint' ßatônas wel' iż nâuio páiutino anás ſenąſęs blużnierſtwás, ir kacierſtwás Cherînto, ir Ariuſo: iżġ kurių wiéni dáro ſûnų ir Dwáſią ßwęntą mażeſnių[3]) neġ Téwą: o ąntri Sûnų łetu żmôgumi kuris dabar butų êſſąs iżġ Marios' gimęs: kiti ape Diewîſtę Dwáſios S. lîgei niéko nêtiki, kaiṗ ir pirm̃ to Macedoniônai, kiti ſaw̃ tris Diéwús padâre káiṗ tridiewiéi. Kurié wiſsi kliedéiimai ir kláudżios, nůġ túkſtąnties ir nůġ kiekó ßimtú metų, Bażnîczioi' Chriſtaus pażudîtos ir pápeiktos búwo.

Kacierius prieß Traicę S.

Kacierius prieß Traicę S.

## II.

Iżguldimas Ewangelios.

Kas vżgúl' kałbéiimo Wießpatiés Chriſtaus ſu Nikodemú żmôgumi anû métú Zydůſęmṗ, ir môkſło ir ßwęntîbes didés. Sáko Ewangeliſtá, ioġ atêio Wießpatieſṗ Iéſauſṗ náktį. Gêdeios ertéś áißkei ir ßwieſéi môkitis nůġ Wießpatiés Chriſtaus, búdamas didziú Miſtrú ir Dâktaru Zįdų[4]), Biióioś teîpaieg ertéś, idąnṫ iam̃ kłaudżia koki ne butų Zydůſęmṗ iéi butų ßwięſei éſſąs mokitinių[5]) Wießpatiés. Bét' wienok' ne pâmete náktį apreikßtái ſłapté mókitiś nůġ io. Dauġ tokių Nikodémų tarṗ mûſų, kurié drin reſpéktų żmoniu del' gédoś paikós, ir del' baimes to paſâulo, ir apîkałbių ir ßacúnkų io, tųłus[6]) dáiktus gerųs[7]) priwáłomus, ir iżgánąnczius apłáidże, ir iż nâuio Chriſtaus ſu Pętrú po akim' biednós mergîtes vżúginas: kad' gédiś ir ßwieſêi iżpażinṫ ir żödżeis ir darbáis êſſą tarnáis ir mókitineis io, ir iżtikimáis ſunumis mótinos mųſų[8]) Bażnîczios S. wiſſatimes. Mážagu tų Herétiku, kurié, idąnt neſsigêdį iau ſenéi bażnîczioſṗ Szwęntoſṗ butų ſúgrįżę, iż kuriós teiṗ mizernái ißpůłe drin' ſawo netikúmo. O ſutênk' Diewé, idąnṫ wiénók' iżłęgwo, nórinṫ ir náktį, iżtikimúmpiumṗ tarnúmṗ Wießpatiés Chriſtaus ateitų, kłauzdamiés łabái apé iżgánimo kélą, o ne gîntidami daugéus prieß Dwáſią ßwęntą, ir pamókſłą ios tikrói wiſſatimei' Bażnįczioi.

Nikodemai ßio amżio.

Kłauſikimeġ iau ką Nikodêmas Chriſtauſṗ bîło. Miſtre, tieg, żinome ioġ nůġ Diéwo ateiéi Miſtrú, ioġ ne wiénas tų żękłų darit ne gal', kuriůs tu darái, neṫ tiektai iéi butų éſſąs Diéwas ſu iů. Dabókimeſiġ cze, ioġ żękłai pakrútino Nikodêmą, idąnṫ tikêtų ioġ pamôkſłas Wießpatiés Chriſtaus iż Diéwo, tatái yr' tikras, ir nopwiłąs búwo, ioġ tatái tieſá, ioġ ne wiénas

Praiewai yra ludiiimu mokſio[9]) tieſos Bażniczioi.

---

1) teſtamente 2) krikßczionißką 3) mażeſniu 4) Zidų
5) mokitiniu 6) túłus 7) gerus 8) múſų 9) mokſło

tokių żę́kłu (tatái yra tikrų) kokiūs Wießpatis Chriſtus, Apâßtałai ir kiti
ßwęntiéii bażniczîczioi' io dáre, darit ne gal', tiektái galîbe Diéwo. Nórint
2. Teſſ. 2. ir Antichriſtas żękłus daris, bet fałßiwús ir ne tikrús. Kaip Pówiłas bîłó,
Apoca: 13. ioġ ateiimas Antichriſto bus pagaléi wêikałą Szatôno ir żęnkłůſe mełų́. Nęs'
arbá per apmôniimą regéiimo żmonių, daris: idą́nt regêtųś tatái ko ner',
arba kitáis búkleis bûdais wiétoi' żękłų rôdis, tatái kas żę́kłu ne bus: bét tokių́
żę́kłų tikrų́ kokiůś Wießpatis Diéwas per ſawús ßwęntůśius dáro, kaip
yr akłų́ apżiébimas numirelu atgîdimas, ne wiénas kitas darît ne gal', tiektai
ſu kû Wießpatis Diéwas butų́ éſſąs. Todrînaġ ir mes żinome tikrái, ioġ
Martînas S. Staniſłowas S. Waitîekus S. ir kiti ßwęntiéii Bażnîczioi' Pópieżeus,
nůġ Diéwo búwo ir mokſłas ių yra tikras kadą́ġ ne wiénas iżġ Pikártų
nei Luterónų, tokių́ żę́kłú niékad' darît ne gałčio, tiektái tie ſu kuréis
Wįeßpatis [1]) Diéwas búwo éſſąs.

Bêt ką́ġ Wießpatis Chriſtus Nikodémui atſâke? Regêdamas, ioġ [Niko-]
(255) [2]) Nikodêmas oratią dâró, ir ioġ ne wiſſókes kuris târia Wießpatié,
Matt: 7. Wießpatié, įéis inġ karaliſtę dą́gáus, bęt' kųrié [3]) dáro nórą́ Diéwo: důdamas
Epheſ: 2. wel' żinią, ioġ iis' garbés ne nůġ wiéno nepriwâło: tůiéu iam' rôdże
kęlą́ giwatoſp ą́mżinoſp, ir nůġ żódżių darbúmp węda. Vżtiéſą́ vżtiéſą́ kałbú
taẃ, ięi kas notgims îżġ nâuio ne gal' reget' karalîſtes Diéwo.

Regêioś tatái Nikodémui kas ſtebúkłįngo, kurſái ne pážino, tiektái
ßitą́ gimimą́ kûnißką́, ir todrînáġ teip' bîło. Kaip' gal' żmogus iżġ nâuio
gimt, kad paſę́ſtá? Gâligu ą́ntrú kartú įéit' inġ îſcią mótinos ſawós ir atgimt'?
Ant' tų zódżių Wießpatis ßwieśéus atſâke. Vżtiéſą́ vżtiéſą́ ſakáu taẃ, iei
kas notgims iż wą́ndenes ir iż Dwáśiós ßwęntós, tadą́ġ ne gal' įéit' inġ karalîſtą
Diéwo. Prieżaſtis toi' yr', ioġ kas gęma iżġ kûno (tatai yra kûnißku
budų [4]) Kûnas eſt, tat yr', dúlke, ſupúwimas, ir kirmełé, kûnißkas, bieùrús,
ir niékam' ne derą́s padârimas įr [5]) nůdeméſp pażwiłęs. Nes' norint' kas ir iżġ
didżéuśiuių gimdîtoių vżgimęs butų́. Wienókiġ taczéu ioġ vżgime ne pagal'
Dwáśią́ kurią́ anié nůġ Diéwo tuṙ, bęt' pagal' kûną́, kuris yra nůġ Adômo:
tadą́ġ taczéų [6]) kûnu ęſt' tatái yr' ſûnumi rûſtibes, ir iżġ prigimimo, ik' kôłei
iż nâuio iżġ wą́ndenes ir iżġ Dwáśios ś. ą́nt krikßto notgims.

Reikałas ir gálibe krikßto S. O cziônai dabôkimeś, kokęs dîdis yr' priwałúmas krikßto S. wiſsókiam
żmögui [7]) ą́nt ißgânimo. Néſsą́ kas nórįt iżġ nâuio notgimtų́, bûk ſênas, buk
iêunas, bûk waikę́lis [8]), bûk vżáugę́s, wienu żodziú kû noṙ butų́ ik' kôłei nopſikrîkßtiś,
ik' kôłei ne nuſipráus anói prauſtuwéi' atgimimo ir atnâuiinimô
Tit: 2. kaip ią́ Pówiłas wadina tad' ne gal įeit inġ karalîſtą́ Diéwo, tegi nenaikin
kaciérius galîbes krikßto S. tenedârai io nepriwałumi, téneżad' ne wienám'

---

1) Wießpatis 2) **256** 3) kurié 4) budu 5) ir 6) taczéu
7) żmógui 8) waikę́lis

bé io îßgânimo. Naniakrikßtiſte nottólin' bernêlų nûg io, kuriê kitáip iżganįtais bût ne gal': Wiéną kârtą apkrikßtitųs[1]) tenenârda, i[2]) kaip tiektái wiéną kârtą żmógus gêma, teipaieg tiektái wiéną kârtą krikßtitiś tuř Bażniczioi' wiſsatimei? Iżġ kuriós iêi iżpûľe, iau tatái iam̃ ne trupuczio ne padés. Norint nârditûs teip dażnái kaip patmałų râtas

Prieß nauię krikßczionis.

Negi ſtebékiś iau daugêśñ ſu Nikodemú iog múmus réikia iżġ nâuio gimt, nórimeġ bût dąngúi' nei ſtebékis, ióġ teip dide yř galîbe wąudenes ir Dwáſios S. ioġ żmógu perdarit ir atgimdît gáli, ir kunißką dwaśingu padârît, nórint tu to nêregi, akimis kûnißkomis. Neś ir wêies nórint tu io nê regi, o wienók' wâłnas yr', ioġ púcże. Kur noř, kârtais ir namús ir medźîus, ir weżés ißwárto ir pagrêuie. Teipaieġ wel' nórint nê regi Dwâſios S. żmôgup atgimdîtame, Wienókiġ ir patis kuris yr' atgidîmtas[3]) iêucze ſawîmp galîbę ir wêikałą Dwáſios Diéwo, kuris įį pérmaino inġ náuią żmógų ir kitî żmónes pagál' darbų io pażįſta io atmâinimą.

Krikßtas S. Weikałauie neregimai.

Budas ne ißtikimuiu.

Dábar ir to ne intikįs Nikodêmas ißmanît ne gałeîo, ir todrinaġ têka anóp żódziop kuris yř ne ißtikimiémus ir Heretikamus tikras. Kaipoġ tatái galį[4]) bût'? ioġ ko netikuſe ſâwo nûmoinia[5]) ir paiká aprêpt ne gali tam̃ tiket ne nôri. 1. Ioan: 5.

O wießpatis wel' anop: Vżtieſą, Vżtiéſą ſakáu taẃ, ką żinome (aß ſu téwu ir ſu Dwaſiá ś.) Nes[6]) trîs yrá kurié lûdimą dûſt' dąguié) tatai kâłbame: O ką regéiome, ape tatái lûdiiemę[7]): ir taczéu lûdimo mûſų ne priimate. Kaip tarîtų. Gali tu mañ tikét gali ąnt manęs vżłaiſtiś, ioġ tawę ne vżweśiú. Nes' ne wiénas nįékad' ne gal' geréus żinót daittų[8]) dągéus, tiektái ſunús żmôgaus, kuris núżęnġe iżġ dągáus ir eſt' dąngúi': kadąġ Diéwo ne wiénas niékad' ne regéio, tiektái wiénas ſunús io, taſſái múmus anûs úżdęgtûſius Diéwo ir apſłeptûśius dáiktus paſakît ir aprêikßt téikeś. Ant gâło ioġ bé tikêiimo Chriſtaus Wießpaties, tas atgimimas Dwáſios ne gal' bût, todrînag Wießpatis Nikodemą węda top, idąnt pażintų ſúnų Diéwo, daugéuſei kad' įį iiſſái páſkui to nûġ Krîżeus nuîmt turêio, ir pałaidoimą[9]) iam' padarît, kaip, tieġ, Moizes pakabino żâłti[10]) girioi', teip priwałų[11]) idąnt butú pakabîntas ſúnus żmógaus, idąnt wiſsókes kuris tîki inġ įį ne prażutų, bét idąnt tųrétų[12]) giwatą amżiną. [Mes]

Wießpatis Ieſus wertas tikeiimo.

Ioan: 3.

Ioan: 1.

Ioan: 5.

(256)[13]) Mes tadąġ brólei miéleuſieii, budami meiłumis teip dides Diéwo gerîbes, miłêkimeġ iżġ wiſſós ßirdiés, iż wiſſos dûßios, ir iżġ wiſſós galîbes Diéwą Téwą, kuris mus teip pirm̃ numiłêio, ioġ tikram̃, ir wienatîiem' sûnui ſawám' ne prałáido, bet įį vż mus wiſſús iżdawe. Miłêkime ſúnų io o Wieß- Ioan: 3. Philip: 2. Philip: 2. Apoc: 1.

1) apkrikßtitus 2) tenenârdai 3) atgimdîtas 4) gali 5) nûmonia 6) (Nes 7) lûdiiemę 8) daiktų 9) pałaidoiimą 10) żâltį 11) priwału 12) turétų 13) 257

Ephef: 4. patį mûsų, kuris bûdnmas[1]) Diéwû pirm wiſſų́ ámżių, nuſiżémino drin' mûſų tápęs pakłų́ſnumi[2]) téwui ik mirßtąs, o mirimui krîżéus, kuris mus téipaieġ numiłêio ir numażgóio[3]) mus nůġ nůdemių. mûſų. Miłékime Dwáſią ś. kuri iżġ Tewo ir iżġ Sunáus ißêit, kurió patepimú eſme pażinmêti dienoié atpirkimo mûſų, kuri kur noṙ pucze, tenái tůiéus úżdega liepſną toſiéu mêiłes Diéwo. Tikêkimé ioġ Téwas, Sunús ir Dwaſia S. êſt' wiénas Diéwas ſutwereies, ir atpirkéies ir paßwę́ntintoies mûſų, kurem téſsi ąmżiná laupſe ir garbé, galîbę[4]) Wießpatawimas per wiſſús ámżius âmżių. Amen.

---

Ant toſiag dienos ßwęczieuſios Traices, antra Ewangelia pagalei paiunkimą Rimo. Matt. 28.

Anuo metu: Biłoio Ieſus mokitinemus ſawiémus. Dûtá eſt' man' galibe ąnt dągáus ir ąnt' żêmes. Nuêie taḋ', mókikite wiſſás tautás, krikßtidami iûs inġ wârdą Téwo, ir Sunáus, ir Dwáſios S. mókidami iûs ſáugot wiſſûs daiktus kuriûs nórint' iúmus inſakéu. Ir ßitái aß ſu iumis éſmi per wiſſás dienás, net' ik' paginêiimu paſáulo.

## IZGVLDIMAS.

Norint' wiſſos ßwętes Bażnîczioi' krikßczionißkói' ſuéitiś garbéſṗ ir laupſéſṗ Wießpatiés Diéwo Tráiceie wiéno (kadąġ ir ßwętûſe Diéwo ſtébimeś didiémus weikałâmus diéwo, ir ſtepiname galibę, îßmintį, ir gerúmą io
1. Diémißką[5]) wienôkiġ gerái ir reikalîngai tóii îpaczia ßwęte ßwęnczéuſios ir
ne pérſkiremos Tráices ßią diéną yr' įſtatîta. Néſſą pażinimas Diéwo tikroio,
yṙ wiſſiemus żmonémus ąnt iżgânimo pirmieuſei reikalingas. Kaiṗ patis Iż-
Ioan: 17. ganîtoies mûſų ſako. Ioġ tóii yr' arba ąnt to vżgúl', giwatá ir iżgânimas
2. ámżinas, idąnt pażintų żmónes pâtį Diéwą tikrąiį, ir kurį iiſſái átſiųnte,
Iéſų Chriſtų. Toṗ priêit didis wârgumas ißmânimo ir paemimo tos ſłaptés:
Matt: 11. kúrią W. Diéwas pâſłepe nůġ ißmintįgûiú ir ſtropûių, ir aprêißke ią mażitiémus. Néſſą ne wiénas ne pażįſta Sunáus tiektái Téwas, nei Téwo niékas
Matt: 11. ne pażîſta, tiektái Sunûs, ir kam' Sunús norés apréikßt. Anṫ to patógu búwo,
idąnṫ kuri diéna tikrá butų ąnṫ to įnſtatîta, idąnṫ mes tą tą[6]) diéną W. Die-

---

1) bûdamas 2) pakłúſnumi 3) numazgóio 4) galîbe 5) Diéwißką
6) исключить второе tą

wui Tráiceie wienám', ſutweréiui ir atpirkéiui múſu vż wiſſus gérodârimus
io îpaczei dékawotumbim'. Kadąġ wiſſa mûſų gêra nûg iᴏ ißéit. Néſſą iżġ io, Iacob: 1.
ir per ių, ir iime yr', ir tápę eſt' wiſſa. Todrînaġ iam' vżgúl [garbé] (257)[1] Rom: 11.
garbé ir laupſé nûġ wiſſo ſutwerimo, ąnt ámżių ámżių. Ant gâło búwo tói ßwęte
reiklįnga[2]) drin' tûłų kłaioiimų ir blúzniiimų átſkałûnių: kurié ßitą fundaméntą
krikßcziônißko tikéiimo ißwérſt' ne wiéną kârtą gundes. Todrînaġ io[3]) mes ąnt'
to sákimo, ąnt paſtiprinimo tikêiimo mûſų krikßcziônißko ape tikrąįį Diéwą,
primįſsime iúſų ſweikâtomus ßeßis ne abeiótinus artikulus, kuriûſé vżraki-
nas, wiſſas iżpażinimas tikéiimo apé Wießpatį Diewą Traiceie wiéniti, ir
lûdiiimais râßto ßwęto, kû trumpiauſei anûs paſtiprįſsime. kas téſsi ąnt gar-
bés ir ąnt laupſés toiaġ Wießpatiés Diéwo tráiceie wiéno.

## I.

Matt. 28.
Svmmma tad' mókſło krikßczionißko ape ßwęczéuſią Tráicę, vżrakinas Summa tikeiime ape ßwęczeuſią Traicę.
tûſé trumpûſé żodżiûſe Ewangeliios ßios dienôs: Nuêię mókikité wiſſás tau-
tás krikßtidami iûs inġ wárdą Téwo, ir Sunáus, ir Dwáſios ßwętós. Néſſą
iżġ ßitų żôdżių túrime. Pirmieus, ioġ wienoié Diewiſteie yṙ daugéſn per- 1.
ſónų, o neġ wiená: Antra, ioġ anoié wienoié Diewîſtôie ne éſṫ' daugêſn nei 2.
mażéſn perſónų, tiektái trįs. Tréczia kad' tarṗ tų Diewißkų perſónų yṙ nêko- 3.
kis ſkiriús. Kétwirta, ioġ kiekwiená triių perſónų yr' wiená Diewiſtá, wiená 4.
eſſentia, ir wiená naturá. Pę́kta ioġ kiekwiená iżġ tų perſónų yr tikrûiu 5.
Diewu. Szêſta[4]), ioġ tos trįs perſónos yr' ſaẃ wiſſamé lîgios. 6.
Pradédami tad' nûġ artikúło pirmoio, tikime ir iżpażiſtame, ioġ anói' 1.
wienoi Deiwiſteie ne eſt' wiená tiektái, bėi daugeſn perſónų: kuriû tikéiimu Wienoi Diewiſteie yra ne wiena perſona.
katolickú daliiemeś nûġ Zidu, Túrku ir Nawiekrikßczių, Ariiônų Samoſatéuų,
ir Sabeliionų. Nes ßitîe nórint' tiki, kaiṗ ir mes, Diéwą wiéną ſąnti: bêt
nétiki ſkiriaus perſónų. Bet intikêiimas krikßcziónißkas ne abeiotinas ir noṗ-
wiłąs. Kurió priwêſt gâlime pîrmeús iżġ to râßto, kur W. Diéwas ape ſawé
kaiṗ ape tûłus bîło: arba kur Diéwas ape Diéwą kákba, kaiṗ ape kitą per- Geneſ: 1.
sônę. Kaiṗ ąntái: Târe Diéwas. Padarîkime żmôgų, pagál pawéikſłą ir pri- Geneſ: 3.
lîginimą mûſų. Szitai Adômas ſtôioś kaiṗ wiénas iżġ mûſų. Eikite, nużękimẽ, Geneſ: 11.
ir pamaißîkime lieżuwiús ių. Nułáido Wießpatis ąnt Sódómos ir Gomóros Geneſ: 19
ſérą ir úgnį, kaiṗ lîetų, nûġ Wießpatiés iż dągáus. Ir pránaßieṗ. Bîło Wieß- Oſæ 1.
patis iżgéłbeſſiu iûs Wießpatiié Diéwé ių. Ir ąnt kitós wiétos. Táre Wieß-
patis ßatônoṗ: te ißbár táwé Wießpatis, o ßatóne. Iżġ kurių wiétų rodże ir
priwadziôie ſeniêii ir ßwętiéii Daktarai, kad' wienói' Deiwîſtei yṙ daugêsn

1) **258** 2) reikalįnga 3) ir 4) Szêßta

Diewißkų perſónų, o neġ wiená. Kadąġ ir patis Diéwas ape ſawe biło, kaip
ape tûłas pérſónás. Padarîkime, éikite, nużę́kime, pamaißîkime. Ir patis
Wießpatis Diéwas biłôdamas, mini nêkokią perſóną. Táre. Wießpatis Te
Iſaiæ 66. iżbář tawé Wießpatis Nułáido Wießpatis nůġ Wießpatiés. Ir todrînaġ Con-
Lib: de Syno. cilium Sîrminskis prakêikia tůs wiſſús, kurié kitaip iżguldinétų tas wiétas,
iżġ pirmų́ių gnîgų[1]) Maiżiéßeus átweſtas. Kaip lûdiie S. Hilarius. Ir to tû-
Iſaiæ 66. łumo priéżaſtį patis Diéwas důſt Eſaiióßiup, biłodamas taiś żódżeis. Argu
aß kurſai darą́ų[2]), idąnt kiti gimdîtų, patis wel' gimdit ne túriú? biło Wieß-
patis. Aßgu kuris kitiémus gimdimą dûmi patiś ne waiſingu bûſſiu? Bet ape
tatái płaczéus kałbéſsime Artikułé ąntrame.

II. Traice perſonų wienoi diewiſteie. Antras artikúłas ape tikéiimą Tráices S. yra taſſái. Ioġ anoié wienoié
Diewîſteie ner' daugéſnio nei mażéſnio perſónú, tiektái trįs perſónos: ir to-
drînaġ iés wel' áłga Traice. Ir tûo wel' iżpażinimú ſkiremeś nůġ Zįdų[3]) Turkų,
ir Nauiekrikßczių: ir kitų Heretikų: kurié arba wieną perſoną Diewîſteie
dę́ſt' kaip' Zydai, Túrkai, Nauiekrikßczei: arba tiektái dwi, kaip' Agarénai
ir Dweiôpinei ßiů amżiu, arba kęturés, kaip' Néſtorius, wienamé Wießpatiié
Chriſtuie, dwi perſóni dêdamas. Bet patis katolickas tikêiimas [yř ne] **(258)**[4])
yř ne abéioiemas ir tieſós. Néſſą ką W. Chriſtus żinóio, tatái **kałbêio: ir ką**
Ioan. 3. búwo pritîręs, ape tatai lûdiio. Ir taſſái múmus apréißke ne mażésń, ne dau-
geśń tiektái tris Diéwo perſonas. Téwo Sunáus ir Dwaſios S. kaip tatái toié
Matt. 28. Ewangelióie. Eikite, tieġ, ir mókikite wiſſas gimines, krikßtidami iůs war-
dán' Téwo, ir Sunáus ir Dwáſios S. Ir wiſſamé raßté ne rą́dame, tiektái tas
tris pęrſónas[5]) Diéwißkas, Téwą, Súnų, arba Zódį, ir Dwáſią S. kurios nó-
Zmones. rint ſenamé Teſtamenté ne teip ßwieſéi buwo apraßîtos: kit drin' tó, ioġ
anôii laudis Zydų búwo garbéſp dáugio Diêwų́ pażwiłuś: įêib'[6]) ne ißmanîtų,
idąnt turêtų páhonißkai tůłus Diewús gárbint: kîta wel', ioġ tos ſłaptés
apreißkimas paczem' ſûnui Diéwo búwo átliktas, kaip paraßîta. Ioġ Diéwo
Ioan. 1. niékas nîckad' ne regêio: bet Sunús Diéwo kurſái yř ąntiie Téwo taſſái tatái
apſáke ir dáwe żinią żmonêmus. Wienókiġ ir tenái ne wiéną kârtą rąldame
wardú įſpętas wiſſâs tris perſonas. Néſſa prieġ ſutwerimo búwo Diéwas Téwas,
Geneſ: 1. kuris wiſſa ſutwére: Búwo żódis ámżinas, per kurį wiſſa ſutwêre. Nes' táre
Diéwas, te tąmp ßwieſa, ir żôtaġ búwo ßwieſá. Búwo wel' ir Dwaſiá S. ku-
riii neßiôioś ąnt wą́ndenų, kurioié wiſſa ſutwáriio. Ir todrînaġ Dówidás ſu-
dêió wiſſas tris perſouás prieġ ſutwerimui, biłôdamas. Zodzių[7]) Wießpatiés
tápęs éſt dą́gus ir Dwaſiá naſro io wiſſá galîbe ių yř paſtipriuta. Ir drin'
toſiéġ ſłaptés Trâices S. prażimêiimo, dażnái rą́dame ſenamé Teſtamętė tą
żôdį, Diéwas po tris kartús paminêtą. Kaip ąntái. Aß eſmi Diéwas Abrômo,

1) knîgų 2) darąu 3) Zidų 4) **259** 5) perſónas 6) iêib'
7) Zodżiu

Diéwas Iſaako, Diéwas Iákobo. Ir ąnṫ kitós wiêtos. Teiṗ pałáimįſite ſunúmus (Exod: 3.) Irſáelo[1]) Tepałaiminiṫ Wießpátis, ir teſerġ. Teparód' taẃ Wießpatis weidą (Num: 6.) ſáwą, ir teſuſimilſt' ąnṫ tawęs. Te apgręż Wießpatis tawęſṗ, ir tedůd' taẃ (Pſal: 66.) pakâių. Kłausik' Iſráeli, Wießpatis Diéwás, Wießpatis wiénas yṙ, Ir (Pſal: 135.) ąntái Pſálme. Tepałáimiń múmus Diéwas, Diéwas mûſu, ir tepałáimin mumus Diéwas. Ir dábar. Gârbįnkite Wießpatį, ioġ gêras yṙ, gárbinkite Diéwą diewų, gárbinkite Wießpatį Wießpatų.

Bėt nauiemé Teſtamenté ßwieſei, ir mąndagéi tos Diéwißkos trįs per- (Matt: 28.) ſónos âṅt tųłų wietų wardú iżreikßtas túrime. Kaiṗ ßitái pirmieus Ewange- (Matt: 3.) lioie ßioś dienós, tůſe żódziůſe. Krikßtidami iůs wardán' Téwo ir ſunáus, ir Dwáſios ßwętos. Páſkui to ąnṫ krikßtiiimo W. Chriſtaus: kur parôdėś Téwas bałſe, Sunús, kûne o Dwaſiá S. îpatineie karwêlo. Téipaieġ ir metú (Matt: 17.) pérmainimo io, Téwas bałſé, Sunus kûne padéiwintame, o Dwaſiá S. debeſiié anamé żibątimé.

Bėt toli ſwieſéus[2]) patis W. Chriſtus aprâße múmus wiſſás tris perſo- (Ioan: 14.) nás' Palinxmintoia, tieġ, Dwaſiá S. kurią atſiųs Téwas inġ wárdą máno, toii (Ioan: 15.) ius ißmôkis wiſſo. Kad' ateis palinxmintoie, kurią aß iúmus atſiųſių[3]) nůġ Tewo Dwáſią tieſós, kuriii nůġ Téwo ißêit. Teipaieġ ir Pówiłas S. mini dażnái tris (2. Cor: vlt:) Diéwo perſonás. Małône Wießpatiés mûſų Iéſaus Chriſtaus, ir mêiłe Diéwo ir będráwimas Dwáſios S. téſsi ſu wiſſais iumis. Ir Iônas S. nėt ir perprâß- (Ioan: 14.) matu ßwieſéi. Trįs yr, kurié důſt' lûdiiimą ąnṫ żęmes. Tewas, Zodis ir Dwaſiá S. o tie trįs wieu' yra.

Tręczes Artikułas: ioġ tos trįs Diéwißkos persônos yṙ ne kuriů budu (III. Skirius ipatiniu) tarṗ ſawęs ſkîrios. Néſſą kitas yṙ Téwas, kitas Sunús, o kitá Dwaſiá S. Nes' Téwas né nůġ wiéno ne êſt' padarîtas, nei ſutwêrtas, nei pagimdîtas. Su- (S. Anathaſius[4]) in Symbolo.) nús nůġ patiés Téwo yr, ne padarîtas, ne ſutwâritas, bėt pagimdîtas. Dwaſia S. nůġ Tewo ir nůġ Sunáus, ne padarîtá, ne ſutwertá, nei pagîmdita, bet' pawáikßczioiąnti. Toii Katholikißka wierá yṙ prieß Sabelliionús, kurié mâiße tris perſonás inġ wiéną tikêdamieś ioġ ne patimi dáiktu, bėt wardáis, o prâżaßczeis tiektái turêtų bût ſkiremos ßitos trîs Diewißkos perſónos. Ir todrinaġ biłóię eſt', ioġ ne kitas, bét taſiéu yṙ Téwas, kurſai iṙ Sunús: ioġ Téwas vż mus eſt' nukąkintas. Bėt ne abeióiimas yṙ tikéiimas katholikißkas. Néſſą râßtas wadina Téwą kitů nůġ Sunáus, ir nůġ[5]) Dwa-[ſią S.] **(259)**[6])ſią S. kitą nůġ abiéių. Iżġ kur dáiktas ßwieſús, ioġ tarṗ ių yṙ ne tiektái żodingas, bėt tieſós ſkirius. Nes' teiṗ patis Sunús (Ioan: 5.) Diéwo Ioniep ape ſawą Téwą bîło. Kitas yṙ kurſái lûdiie ape mané. Ir ape (Ioan: 4.) Dwáſią ßwętą. Aß praßîſiu Téwą, o iiſſai důs kitą palinxmintoią. Bėt kad'

1) Iſráelo 2) ßwieſéus 3) atſiųſiu 4) Athanaſius
5) исключить nůġ 6) **260**

Diewîſtoie butų́ êſſąti tiektái wieuá perſoná, ne kałbétų W. Chriſtus, ioġ kitás yṙ Téwas, neġ anſái, ir kitá Dwaſia ßwę́tá.

Ioan. 1. Toġ wel priwéſt' gálime iżġ anų́ żòdżių, kurié pêrdaliiimą ir ſkiirų[1]
Prouerb: 8. żçklina: ródîdami, ioġ wieuá perſoná búwo ſu kitá, arba kitaiṗ: kaiṗ ąntái.
Ioan: 14. Zodis búwo Diewiéṗ. Wiéngimis, kurſai yṙ prigłapſtiié[2]). Su iû buwâu wiſſa
Iſaiæ 48. ſudedinêdamas. Aß eſmi Téwieṗ ir Téwas maniṗ. W. Diéwas atſiunte mané, ir Dwasia io. Ir niékur neſkâitome, idąnt Téwas butų́ nůġ ko atſiųſtas teiṗ
Ephef: 2. kaipo Sunús yṙ ſiųſtas nůġ Téwo, ir nůġ Dwaſios S. (pagál' żmogîſtą.) o Dwa-
Ioan: 6. ſiá S. nůġ Téwo ir nůġ Sunaús. Teiṗ Pówiłas ſkiriumi ape tris perſonas kâłba. Per ių turime prieigą Téwoṗ wienoié Dwáſioie. Ir patis W. Chriſtus teiṗ kitur bîło. Aß ne eſmi patis, bet Téwas kuris' mané âtſiunte, ſu manimi yṙ. Kitas tad yṙ Sunús, âtſiuſtas nůġ Téwo? ir kitas Téwas, kurſái ių âtſiunte: ir kitá Dwaſiá S. kurią Sunus sîuncze nůġ Téwo. O ąnt gâło toi' Ewangelići' túrime ßitą ſkîrių Diewißkų́ perſonų ßwieſéi paródità Inġ wârdą Téwo ir Sunáus, ir dwâſios Szwę́tos.

II.

IIII. Ketwîrtas Artikúlas: Ioġ wienà yr' naturá wieuá eſſeucia, wienà Diewîſte wiſſų́ triių perſónu Diewißkų́. Taſſái tikéiimas yṙ prieß Ariionús, kurié nórint tris perſonàs Diewîſteie iżpażino, bet iiémus wienós natûros, wienós eſſentiós, ir wienòs Diewîſtes ne iżpażino. Darîdami Sûnu mażeſniu, ir paſkui éſſąnczia neġ Téwą, ir Diewú ne vżgimuſiu, bet ſutwêrtu.

Wiena buſtime arba eſsentia Tráices S.

Bet ne abeiotinas yṙ múſu katholikißkas tikéiimas, kurſái ir ſenamé zókone, nôrint ne teiṗ áißkei buwo iżreikßtas. Nes' teiṗ W. Diéwas bîło.
Geneſ: 1. Padarîkime żmôgų pagal' pawêikſłą ir patôgumą mûſų. Kodrin' pagál' pawêikſłą, o ne pawêikſłų? ioġ wiénas yṙ pawéikſłas, tai êſt wiena bûſtime ir
Iſaie 6. naturá wiſſų́ perſónų Diewißkų́. Ir Eſaiòßiuṗ ßâukia Angełái. Szwę́tas, ßwę́tas, ßwę́tas, W. Diéwas karių. Kam' ne bîło ßwętieii, bet tris kartús ßwętas? Ioġ wiénas yṙ Diewas, Téwas, Sunús ir Dwaſiá S. Ir todrînaġ tą wiêtą
Ioan: 17. Ionas S. iżguldinêie ape W. Chriſtų, o Pówiłas S. ape Dwáſią S. Ioġ ßwę́tas yṙ Téwas, ßwę́tas Sunús, ir Dwaſiá ßwę́ta. Ir wienók' ßitie trįs, ne eſt' trįs Diewái, bet wiénas Diéwas: ne trįs ßwę́nti, bêt wiénas ßwętas. Téipaieġ Dó-
Pſal: 66. widas Pránaßas. Te pałáimin' múmus Diéwas, Diéwas mûſų, ir te pałáimini mumus Diéwas. Ir tebiieis io wiſsi kraßtái żêmes. Tris kartús atmine Diéwą, Drin' ſkireus perſónų: bet wienók' kaiṗ ape wiéną kâłba. Ir tebiiéis io.

1) ſkirių  2) priegłapſtiié

Drin' wienîbes Diewîftes. Todrinaġ ir Abrômui parôdeś W. Diéwas trisé persônofe wîrißkofe (ir tatáiġ buwo figurá Tráices S.) kuriêmus Abrômas dáwęs pagerbimą ir laupfę, bîło iump kaip wienóp. Wießpatié iei radáu małônę po akimis táwo, nopłąk' târno tawo Kodrin'? iog ßitie trįs yra wiénu Diewu.

Bet' tatái ßwieféus ródześ nauiemé Teftamenté. Kaip ßitái toié Ewangelióiê Krikßtidami iûs wardan' Téwo ir Sunáus ir Dwáfios S. Nê tare inġ wardús, bet inġ wârdą. Ioġ wiénas yr̃ wârdas, wiená effentiá wiená naturá, ir wiená Diewîftê, Téwo Sunáus, ir Dwáfios S. Kaip tatái ßwiefeufei parôde Iônas S. anáis żodżêis. Tie trįs wiêna yra. Ir patis W. Chriftus biłôdamas. Aß ir Téwas wién' efmé. Wién' bîło drin' wienîbes Diewîftes, natûros, ir effentios: ó efmé, drin fkîreus perfónų. Anů żodżiu pażúdżia Ariufą, o ßiů kitú Sabeliúfą. [Ant'] (260)[1]

Matt. 28.
1. Ioan: 5.
Ioan: 10.
Auguftinus Nazian.

Ant' gâlo kadą̃g wiénas tiektái yr' Diéwas, kaip' ape tatái piłna râßto wifsúr: ir ne gal' bût daugéfnio Diewų̃ ißêmus wiéną: o wienókiġ ßitoię wienoie Diewîfteie yra trîs perfónos, Téwas, Sunús, ir Dwafiá S. yra wiénu ir tůiêġ Diéwu. Néfsą Téwas wifsą fawo Diewiftę dáwe sûnui, per vżgimimą ámżiną: ir wel' Téwas fu Sunúmi tąieġ wel' wifsą Diewiftę dáwe Dwáfei S. per aną iżġ abieių pâwâikßcżioiimą: kadą̃ġ Diewîfte niekú budú ne gal' bût', inġ dalis pêrdalita. Ir teip' tąięġ wifsą̃ Diewîftę tur̃ Téwas, kurią̃ wifsą Diewîftę tur̃ ir Sunús, ir Dwafiá S. Iżġ kur tatái ne abeiûtinai[2] eit', ioġ nórint' yra trîs perfónos Diêwißkos, bet' wienókiġ ne ęft' Diéwas tiektái wiénas.

Deut. 6.

Pę̃ktas Artikúłas yr? Ioġ kiekwiená iżġ tų triių̃ Diéwißku perfónų yr' Diéwú tikrůiú. Kas yr' prieß Ariionús, Nauiekrikßcziús, Samofaténus, yr' Macedonionús, kurié Wießpati Iéfui ir Dwáfei S. tiefós Diewîftę atimdinéia. Bet' tikéiimas wifsatimes yr' nopwiłąs. Néfsą pirmieus krikßtiiemeś inġ wârdą Téwo ir Sunáus ir Dwáfios S. Bet' kad' Sunús Diêwo ir Dwafia ßwę̃tá, ne butų tikrůiu Diéwų[3], bet' futwerimu: ne butų wiénas wardas, wiená galîbe ir waldże io fu Téwu: nei wel' ių teip' râßtas wifsúr draugé fudetų̃. Ir̃ wel' niékas ne gàl' krikßtitiś inġ wàrdą, kurió futwáriiimo, tiektái inġ wârdą Diéwo. Kaip' Pówiłas bîło. Ar Pówiłas vż ius yr' nukrizewôtas? Ar inġ wârdą Pówiło krikßtiiotes? Nęfsą kas krikßtiieś, tafsái ima nufidéiimų atłeidimą, małônę Dįéwo[4], priemimą vż fûnų, będráwimą Diewîftes ir téwikßtawimo ámżino. Bęt' nei małónes, nei iżgęlbeiimo ne gal' niékas kitas dût', tiektái patis Diéwas. Kaip' paraßîta. Ioġ małónę ir gárbę Wießpatis Diéwas dûft'.

V. Diewu yra ne tiektai Te was bet ir Dwáfia S.
Matt: 28.
Pfal. 83.
Téwas yrá Diewu.

---

1) 261  2) abeiotinai  3) Diéwu  4) Diéwo

Sunus yrá Diewu. Ant' to apc kiekwiéną îpaczei perſóną paróditiś gal' ioġ yr' Diewú:
nes pîrmieus Deiwiſtę Diéwo Téwo, ne wiénas ne abeiôie. O ape Diewiſtą
Sunáus, râßto wiſsúr piłná. Ir ioġ kitús apłáidżiu Thamóßius S. iżpażino
ių ſąntį anû tikrûiu Diewų[1]). Iſraelo, kad' teip' praßúko. Wießpatis mânas ir
Deut: 6. Diéwas mânas. Nes' iiſsái bûdamas Iſraelonimi, ir żinôdamas ąntái ką Mai-
zießius parâße Kłausik' Iſráeli, Wießpatis Diéwas táwas, Diéwas wiénas yr'?
ne pażino kito Diéwo ißêmus wiéną. Iŕ wienok' iżpażįſta Chriſtų Wießpatį
Ioann: 5. êſsąntį, anû tikrûiu Diewú, kųrį[2]) ißémus ner' kito Diéwo: kaip' iżġ Grę-
kißkų artikúłų ſwieséi[3]) ródżeś.

Ioan: 1. Philip: 2. Nuġ Iônas Ewangeliſtá S. negu iżtarmu wadina ių tikrûiu Diewú
Rom: 9. biłôdamas. Taſsai yr tikraſis Diéwas, ir giwata amżinôii? Iŕ ąnt' kitós wie-
Rom: 8. tos. Iŕ ąnſai żôdis buwo Diewú. O Pôwiłas S. wadina ių ne tiektái Diewú,
Ioann: 1. bet' Diéwu didżiûiu: ir Diewú augßcżéuſiûiu, kuris ir ąnt wiſsú dáiktų: ir
Coloſſ: 1. Diewú ąnt' ámżių pałáimintu. Toṗ wadina ių tikrûiu ir wiêngimiu Sunumi
Eſa: 44. Diéwo, ir kaip taſiéu biło, vżgimdîtu pirm' wiſso ſutwerimo: tatái ęſt' iżġ
tikrôſios eſsentios Diéwú.

Ioann: 1. Coloſ: 1. Toṗ, taſſaigu ne êſt' tikrûiu Diewú, kuris yŕ wiſſú daiktų ſutwêreiu?
Hebr: 1. Kaiṗ biło Eſaióßiuṗ. Aß eſmi Wiéßpatis kuris' iżtiêſąſis dągús patis, o ne
Ioan: 1. wiênas ſu manimi. Bet' Wießpatis Chriſtus yŕ taſſái per kurį padarîti yŕ
wiſsi dáiktai, teiṗ regimiêii kaiṗ ir ne regimiêii, teiṗ Angełái kaiṗ iŕ żmô-
Dwaſia S. nes. Nes' per ių ir ámżei yrá ſutwerti, ir paſaulis nûġ io yŕ padarîtas.

yrá Diewu. O ioġ wel' ir Dwaſiá S. yŕ tûieġ Diewú wiénu, rodżeme tatái, Pîrmieus
Act: 5. įſpeiemáis râßtais, kurį ißkei ir ßwieſei Diewú wadina. Kaip' antái ſume-
1. Cor: 3. ławái Dwáſei ßwętai. Ne ſumeławai żmonêmus, bet' Diéwui. Iŕ wel': Ne
żinotę ioġ eſté Bażnîcze Diéwo, ir Dwaſiá giwęna ių simṗ? Ieį[4]) kas iżgwoł-
tawôtų Bażnįczią Diéwo, ßitą Wießpatis Diéwas prapûldis. Néſſą Bażnîczia
Lucæ 1. Diéwo ßwętá yr', kuriąie ius ęſte. Toṗ tatái yr' ne abeioiáma, ioġ iis'[5]) yr'
2. Pet: 2. tikrûiu Diewú, kurîii ſenéi biłôio per naſrús ßwętûių, kurié nûġ ámżio
búwo, Prânaßų. Kaip' biło Zachariôßius, téwas Iôno ßwęto krîkßtitoio. Bęt'
ir tatái ne mażéus ne abeióiema, ioġ Dwaſiá ßwętá biłôio per [Praná-] (261)[6])
Pranáßus. Nes' kaip' Pętras S. ſako. Dwáſiá ßwętá įkwepti biłôio ßwętieii
Diewo żmónes. Ir kaip' patis' Chriſtus lûdiie: Dówidas Pránaßas Dwaſioie
S. biłôio. Táre Wießpatis Wiéßpati manám': ſedék' ąnt' deßinés manós.
Páſkui ką eit' tikrái, ioġ Dwaſia S. yr' Diewú tikrûiu. Ant' to kaip' tas ne
ęſt' Diewú, kurſai tuŕ wiſsús tûs dáiktus, kurié Diéwui pridera? Nêſsą
Pſal: 138. Dwaſia S. yr' ne iżmeſtûiema, iŕ papildżiąnti wis'. Kaip' Dówidas lûdiie:
Kur aß eiſiú nûġ Dwaſios tawós, ir kųr[7]) pabégſiu nûġ wêido tawo? Iei

---

1) Diewu 2) kurį 3) ßwiesêi 4) Iei 5) ii 6) 262
7) kur

įżęgſiú iuġ dų́gu[1]), tęn' tu eſsi, ici nużęgſiú inġ prâgarą ir tęn' ęſsi. Ir ąnt'
kitós wîetos: Dwaſiá Wießpatiés papilde wiſsą apſkritúmą żęmes. Dwaſiá
S. yr' wiſsagâlinti, túrinti wiſsą galîbę. Iṙ wiſsa żinąnti: Néſsą tirêie wîſso, Sap: 1.
teipaieġ ir gilîbių Diéwo. ir ne wienas ne żino dáiktų Diewo, tiektái Dwaſiá Sap: 7.
Diewo, kuri iemîṗ yṙ? Dwaſia S. yr' ſutwâritoie, kaiṗ Dôwidas lûdiie: ir 1. Cor: 2.
Dwaſiá io dągús yṙ' ſutwêrtas. Ii vżłâiko, ir aṗrępia, ir túri wiſsa. Ii nutéi- Pſal: 32.
ſina: Eſté, Pówiłas S. bîło, nutéiſinti inġ wârdą Wießpatiés mûſų Iéſaus Sap: 1.
Chriſtaus, ir Dwâſioie Diéwo mûſų. Ii atgîdżęi kaiṗ ir Téwas ir Súnus. Ici I. Cor: 6.
Dwaſiá to, kuris priiųdino[2]) iżġ numirųſių Chriſtų, iuſimṗ giwéna: Atgîdis
têipaieġ ir mįrßtączius[3]) kûnus ių́ſų, per Dwáſią S. iusimṗ giwéną czią. Anṫ'
gâło ii iſtatinéie piémenis, ir iżdawinêie wiſſás dôwanas Dwaſißkas Bażnî- Acto: 20.
czioie, kurés iżſkáitęs Pówilas S. bîło. Ir tatái wiſſa wêikia tóiéġ ir wiená, Acto: 13.
Dwaſiá, iżdalįdama kiekwienáṁ kaiṗ nórinti. Iżġ kur dáiktas vż ſauŀę ßwie- 1. Cor. 12.
ſêſnįs[4]), ioġ Dwáſiá S. yṙ Diewú. Ir wienókiġ ne trįs Diewái, béṫ wiénas yṙ
Diéwas. Ioġ nórinṫ yr trįs perſónos Diewiſteie: beṫ wiená yṙ, ir ne kitá wiſſų́
triių́ perſónų́ Diewîſte, wiená búſtime, ir naturá wiená.

Szêſtas[5]) ir paſkutinis Artikułas tikéiimo ape Traicę S. yṙ taſſâi. Ioġ VI.
Téwas ir Sunús ir Dwaſiá S. yṙ ſaẃ wiſſamé lîgųs. Neś kaiṗ wiſſų́ yra wiéna Ipatines Traices S.
Diewîſtę[6]), teiṗ wel' lîgi iṙ wiſſų́ garbé, ir drauġ ámżinas maieſtôtas. O kokſai ſaw wiſſame ligios.
iṙ Téwas, tokſâi Sunus, toki ir Dwaſia S. Téwas ámżinas, ne âprepiemas, wiſſa-
gâlįs: teiṗ ir Sunús, ir Dwaſiá S. yṙ noprepiamas Wiſſagâlįs. Taſſai wel' Athanſius [7])
tikéiimas yṙ prieß Zydús, Turkús, ir Nauiekrikßcziús, ir Ariionús, Wienókiġ in Symbolo.
yrá tikras ir ne apwiłą̇s. Nes ioġ Sunús yrá lîgus Diewui Téwui, túrime ape Sunus yra
tatai ſwieſús[8]) raßtús. Tódrin' io Zîdai vżmúßt norêio, ioġ ne tiektái gwoł- ligus Tewui.
tawôio Sabatą, bet' ir Diéwą wadina Téwu ſawú: daridamaś ligų̇mi Diéwui. Ioan: 5.
Ir Pówiliep S. kurſâi bûdamas ſórmoia Diéwo, ne turéio to vż nudreſkimą, Phil: 2.
ioġ búwo lîgumi Diéwui.

O ioġ wel' Dwaſiá S. yrá lîgi Téwui, ir Súnui, lûdiie ape tai Iônas Dwaſia ßwętá ligi Tewu ir Sunus [9]).
S. kad' bîło. Ir ßitie trîs, Téwas, Sunús, ir Dwaſia S. wiéna yr? Ir toié
Ewangelióie, kad W. Chriſtus lîepia krîkßtit' lîgei inġ wârdą Téwo, Sunáus, 1. Ioan: 5.
ir Dwáſios S. negu dáro Dwáſios S. ſaẃ ir Téwui lîgios: dêdamas ią lîgiei Matt: 20.
ſu ſawimi, ir têipaieġ ſu Têwu. Nes' ii mus atgîmdże ir atnâuiina, per nu- Ioan: 3.
prauſimą krikßto S. kas yr' paczém' Diewui priderą. Nes' kasġ kitas gal' Tit: 3.
padarîṫ' ne įżagtu ßitą, kuris' pradéios iżġ ſekłos wîrißkos, tiektaî W. Dié- Iob: 14.
was patis? Todrînaġ kurié teip' iżnâuio gęma ßitie iżġ Diéwo, kaip' Iónas Ioan: 1.
S. bîło gęma.

Ant' gâło wiſsomus trimus perſónomus, ant' wienós wîetos Iſaiiôßiuṗ Iſaiæ 6.

---

1) dągų 2) priiudino 3) mirßtączius 4) ßwieſêſnis 5) Szêßtas
6) Diewîſte 7) Athanaſius 8) ßwieſús 9) Sunui

ráßtas tûs pękis dáiktus dûſt': Lîgų maieſtotų[1]) ſedéiime. Regêieu, tieǵ,
Wiéßpatį (kuris' buwo ne tiektái Téwas, bet' ir Sunus ir Dwaſiá S.) ſêdįntį
ąnt' ſóſto áugßto. Ligų ne iżmeſtâwimą. Pilni, tieg, yra dągus ir żęme gar-
bés io. Lîgų ne pawiiimą. tieǵ, ir' noprepimą. Nes' todrin' Seraphinai vżdąge
ſparnáis ſawás[2]) wéidą io. Lîgų pagerbimą ir lâupſę. Neſsą teip' giedôio Se-
raphinai: Szwętas, ßwętas, ßwętas, W. Diéwas karių. Ant' gâło ligią galibę.
Ioan: 12. Nes' wiſsas tris perſonás Diéwißkas, wadina Wießpatimi kurių[3]). Ir ßitą wiſsą
Acto: vlt. regêiimą Eſaiióßeus izguldinêie Iônas S. ape Sûnų, o Pówiłas S. ape Dwáſią
S. Ioǵ ßitie trįs wiêna yra. [Toiiǵ] (262)[4])

Tóiiǵ tad' yrá ſumma tikéiimo krikßczionißko, ape Dîêwą Tráiceie wié-
Hebre: 11. nąįį tůſe ßeßiſé Artikúlůſe vżrakinta, ir iżǵ râßto S. trumpieuſei apżiebtá,
be kurió ne wiénas ne gal' bût iżganîtas. Kuris' nórint yr ąnt' ißmânimo
wârgus, ir praéit wiſſą ißmintį żmôgißką: wienókiǵ niêko .neṙ ąnt io
tikreſnio, kadąǵ ių múmus apréißke tas' kuris' ios búwo gerêuſei pritîręs,
Hebre: 11. wiengimįs Sunús Diéwo, Neſsą niékas ne pażįſta Diéwo Téwo tiektái Sunús,
Ioan: 11. ir taſsái kam iiſsái apréikß. Kurſai bûdamas protú Diéwo, ir tieſa: nei patis
Matth: 11. apwiltis nei ko kito apwilt ne gál. O wel' tatái ne ſtebûkłas, ioǵ Diéwo
1. Cor: 1. natûros ne wiénas żmôgus niêkad' nopréps, kadąǵ ir ſawós tikrôſios, natûros
Ioan: 8. niêkad' pakaktinái permanit ir pażint ne gal'. Ne butų Diéwas Diewú, kad'
nůǵ ißmintiés, ne tiektáṙ żmogißkós, bet ir angelißkós gałétu bût aprépie-
1. Cor: 10. mas. Todrînaǵ kaip kitůſé Artikułůſé krikßczionißko tikéiimo, teip támé
îpaczei kiekwienâm' rêikia inǵ ne wâłą[5]) padût ißmintį po pakłuſnumu
tikêiimo, ir daugesň Diéwui tikêt, o neǵ ſaw.

O teip ne iéßkodami dwárißkai augßtų, o ne paweiemų ſłaptų
Diéwo, to múmus te pakąk, ką múmus Diéwas patis apę ſawe padût ir paſa-
kit têikeś. O dékawokime bįguſei Wießpati Diéwui Tráiceie wienâm', kaip
vż wiſſús ne iżbiłomus, îr ne ſuſkâitomus gerodârimus io. O daugéuſei, ioǵ
iiſſai mus padâre, atpirko, ir pâßwęnte ſaw, teip įpaczei vż tatái dêkawo-
kime Diéwui Téwui, iog żemiémus, Katholikamus, ape ſáwą maieſtôtą tatái
aprêikßt têikeś, ką têiſei úżdęge ties didżiůiączeis Zydáis, Túrkais, ir Here-
tikais, kurié ſaw régis ißmintingêſneis ir ſtrópeſneis, o neǵ Bżnîczia[6]) Diéwo.
Dêkawokime Súnui Diéwo, kurſái idąnt múmus ßitą ſłaptę ſawáis tikráis
naſráis apſakitų, nużęgt teikeś, nůǵ áugßto dągáus, ir tapt żmógumi, Miſtrú,
ir atpirkêiu mûſų Dêkawokime dwaſei ſwętai[7]), kuriii per naſrús Apáſtałų
ißneße per wiſſą pasáuli, ſkélpdamá W. Chriſtų. Bet iéi nórime, idąnt múmus
taſsái tikêiimas iżgânimop butų naudîngas, tad' kaipo Wießpatis ſáko Ewan-
geliôie ßios dienós, bûkime, mêiłaßirdżeis, kaip mûſų Téwas dąguięiis méi-

---

1) maieſtotą 2) ſawáis 3) karių 4) 263 5) newâlą
6) Bażnîczia 7) ßwętai

łaßirdus yř? Ne ſûdikime ne wiêno, nei paſmêrkime, kałtę́s[1]) atłâiſkime, iałmużnàs dûkime. Teip tįkſis[2]), ioġ ir pâtįs méiłaßirdumą įgîſsime, ir ne bûſsime ſûditi, nei paſmerktî, ir atłeis múmus W. Diéwas wiſſás nûdemes mûſų, ir dûs mumus ſâiką gêrą, ir prikreſtą ir kupįną, linxmîbes amżinós karalîſtcie dągáus. kurióń mus têikiś įwietót Wießpatié Diewé mûſų Trâiccié wiénas. Amen.

---

Ant dienos Diewo Kuno,
Ewangelia ape ßwęnczeuſia Sakramentą,
Iouieṗ 6. Kapitulum.

Anuo metu: Biłoio Wießpatis Ieſus mokitinemus ſawiémus ir miniómus Zydų. Kûnas mánas tikrâi yra wálgimas, ir kráuias mánas tikrâi yra gêrimas. Kas wâłgo máną kûną, ir gêre krâuią máną, manimṗ giwéna, ir aß iemimṗ. Kaiṗ Sîunté mané giwênąſis Téwas, ir aß giwenú del' Téwo, ir kuris mané wâłgo, ir iis' giwę́s del' manę́s. Toii yř dûná kurii [iżġ dąn-] **(263)**[3]) iżg dąngaus núżęge. Ne kaiṗ wałge téwai iûſų́ mánną girioi' o pámîre. Kas wâłgo ßitą dûną giwęs ąnṫ amżių.

IZGVLDIMAS.

Teip didi ir tułarópi ir ne iżbîłomî yrá gerodârimai Diéwo múmus krikßczionimus żmonêmus paroditi, ioġ gálime tarît iżtieſós. Ioġ neř, nei búwo, nei bus ne wieną́ giminé teiṗ dide, kuri turétų Diewús arti ſawęs, kaiṗ múmus arti yrá Wiėßpatis Diêwás mûſų. Nes' wienatîiis ſunús Diéwo norêdamas atwirżṫ Diewißkós ſawós natûros, priéme natûrą mûſų żmogîſtes, idąnt mus żmónes Diewâis padarîtų, ir tatái wiſſa, ką mûſißko priéme, dáwe wel' ant ißgânimo mûſų. Nes' kûną ſáwą drin' ſųdêrinimo[4]) mûſų, ąnṫ mędżio[5]) krîżeus Diéwui Téwui ſawám' afierawôio, o kráwią ſáwą ßwęnczeuſią ąnṫ vżmokéiimo, ir ąnṫ apmazgôiimo mûſų, idąnṫ, mes iżġ miſérno kałéiimo iżpirkti nûġ mûſû[6]) nûdemių butúmbime numazgôti. Ir idąnṫ be palaubós muſimṗ atminimas teiṗ dîdżio tokió gerodârimo patektų, kûna ſawą vż pênąir krauią ſáwą vż gérimą po îpatine dûnos, ir wîno ąnṫ wartoiimo paliko múmus, idąnṫ mês įkûninęs inġ įį, ir tâpę ſu iû wiénu dáiktu, ir wiénu kûnu, giwę́ntumbim̃ iamimṗ, ir iiſsái muſimṗ, ir per įį, idą́dnṫ[7])

Kaip mumus artimeſnis yrá W. Diewas muſu.

Deut. 4.

Ioan: 6.

---

1) kałtés 2) tikſis 3) **264** 4) ſudêrinimo 5) mędżio
6) múſų 7) idąnṫ

įgitúmbim ąmżiną giwâtą. Idąnt tatái gerêus ißwiľtúmbime, paſſakîſsime trumpái, pirm kokį múmus minêiimą tamé ßwęnczéuſeme ſakramęnté Wießpatis têikeś palikt, ir páſkui ape tikrą bųwimą[1]) kûno ir krâuio Wießpatiés tamé ſakramęnté, ir ape gârbę kurią mes iam ſkêľame.

I.

Padáre mineiimą ſtebúklingu weikaľų ſawų, meiľaßirdis ir ſuſsimiľſtąľis Wießpatîs, ioġ dáwe peną tiémus, kurié io biios, biľo Dówidas Práuaßas. Tûs żodżius gerái ißmânę, dabókimeś, kas, ką, ir drin' ko, ßitą ßwęnczêuſiąį Sakramęntą paliko múmus? W. tieġ wiſſagâlįſis tatái padáre. Iei taſſái padâre, tad' tuṙ bût kas didżio kas nůġ tokió Maieſtôto ißêit: tuṙ bût dowana brągi, ir ľaba ir îpacżia, kurią taſſái Wießpatis důſt. O iêi taſiáġ dábar Wießpatis êſt' meiľaßirdis ir gêranôris, tad' vżtiéſą tóii dowana io tuṙ bůt ľabai naudįnga. Nes' iêi taſſái dawimas butų ką pikto atneßąs, tad' ir taſſái kuris ių dáwe ne butų méiľaßirdis, bet báiſus, todrînag iéi Diéwas dáwe tą pénąą tad' ieu ne wiénas ne gal abeiót, ioġ êſt iżgánąs ir naudįngas. Néſſą iêi Téwai żémes ſunúmus ſawiémus niéko pikto ne důſt' kaipóġ toli daugeſn Diéwas, ne tuṙ důt dwáſios gerós tiémus kurié io biios. kąġ tad' pádâre, arba ką dawe, taſſái méiľaßirdis Wießpatis? Dáwe pêną tiémus, kurié io biioś. Bêt kokįġ peną? Ne méſſą ożių nei awinų, bet kûną ſáwą, kúną ßwęnbzéuſią[2]) ſu Diewiſté ſúgľauſtą ne pêrſkirtinai. O vżtiéſą mêiľaßirdis ir geradâris Wießpatis. Néſſą kuris' kadái búwo tokiś piemů, idąnt penêtų awis ſawás, tikrûiu kûnu ſawú, kurį[3]) ßitoki mótina, idąnt pęnétų kûnu ſawú bernelús ſawús grêiczeus apé tokés ſkáitome kuriós ėde waikús ſawús, idąnt gaľêtų gîwos patêkt, ir badú nenumirt, įr[4]) nů tûlas mótinas raſi, kuriós ne tiektái idąnt turêtų důt kûną arba krâuią ſáwą waikeľemus ſawiémus, bét ir piéno iiémus ſkųndżîa, ir pêľda iżġ krutų ſawų, kád iůs ſwêtimômus áukľemus padůſt' kârtais ir ſu ne mażú ſweikâtos ių pażeidimú. Ne teiṗ miélanſés ir brągeuſes Iżganîtoies můſų Iéſus Chriſtus, ir ne teiṗ: [bet ku-] (264)[5]) bet kuriůs átgîmde ſaẇ ąnt krikßto S. tůs wel' peni tikrûiu krauiu ſawú. Dûną dągáus důſt iiémus, ir dûną Angeľų wáľge[6]) miſernas żmogus.

Bet ąnt koġ múmus dáwe teiṗ brąngu peną? Ant atminimo, tieġ, ſtebúklįngųiú weikaľų ſawu. Pirm ąnt minéiimo ſtebuklįngos ſawos mêiľes prieß mus Nes' cze ßwieſei rêgime, kaiṗ mus numiľêio, kaiṗ vż mus dauġ darit, ir kęſt' téikeś, Iog taſſái yṙ kûnas, kuri vż mus ąnt krîżeus iżdawe. Tas yṙ krâuies, kurį vż mus ißľéio. Ir tů każġ ſaẇ ąnt atminimo ne gaľêtų atwêſt'

Pſal: 110

Lucæ 11.

Kokſai tatai penas.

Chriſoſtomus

Pſal: 77.

Kodrin yra duots.

1) búwimą 2) ßwęnczéuſią 3) kuri 4) ir 5) 265' 6) wáľgo

ſtêbúklingos mêiłes io? Dádar[1]) daugéus taſſai Sakramęntas yr atminimú to wiſſo, ko mus Wießpatis Iéſus Chriſtus têikeś môkit, teip żodżiu kaip pawaizdu, môke mus pakłuſnúmo prieß Diéwą, kątrumo krîżiuie, ir mêiłes prieß ârtimûſius mûſų. Néſſą nużêmino patis ſawé tápęs pakłúſnumi Diéwui Téwui ik' mîrßtąs, o mirimui krîżeuś. Tatái wiſſa ąnt atminimo atwêda taſſái Sakramentas. Labái turetúmbim gêdetis, brólei mielauſieii wáikßcziodami páſkui ßitą Sakramętą, ir weizdédami ąnt io. Ioģ eſmé dábar tokéis nekłáużadomis wálei Diéwo ir priſâkimui: têip ne kântrús priéſpaudûſe múſų, ir reikałûſê teip ne miełaßirdżei prieß brôlus múſų, regédami tokį pakłuſnúmą Wießpatiés iżganîtoio múſų, kurį wiſſûſé daiktûſe dáre Diéwui Téwui ſawám', regédami toki kątrumą kancziôſe io ioģ vż ſawûſius piktadêies mêłdes, regédami tokią méiłę prieß mus, iog iiſsái vż mus iżdawe kûną ſawą, ir krâuią ſawa ißłêio. O mes kad' iżdûſime vż Brôlus mûſu kakłús ſawús, kurié pêłdame iiemus trúpuczio dûnos ſawóś? Tatáiģ cze múmus wiſſa primena ir rugôie, idąnt norétumbim' regét tą ſakramentą S.

Ko mineiimą tame Sakramente.

Pawáizdu.

Philip: 2.

Ant' gâło įſtâtime, paßwęntimé ir priemimé to Sakraménto. tikriéii yrá práiêwai, ir ſtêbúkłai tikriéii Diéwo. Inſtâtime, ſtebúkłás prôto Diéwo. Nes' taſſái pênúkſłas[2]) įpaczei prieß aną marinąntiį êdeſsį rôiuie, paſtaté, per kurį mes wiſsi búwome prażúwę ir prapûłę. Apé aną tarîta, tûieu kaip paragâuli, tad' mirimú mirſi, apé ßitą tarîta. Ioģ kuris wáłgo ßitą dûną, ne mirs ąnt ámżių, ir ioģ aurę żmógus intikêio Szatônui bîłąnczem? Ne mîrſite, bêt bûſite kaip Diewái, ziną gér ir pikt. Teipóg tad' Diéwas nor, idąnt iam iû daugéus tikétumbim', tamé ſakraménté bîłąnczem? Tatái ir kûnas mánas, tôii yr dûna, kuri iż dągáus núżęge, ir nórint mûſų wiſsi paîautimai, iżkîrus girdéiimą, apſiwila, tad' mes wienók' daugéſń tikime girdêiimui, ir żôdżiui Diéwo. Têgi ne regis akimus, gardűmui, ûſtimui, ir palitéiimui, taſſái ſakraméntas pigumi ir dûna łetá. Bet mes bâłſo Diéwo kłauſikime, Tatái yr kûnas mánas. Búwó prigâutas Iſáakas patriárcha paiâutimûſe, bet girdéiime ne búwo prigautas. Bâłſas, tieģ, yr bâłſas Iákobo, bét rąkos yr Eſaó. Ir tatái yra ſtebúkłai prôto Diéwo tamé ſakramentê.

Stebuklingi weikałei Diewo tame Sakramente.

Geneſ: 7.

Matt: 26.

Ioan: 6.

Geneſ: 17.

Geneſ: 27.

Paßwęntimé wel' regime tikrûſius ſtêbukłús, Diéwo galîbes, kurią nórint wel' Diéwas dażnái pirm to rode atmáinimûſe kitų dáiktų, kad' wąndenis iżg ákmenes ißwede, kad wąndenį kârtų atmaine ſałdų kur tiektái tikrúmas wąndenes pęrſimaine, arbá kad' wąndenį inģ wîną pêrmainé ſwódboi', kur wîſſas wąndû ſu eſſentiá ir tikrumú ſáwo inģ eſſentią ir tikrúmą wîno pêrmaineś. Bêt cze náúies yra bûdas âtmáino: kad' eſſentiá dûnos ir wîno wîrßta[3]) inģ eſſentią kûno ir krâuio Wießpatiés, o wienók' ſpatines

Exod: 17.

Ibidem. 15.

Ioan: 2.

1) Dábar 2) pênúkßłas 3) wîrſta

ir tikrúmo dûnos ir wíno (kaip baltumas, gardúmas, ir kwápas) atliêkt. Ant gáło patimé wálgime iż wiſſur rodżeś ſtebukłai gerúmo Diéwo, iog patis' ſawé múmus żmonemus ſawiémus inġ wálgimą padûſt: per kurį pirm̃ ſú Chriſtumi, páſkui to ſu Bażnicze io wiéninameś, ir tikrái tampame ſu iû

Ioan: 6. wiénu daiktú[1]). Kas, tieġ, wâłgo kûną máną, ir gêria krâuią máną, taſſái

Rom. 8. manimp giwêna, o aß iemimp, ir kas gal' bût ant to łáimeśnio: Nes' iei Wießpatis Diéwas ſu mumis, o kâżġ prieß mus? Kas gałeś ką pikto padarît, ißrįnktiémus Diéwo, kuriûs patis Diéwas gina ir dąngſto? Kas gałéś raißit ąnt żmógąus iżtikimo, kurį patis W. nutéiſino, ir wiénina ſu ſawimi. [Tatáiġ] (265)[2])

Tatáiġ turi trumpiéuſei kokiûs żękłus, ir ſtebukłús gerîbes, méiłes, mókſło, ißmintiés, ir wiſſós gálibes ſawós têikeś atlikt múmus W. Diéwas wiſſagâlįs tamé Sakramente.

## II.

Ape tieſos buſtimę kuno ir krauio Wießpaties Sakramente S.

O kas vżgúl tikrós bûities tikro kûno ir krâiuo[3]) Wießpatiés mûſų Iéſaus Chriſtaus, tamé ſakramenté, tikimé, ir iżpażįſtame, ioġ kaip kúnįgas pąrodnái pawadîntas, paßwęncze dûną ir wîną żodżiu Diéwo pagál' įſtátimą ir įſakimą Wießpatiés Chriſtaus, ieu tęnái toléus ne êſt. dûna ir wînas, bet galîbê żodzio Diéwo, kuriû wiſſa yṙ iż nieko padarîta, pawirſta ir pêrmainoś, eſſentiá dûnos inġ kûną, ir wîno inġ krâuią, Wießpatiés mûſú Iéſaus Chriſtaus, o wienók' wirßutines îpatines dûnos, ir wino (tatái yṙ borwá, gardúmas ir kwápas) kaip pirm̃ ir atliéktis, galîbe Diéwo, drin' ſiłpnúmo múſų: idąnt mes kûnų[4]) ir krauiú[5]) Wießpatiés Iéſaus, kad' mumus tikróięioie ſawo įpatineie padûta butų, ne biaurétumbimeś.

Kuo tatái iß wadziotis ir paroditis gali.

O taſſái tikéiimás yra pirmieus żibąncziu żodziú Diéwo ir iżpażinimú bażnîczios ßwętós wiſſatimes, ir wienariopa wiſſų ir ſeniêúſių Dáktaru bażnîczios ſąndora, ir dekrétais Conſiliių arba ſéimų Dwaſißkú, ir prieß kliedéiimą Berengariuſo ſenéi paſmerkimú padrutîntas, ir páſkui teipôġ tûłais praiêwais, kurių dauġ yṙ Bażnîczios Hiſtorioſe ir páſkiu to iżpażinimú Heretikų, teip ſenų́ių, kaip ir ieunų́ių.

Pátis Heretikai iżpażiſta, iog tai yra tikras kunas Wieszpaties.

Nes ne tiektái Hûſas, ir Hieranimas, iż prágos miéſto Czêchu ape pérmainimą dûnos ir wîno inġ kûną ir inġ krâuią wießpatiés ſu bażnicze wiſſatime Rîmo, turêio ik mirßtąs, bet ir patis Luteris tûłoſe wiétoſſe, ir Confeſsiá Auġßpúrgo aná tikróii kuri Cieſoriui búwo affierawôta, tuṙ ir iżpażiſta, ioġ po îpatine dûnos ir wîno, eſt' tikrai kûnas ir kráuies Wießpatiés Chri-

1) daiktu 2) **266** 3) krâuio 4) kûnu 5) krauiú

ſtaus. Nórint tatái páſkui Philîpas Melánchtonas iżfałßewôio, iżdargczioio, ir atmâine,. kaiṗ ir patîs Luterônai ſáko, ir ape tatái ąnṫ io ſkųndzes. Anṫ gâło ir patiémus nę ißtikimiémuś kaiṗ Zydamus ir páhonimus, ne búwo tatái âpſłepta, ioġ krikßcziónis tamé ſakramenté kûną Wießpatiés Chriſtaus wáłgo todrin' krikßeziónis[1]) klepoio, ſakîdami kûną żmógaus wałgąnczius, kaiṗ Iuſtinus muczêlnikas mini: ir Aúerrôes páhonis káłbêdawo: ioġ niékad' paikêſnes ſéktos ne regéio, kaiṗ yṙ krikßczionių, ioġ ànįs, tieġ, Diéwą ſawą, kurį gárbina dąntimis ſukrąmtę prarįię. Tatáiġ tikrái ir Zydai żinóio, ir tódrin' ſakramęntoṗ mûſų tûłus kartús pripirkinéios wiłai: ir patįs toġ ſu ſawú piktú pritire, ioġ yṙ ne pati wiená dûna, beṫ gîwas kûnas Wießpatiés mûſų, ką iiémus Wießpatis Diéwas ne wiéną, kârtą regimái parôdiṫ têikeś. Iuk' tatái nopsłápiemas ir żinomas dáiktas, kas ne ſenéi Socháczéwoi tikos: Kas téipaįeg[2]) Krôkawe ir Páżnonioi', ir iżġ kur bażnîczios Diéwo kûno kéłeś.

Beṫ iau ſugrįżdami ráßtoṗ ßwęntoṗ żadêio Wießpatis Chriſtus Apâſtałamus, ioġ iiémus turêio dûṫ kûną ſawą ßwęnczéuſią, po îpatine dûnos, kad' teiṗ biłôio. Dûna kurią aß iúmus dûſiu, kûnas mano yr', kurį iżdûſiu vż giwâtą to paſáulo, ir ßitû[3]) żadeiimą iżteſſéio ąnṫ paſkuczéuſios wêczêrios, kad' émęs dûną, ir paßwęntęs ią żodżiú ßwęntú ſawú, dáwe iiémus biłódamas. Imkite ir wáłgikite, tatái yṙ kûnns[4]) mánas, kuris vż ius bus îżdûtas. Tatái darîkite ąnṫ atminimo máno. Nê tare, tatái yṙ żękłas, arbà figurá kûno máno (Kaiṗ nų Calwiniſtai żodżius Wießpatiés ißwârto) nei wel' biłôio ſu ßita dûna, arba po tąie dûna, arbá prieġ tai dûnái yrá kunas mánas, kaiṗ Luteríonai ne tikuſei ir paikái biło. Beṫ nûgái. Tatái yrà kûnas mánas, tatái kas dûna pirm búwo, beṫ galîbe żodżio máno inġ kûną pêrmaines, ieu ne êſt' dûna, beṫ kûnas mánas ir ne kitas kûnas, tiektái kuris' ritôi' vż ins[5]) [bus] (266)[6]) bus iżdûtas. Teipaieġ ir Powiłas S. dûna, tieġ, kurią łáużome, ar ne yr bęndras wartóiimâs kûno W. Chriſtaus? ir kįelikas[7]) kurį paßwętiname, ar ne yrá będráuimú krâuio Wießpatiés Chriſtaus. Ir wel'. Ne dárîdamas ſkiréus kûno W. Chriſtaus. Ir ßitoi' Ewangelioi', kurią girdéiome, patis Wießpatis Chrîſtus, bîło. Kûnas mánas ne figuráte, beṫ tikras ir tikrái yra pênas, ir kráuies manas tikrái êſt' gérimas, ir Kasġ raßté gâli bûṫ ßwieſeuſio, kaiṗ ßitie żôdzei?

1. Iżpażinimas raßto S. Ioan: 6. Matt: 26. Marc: 14. Lucæ 22. 1. Cor: 10. 1. Cor: 1. Ioan: 6.

Nuġ ką tariſsių ape tikêiimą bażnîczios wiſſatimes, ir apé Dáktarus ſęnûſius kurié wienarîopai wiſsi tatiéġ ſáko ir iżpażįſta. Iuſtinus bei Irenéus kâłba, ioġ páſkui paßwęntimą, iau ne êſt' dûna paiųktóii, tatai yṙ, iau tęnái ner' bûſtimes dûnos nei eſſentios. Cyprianus bîło. Dûna ßitoii ne pagałéi îpatinę beṫ pagaléi natûrą arba bûſtimes[9]) pérmainita, tápus[10]) wiſſo galéiimu żodżio, tâpus yṙ kûnu. Gregorius Niſénus bîło. Dûna ßitoii tûiéu

2. Yżpażini-[8]) bażnicziós wiſſur ſączios, ir Daktaru S.

1) krikszczionis 2) téipaieg 3) ßitą 4) kûnas 5) ius
6) 267 7) kielikas 8) Yżpażinimas 9) bûſtimę 10) исключить tápus

23

per żódį pêrmainoś nůġ żódżio, tatái yr nůg Chriſtaus Wießpatiés Chriſoſtomus bîło. Mes tiektái tarnái eſſmé beṫ kuris tůs dáiktus (tatái yṙ důną ir winą) paßwęntina ir pérmaino, Chriſtus yrá, Hieronimas ſâko. Eme Iéſus důną ir pérmaine důną inġ kûną ſáwą. Auguſtinas bîło. Iau ne êſt' důna, beṫ kûnas Wießpaties Chriſtaus. Cyrîllus Alexandrißkis. Pérmaino ią Wießpatis Chriſtus inġ kûną prigimtą ſawą. Teipaġ ir Theodorétus, Heſichius, Geláſius, Damaſcénus, ir kitų dauġ.

O tas' tikéiimas ape Sákramentą, teiṗ ne abeióiemas bażnîczioi' wiſſados bųwo[1]), kuri[2]) anié ſeniêiį Dáktarái iżġ to fundamento didżêuſius kłaideiimus Heretikų átſkałůnių múßa. Iżġ cze Irenéus probawóie ir drutina, kûno iżġ numiruſių kélimą, ioġ kûnai mûſų ißnikṫ, ir niékam pawirſt' ne gali kurié pênis átgaio[3]) ir atgîdąncziůių[4]) kûnu Wießpatiés Chriſtaus. Iżġ cze Cyrîllus prieß Neſtoriuſą probawôie, ioġ kûnas Wießpatiés Chriſtaus búwo ſuwiénintas inġ wiéną persôną ſu Diewîſte: Kadąġ priimąntiemus důſt' giwâtą ąmżiną. Iżġ kur wel' Hilárius prieß Arionús karéuie, rôdidamas, ioġ Wießpatis Chriſtus ſu Téwu wienos êſt' ne tiektái wálos, beṫ ir natûros ir bûities, kaip ir mes ſu Chrîſtumi wien' eſſmé kad' tâmpame ſu iů wiênu kůnu, teiṗ ioġ iąmṗ giwęname, o iiſſai muſimṗ.

Iren: lib: 4. Cap: 14.

Cyrill: in Ioan. 15 & 24.

Hilar: lib: 8. de Trini:

## III.

Kadąġ tatai teiṗ yṙ, kaipóġ mes Wießpatiés Iéſaus Chriſtaus tamé ſakramenté iż tieſós ſąnczio gerbṫ láupſinṫ, todrin' ne túrime, ioġ ßwieſus yṙ Diéwo įſâkimas, Wießpati Diéwą táwą gárbįſi ir laupsįſi, ir iam paczem tarnâuſi? Kadąġ ſu Tamôßiumi ś. tikimę ir iżpażîſtame, ioġ iiſſai yrá Wießpatimi mųſų[6]), ir Diewu mųſų[6]). Ir káipaġ mųs[7]); Heretikai bediewiêi dręſſa klepôt? idąnṫ mes důną Wîétoi Diéwo gárbintumbim' pagál' żodį Diéwo tikime ir ſákome, ioġ ne êſt důna beṫ kûnás Wießpatiés, tatai yṙ W. Chriſtus ißtiſſas, ſu kûnų[8]), ſu krauiú, ir ſu Diewiſté ſawá.

Ape gerbimá ir[5]) to Sákramento.

Matth: 4.

Ioan: 20.

Matt: 26.

Beṫ bîło neṙ kûno, tiektai tů métú kad' iį wáłgo. Ir kuriůġ raßtú tatái parêmie? Iog iį, tieg, todrįn' paßwęnczia, idąnṫ iį wałgitų. Lîgei káiṗ tartų důną[9]) idąnṫ ią éſtų: ir teiṗ kad' ios nêſt', tad' ne êſt' důna. Ir wel' negu tatái pasiutuſio biłá? Ir łabâi důna yṙ ir bus důna tůiáu kaiṗ ią iżkepa, nórinṫ ią wálgitų, nórinṫ ne wálgitú. Teipaieġ ßitas Sakramęntas tůiéu, kaiṗ paßwęncze iį, iau êſt' kûnu Diéwo nórinṫ iį ne tůieu wâłgo. Ioġ ne burná tawá, nei edêſsis táwas, bêṫ żódis Diéwo daro iį kûnu Diéwo.

---

1) búwo 2) въ польскомъ текстѣ że 3) atgaiu 4) atgîdąncziůiu
5) пропущено слово для передачи польск. chwale (O czći y chwale) 6) mûſų
7) mus 8) kûnu 9) пропущены слова для передачи польск. dla tego pieką

Bêt dábar bîło. Iog ne todrin' Wießpatis Chriſtus įſtâte tą ſakraméntą, idąut[1]) ii gárbintų, bet îdąnt ių eſtų. Atſakáu: tatái wel' ne todrin' Wießpatis Matt: 2. Chriſtus atêio ąnt to paſáulo, idąnt ių gárbintų, bêt idąnt butų apiûktas paniédetas, ir iżpelótas. Ar nuſsidêio trįs karâlųs, iog ių pûlę kniup-[ſti gár-] (267)[2]) pſti gárbino, dábar berniſkeie io? tad' nuſsidéio ąnſái ákłas ir Apáſtałai, iog iam' têipaieg Diéwiſką[3]) gârbę dáre. Néſſą iêi tu tiki, iog cze yr Ioan: 9. iżtieſós, o kaipóg gêrbt ir laupſint ne turi? Kadąg kaip' Auguſtinas S. bîło, Aug: in pſal: 83. ne wiénas to kûno niékados ne wálgę[4]) idąnt io pirm pagarbint ne turétų? Kadąg ir Angełái prieg Mißei S. Wießpatį ſáwą tamé ſakraméuté gárbina. Kaip płaczéi Chriſoſtomus ir Grigâlus S. râßo. Nes iêi anóii árcha S. kurioi' Gregorius búwo mánna, figurá ßito ſakraménto, búwo tokimé pagarbimé ir brąginime. lib: 4. Dia- Kaipog musimp ne tur kût[5]) toli didêſnimé pagerbimê ir brąginimé ßitoii logor: Cap. dûna giwóii, kuriii iż dągaus núżenge. 58.

O teip' niéko ne weizdédami ant' kliedéiimo, prakeiktųių Micholitų, Ioann: 6. tų kałbų[6]) apiiûkų priéſakių, kurié iżg nôbażnumo krikßczionių iûkeś: ſakîkimé, ir iżpażįnkimé regêtinai per wiſſą paſsâuli, Zydûſęmp, Páhoniſęmp, Atſkałûniſęmp Heretikûſemp, iog tatái yr' tikras kûnas Wießpatiés iżganîtoio múſų: giedokokime[7]), żáiſkimę[8]), ir dżeugkimes ſu Dówidu nuſiżêminuśiu, iżg wiſſós ßirdés ir iżg wiſſós galîbes teip Archaip[9]) ßitáip Archaip S. po akimi Wießpatiés iżganîtoio múſų ir prieg to wel' éſkimé ir wálgikimé wertai ßitą wálgimą dągáus. Nes' teip darîidami[10]) įgîſsimê ir nupełnîſsimê małônę ir pałâiminimą Diéwo wiſſagálinczio ir ámżiną giwâtą. Amen.

---

## Ant tosiag dienos Diewo Kuno, Sákimas ßwęnto Tamoßieus iżg Aquino.

Ne îßmeſtûiemi Diéwo dóſnumo gêrodârimai żmonémus krikßczionißkómuś padariti, ne iżbîłomą iiemus łabúmu[11]) atâneßa. Néſsą ner', nei búwo kadái teip' łabá giminé kurîii turêtų teip' priſiârtinanczius ſawęſp diéwus, kaip' múmus yr' ârtimas W. Diewas múſų. Nes' wiengimis Sunús Diéwo, norêdamas mus turét' będrinikais Diewîſtes ſawós natûrą múſų prieme, idąnt' żmones diewáis padarîtų, tápęs żmôgumi. O dábar ir tai ką iżg múſų ême. Wiſsa múmus dowanôio ąnt' iżgełbeiįmo[12]). Néſsą kûną ſáwą ąnt' ſudêrinimo múſų, afierawoio ąnt' ałtôreus krîżeus, afierą Diéwui Téwui: kráuią ſáwą ißłeio ąnt' atwadâwimo: ir tûieu ąnt' apmazgóiimo idąnt' budámi iżg

1) idąnt 2) 268 3) Diéwißka 4) wálge 5) †bût 6) kałbú 7) giedokime 8) żáiſkime 9) исключить teip Archaip 10) darîdami 11) łabúmą 12) iżgełbeiimo

wargų̓ newâlos ißpirkti butúmbime nůġ wiſsų nůdżių apwalîti. O idąnt' teip' didżio gęródarimo ne paláubomas minéiimas musimṗ patektų̓, kûną ſawą vż édeſsi, ir kráuią ſáwą vż gérimą, po îpatinę důnos ir wîno ąnt' wálgimo ir gérimo ißtikimiemuſiemus palikó

O brągiii ir ſtebúklingoii půta, iżgánąntiii, ir wiſsôkîo ſáłdúmo piłnôii. Néſsą kas ąnt' tos půtós brągeſniu gáli bût? Ant' kurios ne méſą tęlų arba ożių. Kaip' pirm' to zókone, bet' mumus důſt' Chriſtų tikrąį Diewą? Kas ąnt' ßito Sakráménto ſtebúkłįngeſnio? Néſsą důna ir wînas inġ kûną Chriſtaus ir inġ wîną tikrái iamę pêrmainos. Todrinaġ wel' Diewas ir żmôgus tóbułas po mażitełé důnos îpatine vżrakinaś. Eſt' ių tieſoie ißtikįmieii, bet' io ne maż ne pêrtrauko: ir łabái páſkui pêrłaużimą ſakraménto, iżtiſas po kiekwiéna dałałę[1]) atliéktis. Wirßutinái îpatines důnos, be bûſtimes, důnos tamęiaġ ſakramente liektis: idąnṫ tikéiimas wiétą, turétų, kad rêgimas dáiktás nê regimu budú imas, ſwętima[2]) įpatine vżdęgtas, o paiâutimai idąnṫ walni butų̓ nůġ apwilimo kurié ape îpatines ſaẃ pażįſtamas ſûdiie.

Ne wiénas wel' Sakraméntas ne éſt' ąnt to iżgânimoṗ gałįgęſnis: kuriů nůdżios apkůpies, ir gâmtos įwįſa, o dußá apſté wiſſų̓ małónių dwáſißkų̓ tųka. Aſierawóie ių Bażnîczioie vż gîwus ir miruſius, idąnṫ wiſsiémuś ṗa-[detų̓,] (268)[3]) detų̓, kuris yra ąnṫ iżgânimo wiſſų̓ įſtatîtas. Anṫ pabaigos ſałdúmo io werſmeié, ragauieme: ir atnáuiiname atminimą anos, kurią ąnṫ kanczios ſawós Chriſtus parôde méiłes. Ir idąnṫ ios didúmas ßirdiſia múſų wirpſôtų̓, ąnṫ paſtarós weczêrios, kad awinêlį welîkos ſu mókitineis ſawáis atatéiſęs, turéięs búwo eįṫ[4]) iżġ to paſaulo Téwoṗ, ßitą ſakraméntą îſtate: kaiṗ kanczios ſawós ámżiną mineiimą, figúrų sêno Teſtaméuto[5]) iżpildimą, iżġ praiêwų nůġ io padarîtų praiêwas didżéuſęs[6]), ir iżġ io nebuwimo nulůduſiemus palinxminimą îpacżią. Pridera tadąġ nôbażnumui iżtikimůių, mêtų ſukaktinę[7]) ßwęntę[8]) minéṫ įſtâtimą teiṗ iżġânąnczio, ir teiṗ ſtebúklingo ſakraménto: idąnt ne iżbîłomą bûdą Diewißko pribuwimo Sakramenté régimamé gerbtų̓: ir galîbę Diéwo girtų, kuríii taméġ Sakrámente teiṗ dauġ ſtebûklingú dáiktų dâro: teieuġ wel' iêiṫ[9]) vż téiṗ iżgánąntį, ir teiṗ miéłų gêró dârimą, pryęncziąſes dekás Diéwui atadawinétumbime.

Ir nórinṫ diéną weczêrios Wießpatiés, kurioi' żinome, ioġ ſakramentas įſtatitas yr', anṫ didêſios Mißios ape įſtatimą io wêrkias[10]) paminéiimas îpaczias. Wienok' taczéu wiſsi kiti bażnîczios nôbażnumai anoſiéġ diênós parêdnios, Chriſtuſo kąncziosṗ priéitis, ape kurios pagerbîmą Bażnicze anů metu trúkinas. Todrinag idąnṫ wiſſų[11]) nóbażnumo parédimu įſtátimą, teiṗ

1) dałałe 2) ſwétima 3) 269 4) eiṫ 5) Teſtaménto
6) didżéuſes 7) ſukaktiné 8) ßwęnté 9) idąṫ (?) 10) wêikias
11) wiſſu

didžio Sakrámento laudis iżtikimôii mêtų ſukaktinę[1]) apwáikßcziotų. Biſkupas. Rîmo Vrbonas kêtwirtas, ſuîmtas nóbażnumu prieß ßitą Sakramęntą mêilei iſtâte, idąnt to įſtâtimo minéiimą, pirmame Czetwergé po aktôwai Sekmines, wiſsi iżtikimiéii apwáikßcziotų: idąnt kurié per wiſſus metûs ąnt iżgânimo wartôiamę*) io iſtâtimą wiſſadós nepalaudami tů metų[3]) îpaczêi minetumbime, kuriů Dwaſiá S. ßirdis môkitinių ißmôke ąnt tóbuło pażinimo ſłaptų to Sakraménto. Néſſą tů mêtú êmes top ſakraméntop ißtikimiéii tąkeus eit Nes' ſkáitomê weikałůſe Apâſtałų, iog búwo patekdami ąnt Mókſło Apâſtałų ir ąnt bęḍrawimo łáużimo důnos, ir ąnt małdų tůiêu po atſiuntimui Dwáſios S.

O idąnt paminétame czetwergé, ir per Aktôwą toieġ iżgânąnczioio įſtátimo atminimas ſu dideſniu pagerbimú weiktųs ir linxmiéus ape tatái ßwęnte turétus. Wiéton' padaliiimu materialnų, kuriûs Bażnîczioſe Túmų daliie tiémus, kurié êſt' ąnt adînų kanonikißkų, teip naktįięių[4]) kaįp[5]) ir dienoięių: pirm̃ paminétas Bîſkupas Rîmo, tiémus kurié ąnt ßitokių adînų ßitoie ßwęteie butų bażnicziosę[6]) dówanas dwáßißkas iżġ dóſnumo Apâſtalißko įſtáte, idąnt atżwilgiu ių żmónes ißtikimoſios ąnt teip' didés ßwętes nóbażnumo geréus ir pułku dideſnių[7]) ſuwáikßtinêtus. Todrînaġ wiſsiémus iż tieſós gáilintiemuſiemus ir paſiſákąntiemus, ßitiemus kurié paczioiê ßwęteie, ßitoié bażniczioie, kurioié ią ßwęnczia, ąnt iûtrinos butų, ßîmtą dienų ir kurié ąnt mißios, ßimtą dienų, o kurié ąnt pirmoio nießpâro, teipaiaġ ßimta dienų: kurié wel' ąnt ąntro tiekaioġ dienų. Aniémus wel', kurié ąnt kitų adînų ßitą diéną butų, vż kiekwiéną adîną kêturios déßimtis dienų, O anié wel', kurié per Aktôwą, ant Iútrinų, nießpárų, Mißios S. ir kitų adînų butų búwę, vż kiekwiéną diéną ąnt mêiłáßirdumą Diéwo wiſſagâlinczio, ir pagirtų Apáſtałų Pêtro ir Pówiło wîreſnibę nuſiłâiżdząnt[8]), ßimtą diénų átłaidų důſt', kurias wiſſadós tur patêkt. Ant pagerbimo ir ąnt laupſés Wießpatiés Diéwo Tráiceie wiéno kuris giwéna ir karaláůie ąnt ámżių ámżių. Amen. [Nede-]

---

## (267)[9]) Nedelos Pirmos po Szwętai Traycei Ewangelia ape Didżturi ir Lazoriu. Luk: 16.

Anuo metu: Zmuo nekuris buwo didżturis, ir wilkéio purpura ir biſſu: ir pûtas kiek dienos turéio âprépnas. O búwo nêkuris elgeta wardu Lozorius, kuris gułêio pas wartús io, norêdamas priéſt' iż trupuczių, kurié biréio

1) ſukaktine 2) wartôiame * tą ſakramentą 3) metu 4) naktiięių 5) kaip 6) bażnicziose 7) dideſniu 8) nuſiłâizdżąnt 9) 270

nůġ ſkomios didżtúrio. Bet ir ßúnes prieidami, łáiże wôtis io. Tikos tadąg kad' númire élgeta, ir búwo gabentas nůġ Angełų inġ priégłapſti Abrômo. Numire wel' ir didżturis ir pałáidotas búwo pragarė. Pakêłes tad' akis ſawás, bůdamas kąncziofé, ißwîdo Abrômą nůġ tôło ir Lozoriu priegłapſtii io. Ir iis' praßúkęs táre. Téwe Abrômę[1]), ſuſsimilk' man' ir atsiunt Lozoriu, idąnt padażîtų gáłą pirßto ſáwo wąndeniie, idąnt atâußitų lieżuwi máną: nes kankinamas eſſmi, łaizdaú ßioi' liepſnoi'? Ir táre iam' Abrômas Sunáu, atmink' ioġ átemei gér giwâtoi' tawoi', o Lózorius téipaieġ pikta: nų dabár iis' linkſminas, o tu kąnczią kęnti, ir ant to wiſſo tarp mûſų ir iûſų prágaras didis yř paſtiprintas: ioġ ßitie kurié noř iżġ ße pêreit iuſų́mp, ne gal': nei iżġ ten' musûmp pêreit'. Ir táre. Meldziu tawé téwė, idąnt ii nuſiųſtúmbei inġ namųs[2]) téwo máno, néſſą turių[3]) pęnkis brôlus, idąnt iiemus ſakîtų, idąnt ir iie noteitų ąnt ßios wiétos kąncżiu. Ir târe iam' Abrômas.. Tuř Maiżieſsių ir Pránaßus: tékłauſai ių́. O iiſſái táre. Ne téwe Abrôme: bęt[4]) iéi kas iż numirusſių eitų iųmp daris gaiłéiimą. Ii[5]) táre iam? Iei Maiżiéßeus ir Pránaßu ne kłâuſo, tad' nórint' kas iż numiruſių kełtų́s ne tikes.

## IZGVLDIMAS.

Praßókuſioi' nedéloi' girdéiomé, brólei miélauſieii, ioġ pirmas żįnġſnis iżgánimop iř intikêius inġ Diéwą Traiceié Wienatîii, atgimt iżġ wą́dénes, o Matt: 7. iż Dwaſios S. Bet' idąnt kas netikêtus, ioġ iauganá yř ąnt to, ioġ yř raßîta. Kas intikés ir apkrikßtiſis bus iżganîtas: rodze mûmus ßitái ßią diéną báiſią hyſtorią apé ßitą didżturį, kuris nórint gerái tikéio, ir búwo appiauſtitas, o wienok' yr' paſkąndintas: todrin' tiektái, ioġ miełaßirdúmo ne turéio, ir ſawo tûrtáis ąnt prabąngų́ wartôio. Ką geréus ißwîſsimé, kad' ßitą hiſtorią trumpái iżguldiſsime, kuriii tur ſawimp ne lîgų giwénimą, ant to paſáulo, didżturio ir Lozoreus, téipaġ wel' ne ligią âłgą abiém' páſkui numirimą. Ant gâło meldimą didżturio Abrômop', ir atſakimą Abrômo. [Płâ-]

## (268[6]) I.

Płâtus yř wártai, biło Wießpatis, ir ârdwas kêłes, kuris' wêda amżinonón'[7]) prapultin', yr dauġ żmonių tů kélú eit, O iżġ ąntros ßałiés łabái Matt: 16. ąngßtis[8]) wêrtai[9]), ir ſéuras kêles, kuris wêda inġ ámżiną giwâtą: ir réti yr'

1) Abrôme 2) namus 3) turiu 4) bet 5) † Ir 6) 271
7) amżinón' 8) † angßti 9) † wartai

kurié į atrąnda. Sżitų abieių kêlų ßwieſus cże pawaiżdus[1]) turimę toi' Ewangelioi? Néſſą didżituris płatumi kêlú éio inġ prápulti, o Lózorius ſeuru inġ giwâtą ąmżiną. Zmů nê kuris búwo didżturis, kuris dewéio purpurá ir biſsú Wilkeio. ir půtás dáre kiek dienós áprepnái. Czé túrime giwâtą didżturio trumpái Iob: 14. ißraßitą: kurio tikrůiu wardu ne įſpéie ir ne wadina, ioġ kaip ßéßelis peręio ioġ búwo kaip butų niékad' ne búwęs. Ioġ tie kurie ąnt żémes nor but ſkêlbiemáis, ne teip pigái tůs įrâßßó[2]) inġ knįgás giwâtos amżinós, ioġ ne wertais yr idąnt ſu teiſinikais bútų paraßiti.

Toie tad' giwátoie didżturio, rêgimê kêturis dáiktus, kurié iam' búwo prieżaſtimi ąmżino pażúdimo. Pirmas, ioġ búwo didżturis. Antras, ioġ brąngeis rûbais dewéio. Trêcias, ioġ půtás dâre kiek' dienós, ir geréios wálgimůſe. Ketwirtas ir galâuſes, ioġ élgetą niékino ir ne kůpe. Nes nórint lôbiêi ne pikti yr pâtįs iżġ ſawęs ir łabái didę páßałpą tur iżgánimop kad' įeis[3]) kas gerai wartóie, kaip Abrômas, Iôpas, Dówidas, ir kiti: bet wel' kad' kas įéis[3]) dûkſis, arba kad' kas iůs ąnt prabągų pagrężê, tad' bus prieżaſtimi amżinós prapultiés. Ir ne dôwanaį[4]) Wießpatis Chriſtus paſſâke, ioġ pigesń yr werblûdui, pérłiſt'[5]) per ſkiłą ádatos, neġ didżturiui łéit karaliſten' dąngáus. Lucæ 18. Ir kitói' wietoi'. Dêiá iumus, tieġ, didżturei kurié cze túrité ſawą Lucæ 6. palįnkſminimą.

Weizdekiġ, iog cze nê mini, idąnt ßitas didżturis túrtą ſawą pikiâi[6]) butų nupêłnęs: kaip per płeßimą, per wagiſtą per nůmas, per wilús, bet ioġ tûrtais ſaw ąnt eikwóiimo padůtáis ir páſkirtáis piktái wartôio: iżdawinêdamas iůs, tiektái ąnt prabąngų, ąnt pômpų, ąnt parednių ąnt půtú, ąnt gêrių ąnt grôżių kûno, ioġ tiektái ape kûną, o ne apé dûßią rûpinos, ir ioġ ąnt élgêtų miełaßirdúmo ne turéio: o daugeſń ąnt tokio pawârgelo ir miſérno żmógaus, kaip búwo taſsái Lózorius, tadąġ todrin' tiektái pałáidůtas búwo pêkłoi'. O ięigi ßitie kurié sáwo élgętomus ne důſt' kalti yra ámżino pażúdimo, Matt. 25. ir prapultiés, kągi dabár kurié ſwętima wêrżia, kurié pawárgelus kaimînus ſawus wárgina, kurié deßimtînú ne vżmôka, kurié ßwęnwagįſté[7]) płeßimó[8]), dreßkimú[9]), wagiſtê nůmomis arba wîlumi, ſaw ſwętimą tûrtą, ir wáldżią atima.

Dábókimeſiġ iżġ ąntros ßaliés, koki wel' búwo giwatá Lozoreus elgetos ir búwo, tieġ, nê kuris' élgeta wardu Lózorius kuris gułéio wártůſęmp io piłnas wocżių, géizdamas, idąnt' butų paſótintas trupuczéis kurié biréio nůġ ſkomiós didżturio, bét ir ßunes ateidami łáiże wôtis io. Cze wel' turimę kêturis priéßus dáiktus, kurié Lózoriuî búwo prieżáſtimi ir páßałpa iżgánimop amżinop, per kuriůs káip lipînemis įlipo inġ dągu. Pirmas, ioġ búwo

1) pawaizdus 2) įrâßo 3) iéis 4) dôwanai 5) pérliſt' 6) † piktái 7) ßwęntwagiſté 8) płeßimú 9) dreſkimú

êlgeta grînas: Antras. ioġ búwo ligônimi árbá pilnu wocziu. Tręczes ioġ bádą kęntéio. Kętwîrtas, ioġ ſu tů wîſsú kų́ntrumą[1]) ſaugoio. Anſai búwo żmů łobįngas, o ßiſai grinas élgeta, ąnſái żibêio purpuroi' îr biſſę o ßiſsai Lozorius piłnas woczių, ąnſái wálge ir gêre apſtú kiekdienós, o ßis' butų́ êdęs ir trúpuczius, kurié biréio nůġ ſkomiós io: ąnſái búwo teiṗ' ne meiłaßirdųs[2]), kad' ąnt' teiṗ' didżio pawârgelio ne ſuſimiłe kurio miſeriá ápſłepta ne gałéio iam' bût', kadą́ġ iiſsái gułéio wârtůſęmp, ir po akimis io, ir ioġ tokimę gâuſumę ir apſtę patis bûdamas ne norêio gęłbet' żmógaus tokio pawârguśio, idą́nt' iam' pęnt' ßunų́ wálgimo ne gintų́ ne pełdêtų, ir ne gaiłetų́ iam' trupucżiu puldinéięnczių nůġ ſkomios, teiṗ ioġ [ąnṫ gâło] (271)[3]) ąnṫ gâło búwo ſmârkeſnįs[4]), neġ ßúnés io, kurié ką gałéio pawârgelui padâre, łaiżîdami żaizdás io: ioġ ąnṫ gáło, teiṗ búwo ne rūpinąs apé iżgânimą důßios ſawós: kad' ne trupucziú kurié ne wokémi ir ne wâłomi gâißo vż nieką ne pâgręże, anṫ naudós élgetos, o ąnt pełno ſawo.

Taſsái wel' élgeta tą gâmtą turéio ſawimṗ, ioġ aną didį wárgą grînumo ir ligós teiṗ kęntéio ne tiektai patis bûdamas ſawimṗ, beṫ ir tů metů kád' gułêdamas wártůſemṗ io, regéio didį aną âpſtą ir pałáimą didżturio, ir didį nůżmumą io prieß ſáwé: ioġ wienók' ne murmêno prieß Wießpatį Diéwą nei ſkúndeś ąnṫ teisîbes io, nei piktżodżêwo, nei kêike didżturio: bet' ſu didziu nuſiżêminimu gêide tiektái trupuczių puldinéięncziu nůġ ſkomios ir to mażo dáikto ne łabái pabódoś, beṫ daugésñ rôdimu wârgo sáwo, o neġ ßaukſmu êlgetawo.

Bet' kodrinaġ élgetą tikrůių́[5]) wardú įſpêio? Neś norinṫ żmoneſią́mṗ żimęſni yṙ wardâi didżturiu, neġ élgetų, ir ſu pagerbimú êſt minimi: o
1. Petr: 5. élgetų́ wardái, arba nůdemu yṙ ne pażįſtami, arbá iei iůs żino, tad' ių ne noṙ minéṫ. Beṫ Diéwas êlgetas ir newâłomus, ir paſaulo ne żinomus wardáis įſpêie ir wadina ir pażįſta ir iêis gêrįs[6]). O łapûnų wel' ne pażiſta ir niekina iůs. Dáwe mumus wel' pamókſłą iżganitoies můſų idą́nṫ mes kad' mes ape kienó gamtás bîłomé tikrůiu wardú żmogų įſpetumbime paminétumbimé: beṫ kad' kienó nůdżeś paminéṫ túrime, tad' perſónos minét ne túrimé.

## II.

Girdéiome ne wieneriópą, o tikrái kitókią giwâtą, tų dwieių perſónų́: dabokimeś iau wel' abieių́ pabáigos. Ir tikos kaiṗ númire anſai élgeta ir nugabę́ntas yṙ nůġ Angełų́ ing priégłapſtį Abrômo. Numire wel ir didż-
I. Cor: 10. turis, ir pałaidotas pragaria. Iżtikimàs ir ſuſimiłſtaſis W. Diéwas, nie pri-

---

1) kų́ntrumą 2) meiłaßirdus 3) 272 4) ſmarkeſnis 5) tikrůiú 6) gêris

łáido, idąnt pawárgelis Lôzorius turétú bût gúndintas daugéſñ neg gałêtų I. Cor: 10. pakêlt, ir tódrinag įį pirm' ême iż to paſáulo, idąnt tû grêiczéus paginêtų wárgą io, ir dûtų âłgą kąntrumo io. O didżturiui wel' palidêio mêto, idąnt atgrißtų, patarptų ir giwas liktų. Bêt kad' ne maż patârpt ne noréio, númire wel' ir didżturis, ir pałáidótas pekłoi. Ne padêio iam' łobiei nei didżêwimas, nei grôżei to paſáulo. Wiſſa czionai ne mitęs paliko: ir kaip nieko ne inneße inġ tą pasâuli, teip wel' iżġ io nieko ſu ſawimi ißnéßt ne gałėio ißémus tiektai dárbus ſawús kurié ioġ niekaṁ geraṁ ne derą buwó, todrináġ ne ſtebukłas, ioġ pałáidotas yr' pragare. O iżġ ąntros ßaliés Lózorius ką[1]) pirṁ gułêio wartůſęmp didżturio, taſſái nu dabár îlſis priegłapſtiie Abrômo, kurį ne ſénei ßúnes łáiże, ßitą nų Angełái nêßá, kuris pirṁ búwo didimę grînume, taſſái nu gêriůſe ne iżbiłomůſe, kuris pirṁ buwo badůſe taſſái nu apſté didime. Trumpai biłąnt' wiś kitáip atwîrto. Didżturis tápe élgeta, o élgeta didżturiu, êlgeta núneßtas nůġ Angełų, inġ priégłápſtį Abrômo, o didżturis pałáidotas yr pragaré ant wêlino Cimęntoréus. Ir kuris' cze trupucziu êlgetai nê dawę[2]), nų élgetaip ßłáko wąndenes élgetauie.

Nes' téip toláus Hiſtorioi' bîło: ioġ didżturis bûdamas anoſe ſúnkioſe kąnciose, ir ißwîdęs nůġ tôło Abrômą, ir Lôzoriu prieglapſtii yo, pradêio iop ßaukt ßitais żódżéis. Téwe Abrôme ſuſimilk' ąnt' mané, ir nuſiúnt Lózoriu, idąnt pamirkitų gáłą pirßto ſáwo wądenįie[3]), idąnt atáuſitú[4]) lieżuwį máną, nes kęnczių[5]) didés kąnczes ßitoi' liepſnoi'? Ir kurióġ ne paiudintų teip nużêminta ir teip' miſerną małda? Ir gałéioġ kas kad' ko mażêſnio praßit? Ne drįſſo praßit ſkleníczios wądenes, ne drîſſo praßit idąnt pamirkîtu wiſſą rąnką wąndeniie, o kas ſtêbukléſnio ne drįſſo praßit idąnt pamirkîtu wiſſą pirßtą, tiektái wienát prâßo idąnt padażîtų gałâli pîrßto wąndêniie, ir atwéſsintų áną gêrių ir kałbingą lieżúwį io, o wienok' ir to máżo dáikto ingit ne gałéio, ir ne įngis ąnt ámżių. [Ir cze]

(272)[6]) Ir czę dabókis kas tatái yr bût' prágaré, arba pêkłoi' tatái yr, kęſt' tas ſųkés kąnczés liepſnói' łáiżdanczioie, be wiéno palįnkſminimo, be wiéno pâduksio iżłůſawimo[7]), bê wiêno pałąngwinimo, be iokios pabągôs, ąnt ąmżių ąmżių ir toláus. O ne łaimuſis dįdżturi[8]), geréſn' búwo niékad' tų gerių ne pażint, bet ir geréus búwo ąnt to paſaulo ne gimt, o neġ intękt[9]) inġ tokiůs baiſumus. Ne norêiei cżé kłauſit bałſo élgetos? úżwerpei ſaw auſis ant ßâukſmo io, ir todrinaġ wel' dabár ßaukî bêt dówanai, élgetauii bét tawęs ne kłáuſo. Nes ſûdas bê mielaßirdúmo[10]) ne turéio. Iacob: 1.

1) польск. co 2) dawe 3) wądeniie 4) atáußitų 5) kęncżiu 6) **273** 7) iżlůſawimo 8) didżturi 9) intękt 10) послѣ **mielaßirdúmo** пропущены слова для передачи польск. będźie temu, ktory nád bliźnim ſwym miłośierdźia

Kłaufik' ką iam̃ Abrômas ant̃ to atfâke. Sunáu, atmįnk' faẃ, ioġ tu ißemei gêr̃ giwátoi' fawói', o Lózorius téipaieġ wifsa pikt̃ iżkęnteio. Szitáiġ nú iiffai wel' lįnkfminas, o tu êfsi kąnkinamás. Ręgi kaip̃ pawoiu yr̃ bût̃ geriûfę, ir̃ apfté, ąnt' to pafáulo: idą̃nt taẃ ßitąie pałáima ne iłgái patęnkenczê Wießpatis Diéwas ne vżmokêtų wiffo, iei ką kad' gêro padaréi? Ręgi iż ą̃ntros ßaliés, kaip̃ naudįnga yr̃ czę ąnt̃ to pafáulo páfkui Wiéßpatį krîżių
Iacob: 1. fawą tû intimpos nęßiot̃, ir kęft' grînumą, ligás ir badús? Todrînaġ ne dô-
Lucæ 6. wanai mus graudina Iokûbas S. idą̃nt̃ tai faẃ turêtumbimę vż lįnkfmîbę wiffokią, kad' inġ tûłas pagundas impúlfimę. Ir̃ ne dówanai w. Chriftus bîło. Pałáiminti efté grinieii, nes iûfų yr̃ karalîfte Diéwo. Pałáiminti kurié nų wêrkętę, nes iûkfites. Pałáiminti kurié nų álkftatę: nes' bûfsitę paffótinti. O iżġ ą̃ntros ßaliés bîło Dęié iumus didżturęmus, kurié túritę palįnkfminimą iufų̃. Deié iumus kurié ęfté paffótinti, nes' álkfitę[1]). Deié iumus kurié nų îûkęteś nes wérkfitę ir deiûfitę. Kas kadą̃ġ teip̃ yr̃, kodrin' ßito kélo płatáus ne fêrgameś, kuriû teip̃ dauġ żmonių bę palaubós eit̃ inġ pragarą? Kodrin' nûġ io kû toláufęi notftóiemę? Kodrin' tû ąngßtûiu teip̃ łabái biéurimes? Kadą̃g tai wiffa ką czę ąnt̃ to pafáulo rêgime, ne iłga patêką yr̃, o ko nê rįgimę tatái yr̃ am̃żina. Ar ne gerêfn̄ trúputį nukę́ntéius, eit̃ kad' numîrfimę inġ lingfmîbę amżiną: o neġ cze ąnt̃ to pafáulo truputį pałagius[2]), įéit ing áną úgnį ámżįną? Didżiáufei ioġ kas kârtą inġ prágarą intêks, tas' iau niékad' ąnt̃ ámzių ne iżęgs inġ dą̃gų̃: kaip ir tas' kuris' dąguié, pałáminimo[3]) fáwo daugêfn̄ ne paterios.

III.

Kad' ąnfái didżturis êlgeta pirmós małdós fawós Abrômep̃ įgit̃ ne gałéio, mêłdżia iį ape kitą: idą̃nt̃ wiénók' nûśiuftų̃ Lózorįų[4]) pranéßt̃ brôlamus io, idą̃nt̃ wel' ir iie ne intęktų̃ inġ tokefsiau kąnczes. Bet̃ ir to wârgeta ne įgiio: idą̃nt̃ pamatitumbimę pirmiaus, ioġ pażuditieii iau faẃ, nei kam̃ kitam̃ ą̃nt̃ awżių[5]) ne gál' įgit̃ nei ißpraßit: bet̃ teip̃ tur̃ bût̃ bę iôkio palįnkfminimo. Antra, idą̃nt̃ îßkalbio ne turêtų̃ tie kurié prágaro kąnczias niékina, arbá vż fekmés tur̃, ir maż iomis pakrútinas, ioġ ne iôkio numirelo ne regéio, nei girdéio: kuris' fugrißtų̃ ir pafsakîtų iiemus apé kąnczés, kurés iau ragâwę[6]) butų̃, arba apé láupfę dąngáus karalîftes. Bet̃ mufip̃ ßwiefús raßtas, ir żódis Diéwo, apé tatái, tur̃ bût̃ żinomefnįs[7]) ir wertêfnįs[8]) tikéiimo, o neġ lûdimas numirelu. Nes' ięi żodżiui Diéwo nê tikimê, tad' tikrái nei páffakái ne wiéno iżġ numirufių kêłufio ne tikêtumbimę.

Bet̃ iei pakłáufi, kodriu' tas didżturis daugéufei ąnt̃ lieżúwio kêute?

---

1) álkfitę 2) pałaigius 3) pałáiminimo 4) Lózorių
5) amżių 6) ragâwęs 7) żinomefnis 8) wertêfnis

Ant to atſakáu ſu Grigâlumi S. ioģ kas ků nuſidéſt', tů wel' bus kłupoîtas. O ioģ tas didžturis łápino kûną ſáwą ßwéłniůſe ir pútłůſę ruboſe, todrin nų ápwiłktas yr liepſnomis łáiždąnczomis. Ir ioģ liežuwiui ir gardúmui ſawám' pridawinéio tûłų gardumînų, édęſio[1]) ir gérimo brągaus, o top ioģ prieģ ſkomios ąnt pûtų ſawú, didžių[2]) kâłbeſių[3]) apîkalbîęis, głâudomis ir pałaidûne biłá, bę twarkos nuſidéio, kadąģ iżģ ėdeſio ir iżģ gérimo gêrių, wiſſados didis kałbéiimas płůſta, todrinaģ didžéuſéi io liežuwi lîecze ir kąkina.

Ant to ioģ ąnſái didžturis pamâte Abrômą, ir práße ſaw ąnt pagáł-[bos,] (273)[4]) bos, iżģ cze túrimę, bîło Eutimius, ioģ anamé paſauliie ne tiektái nůdžiotieii rêgi teiſinikus, ir teiſinîkai piktůſius, bet ioģ yr wiénas ąntrą pażįſta. O ioģ Abrômas teip apſtú girdéio práßimą ir małdą io: iżģ cze wel' Cyrîllús priwadžioia, ioģ dûßios múſų po ſmêrti ßwieſei żinós tiek', kiek' ſomus reiks iżgânimop, arba pażúdimop, pagál' nůpelnų ir darbų kiekwiéno. Nes' ięi teip aßtras wîzius bųwo[5]) dûßios didžturio, ir girdéiimas dûßios Abrômo, nórint dábar ne búwo dąnguié (bet anói wiétoi' kurį[6]) bę pawôieus ir ramioi, kurioi' łâuke atpirkimo W. Chriſtaus, ir ąnt atwerimo dągaus, per mirimą ir dąngun' įżęngimą io) kodrinaģ ßwęntiéii iżģ dowanós Diéwo, ir mûſų priwâlimų regét ir múſų práßanczių iżgirſt' ne turêtų? Ir ięi kánczios ne kłáudeio niéko didžturiui, idąnt butų ne turéięs rúpintis apé brôlus ſawûs tadąģ tikrái mażéus kłaudes ßwęntiémus anóii lįnkſmîbe, kurią tur dąnguié: idąnt wel' apé mus rúpintis ne turêtų, daugéus búdami méiłeie tobuli. Iżģ czionái wel' môkêmes, ioģ ßwęntieii méldżéś dąngúie vż mus. Nes ięi taſſái pragaré bûdamas méldześ ir prâßo vżu ſawûs. Kaipaģ toli daugéus ßwęntiéii ir ißrinktiéii Diéwo, mélſtis ne gal', ir ißtieſós méldzę, kurié teip dide méiłę tur prieß mus.

Eutimius cap: 59. in Lucam.

Cyril: lib. 9 in Leuitic.

O ką Heretikai kliéſt', idânt' dûßios numįrušiu[7]) po ſmêrti ne gałétu roditiś, to iie iżģ czę parôdit' ne gal'. Nes' ir Abrômas ne bîło, idąnt' Lozorius ne gałéięs butų bût' giwúmpiump núſiųſtas: nei didžturis praße, idąnt Abrômas nuśiųſtų dûßią Lôzoręus: bęt' idąnt' Lôzorius iżģ ráßto[8]) numirušiu kęłtûs? Bęt' Auguſtinas S. priwadžioie iżģ S.[9]) ioģ nê kurié numirelei, kârtais giwûmpiump śiunczemi eſt'. Kaip' Samúelis numiręs paródeś Sáului: ir Maiżiéßius Apâſtałamus prieģ Wießpaties pęrmainimui: téipaieu ir ßwęntiei[10]) nę kurie rôdżęs żmonémus, ne tiktái[11]) ſapnę, bet' ir owiię: arbá ſawoie tikroię perſóneie[12]): arbá per tarnáwimą Angełų: kurié ių perſónoię, iżģ įſâkimo Diéwo, rôdżeś ßitięmus, kurié per nůpełnus ßwęntųių nê kokius palįnkſminimus įgîię ir tur.

Augustinus de cura pro mortuis Cap: 15.

Regum 46. Matt: 17.

---

1) ędeſio 2) didžiú 3) kâłbeſiu 4) 274 5) buwo
6) исключить kurį 7) numirušiu 8) исключить ráßto 9) S. ráßto
10) ßwęntieii 11) tiektái 12) perſónoie

Chrifoft: con: 2. de Lazaro. Bet' fugrįždami pirmęsniop pamókfłop tos Ewangeliôs atmįkimę brólei miélaufieii, iog tóii trumpóii giwatá múfų ner' niékas kito, tiektái lîgęi kaip Comediá, kurioi' wieni didżturių, kiti úbagų, wieni łaimuių, ąntri ne łaimių perfónų îpatinęs neßioie. Bet numirųfsiemus[1]), kad' nûġ ių nuims ßitas liczînas, kurés czionáį[2]) neßioio, tęnái dabár parôdifsiś, kas kû búwo ißtiefós' Nes' kaip Comediioi' dażnái práftas żêkas neßioie ąnt fawęs perfóną karálaus, kuris kad' ią númeta, tad' yr pâwargulu, teip kaipo pirm: teip páfkui numirimą, kurié czion regéios łabai łaimumis pafsirôdis didżeis pawárgeleis. Kaip túrime pawáizdą tamimp didżturip, kųris[3]) tûieu kaip ißéio iżġ tos giwâtos, kaip iżġ Comędios[4]), ir núeme anás parednés ir liczînas, kuriomis czę rôdeś łâimumi, râdos wifsų pikczêufiu, ir iutêko inġ tokés didés kąnczés, ir fúnkîbes ámżinas. O iżġ ąntros ßaliés Lôzorius kuris toie Comedioi' teip mifernú regéioś, paródeś páfkui numirimą łaimiaufių[5]).

Kadąg tatái teip ir krîkßczionis miélieii Weizdékité ięs turtįngieii, idąnt tųrtais[6]) faw padûtais gęrái wartótumbit, ne ąnt pómpų ne ąnt parédnių, ne ąnt apfiriiimu, ir girtîbių iûs iżdawinédami: bęt réikałus élgetų vżkaißidami. Sêrgegites[7]) ßito, drįn' Diéwo miélaufio, idąnt czę êmę áłgą gerų darbų fawų (ięi kuriûs túritę) páfkui numirimą notéitumbitę iuġ anâs fųnkêfęs[8]) ir uepâkialemas kąnczes, kurios ąnt ámżių niekad' ne paláus: ięi iau nûġ ßwęntûių ne wienós pagâłbos apturét negałetumbit? ioġ ių toi giwa-

Luc: 16. toi' gęntimîs ne padâretę iżġ mámono netéifaus. O ięs wél' élgetos, úbagai, ligónįs, áłkanieii, pawârgelei, paniékintieii, priiieliefti żmônes, lįnkfmįnkites tû pawaiżdû[9]) Lózorius[10]), ir anû pâdukfiu giwátos atéifęnczios: o kántrei kę́fkitę wiffás kanczés. Nes trúputį cze pakintêie, ingįfsitę karûną kąntrumo iúfų ir páfkui ßitą wargų giwâtą in têk-[fite gi-] (274)[11]) fite giwâton' amżinón', kur yr tikras pákâius, dżeugfmas ir linkfmúmas bę gâło. Tatái mumus wifsiémus têikis dût Wießpatie Diewé wiffagâlįs, per Iêfų Chriftų Súnų táwą. Amen.

---

Nedelos Antros po S. Traycei, Ewangelia apie Weczerią, Lukoßiuo 14.

Anuo metu: Sáke Iefus mokitinemus fawiémus priéżodi tą, żmû uê kuris padâre Weczêria didę, ir pâkwiete tûłų. Ir núsiunte tárna fáwą metû Weczêrios, biłot' pakwieftiémus, idąnt' ateitų: nes iau pazopôftita yr wiś.

---

1) numirufsiemus 2) czionái 3) kuris 4) Comedios 5) łaimiaufiu 6) turtais 7) Sêrgekites 8) fųnkę́fes 9) pawaizdû 10) Lózoreus 11) 275

Ir pradéio draugé wiſsi iżkałbinétis. Pirmas táre iam', pirkáu kiemą, ir turiu rêikałą ißéit ir apżwalgit' ii: meldżiu tawe turék' mané vż iżkałbêta. O kitas táre: pirkáu pęnkis iųngus iéucziu: ir eimi ių pamégintų: meldziu tawé turék' mané vż ißkałbétą. O kitas táre mótéri wedżėu, ir todrin' ne gałú atéit'. Ir ſugriżęs târnas paſsâke tatái Wießpati ſawám'? Tad' apſißókęs húkinikas, táre tárnui ſawám' ißéik' grêitai ąnt' vliczių ir ant' ſkerſlelų[1]) mieſto, o élgetas: ir łąßûſius[2]) ir ráißus, ir akłús inwęſk[3]) ßęnái, ir táre tárnas: Wießpatié padaréu kaip inſakėi, ir dábar wieta yř. Ir târe Wießpatis târnui. Ißéik ąnt' kélų ir vżtworių, ir priwérſk' ieit': idąnt' papilditus namái mani. Nes tatái ſakáu iumus, kad' ne wiénas iżg wiſſų anų kwieſtúių ne ragáus weczêrios manós.

## IZGVLDIMAS.

Szion' dienon' girdeiome brôlei miélauſieii, iog ne ganá intikét ir apſikrikßtitiś wardan' Trâices S. tai yř, Tewo, Sunáus ir Dwáſios S. Bet rêikia ir gerų ir ir[4]) méiłaßirdų darbų, kurių iog ąnſai didżturis ne turéio pałáidotas yř pragaria. O ßią diéną wel' môkemes, iżg tos Ewangeliós kurią girdêiotę, iog ne tiektái tie, kurié płatumi kélú wáikßczioie, bus pażudîti: Bęt ir wiſsi, kurié del' to paſáulo pįnklu arba wargúmų vżmîrßta ir apłâidżia diéwißkus ir iżgânąncziûśius dâiktus, kurié drin' kiemų, iêuczių, arba mótęrų ſawų, ne noř atéit, ąnt węczêrios Wießpatiés. Ir tatái del' to, iog ßwieſá atêio ąnt to paſáulo, ir iie daugęſň įſimiłêio támſumų neg ßwieſós. Ką gęręus Ioan: 3.
pamatiſſimę iżg iżgûldimo tos S. Ewangeliós prîeżodżio, kurį[5]) mumus czé pirm' apraßinéie dide gerîbę ir dóſnumą Wießpatiés [ir Dié-] (275)[6]) ir Diéwo múſų: páſkui to ne mêiłumą didés púſſes żmonių: ąnt gáło mókęſtis[7]) to ne mélingumo[8]).

## I.

Zmôgus nékuris padáre didę weczeria. Zmûgus[9]) taſſái yř Wießpatis ir iżganįtoięs múſų Iéſus Chriſtus, tikras Diéwas, iř tikras żmogus: kuris ne del' kurio ſawo rêikało, nei del' kurios naudós ſawós, tiektái iżg tikrós małónes, o gerîbes ſawos, o drin' mûſų iżgânimo, padáre mumus per įnkûninimą ſawą, ßitą didę weczerią múſų atpirkimo, kuriąię wiſsi ißtikimieii io, ir czionai ąnt to paſaulo ir ąnt anó, gaiwinas ſu lįnkſmîbę: tatái iř dûna żôdżio io S. ir tûłais walgimais ßwęntuiû Sakraméntų, o didżéúſei kûno ir krâuio io, o numirę giwatá amżîna.

1) ſkerſkelų 2) łųßûſius 3) inwéſk 4) исключить второе ir
5) kuris 6) **276** 7) mókeſtį 8) méilingumo 9) Zmôgus

Todrînag ßitoii węczerę pramintá yra dide. Néſſą didis yra kuris ią múmus padáre, ir iżg didés méiłes, ir didżiu ißmitimu ią padáre. Nes' ne ſidabrú ne âukſu, bet krauiú brąngęuſiûiu ſawú pazopôſtiio ią. Ant to didi yra namái kuriûſę ią dâro, tatái yṙ Bażnîczę io S. wiſſatime, teiṗ cze ąnt to páſaulo dabar karêuięntiii, téiṗ ir anóii dąnguié Triumphawoiątiii, ir didie¹) yṙ didúmas ſwęczių nurimſtanczių, kurié ſuſiwaikßtineię ąnt tos węczêrios: o wienók wiſsi ſusidera, ne teiṗ ąnt ßatonißką²) weczęrią³) kacerſkų kur wâidų ir kâuliiimu piłu'.

Ant tos tad' didés ir brągios weczęrios pirṁ Wießpatis Chriſtus patis per ſawé pákwiete tûłų, tái yṙ wiſsų Zydų ir ių wîreśnių: ir páſkui to, per tárną sáwą, tatái yrá per Apâſtałus ir ſakîtoius żodżio ſáwo ąntru kartú iûs vżkwiete, kad' iau búwo mêtas weczêrios, tatái yra, páſkui ſáwą vżżęngimą, idąnt ateitų ßitie, kurié iau búwo pirṁ vżkwieſti. Nes, tieg, iau wiſſa pazôpoſtita, dągûs átwiras, prâgaras ſudaużîtas, nûdżę iżteptá, giltine pêrgałéta, wiſsos ſłáptes muſų iżgânimo iau yra apſakîtos.

Dabôkiś iog Wießpatis Chriſtus sîunte ne daug tarnų, bęt wiéną tárną, kwiéſtų ąnt tos weczęrios. Neś nórint' tuṙ tûłus Bażnîczioi ſawoi' Apâſtałus, Piémęnis, ir ſakîtoius, wienókig ßitie wiſsi yṙ vż wiéną, iog wiſsi wienáiṗ môkia, ir ąnt wienós weczêrios kwîecże: o karcieriuſiąmṗ⁴), kaiṗ tularôpos yṙ welinißkos weczęrios teiṗ wel' tularôpi tikéiimai, tularôpi Miniſtrai, ir tarnái ßatôno.

II.

Girdéiomê trumpiauſei doſnumą ir aprêpnúmą Wießpatiés ißganitoio mûſų. Ißwiſkimeg iau didį ne méiłumą vżkwieſtųių ſwęczių. Ir pradéio ißkalbinêtis draugé wiſsi. Peṙ tas treiopas żmónes, kurios bûdamos pirṁ vżkwieſtós, ißkalbinêięś idąnt notaitų toſṗ brąngioſṗ węczêrioſṗ ißmánoś wiſsi, kurié tułais żémiſkais⁵) dáiktais, ir to paſáulo rûpeſceis apſipainioię vżtrúko Wiéßpatiés pawadinįmo, ir atpûłe nûg karaliſtes Diéwo. Kaiṗ ir per tûs tris dáiktus, per kiémą, per įauczių s⁶), per mótęrį kuréis ißkalbinêios, anie trįs dâiktâi, kurie daugeuſei Wießpatâuię ąnt to paſaulo, ir didżéuſei żmónes nûg dáiktų iżgánąnczių attraukinéie, tatái yra, łóbiei, rûpeſcei
Lucæ 8. to paſáulo, ir geréiimai kûno. Kaiṗ anámę⁷) priézodiie tûrimę ape ſeięntį. Iog tóii ſêkłà kurii impûłe tarṗ erßkeczių żimina tûs, kurié nórint girdêio żódį Diéwo, bet nûg rûpeściu ir łóbių ir nûg gêrių giwátos eidami nuſmêlkia: ir nótneßa waiſeus. Arba kaiṗ iûs Iónas S. apraßinéia kitôkiu budu, ir

1) didis 2) ßatonißkų 3) weczęrių 4) kacieriuſiąmṗ
5) żémißkais 6) iauczius 7) anamé

**kitáis wardâis, ßitie trįs daiktai** yra geidulis kúno, geidulis akių, ir **didżê**wimas **giwâtos: tatái** yra **gêrêi** kûnißki, gódes ir didżewimas. 1. Ioan. 2.

Tais dáiktais apſipainioię, nóréio bût iżkałbêtais, pirm Zydai, ir nu [iżkał-] **(276)**[1]) iżkałbinéięs Heretikai, ir piktiéii Catholikai. Néſſą pirmieus Zydai driu' gôdo ſáwo, kurį iiemus Wießpatis Chriſtus dáżnai iną akis ißrugôie, drin' pútłumo ir didżêwimo ſáwó ir drin' gêrių ſawų paniékino żódį Diéwo, ir ne noréio atéit ąnt tos weczęrios. Wieniémus kłáudéio kiemái, tatái yr, ápſtas ir túrtái to paſáulo. Kaip aniémus Pharizéußamús apé kuriûs Lukôßius S. ráßo, kuriûs kad' W. Chriſtus graudino pawaizdu tiiuno anó, idąnt apweiżdétuś[2]) ąnt atęnczio męto, ir darîtų ſaẃ gęntis iżg mámmono ne têiſaus, girdédamî tatái wiſſa anié Pharizéußái, kurié búwo godįſsi, iûkeś iżg io. kitiémus klûde pęki iųngái iauczių, tatái yr, dwârnumas ir didis ißmânimas ape ißmintis ir mókſłus ſawús, arbá didżêwimas miſêrnus to paſáulo: Kaip aniémus kuriump Wießpatis Chriſtus teip biłóio. Kaip iųs tikét gálité, kurié gárbę wiénas nûg ąntro priimdinéiete, o garbés, kuri nûg pátiés Diéwo yr ne ïéßkote? Ape kuriûs taſiag Iónas S. ąnt ąntros wiétos biło. Daug ir iżg kunigáikßczių żydu búwo intikéię ing Chriſtų Wįeßpatį[3]) múſų: bet driñ Pharizéußų ne ißpażino ßwieſéi tikéiimo ſáwo idąnt ir[4]) bażnįczios ne butų iżmęſti' Nes' įſimiłéio garbés żmonių daugeſñ, neg garbés Diéwo. Trętiémus klûtis búwo mótęręs, tátái yr gêręi kûnų, kuriûs némintą butų turéię pamêſt' ir apłáiſt' kad' butų Chriſtų priimt ir ſakiot turéię. Kaip Apâſtałai Szwęntiéii padáre. Lucæ 16. Ioan: 7. Ioan: 12. Matt: 19.

Szitáis dáikais[5]) vżturêti ne ißtikimiéii Heretikai, iżkalbinéięs[6]), idąnt noteitų ąnt tos ßwęntos węczêrios, wienós wierós ir mókſło krikßczżioniβko wienariopop wartóiimop Sakraméntų ßwęntûių, o páſkui numirimą, ąnt weczęrios giwátos amżinós, ąnt kurios iau ſęnéi yr vżkwieſti, kad' apkrikßtiioś toiág S. Bażniczioi' wiſſatimeie. Kwîete iûs ne ſenéi per aną ßwęntą ir wiſſatimes Tridento Concilium, kur teip daug Biſkupú ir Dáktarų ſuſiważęwę búwo iż wiſſós krikßczionįſtes[7]) drin' ių païeßkoiimo. O kaſg įżg[8]) to kad' ateit ne noréio, kad' nieko nótneße, tiektái niekam' ne derąnczius ißkaibinéiimus[9]), ir tûłas iżgrążas. Kwîecze iûs ir nu tû intimpós: bet wieniémus klûtis yr gôdas, iog iiemus pagardéio wáłnumas Ewangelios, kurſái yr, deßimtînų ne vżmokét, turét pleboniés, apwilſt' kiémus ir turtús bażnįczios. Tatai wiſſa nemitę turêtų bażniczżiomus atadût, ir ketwerïopai ton' wiéton' atadût ſu Zachéußu, iei turêtų atéit ant tos weczérios: ir todrînag bewâliię teip atlikt ir prażût ąnt ámżių. Kitiémus kłaudżia pęki iungái iâuczių, tatái yr pękios pôros paiautimų, ir ißmintięs[10]) ių kûnißku, tatái yr,

---

1) **277** 2) apweizdétuś 3) Wießpatį 4) iż 5) dáiktais 6) iżkalbinéics 7) krikßczioniſtes 8) iżg 9) ißkalbinéiimus 10) ißmintiés

didżêwimas, ir didis iſmánimas apé ſawę: ioġ niékam' tikét ne noṙ, ko pirm̄ paiiautimáis ir iſmintimis ſawomis ne iſprobawoia. Nêſſą daugéſn̄ tiki pátis ſaw̃, neġ bażnîczęi, ir tikrám' żôdżiui Diéwo, kurio niékur kitur, tiektai Ioan. 20. bażnîczioi', neṙ: ir biło ſu neiſtikimůiu Tamôſiumi. Iei ne regéſsių[1]), iei ne palitéſiůs, iei ne paczîupoſsiu, iei ne pêrmaniſsių[2]), tad' ne intikéſsiu, ir ne noṙ priwérſt' iſmintiés ſawós pakłuſnúmoṗ tikéiimo. Tad' wiénas mêgina ių̨gą iauczių akių ſwęnczęuſime Sakramentę: ir ioġ páſkui paſwęntimą niéko daugêſn̄ nê regi, ioġ ne wienós átmainos nê regi S. ſakramenté. Wienát' tiektái tąiéġ bâłti apſkritúmą, ir tąiéġ gardéiimą, teipo kaip' ir pirm': kadą́g biło, ir blúżniię, ioġ tatái yṙ łetá důna tiektái, kaip' ir kitá, ner' kûno Diéwo. Kiti probawóie ių̨ngą iauczių auſių priſikłausîdami, tų ir ſių ſéktų, ir aprįnkinédami ſitą kuri iiemus gęreus pâgardi, ir kuri iiémus didęſnés wálniſtes kûno żâda: ir parſsiúnczia tárną, ir atpuldinêie nůġ wienîbes tikéiimo krikſczioniſko, tóſṗ arba ſioſṗ ſéktoſṗ. Padés iiemús (ąnṫ paſkąndinimo) wiená kaip' ir ąntrá.

Raſsi ir tokių tůłus tarp' átſkałůnių, kurié regêdami ſwieſéi, ioġ tarṗ tų nauių̨ių Ewangelikų, nei wienibes, nei ſąndoros, nei tieſós nei dwaſios, nei Diéwo yr', tiektái neſuderéiimui[3]) wâidai, kâuliiimai, atmainimai, blůżniiimai, fálſių̨s, wîlei, paſsiłaidimai, iżdrikúmas, netwarká, prabągái tůli: tatái regêdami per akis iau butų ſugrîżę wieníſteſṗ bażnîczios wiſsati-[mes, iżg] (277)[4]) mes, iżg kurios iżpůłę[5]) del' ne twarkos ſawós idąnṫ ne gédetųś żmonių kad' ne biiótųś tų Pharizéuſu, miniſtrų priéſakiu, idą́nt ių ne gédintų bażnicziosę ſawoſę. Neś įſimiłêio (kaiṗ ir anįé[6]) Zydai) didżęus[7]) garbés żmo- Ioan. 12. nių, neg garbés Diéwo. Beṫ kas gêdis Chriſtaus ir bażnîczios io tarṗ żmonių, ſitů[8]) wel' ir iiſſái gédeſis, po akimi téwo ſáwo.

Geneſ. 3. Tretîémus kláudże móteręs, ioġ del' ių ąnṫ tos ſwęntos węczęrios atęiṫ ne gal. Ioġ kaiṗ ąntái Róiuię wêlinas pirm̄ iſwede moteriſkę, ir páſkui wîrą per moteriſkę, teiṗ ir dabár ſitų wierų ſawų per kitą nieką ne płátina didżéus, kaiṗ per móteris, kurios tůſęmṗ Ewangelikſęmṗ[9]) teiṗ iṙ ne gêdżios, ioġ ne tiektái namie môkia wîrus ſawų̂s[10]) kaiṗ tuṙ tikéṫ, nůġ kurių paczios turêio môkitis, beṫ iṙ bażnįczioi' arba ſuſirįkimůſe ſawůſe, biłóṫ ir 1. Cor. 14. môkiṫ, ir ſakiṫ ne gêdis prieſ ſwiéſą Pôwiło S. vżdraudimą: kuris moteriſkemus bażnîczioi wiénu żodzįu[11]) įsâko ir liêpia, ir mókitis tiłéiime, o ko ne iſmâno namié wîrus kłauſt. Bęṫ ne ſtebúkłas, ioġ tůſęmṗ atżagarei wiſsa. Tûli yṙ tokie wîrai tůſempṗ Ewangelikůſempṗ kurié, pigái důtus môkiṫ, idą́nt atęitų ąnṫ weczêrios wienîbes krikſczioniſkós, idąnṫ iiemus môteres

1) regéſsiu 2) pêrmaniſsiu 3) neſuderéiimai 4) 278
5) iżpůłe 6) anié 7) didżeus 8) ſito 9) + Ewangelikůſęmṗ
10) ſawúſ 11) żodżiu

**Цѣна 2 руб. 10 коп.; Prix 5 Mrk. 10 Pf.**

Продается у комиссіонеровъ Императорской Академіи Наукъ:

**И. И. Глазунова и К. Л. Риккера въ С.-Петербургѣ, Н. П. Карбасникова въ С.-Петербургѣ, Москвѣ, Варшавѣ и Вильнѣ, Н. Я. Оглоблина въ С.-Петербургѣ и Кіевѣ, Н. Киммеля въ Ригѣ, Фоссъ (Г. В. Зоргенфрей) въ Лейпцигѣ, Люзакъ и Комп. въ Лондонѣ.**

Commissionnaires de l'Académie Impériale des Sciences:

**J. Glasounof et Ricker à St.-Pétersbourg, N. Karbasnikof à St.-Pétersbourg, Moscou, Varsovie et Vilna, N. Oglobline à St.-Pétersbourg et Kief, N. Kymmel à Riga, Voss'Sortiment (G. W. Sorgenfrey) à Leipsic, Luzac & Cie à Londres.**